
3 1761 06633561 3

JOMFRU ELSE

JOMFRU ELSE

AF

INGEBORG MARIA SICK

OMSLAGSTEGNING AF F. KRAUL



KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

FORLAGETS BOGTRYKKERI
1905



Der forberedes en tysk, hollandsk og finsk Udgave

„DRAABENS NAT“

En flammende vestlig Himmel, der spruder trodsige røde Funker vidt omkring og gaar over i svovlgul, skingrende Klarhed.

Forneden et stort, afsvedent Land under haabløs knitrende Tørke. Langt ude den lysende Bølgelinje af en Flod . . .

Natten skrider ind og sluger alt i kvælende tungt, lydløst Mørke.

Der stiger kun som et Febergisp fra det brændende tørre Land, og en sagte Gysen riller Flodens Spejl. —

Efter nogle korte Timer vil den østlige Himmel slaa ud i Luer og Solen springe frem af Baalet. Dens glødende Hvidhed vil bore sig langt ned i Grunden, og hvert lille Græsstraa, hver forkrøblet, bævende Spire, som er levnet, skal krympe sig tildøde under dens ætsende Sviden.

Solen er i Forbund med den gule Ørk. Medens Solen svider af, gaar Ørkenen frem, breder sig fygende gold, hvor der en Gang var grønt og frodigt Liv.

Fod for Fod trænger den frem imod Floden, som bliver smallere i sit Leje, mer tøvende sendrægtig i sit Løb for hver Dag der gaar. Naar Ørkenen naar frem til Floden, vil Floden tørres ud, værgeløst sydende som stønnede den om Hjælp . . .

Ørkenen breder sig — —

Men i de sorte, lumre Nætter staar der lyttende, foroverbøjede Skikkelser langs Flodens smalle Løb — og dens blanke, gysende Flade ligger selv dernede som en eneste anspændt Lytten.

Der gaar et Sus af store Vinger gennem Mørket . . .

Er det blot en Fugl, der stryger over Floden?

Eller er det Engelen, der kommer med Draaben fra Guds Bæger hængende ved sin Finger?

Er det Draabens hemmelige, velsignede Nat?

Naar Draaben fra Guds Bæger falder i Floden som et lysende Stænk — da svulmer Floden i bølgende Brus, fylder sit udtørrede Leje og skyller i stærke, syngende Skvulp langt, langt ud over sine Bredder.

Man hører gennem Natten hvor det golde, tørstende Land suger den rislende Væde i sig i lange Drag — og fra Jordens Bryst stiger et dybt Vederkvægelsens Suk . . .

Naar Solen gaar frem i sin hvide Glød, ser den Floden brede sig som et Hav i skinnende Bølgeringe, medens Ørkenen viger — og Solen dræber ikke længer det grønne Liv, som vrimler op af den vaade, dampende Jord; den fremmer blot dets Vækst.

Hellig er den dybe, hemmelige Nat, hvor Draaben falder fra Guds Bæger, og Floden svulmer langt ud over sine Bredder, indtil det døende, forbrændte Land faar Liv . . .

BARN

BEGRAVELSE ELLER BRYLLUP

Langt nede i Præstegaardshaven tilhøjre for Huset laa Nøddegangen med sin mørke, lidt fugtige Grund under det tætte, bløde, ligesom lodne Skyggehvælv. Den endte i en firkantet Høj. Gangen skraanede kun ganske svagt op imod den — men til den anden Side knejste Højen stejl og anselig op over Stengærdet ud imod Engen.

Udenfor laa den vide Verden.

Det vil sige, først kom Engen lige nedenfor Højen — den, der var som et helt Æventyr af Blomster. Men saa bølgede og blaanede og disede det videre og videre op og ned i en Uendelighed, indtil Jorden langt, langt borte gled sammen med Himlen . . .

Og derude var den vide Verden, den man rejste ud til, naar man blev stor, og den, hvorfra det skulde komme — altsammen.

Der var ingen Skygge, der kunde lignes ved Nøddegangens. Ikke den i Kirken, den var underlig kold, saa den isnede. Men Skyggen i Nøddegangen var lun i al sin Kølighed, blød og mild som en kærlig Hvisken. Og som en Hvisken havde den noget hemmeligt ved sig — man gik

der altid i en egen lille Spænding. Og saa stille var den, men ikke tom .... „Salomo siger, at den Almægtige bor i Skygge“ — saadan begyndte Far en Gang sin Prædiken, og man vidste straks, at at det maatte være Skyggen i Nøddegangen, der var ment.

Den laa ogsaa over Højen, den Skygge, og dèr blev den endnu dybere — blaalig dyb under de to brede Kastanietræers moderlige Kroner.

Men udenfor skinnede den klare Sol over den vide Verden.

Der var som et uudtømmeligt Indhold i at staa paa Højen og se ud imod den vide Verden over al den Masse Sol. Lærkerne sang derude, saa man kunde mærke, de selv blev ganske øre derved, og Solen var saa gyldenvarm og fornøjelig.

Det var saa dejligt at være ude paa Engen, at vade om mellem alle de Blomster, som man syntes baade lo og sang omkap med Fuglene — det var dejligt at føle den varme Sol ligesom risle gennem alle Ens smaa Lemmer; men Nøddegangen med sit bløde Mørke var næsten bedre endnu.

Og som Kirkeklokkerne kunde lyde derinde, dæmpede af Løvtaget!

Kirken med Klokkerne oppe i Taarnet og med Kirkegaarden omkring sig — hele Alvorligheden — laa tilvenstre for Præstegaard og Have, medens hele Fornøjeligheden, med Nøddegang og Blomstereng, laa til den højre Side. Og til den laa da ogsaa Storkereden paa Præstegaardstaget, som ikke var det mindst fornøjelige.

Kirkeklokkerne ringede Solen op og Solen ned — det vidste man fra saa langt tilbage, at man havde beholdt en uklar Forestilling om, at Rebene deroppe i Taarngluggen stod i en eller anden mystisk Forbindelse med Solens Stigen og Dalen.

Klokkerne ringede til Gudstjeneste paa alle Søn- og Helligdage, og i Takt med Klokkeklangen kom Mennesker i sindigt Trav agende eller gaaende opover Bakken og fyldte Kirkehuset med en egen Lugt af hengemt Tøj — den, der altid siden beholdt noget højtideligt ved sig.

Klokkerne ringede ogsaa af og til i Ugens Løb paa almindelige Hverdage, og da hed det altid: Begravelse eller Bryllup.

Det var, som om hele Menneskelivet samlede sig i de to Ting.

Bryllup var saa fornøjeligt. Man kunde høre det paa Klangen af Ordet alene, at det hørte hjemme i Nøddegangen og ude paa Solskinsengen, skønt det gik for sig i Kirken.

Begravelse — det var et strængt Ord, og det hørte kun til paa Kirkegaarden. Dèr blev de døde Mennesker lagt. De døde Mennesker kom nok op i Himlen, naar de havde været „troende“, men først blev de dog lagt ned i Jorden. Det var saa ubegribelig tungt, at det skulde være nødvendigt! Den Kirkegaard var dog et Sted, man aldrig helt kunde forsone sig med!

Saadan tænkte Far ikke. Da den fremmede Præst kom rejsende for at holde Møde og spurgte Mor og Far, om de ikke havde nogen Grav der-

ude, sagde Far: „Jo, saa rige er vi dog. En Grav det er jo for Verdens Mennesker kun et Minde — for os et evigt Haab.“

Alligevel havde Mor jo dog en Skygge over sit straalende Ansigt, hvergang hun stansede ved lille Brors Grav. Havde det virkelig været mere fattigt, hvis man havde beholdt lille Bror selv og ikke haft hans Grav?

De døde fik Blomster med i store, tunge Kranse, alle Havens Blomster — Foraarets mangefarvede Tulipaner og Hyacinter, Sommerens Roser, Liljer og Jasminer lige til Efteraarets sidste blaarøde, forfrosne Asters og Georginer. Det var Begravelsesblomster altsammen. De var nok smukke, men der var noget bedrøveligt over dem, som tænkte de en hel Del paa døde Mennesker, og som kunde de aldrig falde paa at le.

Blomsterne ude paa Engen derimod, de kom ikke til Begravelse — det havde man da idetmindste aldrig set. Det var ogsaa Bryllupsblomster — allesammen! Man kunde se det med et halvt Øje, at de smaa blaa Klokker paa Gærdet svinglede og ringlede til Bryllup, og at de hvide Gaaseurter var Brudepiger; Ens Dukke fik da ogsaa altid en Krans af dem om sit gule Haar, sammen med Tyllssløret fra Mors Byhat, naar hun skulde staa Brud paa Højen — og det skulde hun hver eneste klar Sommerdag omtrent.

Man holdt saa meget af de glade Bryllupsblomster. De begyndte i April med mørke, duftende Violer og guldklare Smørblomster, som brast

frem af den fugtige Skrænt ned mod den brede Grøft udenfor Nøddegangen. Man gjorde sig tynd og smidig som en Aal og klemte sig ud mellem de tætte Nøddestammer for at plukke Foraar ind til Mors lille Glasskaal.

Efterhaanden bredte Blomsterne sig saa ud over hele Engen i lyse, skinnende Farver — som et eneste stort Smil. Man holdt langt mer af dem end af de vemodige Begravelses-Blomster inde i Haven — selv om man maatte indrømme for sig selv, at det var galt.

For det første, fordi man kunde jo nok indse, at de var mest godhjærtede, de Blomster, som lod sig bruge til at følge de døde ned i deres mørke Ensomhed og dække deres nøgne Grave. Dernæst havde man en lille, lurende Følelse af, at det overhovedet var mere dydigt og rettænkende at foretrække Begravelse for Bryllup.

Folk talte jo meget mer om Vorherre, naar de fik Sygdom og Død tilhuse, end naar de skulde giftes og var glade. Selv de allermest vantro kunde dog ikke undgaa at faa Vorherre i Munden, naar de kom for at melde Dødsfald. Saa det faldt jo ganske naturligt at tænke, at Vorherre var mer inderlig forbunden med Begravelse end med Bryllup, og at det første var ham mer „velbehageligt“ end det sidste.

Alligevel — man holdt mer af Engen med Bryllups-Blomsterne!

Man havde det egentlig paa samme Maade overfor Mennesker; de delte sig ogsaa efterhaanden for Ens Tanke i to Grupper: Begravelses-Mennesker og Bryllups-Mennesker.

Atter her holdt man mest af de sidste, selv om man følte, at de første maaske nok var de mest rigtige, og at det var saadan man burde være.

Man hældede i det hele ubetinget til Bryllupssiden, men man gik om med en daarlig Samvittighed for det.

Det vil sige til en Tid — for efterhaanden var der en Opdagelse, man gjorde, som lettede en hemmelig Sten fra Ens Hjærte:

Der var et Navn, som lød over Ens hele Tilværelse saa langt tilbage, at man ligesaa lidt kunde huske, naar man hørte det første Gang, som man kunde huske, naar man hørte, at Mor hed Mor.

Det indledede og sluttede Dagen ligesom Kirkeklokkerne, og det var vævet ind i alle dens Tildragelser, Glæder og Sorger som den store Islæt, der holdt sammen paa det hele.

Det randt op Jule-Aften med store Stjærner, der skinnede over Nøddegangen. En især var klarere end de andre og stod lige over den hvide Eng, som da blev til „Hyrdevangen“ — uden at man vidste hvorfor eller hvordan.

Navnet tændtes med Lysene i det store vidunderlige Træ — det sang om En med alle de hjærteglade Julesalmer — og det lød gennem alle Søndags-Gudstjenester hele Aaret rundt.

Dengang man var lille, var der ikke mindste

Mening at faa ud af Fars lange Tale i Kirken — uden netop det samme Navn, som kom igen og igen, og i sin blide, rene Klang bar en saa troværdig Forklaring af det Ord, der ofte summede omkring En: hellig, hellig. Hellig — det maatte være saadan, som det Navn lød.

Men efterhaanden blev man større — saa stor, at man godt kunde følge med. Da var man jo ogsaa begyndt baade at stave og læse og kunde selv fortælle Bibelhistorie — og da var det, at man med glad Forbavselse og usigelig Lettelse opdagede, at netop det Navn pegede over mod Bryllups-Siden, at det hørte hjemme paa Solskins-Engen mellem alle de glade Blomster.

„Ser til Markens Liljer" hed det jo saa udtrykkeligt. Ikke Havens Liljer, de høje, alvorlige Gravblomster, men Markens Liljer, med en smuk Fællesbetegnelse for dem alle, Gaaseurter, Kongelys, Engblommer, Blaaklokker ....

Det var Bryllups-Blomsterne, som fik Fortrinet, dem som blev lagt Mennesker paa Hjærte.

Begravelse derimod — nej, der brød det Navn ind som en uventet og stærk Forstyrrer, aldeles ikke som Deltager.

Der blev baaret en død Yngling — det var et eller andet Slags Menneske — ud for at begraves. Og hele Følget med de bedrøvelige Ansigter og den hengemte Lugt i Klæderne blev stoppet paa Vejen til Kirkegaarden, og den døde blev oprejst og givet til sin Mor, istedetfor til den sorte Jord. Og ligesaadan var det sket med flere andre.

Nej — der var i det Navn en stor og ubetinget Indsigelse mod det hele Begravelses-Væsen!

Men Brylluppet i „Kanaan“ derimod — eller hvor det nu stod, men det var nok i Kanaan, for det var jo det forjættede Land, hvor alt godt hørte hjemme — det blev rigtignok ikke forstyrret eller afbrudt. Nej, de fik saa megen Vin, da deres egen slap op — for at der ikke skulde være det mindste Skaar i Glæden.

Og der var et Sted — man vidste ikke rigtig, hvor det var, men Far læste det selv — at Disciplene ligefrem blev kaldt „Bryllupsfolk“. Det var saadan et kønt Navn. Det var da meget kønnere, om man hed Bryllupsfolk end baade troende og hellig.

Og „Himmeriges Rige“ — det som blev ved at være et med den blaa Himmel ovenover En, selv længe efter at man vidste Besked om den — det var Bryllup og Bryllup altsammen i en Uendelighed.

Saa var det da ikke saa underligt, at man kunde lade „Huldfrid“ staa Brud hele Sommeren igennem, selv om Far sagde — med det Smil, der gjorde Nar: „Naa, skal hun holde Bryllup idag igen?“ Han maatte da vide, at man selv skulde have det hele Evigheden igennem.

Men hvor Folk var underlige! Det var ligesom de ikke kunde se Forbindelsen mellem hele den Side med Bryllup og Markens Blomster og det ene Navn.

Man syntes da, at man holdt meget mer af det altsammen, siden man havde opdaget Forbindelsen.

Men Folk var underlige. Man glemte ikke den skrækkelige Søndag Eftermiddag, da Anders Madsen, han som var „Tømmeren“ fra Landsbyen, kom ud paa Engen med hele sit „Menassari“, som Dorthe sagde — og hvormed hans otte, ni Børn blev betegnede.

Han lejrede sig lige nedenfor Højen med sin Pibe og spyttede hvert Øjeblik brunt og eftertrykkeligt ud imod de hvideste hvide Gaaseurter, medens „Menassariet“ væltede sig rundt mellem alle Blomsterne, halede dem op med Rod eller rev Hovederne af dem.

Man var løbet bort fra Højen, dirrende af Raseri — man taalte ikke at se det. Og Anders Madsen var en af de mest troende, for han gik da rundt og spurgte andre, om de var det. Hvor var det dog muligt!

Troende — allerførst, da man var helt lille, forklarede Mor, at det var at være god; men siden, da man blev lidt større, sagde hun, at det var at holde saa meget af det ene store Navn, endnu mer end af Fars og Mors.

„Ser til Markens Liljer“ — det Ord var jo ligesom en hvid Haand, der rakte sig ud og tog ganske nænsomt om de skøre, grønne Stilke og vendte de smaa Kalke op imod Lyset, saa Enhver rigtig kunde se, hvor kønne de var og ikke skulde nænne at gøre dem nogen Fortræd.

Og Anders Madsen saa ganske rolig paa, at

„Menassariet“ med smaa, klumpede, sorte Næver, der lige havde snydt ustandselig løbende Næser, ragede og rodede om mellem Blomsterne og slog ned for Fode.

Saa skulde man bare ikke kalde sig troende!

For det kunde da ikke være, at han maaske tænkte, det var mere gudfrygtigt at ødelægge det blomstrende Stads og lave Begravelse med saa meget af Fornøjeligheden som muligt.

Jo, det kunde saamæn nok være, for man vidste jo om mange — alle „Begravelses-Menneskene“ — som kun satte det ene store Navn i Forbindelse med Kirkegaardssiden.

Og de havde jo ogsaa mange „Ord“ at anføre til Støtte for deres Mening — Ord, som lød tunge og strænge, naar de blev ramsede op med Munde, der blev lange og skæve af lutter Alvorlighed, Ord som man ikke kendte, fordi Mor sagde, at man skulde begynde med dem, man bedst kunde forstaa og straks kunde elske.

Naar man voksede til, skulde man nok lære de andre Men hvis det vilde sige, at man efterhaanden skulde fra den glade Side over i Begrædeligheden, var det saamæn bedre at blive ved med blot at være Barn.

Nej, man vilde dog helst vokse, for at blive „ung“ og kunne holde Bryllup . . . . Men ved det vilde man saa blive staaende, for alting ikke blive gammel og affældig og en Gang ende med Død og Begravelse.

MOR

Mor var det mest straalende Bryllupsmenneske, man kunde tænke sig. Hun delte og forstod hele Ens Kærlighed til den fornøjelige Side, den modsat Kirkegaarden, uden at man havde talt til hende om det — hvad man ikke faldt paa, fordi der var ligesom noget hemmeligt ved den.

Naar Mor var i Haven, gik hun op og ned i Nøddegangen og sang for sig selv, eller hun sad paa Højen med sit Arbejde og saa ud over den vide Verden.

Ikke ret længe ad Gangen, ikke nær saa ubevægelig som man kunde sidde der — for Mor var meget mer urolig. Helt stille sad hun kun, sagde Far, naar hun hørte paa Musik, eller naar han en sjælden Gang holdt en god Søndagsprædiken. „Ja du," sagde Mor og lo, „og saa har jeg endda den skrækkeligste Lyst til at snakke med hele Tiden."

Naar hun havde siddet en lille Stund paa Højen og syet — og hun var saa ivrig med sine hvide Fingre, at hun altid fik en Masse bestilt — sprang Mor op og sagde:

„Saa, Else, Elselil — nu skal vi paa Æventyr i Skoven, eller ud at snuse Mennesker op.“

Mor hed Elsebeth — og man hed Else; det var som en lille Del af hende. Engang imellem gjorde Far Forsøg paa at sige Mor til Mor, men det frabad hun sig leende. „Jeg troede, jeg var din elskede — er jeg nu bleven din Mor? Hæng mig op ved Fødderne med Hovedet nedad — og du faar mig endda ikke til at sige noget saa bagvendt til dig som „Far“.“

Mor elskede, elskede, elskede Naturen — det maatte siges hele tre Gange, før det kunde forslaa. Men tre Gange tre skulde der til, før Mor kunde faa sagt, hvordan hun elskede sin lille Elsepige. „Saa maa Far lade sig nøje med at elskes en Gang — for vi kan ikke holde flere Ramser ud.“ Og Far sagde, han foretrak den ene Gang.

Det var dejligt at gaa paa Æventyr med Mor. Hun opdagede saa mange Ting, som ingen andre saa. Allerførst Blomster. De vrimlede frem paa hendes Vej, saa hun kunde sige til Far: „Giv mig hvilkensomhelst Blomst at finde, som staar i din knastørre Botanik, og jeg skal bringe dig den — ligesaa frisk og levende — bare den gror i Kongeriget Danmark med Bilande.“ Og det skulde nok slaa til!

Men det var endnu bedre at finde Dyr og Fugle. „Her er saa meget hemmeligt Liv inde,“ sagde Mor, naar man kom ind i Skoven, „gemt i tusinde Smuthuller. Og vi giver os ikke Ro, før vi har fundet de fleste.“

En Dag var det et Pindsvin, som var ude at sole tre smaa Unger, som var ret store paa det, for de kunde rulle sig sammen som et Nøgle — en anden Dag var det en Ræv, som stod paa smalle, sorte Poter midt paa en Solskinsplet mellem tætte Grantræer og viftede ganske langsomt med sin buskede Hale, saa man følte, hvor det vilde kildre under Ens lille Næse, hvis den havde været nær.

En Gang var det en lille væver Markmus, som kom frem af et rundt Hul ved Foden af et stort Bøgetræ og skulde samle ind til Vinterforraad, ligesaa forsynlig og klog som en lille, trind Husmoder. Den kilede og sprang mellem de faldne Blade og vendte tilbage med et Agern eller en Nød, som den forsvandt med ind i Hullet. Et Par Sekunder efter saa man dens lille Spids af en Snude i Aabningen igen — den spejdede, om der var Fred og ingen Fare. Den syvende, ottende Gang den vendte tilbage, med en stor, fed Bog, satte den sig med Ryggen tæt ind imod Hullet og begyndte med smaa, hastige Bevægelser at pille Byttet, som den fortærede med en selvbevist og forstandig Mine, der udtrykte, at en Arbejder er sin Føde værd. Og efter det maatte den blive siddende for at puste lidt oven paa Maden, med de smaa, sorte Perleøjne blinkende af mæt Velbehag.

Men saa lo Mor: „Den ligner en „boa constrictor“, som har slugt en Okse“ — og vips var den lille Musekone væk.

En anden Gang var man gaaet helt ned til

Sivene ved Aakanten for at plukke vilde Kallaer, da Mor pludselig stansede og løftede en Finger op. Saa skulde man staa stille og holde sit Vejr. Det gjorde man — og der svømmede en brun Vildandemor frem med syv smaa, gule Ællinger efter sig, saa søde, saa dunede!

Men saa gled Ens lille Fod ud og raslede mellem Sivene. Vildandemor fløj op med et skingrende „Rab“ for at henlede Opmærksomheden paa sig og bort fra de smaa Ællinger, der skød som Pile gennem Vandet i Retning af deres Mor....

Det faldt ikke nær saa tiltalende at „snuse Mennesker op“ — at gaa fra den friske, dybe hemmelige Skov ind i deres smaa, lumre, fattige Stuer.

Far havde Ret, naar han sagde, at alle mulige Elendigheder skød frem paa Mors Vej — ligesom Blomsterne.

De andre Præster, som kom til ham, de vidste aldrig af saa megen Nød ovre hos dem; de kunde tidt hjælpe sig blot med en Sogne-Mission og ikke gøre et saadant Numer ud af Fattigplejen. Men Far, han fik alenlange Lister paa dem, der maatte hjælpes. En var syg, En gammel og affældig, en sad med Gigt paa Lergulv og skulde have Tæppe eller heller Bræddegulv — og var der ikke andet ivejen, saa kunde man være sikker paa, at der var flere, som skulde „have Smaa“. Det var en

meget hyppig tilbagevendende Nødstilstand, havde man bemærket.

Og naar Far vilde henvise til de andre Præster, bruste Mor op og sagde, at hun havde dem alle lumsk i Kikkerten! For hvis de ikke vidste af hjærteskærende Tilfælde hjemme hos dem, beviste det maaske blot, at de ikke søgte dem op!

Mors Triumf, da hun havde opdaget Boel Søren Hansens i det faldefærdige Hus langt ude paa en Mark og ramsede hende op paa sine Fingre for Far, den var ikke til at glemme.

„Syv og firsindstyve Aar, Jakob, stokdøv — blind paa det ene Øje — Benedder i tre Fingre paa højre Haand — maa love for Ane Jens Daniels, som dog ser derud en Gang om Ugen og hugger lidt Brænde til hende — har Gigt i begge Ben — en Kaffekande uden Tud — og Mus, som render omkring derinde!“

Det sidste var det allerværste i Mors Tanker, Hovedet paa Sømmet af Elendigheden, og det blev afleveret med knusende Vægt.

Far blev saa overvældet, at han ikke faldt paa at modsige den Slutning, Mor fik uddraget af det Besøg.

„Og naturligvis sidder hun i hvert eneste Sogn, Boel Søren Hansens — men de lader hende sidde i Fred!“

Det var godt, at Boel Søren Hansens snart blev død og begraven — saa meget man ellers havde mod den Afslutning — for ingen Magt i Verden kunde faa Mor fra at styrte derud hver-

anden eller helst hver Dag for at forbinde hendes Fingre og lave Kaffe til hende paa den nye Kande — og det var Synd for Mor selv, hun var saa dødelig angst for de Mus i Stuen.

Men da Boel var borte, kom der jo straks andre til. „Fruen har immervæk alle de Kadavere at skulle fare rundt til," som Dorthe sagde.

— Tidt var man saa belæsset, at der ikke var Tale om at gaa i Skoven først, og bagefter blev der aldrig Tid. En skulde have et Par Muffediser til gamle, blaafrosne Haandled, En Kødsuppe i en Flaske eller Hindbærsaft, En friske Æg, En Blade eller en Bog og En Blomster fra Haven „for det er de eneste, de respekterer," sagde Mor og lo.

Og naar man endelig havde afleveret den sidste Pakke og kom med en lille Hentydning til, at nu kunde man da ikke gaa flere Steder idag, for man havde ikke mer at bringe, saa skulde man endnu til gamle Stine og til Per Olsens, hvor der lugtede saa surt, og til adskillige andre. „Dem bringer vi et mildt Ansigt — det et det bedste, man kan komme med, og det har man altid ved Haanden."

Naar det saa endda havde været gjort med dem, man besøgte; men alle de, man traf paa Vejen, de skulde tales med. Mor sagde: „Man har mest Lyst til blot at gaa s i n e g e n V e j — men man skal vænne sig til at gaa de andres med, naar de kommer trækkende, humpende eller klaskende paa smaa bare Ben ud ad deres. De kan alle trænge til, at man deler den lidt med dem."

Følgelig skulde man høre, hvordan det var med Ole Kristensens Gigt, og med Ane Jørgensens Gris, som havde haft Forstoppelse, saa det ikke hjalp, alt hvad hun rørte „han“.

Og naar Købmandens Dreng kom sjokkende med den Kurv, hvori der var Øl- eller Petroleumsflasker, og som han bar smækket om paa sin ene Hofte, saa skulde man prøve, om man ikke kunde bære den lidt for ham. Ja, det var, da man var bleven en større Pige og kunde løfte i den ene Side af Hanken, medens Mor holdt i den anden og bar mest.

Det var ikke ret morsomt at have det Slid, men man skammede sig lidt over sin Uvillighed, naar Mor pegede tilbage paa Drengen og sagde: „Se bare, hvor han maa vride sig rundt for at faa Kurven anbragt paa sin magre Hofte. Hvis man ikke hjælper ham en Gang imellem, ender han jo selv som en Proptrækker til alle Flaskerne“ — og det vilde man dog ikke forskylde.

Kom der nogen, man ikke kendte, skulde man jo tro, at man kunde lade dem gaa forbi — men nej. „For jeg skal vide to Ting om dem alle,“ sagde Mor, „hvor de bor, og hvad der bor i dem.“

En Dag, hvor man syntes, det var ved at blive for meget af det gode med alle de Stansninger, undslap det En at sige:

„Kan man da aldrig blive færdig med andre Mennesker!“

Og Mor lo og svarede: „Nej, aldrig, Elsepige — før man har sat Livet til paa dem!“

Naa ja, saa maatte man af de to Onder dog helst vælge, ikke at blive færdig med de andre.

Det var underligt, Mor, som holdt mest af den lyse Side i Haven og altid søgte efter de smukkeste, fineste Blomster — hun gik helst til de Mennesker, der ligesom sad omme paa Kirkegaardssiden, til de mest forkomne og bedrøvelige.

Men hun blev ikke selv noget Begravelses-Menneske for det. Tværtimod, det var som om hun bar lidt af Glæden over med i Begrædeligheden. Hun gik om Sommeren med udskaarne Sko paa sine pæne Fødder, og paa dem var der slebne Staalknapper, der ringlede lidt ved hvert Skridt; det klang saadan af Bryllup, havde man altid fundet — og naar den Lyd kom klingende ind i de smaa, lave, ensomme Stuer, var det, som om den ringede saa megen Fornøjelighed ind.

Selv i de allerværste Tilfælde var det, som om hendes Nærværelse hjalp.

Det allerværste blandt de værste Tilfælde var det, at et Barn kunde gaa hen og dø.

At de gamle lagde sig til at dø — det kunde nu engang ikke være andet. Der var jo slet ingen anden Afslutning. Og saa ufatteligt det lød — de sagde jo mange Gange selv, at det var godt, om man snart laa gemt tre Alen under Jorden. De hørte desuden ikke til Ens egen Verden — og det hele var og blev saa langt borte fra En.

Men at Børn — nogen af Ens egen Slags skulde

dø og lægges paa Kirkegaarden, istedetfor at komme ud i den vide Verden og holde Bryllup, det var frygteligt!

Man glemte aldrig den Vinterdag, man kom ind med Mor til Martine, som var Enkekone efter Hans Kristensen eller Hans Spillemand, som han jo var bleven kaldt. Han gned paa Violen ved alle Bryllupsgilder, og meget blev der jo skyllet gennem Halsen ved de Lejligheder, saa det var nok i sin Rigtighed, naar Dorthe sagde, at „dødde gjor'e han jo osse, Hans Spillemand, af alle de vaade Varer“.

Men nu „la' Drengen, Martin, i sit Bryst“ — havde Mor hørt. Han var Martines eneste Barn — og saa skulde man jo se til ham.

Martine Hans Spillemands sad ved Siden af den store Seng — Martin laa nu i den, før havde han kun ligget i Slagbænken — og læste op af en svær Salmebog med store sorte Bogstaver.

Hun havde lavet sig en egen Gravstemme til det Brug, løjerlig hul og ensformig. Og saa læste hun en af de Salmer, der lugtede allermest af Buksbom. Buksbom var Begravelsesplante fremfor nogen. Den hegnede hver eneste Grav med sin lille, ramme Lugt og sit mørkegrønne, tilforladelige Løv, og den blev altid strøet for de døde paa deres sidste Vej.

„Gaa nu hen og grav min Grav,
jeg er træt, nu vil jeg slumre —“

Her saa Martine op, lagde Bogen sammen og rejste sig.

„Naa, ded æ Fruen! Aa Herregudheden, ja — ded æ kons skidt med han.“

Martin laa og dukkede sig mellem de grove Lagener i den store Seng som en syg Fugleunge med sky, plirende Øjne, der flakkede uroligt om. Og han var ganske hul i Kinderne, gulhvid og svedig.

Man stod og holdt krampagtig fast i Mors Kjole og sank og sank — det var ligesom man havde en Klump i Halsen, og der var saa trykkende kvalmt derinde.

Aa, kunde Mor dog ikke sige noget, som strøg lidt af alt dette forfærdelig tunge bort!

Jo, Gudskelov, nu var Mors Stemme der! Den fløj ud som en Fugl, klinger og lys som selve Klangen af Ringlespænderne paa hendes smaa Sko.

„Nej, hvad er dog det! Hænger Fars Violin over Sengen? Den glade Bryllupsviolin!“

I samme Nu var det, som om der sad et lille, blankt Søm i hvert af Martins matte Øjne, og der blev en rød Klat paa hans benede Kinder, medens han hviskede med sin hæse Stemme: „Ded æ min.“

Saa fortalte Martine, at Drengen kunde jo ikke „nære sig“, men hvergang han var kommen fra Skole, skulde han sidde og „fingere“ med den Violin og havde da ogsaa bragt det til at kunne klimpre en Smule. Saa, da han blev saa „mæjet skidt“, havde hun sagt, at den maatte være hans — skønt man før kunde haft nødig at sælge den —

og havde hængt den over Sengen som Tegn paa hans Ejendomsret.

„Naa, det er ikke saa galt at være lidt daarlig, naar man kan blive saadan forkælet,“ sagde Mor. „Nu skal Præsten rigtignok komme ned og spille for dig paa din egen Violin, for du kan vel ikke rigtig, saalænge du maa ligge, og Else og jeg, vi er to rene Sinker. Vi kan bare synge og klimpre lidt paa Klaveret. Men Præsten kan, og han skal komme den Dag imorgen. Og vil du saa ligge og tænke paa, om der ikke skulde være nogen Mad i Verden, som du kunde have forfærdelig megen Lyst til, og sige ham det, saa skal jeg prøve paa at lave den. For nu vil jeg ogsaa nok vise lidt af hvad jeg kan.“

Kom der ikke som et lille, underjordisk Kvæk af Latter, der straks gik over til den fæle Hoste, som man maatte spytte efter? ialfald laa Martin da og saa ganske oplivet ud, da Mor vendte sig i Døren for at nikke og vinke.

— „Mor — hvad skal Far derned og spille for?“

„Aa, hvor du er dum, Else! Kan du dog ikke begribe det! Ser du, Martine mener det saa evig godt, men hun har jo gjort ham bange for den Salmebog — og jeg tror næsten, han er ved at være bange for vor Herre selv — for det er jo tidt ligesom han var et med Salmebogen i Folks Tanker. Men nu skal Far spille for ham paa Violinen — og spille Salmer „Den signede Dag med Fryd vi ser“ — og „Det er saa yndigt at følges ad, naar Vejen gaar til Guds egen Stad“. Jeg

tror, jeg vil synge til, og saa siger jeg: kender du den, Martin? eller: kan du huske den fra Skolen? Han vil blive saa glad for dem allesammen, naar de kommer flyvende til ham paa Bryllups-Violinen. — — Og der er paa et Billed af en af de store Malere i Italien en Engel, som staar med en Violin. Den maa vi se, om vi ikke kan faa fra København — saa giver vi ham den i forgyldt Ramme til at hænge over Sengen ved Siden af Violinen. Det kan godt være, vi kommer til at slaa et stort Hul paa Julegrisen for det — men det faar ikke hjælpe, han skal have Billedet."

Da man kom hjem, løb Mor lige ind i Fars Stue og lod alle Døre staa aabne paa sin Vej, hvilket var Fars Rædsel.

„Jakob — nu skal du høre. Martines Dreng er saa syg —"

Far rejste sig, gik hen til Døren, og da han saa, at der stod et Par andre aabne, gik han ud og lukkede dem først. Saa kom han rolig tilbage.

„Han er meget daarlig, Jakob, og jeg har lovet, at du skulde komme derned imorgen —"

Far nikkede alvorligt.

„Og spille paa Violin for ham."

„Hvad for noget?"

„Spille paa Violin. Han har faaet sin Fars. Og du maa straks idag skrive til en Kunsthandler i Byen efter det Billed — er det ikke af Fra Angelico? — af Engelen med Violinen. Han skal have det over Sengen. For det vil jo glæde ham at tænke, at der kan være Violiner i Himlen."

„Kæreste Barn, idag har jeg virkelig nok af Skriverier i Anledning af Konventet her —“ Far satte sig igen ved Skrivebordet.

„Saa kan jeg selv gøre det.“

„Er det nu ogsaa saa vigtigt? Jeg synes, Elsebeth, at der er væsentligere Ting ved et Dødsleje end baade Skilderier og Violiner. Og jeg vil ikke indestaa ham for, at de findes i Himlen.“

„Vigtigt“ — Mor sprang op, og hendes lille Fod slog imod Gulvet — „vigtigt! Jeg siger dig, Jakob: hans Hjærte — hele hans Hjærte — er i den Violin. Det saa jeg jo straks. Du kan slet ikke faa fat paa det uden den. Men sidde ved hans Seng og snakke ud i Luften — over hans Hoved — det kan du naturligvis nok, hvis du er tilfreds med det.“

Og Mor brast pludselig i Graad. „Han er hendes eneste — og hun beholder ham ikke! Han kan ikke leve, Jakob, og han ligger dèr og ser saa syg og bange ud. Hvorfor vil du saa ikke forstaa mig?“

Far slog Armen om hende. Han blev altid helt ulykkelig, naar Mor græd; han lovede, at han skulde nok skrive til Kunsthandleren og stille hos Martin den næste Dag for — ja, ogsaa for at spille paa Violinen.

Han sagde siden, at dèr havde Mor set ganske rigtigt — for naar en Ting var sand, indrømmede Far den altid — Vejen til Martins Hjærte gik virkelig gennem den Violin.

Drengen havde før været mut og indesluttet,

men nu var det helt mærkeligt, hvor han lukkede sig op.

Overfor Mor især. Det var da ogsaa hende, der kom Bud efter, da han skulde dø. Far gik med derned — men Mor blev der de lange Timer, indtil han fik stridt ud. Og dem turde man slet ikke spørge hende ud om.

Det var nu ikke gjort blot med de levende. Mor syntes ogsaa, hun maatte tage sig lidt af de døde. Der var saa mange glemte eller forsømte Grave, hvis „Minde“ stod helt skævt, som kun havde en lille pjusket Blomst, eller var overgroede med Ukrudt.

Dèr maatte hun luge lidt eller rette. „De skal da se, der er nogen, som tænker paa dem endnu,“ og tidt skar hun Blomster af inde i Haven til de fremmede Grave „for den Pynt vilde de nok selv have syntes bedst om.“

Ellers holdt hun ikke af afskaarne Blomster paa en Grav. „De visner snart og gør den uordentlig — og det ser ud, som om man mente, de døde selv var afskaarne Blomster. Det er de ikke.“

Lille Bror fik heller aldrig Kranse paa sin Grav, men der groede saa meget kønt. En hvid Siren skyggede over ham, og der var store Palmebregner og smaa Liljekonvaller, og han havde et hvidt Kors med Guldbogstaver.

Man var helst fri for at gaa med paa Kirke-

gaarden, for kom man til at tænke paa de døde Mennesker, var det, som hele Tilværelsen blev formørket. Men Mor ringlede omkring derude mellem Gravene med sine smaa Sko og følte sig slet ikke trykket — undtagen maaske naar hun kom til lille Brors.

Det var nu underligt, som hun kunde være baade her og der — for man syntes jo egentlig, at Mor ogsaa altid var i Huset, hvor hun nok skulde holde Øje med alt — lidt for meget efter Pigernes Smag.

Mor havde en Mening, som ingen af dem delte, at alt, hvad der kunde skinne i et Hus — enten det var et Dørgreb, en Kaffekande paa Bordet eller et Par Menneskeøjne — maatte aldrig i Verden være mat, men saa lysende blankt, at man havde Solskin derinde selv paa Graavejrsdage. Derfor skulde der jo pudses og gnides i et Kørevæk. Mor var ikke bange for selv at tage fat, men der blev nok til Pigerne alligevel.

Nej, hvor Mor lo den Dag, hun stod i Fadeburet og skar salt Kød af og hørte Dorthe ude i Køkkenet beskrive Familien for en ny Pige og sige om hende:

„Hva' nu Fruen anbelanger — se, go' hjærtet, de' er hun — saa de' er færig ved aa være for mæjet af de' go'e. Men hissig ka' hun bliwe — saa de' ry'er a' hende! Og hun er ræssom med sin Polerning!"

Mor kom løbende ind i Stuen med Kniven i Haanden og Smækforklædet paa, for at Far straks

kunde høre, hvad han havde for en Kone! Og hun var henrykt over Beskrivelsen — „selv om man heller havde hørt lidt om „ung og yndig“.“

Ung — ja, det kunde Mor da heller ikke være, for man huskede, at den Dag man blev seks Aar, blev hun tredive. Det var ikke som Huldfrid, der var og blev en Mø paa femten Aar. Huldfrid var ung, og alle Ridderne fra den vide Verden bejlede da ogsaa til hende.

Yndig — det tænkte man ikke saadan paa, om Mor var, men der kunde da aldrig være et Ansigt, man holdt af som af hendes.

Mor havde fortalt om en Dame „langt herfra i det store London“ — den skrækkelige By, hvor der blev sytten Børn borte i noget der hed Gennemsnit hver evige Dag — som gik rundt og saa til de fattige. Og de, som ikke vidste, hvad hun hed, havde fundet paa at kalde hende „Damen med det straalende Ansigt“, saa kunde enhver straks forstaa, hvem de mente. „Og det er vores Skam,“ sagde Mor, „at det ikke kan siges om os!“

Men det kunde siges om Mor. Man tænkte det altid i sit stille Sind, at netop saadan og ikke en Smule anderledes havde den Dame set ud, Og hvis Mor ikke havde været Mor, vilde man ogsaa godt have kaldt hende „Damen med det straalende Ansigt“, naar hun gik ud og ind omkring En paa sine glade Ringle-Sko.

Men det sagde man ikke. For der var meget, man brugte at tie med.

BØN

Da man var ganske lille, men var bleven saa stor, at man kunde sige „Far, Mor og Mamam“, havde Mor lagt Ens smaabitte Hænder sammen og lært En at sige „Fader vor — Amen.“ Det var ikke saa meget forskelligt fra den Ramse, man allerede kunde.

Det blev en hel Fornøjelse Morgen og Aften at vise, at man selv kunde lægge Hænderne sammen og huske de Ord, man ikke forstod.

Efterhaanden kunde man paa Mors Ansigt se, at man da helst skulde være alvorlig og blev det uvilkaarligt; da havde man lært at skyde „Du som er i Himlen“ ind foran Amen, og paa det Punkt blev man staaende i flere Aar.

Saa lagde Mor en efter en af Bønnerne til, medens hun halvt sad paa Kanten af Ens lille Jærnseng — ganske som om hun trak Perler paa en Snor — indtil man havde dem alle i Rækkefølge, hele Perlesnoren i sin Haand. Andre Bønner — smaa Vers om Engle, Stjærner og Blomsterhaver — lærte man aldrig. Mor sagde, det kunde være kønt nok, men det var dog andenhaands. Det havde man ingen Brug for. —

Man forstod langtfra alt, hvad man sagde i den Bøn; men saa var Mor der jo til at forklare.

„Mor — hvorfor skal jeg hele Tiden sige vi?"

„Fordi man er aldrig ene om sit Fadervor. Naarsomhelst Elsepige vil bede det, er det, som om hun først rakte sine smaa Hænder ud til begge Sider — og straks er der andre Hænder, der tager fat om hendes. De er ikke altid hvide — det kan godt være smaa, sorte Negerhænder, smaa, gule Kineserhænder eller mange flere, for Fadervor bedes over hele Jorden, og der er altid nogen, som beder det. Saa folder Hænderne sig sammen med hinanden, og Else siger „vi" med det Negerbarn, hun aldrig har set, eller det Kineserbarn, hun ikke kender. Og hvis man gik alene —"

„I en sort Skov?"

„I en sort Skov, eller sad glemt paa et Tagkammer — saasnart man siger „Fader vor", har man nogen om sig, nogen som staar Haand i Haand med En, og som man slutter Kreds med, en lang, lang Kæde rundt om hele Jorden." —

— „Mor, hvad er „helliget vorde"?"

„Det samme, som hvis du sagde: elsket blive. Vi beder om at komme til at elske Guds Navn — for hvad vi elsker mest, det holder vi helligst." —

— „Mor, hvordan kan et Rige komme?"

„Hvordan kan en Dag komme? Tænk, hvor du ønsker, at din Fødselsdag skal komme — meget

før end ellers. Saadan kommer Guds Rige. For det er ikke noget Stykke Land — det er en Solskinsdag.“ —

— „Nu ved jeg noget! Mor, ved du, hvorfor jeg skal bede om at faa Brød nu til Natten?“

„Fordi der ligger meget andet i den Bøn, som vi trænger til, ogsaa om Natten.“

„Ja, men spise gør jeg dog ikke. Nej, det er fordi vi er saa mange om Fadervor. Og der er nogen af dem, at der bor paa den anden Side af Jorden. De har Dag nu, og de skal jo ikke sulte, fordi vi bare vil sove. Om Morgenen har de Aften — men saa beder de om Brødet til os.“

Mor sagde, det var dumt, at hun aldrig havde tænkt paa det; nu skulde hun nok huske det hver Aften, at det var Kineserbørnene, eller nogle andre, der skulde have Brødet.

Længe var Bøn for En kun Fadervor, Men efterhaanden trængte man til at bede lidt ved Siden af — for der var jo mange Ting, der ikke kunde anbringes under dagligt Brød som for Eksempel den gule Kattekilling, man saa brændende ønskede til at være den Løve, som vogtede Huldfrids Jomfrubur oppe paa Højen.

Saa spurgte man en Aften: „Kan man ikke ogsaa bede en Bøn, som man har bare for sig selv?“

„Jo, det kan du nok vide. Hvert Menneske har jo sine egne Ønsker, sin egen Længsel og sin egen Angst — saa maa man ogsaa have sin egen Bøn, som man er helt alene om.“

„Saa ved jeg godt, hvad jeg vil bede om. Skal jeg sige det?“

„Nej, det synes jeg ikke. — Men naar Mor har hørt Fadervor, kan du bede din egen Bøn ganske sagte, og ganske som du selv finder paa at sige den — og den skal ingen i Verden høre.“

„Hvorfor ikke?“

„Fordi det er en Hemmelighed. Og en Hemmelighed skal man ikke tale om, uden til den man har den sammen med. Vi to har jo mange Hemmeligheder, som vi ikke vilde tale om til Dorthe eller maaske ikke til Far engang.“

Nej, det var vist! Og mange Hemmeligheder havde man jo med Huldfrid og mange med sig selv — om Bryllup og meget andet. Den vilde man maaske ikke engang sige til Mor.

„Men den allerstørste Hemmelighed, man har — det er Ens egen Bøn, for det er Ens Hemmelighed med vor Herre. Derfor vil jeg heller ikke høre din.“

Fra den Tid begyndte man Morgen og Aften efter sit Fadervor at bede sin egen Bøn — ganske stille og ganske som man selv fandt paa at sige den — hvis man da havde noget at bede om, men det havde man ikke altid om Morgenen, især om Sommeren, for da skyndte man sig for at komme ned.

— Der var forresten saa dejligt oppe i Ens lille Sovekammer, om Aftenen især.

Der var hvide Gardiner for Vinduet, som Mor havde hæklet Blonder til, og et hvidt Sengetæppe,

som Mor havde syet, og hvidt Omhæng omkring det lille Spejl, og Døren til Fars og Mors Værelse stod paaklem hele Natten.

Naar hun havde Tid, plejede Mor at gaa med op om Aftenen, selv efter at man kunde det altsammen selv: lægge Tøjet pænt sammen paa Stolen, rede Haaret og vaske sig. Der var saa meget at tale om, medens man klædte sig af, og Mor sad i Vindueskarmen og saa efter, om Stjærnerne stak frem som Spidsen af smaa Diamantnaale, der borede sig ud gennem den klare, blegblaa Aftenhimmel.

Saa sagde Mor, at man skulde tænke lidt paa alle dem, der havde det ondt — nej, man kunde ikke blive færdig med andre Mennesker, saalænge Mor var der! — for at bede for dem om noget af det, man selv fandt paa. Og hver Gang det stormede i sorte Vinternætter, skulde man tænke paa de stakkels Sømænd, der gik og trak i Tovværk med valne Fingre og kunde sluges af brølende Bølger, medens man laa i sin lune Seng.

Ja, det var jo ikke mer end rimeligt, skønt det næsten blev for mange at tænke paa. En Aften brast det ud af En: „Jeg tror, jeg vil bede for hele Verden, for saa er de da med allesammen — paa én Gang!“

Og Mor lo og sagde, at man var en klog Elsepige, som hun maatte kysse.

Man snakkede hele Tiden smaat med Mor under Afklædningen — og Mor lo i sin Vindueskarm, naar man kom med en lille „snusfornuftig Livsvis-

dom". — Saa laa man i sin lille Seng, og Mor bandt det lyseblaa, vatterede Tæppe i en Tut til en af Tremmerne paa hver Side af Sengen, for man var en lille, stille Musepige om Dagen, men om Natten havde man det med at sparke af sig.

Saa sad Mor halvt paa Sengekanten, og man bad Fadervor højt og Haand i Haand med mange over den vide Jord.

Derefter laa man ganske stille og lukkede sine Øjne. For nu bad man Elses egen Bøn, den som ingen i Verden skulde høre.

Og fra den gled man tidt over i Søvnen. Men hvordan man egentlig faldt i Søvn, kunde man aldrig udfinde. Man foresatte sig hver Morgen at passe paa, hvordan det var; men Søvnen kunde man aldrig faa fat i, naar den kom listende.

Men undertiden kunde man ligge lidt vaagen endnu og høre efter, hvordan alt blev stille udenfor, hvordan en Hund gøede langt borte og saa tav — hvordan hele Verden gik til Ro.

Saa kunde der komme en Susen glidende ind gennem Vinduet — det var Nattevinden. Den var ganske anderledes alvorlig end Vinden om Dagen, der støjede saa muntert, snurrede Blomster og Trækroner rundt og plejede at lægge sig ved Solnedgang. Nattevinden rejste sig først ganske stille, naar alt andet gik til Ro, og der ikke var nogen mer at lege med. Den puslede underlig hvileløs og klagende om nede i Haven. I Nøddegangen især gled den frem og tilbage og strøg læmpeligt langs alle Bladene.

„Kan du høre, hvor det suser fra Nøddegangen,“ sagde Mor. „Nu hilser den Godnat.“

Ja, naar Nattevinden havde rejst sig, saa vidste man, at Natten var inde ....

Saa spurgte man: „Begynder nu Vandringsmanden snart at gaa, tror du?“

Vandringsmanden havde man læst eller hørt om i flere Sange og i en Fortælling — som han gaar frem i den dybe Nat under klare Stjærner — og han var i Ens Tanke bleven til en Art Menneske, som man aldrig kunde støde paa om Dagen, men som „drog frem“ hver evige Nat med ensomme Fodtrin — hviléløs som den susende Nattevind — over alle de hvide Landeveje. Og de ensomme Fodtrin gjorde Natten og Hvilen dybere endnu omkring En.

Mor svarede, at nu gik han maaske nok frem under alle Stjærnerne med sin Vandrings-Stav i Haanden .... Og man kunde jo gerne bede for den Vandrer, som var hjemløs, at Hvile dog maatte falde paa ham en Gang. — —

Der var ikke saa sjældent Møde i Præstegaarden — om Sommeren mest i Haven. Det var mindre rart, for saa blev der gerne trampet ned, — selv om Konerne sagde til de Børn, de altid havde med, at de maatte ikke „traa“ — og man elskede jo hvert eneste Græsstraa derude.

Om Vinteren var det i Konfirmandstuen, og da man blev større, kom man med til det. Under-

tiden var det Far, der talte — det kendte man jo fra Kirken — men undertiden var det Mænd, som kom rejsende.

Saa bad de jo ogsaa baade først og sidst og blev saa længe ved. De fortalte Vorherre, hvad han selv havde sagt, og hvad han ikke havde sagt, hvad de havde sagt til ham en anden Gang, og hvad de nu vilde sige til ham.

Og ved Aftensbordet fortalte de tidt videre om den Ting.

Især hændte det en Gang, da der kom en Mand, som havde talt om Bønnen — om Fælles-Bøn og Ene-Bøn. Han trængte maaske til at vise, hvor meget han kendte til det, han havde staaet og talt om, for han blev ved at fortælle om alt, hvad han sagde til Vorherre, hvordan han plejede at sige det, hvordan han havde sagt den Gang, da det gjaldt, hvordan han bad for det og det Menneske, hvad han havde sagt idag „i det stille“, da han rejste hertil o. s. v.

Man havde siddet og hørt efter med runde, stirrende Øjne, og pludselig kom man til at sige ganske højt over sin Thekop: „Men Mor — den Mand har jo ikke den mindste Smule Hemmelighed sammen med vor Herre!“

Far sendte Øjne, Mor bød Hvedebrød rundt, pludselig og indsmigrende, og Manden selv, som slet ikke havde forstaaet det, spurgte om hvad „det lille Væsen“ havde sagt.

Bagefter sagde Mor, at Else skulde hverken snakke højt ved Bordet — det laa jo slet ikke

til hende — eller tale med om Ting, som hun ikke forstod. Der var mange Bønner, man godt kunde tale om, det maatte man jo, naar man vilde bede sammen, og det var en god Ting.

„Ja, men det var jo sin egen rigtige Bøn, han sad og fortalte om, Mor — og alt hvad han siger til vor Herre —“

„Nej, du kan tro, han har nok den Bøn ved Siden af, som han tier stille med.“

Mon han havde? Den Mand saa slet ikke ud til at have nogen Hemmelighed med nogensomhelst. Ja, man kunde snarere tro, at han ikke engang vidste, at man skulde have en — den allerstørste i sin Bøn!

Og det kom man aldrig fra, hvormeget andet man senere fik lært om Bønnen, at først og sidst blev den dog Ens egen, dybe Hemmelighed med vor Herre.

PRÆSTEKONENS HALSBAAND

Paa den lyse Side ud imod den vide Verden var der ingen Skov, som mørknede, saa langt man kunde øjne — Skoven laa bag Præstegaarden — kun enkelte Træer og Huse paa Markerne og etsteds en Mølle oppe paa en Bakke.

Derimod var der en Sø. Det skulde man ikke tro, for man kunde slet ikke se den fra Højen; den laa nede i en Fordybning,

Men det var ikke ret langt at gaa hen til den. Først maatte man over Engen nedenfor Højen, saa over Gærdet, hvor der var saa lystigt med Blomster — vilde Roser, Gyvel, blaa Klokker og Valmuer i den kaadeste, mest meningsløse Farveblanding — og store, sorte Brombær om Efteraaret.

Saa kom man forbi flere Marker, hvor Sæden stod lys og bølgende — ja, man maatte gennem Sæden, ad en smal, bugtende Sti dybt nede mellem alle de høje, vippende Aks, som næsten slog sammen over Ens Hoved.

Det var paa den Sti, at Kusine Mathilde — inde fra Onkels i Byen — havde sagt, da hun gik igennem ringlende Havre: „Den første Mark, vi kom til, var Rug, sagde du, og den næste var Hvede. Saa maa dette da være Sigte?“

Man forstod ikke, at hun kunde være saa dum, naar de alle sagde, at hun var kvik! For at dette var Havre, det kunde man da se med et halvt Øje; men den Hemmelighed med Sigten, som Sigtebrødet maatte komme af, og som man ikke havde tænkt over før, den kunde man alligevel ikke straks klare.

Paa en Gang var Søen der.

Skinnende lyseblaa med smaa, klingende Bølger gled den frem mellem gylden Hvede, Rug og „Sigte". Der var Piletræer langs Bredden med løjerlige, forvredne Stammer, men friske, blanke Blade — og slanke, susende Siv paa flere Steder; mellem dem groede den høje Blomst, man kun havde set hernede, med en Krans af klare, blegrøde Kalke paa sin lange Stilk; men man kunde ikke komme til at plukke den — trods flere Forsøg med vaade Fødder, som, da de opdagedes, paa det bestemteste var blevne forbudt.

Der var en lille Sti rundt om hele Søen, langs hvilken der groede Forglemmigej, saa store og smukke. Det var yndigt at gaa henad den og sidde under Piletræerne og se udover den skinnende Vandflade, hvor Fiskene blinkede i Solen og pludselig sprang op, og hvor der svirrede store, blaa Guldsmede.

Man kunde ikke tænke sig et fornøjeligere Sted — og dog var der netop ved det noget, som bragte en Skygge af Bedrøveligheden over med paa Solskinssiden.

Det var dette med Præstekonens Halsbaand, som Dorthe kunde fortælle om.

Dorthe var meget gammel; hun havde levet før Far og Mor; alligevel kunde hun slet ikke huske den Ting selv. Hun havde den fra sin Bedstemor, som nu var død og borte for længe siden, og som engang havde tjent i Præstegaarden hos en Præst, der kunde have været Bedstefar til Ens Far eller mer end det — men som ikke var det.

Han hang ovre i Kirken, med cn meget høj Præstekrave om Halsen, en stor, kroget Næse og sorte „globistre" Øine. Naar man sad og talte Ruder under Fars Prædiken og mødte hans Blik — som ramte En, hvordan man saa sad for Billedet — var det hundrede Gange mer gysende slemt, end hvis Far saa paa En med sin højtideligste Mine.

Den Gang havde der ogsaa været en Præstekone — og hun havde haft en brødefuld Kærlighed.

Det var noget saa skrækkeligt, at man maatte hviske, hver Gang man kom til det Ord — og at man slet ikke kunde forklare, hvad det egentlig betød. Mord og Tyveri, det vidste man straks hvad var. Men dette var langt værre, for det var ubegribeligt.

Dorthe fortalte, at den Præstekone havde brugt at gaa med lidt udringede Kjoler — saadanne som Mor ogsaa gik med imellem. Det var nu underligt, for der var og blev jo et Skær af noget „oldemoragtigt" over hende. Man havde spurgt, om hun da ogsaa havde Sko med Ringlespænder,

men det troede Dorthe ikke, hun vidste ialfald ikke noget om det, og det var man glad for.

Derimod havde Præstekonen haft et Halsbaand af smaa, runde, hvide Perler, som hun altid gik med — men om det stod i nogen Forbindelse med det frygtelige, kunde man ikke udfinde.

Heller ikke, om det havde det allermindste med den Sag at gøre, at der var en ung Skolelærer paa Egnen, som egentlig skulde have været noget andet, og som kunde skrive Vers — og skrev nogle, som Præstekonen fik.

Men saa var det jo, at Dorthes Bedstemor en Gang havde givet sig til at rydde op i Præstekonens Sybord, for hun holdt ikke rigtig Orden med sit Uldgarn og alle sine kulørte Silker — men det var dog nok ikke det, som var det brødefulde — og saa havde hun, under et af de mange, smaa Laag derinde, fundet alle de Digte og mellem dem et om Præstekonens Halsbaand.

Og Bedstemoderen havde læst det flere Gange, saa hun kunde huske baade hvordan det begyndte og endte, og Dorthe havde hørt det saa ofte, at hun kunde de Linier udenad.

Det første Vers var saadan:

„Den Rad af Smaaperler til Sang har mig stemt —
i hver eneste en er Alverden gemt.“

Og det sidste var ikke meget forskelligt fra det:

„Den Rad af Smaaperler jeg aldrig faar glemt —
i hver eneste en er mit Hjærte gemt.“ —

Dorthe havde Ret i, at det var noget Sludder, for Perlerne var jo ikke engang store, saa de kunde umuligt rumme saa meget. Men Dorthe lagde til, at Sludder skulde det da ogsaa være, det forelskede Mennesker sagde, for begyndte de først at snakke fornuftigt, saa var det jo ikke meget bevendt med Forelskelsen!

Saa var Præsten kommen til og var bleven vred — man vidste stadig ikke af hvad Grund, men det maatte være frygteligt — og Præstekonen havde maattet gaa til Bekendelse og var helt sønderknust; man maatte da haabe, det var af Anger og Ruelse! Og hun havde skrevet et Brev inde i Præstens Stue ved hans Skrivebord, hvori hun sendte alle Versene tilbage og sagde til Skolelæreren, at han skulde rejse bort, og at han ikke engang maatte komme og sige Farvel. For Præsten havde maaske nok fundet, at han passede daarligt til at være Skolelærer, naar han skrev saa mange Vers.

Men bagefter gik Præstekonen aldrig mer i udringede Kjoler, og de hvide Perler gik hun ned med til Søen og kastede dem langt ud i Vandet....

„Det lille Skind,“ sagde Mor — for det var ligesom Mor heller ikke rigtig kunde forstaa det „brødefulde“ — „og saa fik hun adskillige Børn bagefter med den gamle Krognæse!“

Saa den Historie endte slet ikke med Bryllup — snarere med Begravelse, kunde man sige. For „den Rad af Smaaperler“ laa jo begravet nede i Søen, og hvis det ikke havde været Vrøvl, det

som stod i Verset, saa var jo baade Alverden og et Menneskes Hjærte begravne der med det samme.

Om Vinteren, naar den blaa Vandflade frøs, og Isen laa blank og klar henover Søen, kunde man se som gennem Glas helt ned til Bunden, skelne hver Sten og hver Plante dernede.

Og da spejdede man ofte, især da man blev en større Pige og løb paa Skøjter henover Isen med Jægermesterens Drenge, da spejdede man ofte med en egen, nysgærrig Gysen efter Præstekonens Halsbaand og tænkte sig, at man skulde se de runde, hvide Perler ligge og stirre dernedefra som døde Øjestene . . .

FAR

Ovre i Gangene ad Kirkegaarden til vandrer Far op og ned. Han holder sig altid mest til den Side.

Er Far et Begravelses-Menneske? Han synes vist selv, at det er rigtigst at være det. I den lange, sorte Kjole kan han ogsaa nok se ud af det. Et Bryllups-Menneske, det er han ialtfald ikke. Dertil er han meget for tavs og lukket — rigtig i Baglaas, siger Mor.

Far mener, hun tager fejl af ham. Han taler egentlig gerne.

Ja, maaske, siger Mor, naar han bare kan blive fri for at udtale sig.

Ja, siger Far, det man udtaler, mister man da ogsaa selv — i hvert Fald tildels.

Nej, svarer Mor, den Ting man udtaler, den faar man netop selv dobbelt. Men Tavshed dræber — den lukker ude fra Sol og Luft.

Men Far siger, at Tavshed er som den stille, sorte Muld, der lukker sig om et Frøkorn, for at det kan gro — og det er hans Hjærtens Mening.

Men saa er der den Underlighed, at han gerne

handler stik imod den; for han ved, der er mange, som tager Skade af at gaa og tie om sig selv. Det bliver dem en Udvej til at slippe. En Præst skal have Folk til at udtale sig — saa maa han selv gøre det, ellers gaar det ikke.

Det er han kommen til at indse, da han kom til sit første Kald paa den jyske Hede, hvor der var en „vakt“ Menighed, som ventede, at den nye Præst skulde gaa ligesaa kraftigt frem som den forrige. Far stod lidt fremmed overfor hele den Maade, men han mærkede snart, at de forstod ham ikke, hvis han ikke brugte den, saa optog han den lidt efter lidt.

Siden den Gang har Far vænnet sig til at gaa Folk paa Klingen ganske anderledes end Mor og til at bruge stærke Ord, der lyder, som om de ikke følte sig hjemme i hans Mund.

Mor siger: „Man skal aldrig trænge paa — bare lade det komme. Jeg sidder ikke tre Gange i noget af de smaa Huse, før jeg ved, hvad der ligger dem paa Hjærte, og hvordan de skal tages.“

Far er vel bange for, at det ikke skal komme, derfor trænger han paa. Men Folk herovre har alligevel ikke faaet det Indtryk, at det rigtig er hans Maade, for den Aften, Dorthe beskrev Familien, sagde hun om Far: „Præsten, han hører jo nok til dem der Hellige — men de' er mæiet sjælden, at han ska' fornærme no'en med den Ting.“ — —

„Det syntes du ikke om at høre, Jakob,“ siger Mor. „Du vilde meget før, „staa Folk udi Næsen

som Sennep“ — men se om du kan, trods al din Umag.“

Mor føjer til, at Far skal bare ikke forsøge paa det. Der er jo nok til det, og det er meget bedre at bruge den Natur, man nu engang har faaet aj vor Herre, i hans Tjeneste end at gaa og lave sig en anden, som dog bliver Makværk.

Men Far siger, at det største naar man altid paa Trods af sin Natur. Vor Herre tvinger os tidt lige imod den for at lære os kun at gaa frem paa hans Kraft.

Ja, siger Mor, vor Herre kan tvinge — men man skal passe paa, om det ikke er andre Mennesker, man lader sig „tvinge“ af.

Dette svarer Far slet ikke paa. Men han gaar rundt til anfægtede og sløve, bekymrede og ligeglade og nøder baade dem og sig selv til at tale, fordi Vorherre vil det — og derfor har skabt ham saa tavs og indesluttet.

Det lykkes langtfra altid for Far. Nej, Mor har i Reglen meget mere Held med sig overfor Mennesker.

Men saa — en ganske enkelt Gang kan det hænde, at Far har lukket op for noget hos andre, som Mor siger, hun aldrig er naaet ind til. Og at Far har talt et Ord, som gaar dybere og bliver husket bedre end hendes.

Men det er kun, naar vor Herre tvinger ham, og da bliver det dog et af Fars egne „tavse Ord“, ikke et af dem han laver.

Hjemme tvinger Far sig ikke til at tale, men

der kan han ikke altid lade være. Han maa jo baade sige Mor imod og le ad hendes Indfald.

Far har to „hemmelige Kærligheder“, som Mor godt ved om, skønt han arbejder imod dem ligesaa ærligt, som mod sin egen, indesluttede Natur.

Den ene hedder Jagt, den anden hedder „Søren“.

Da Far var Kandidat, havde han været ude et Par Aar som Huslærer. Det var den Gang han havde truffet Mor paa et Skovbal og fundet, at hun lo for meget. Men siden var han gaaet hver eneste Dag til det Sted for at høre, om der ikke var blevet en Smule Genlyd af den Latter hængende mellem de grønne Trækroner. Da var han den mest utrættelige Jæger, stod op Klokken to—tre om Sommeren for at gaa paa Vildandejagt og kunde staa i timevis med vaade Fødder uden at bryde sig om det, og ved Efteraars-Jagterne var han paa sin rolige Maade den allermest ivrige og den, hvis Skud var sikrest.

Men da han blev Præst paa den store Hede, hvor der sprang saa mange brune Harer, som det kriblede i hans Fingre at komme til at skyde, da opgav han det straks. For en Præst skulde jo være Hyrde, og det syntes han vel ikke faldt rigtig sammen med Jæger. Der var desuden mange i Menigheden, hvem det vilde „forarge“.

Mor kunde heller ikke taale, at noget af alt det værgeløse og glade, som fløj og sprang derude,

skulde falde for et lumsk og nedrigt Skud fra Fars Haand.

Saa afstod han Jagtretten paa Præstegaardens Jorder til Jægermesteren; men Jagthund holder Far alligevel — og Mor ved godt, hvor nøje han dresserer Diana, og hvordan han øver den i at gaa paa Jagt, naar han vandrer ud paa lange, ensomme Ture med den. Og hver Gang Hunden „staar“ med Halen lige ud i Luften og den ene Forpote løftet i aandeløs Spejden, da er Far ligesaa spændt som den — og den Spænding kan han ikke nægte sig en Gang imellem.

Ellers sidder Far meget inde med sin Violin eller sine Bøger, og allerhelst med Næsen i Søren.

Det vil sige, Far ser jo klart „baade Faren og Uholdbarheden ved hans Standpunkt“. Alt det i ham selv, der minder om Søren, er det, der mest skal modarbejdes. Far lader sig heller ikke mere „tage“ af ham som i gamle Dage. Men der bliver Bevægelse i Ens Tankegang, saasnart man har ham for. Man lærer hver eneste Gang.

„Ja, selvfølgelig, for en Del at tage Afstand fra ham,“ forklarer Far, da Sognefogden en Dag skæver til Bogen, „men alene af den Grund, Niels Jeppesen, er det Umagen værd at fordybe sig lidt grundig i ham.“

Naar man skal paa Aftentur, og Mor vil forsøge at faa Far med, plejer hun at kigge ind ad det Vindue i hans Stue, som han sidder og læser ved.

Og naar hun saa ler og siger: „Nej, Far er ved at tage Afstand fra Søren —“ saa ved man straks,

at man maa gaa uden ham, for saa er Far hverken til at hugge eller stikke i.

Mor bryder sig ikke videre om Søren. „Men det er vist, mig var han aldrig bleven af med, hvis det var mig, der havde været forlovet med ham. Det var Synd og Skam, at han skulde være ene om at finde Rede paa sig selv!“

Den Anskuelse deler man ikke. Sørens Efternavn henviser ham saa udelukkende til Begravelses-Siden, at man godt forstaar, der ingen har været, der vilde gaa hen og holde Bryllup med ham!

Far har en Dag om Ugen, som Mor kalder hans Livdag og Fridag, hvor han slet ikke nøder sig til noget, men kun følger sin egen, største Lyst fordi den Dag ved han, at han skal det.

Den Dag, det er Lørdagen. Da lukker Far sig inde i sin Stue med den store Bibel opslaaet foran sig og sidder dér i Fred for at gaa rundt og spørge, i Fred for at blive spurgt, og grunder blot over, hvad han skal staa og sige paa Prædikestolen den næste Dag.

Mor sørger for, at der bliver saa stille som muligt i hele Huset. Den Svøbe, som hedder ugentlig Rengøring, bliver ikke svunget over nogen af Stuerne. Det besørges om Fredagen, som er en frygtelig Dag. Men om Lørdagen er der roligt, blankt og rent i hele Huset.

Mor siger, at i de græske Templer var Forhallen saa stor og skøn og sval, for det var Stedet,

hvor man skulde samle sig, før man gik ind i Helligdommen. Og Lørdagen skal være Forhal til Søndags-Gudstjenesten.

Naar det er Sommer, gaar man ind om Morgenen med det høje Glas til Fars Skrivebord, og den Dag er der blot en eneste, udsøgt Blomst eller Gren i det, som man har gaaet langt i Skov og Mark for at finde eller fredet om i Haven. Ellers kommer man ikke i Fars Stue hele Dagen, og man hører kun det store Bornholmer-Uhrs Tikken ud derfra.

Om Aftenen kan saa Far sige til Mor: „Det er underligt, som Døren kan gaa op til et helt nyt Sted i det samme Bibelord, hver Gang man virkelig banker paa."

Og Mor svarer, hun længes efter at gaa ind imorgen, thi Far bliver aldrig spurgt om sin Prædiken. Det er jo Forkyndelse og ikke nogen Skolestil.

— Det er nok Tanken om at bringe Ordet ud til de andre, der fylder den ensomme Lørdags Forberedelse, men alligevel passer den bedre for Far end Søndagen, hvor han jo naar Maalet.

Og Mor siger ogsaa, det bliver ikke Helligdags-Fylde og Samfundsglæde, Far lukker andre ind til fra sin Prædikestol, men en ensom Forberedelses og Prøvelses Stund.

Man synes selv, at rigtig glad bliver man ikke i Fars Kirke, som man bliver det paa Engen og i Nøddegangen, uden at man kan sige hvorfor — men der er saa stille, mens han staar der og taler,

meget mer stille end naar man en Hverdag kommer ind i Kirken, og den er øde og tom.

Mor siger, det er fordi Far tager dem ved Haanden En for En og fører dem ind — ad en lille, smal og glemt Sti, som Græsset tidt skyder henover, den Sti, som fører til Ens eget Lønkammer, og som saa mange Mennesker forsømmer at træde.

Det er det, som Far kan — og i Kirken vil han aldrig andet end det han kan, fordi han hver Lørdag finder sig selv ved sit ensomme Skrivebord. Derfor taler han heller ikke udenfor eller ved Siden af om Søndagen.

Naar Far kommer hjem, tager Mor ham om Halsen og siger ud af en Kæmpevise: „„Hun valgte den liden grønne Sti, til Havsens Bunde laa.“ Du kan hjælpe mig helt ned til Bunden hos mig selv, Jakob! Uden dig gled jeg hen ad Overfladen.“

Far siger nej: Mor er langt mer mangfoldig end han. Hun kan være baade ude og inde, oppe og nede.

Men Mor bliver ved sit, og en Dag, hvor hun sidder paa Højen og taler hemmeligt med En, siger hun: „Ser du, Far fik mig af vor Herre, for at han ikke skulde køre fast, men jeg fik ham, for at jeg ikke skulde løbe løbsk!“

Saa maa det jo være godt, at Far er som han er og ikke en Smule anderledes!

LÆRE —

Der var en alvorlig Side af Livet som hed at lære.

Mor vilde nødig have Lærerinde i Huset og havde gerne set, at der var nogle Børn paa Egnen, man kunde have læst sammen med. Men Jægermesteren, som boede nærmest, havde kun de to Drenge, som var flere Aar ældre.

Far brød sig heller ikke om, at der kom Lærerinde. Det var en mer at skulle tale med. Saa bestemte Mor sig til selv at læse med sin Elsepige.

Det blev ikke saa let for hende — Undervisning skulde jo være regelmæssig og helst med „Metode i Galskaben“ — men hun tog grundig fat, for Else skulde være ligesaa godt lært som nogen lille, stumpnæset Skolepige i hele Danmark.

Hun var slet ikke nogen ubegavet Stakkel, som Kusinerne saa ud til at mene. Hun var bare ikke kvik. Hendes Hjerne arbejdede som en lille Skildpadde, men naar hun kom med en af sine smaa, langsomme Bemærkninger, kunde der godt være noget ved den.

Sprog vilde Mor straks begynde med, for dem kunde hun, da hun havde rejst saa meget med Bedstefar fra København. Men Far sagde, at det vigtigste var Ens Modersmaal, og han frabad sig meget at faa et Sidestykke til Dorthes Fætter i sit Hus.

Dorthes Fætter var rejst til Amerika og havde glemt at snakke dansk i sit første Brev, fortalte hun med Stolthed, og det var endda skrevet ombord paa Skibet. „Og nu ka' han da baade tysk og mormonsk," lagde hun til.

De første Aar læste man helt med Mor, og Far var bare „Censor" ved den lille Eksamen, hvor Mor var ligesaa angst som man selv for at det skulde gaa rent galt.

Men efterhaanden overtog Far de fleste Fag, og det havde Mor ikke noget imod, for hun vilde dog heller lære sin Elsepige end undervise hende.

Undervisning skulde jo sluttes af en Dag. Lære, lære — det var saa dejlig umuligt at blive færdig med!

Der var især tre Ting . . .

Nede mellem Nord-Italiens Bjærge, fortalte Mor, sad der nogle kloge og fromme Mennesker, og de Mænd, de valgte til Præster i gamle Dage skulde kende tre Ting tilgavns: Naturen, Bibelen og det menneskelige Hjærte.

De var kloge, de Mennesker. For jo mer man trængte ind i de tre Ting — naar man ikke rev

dem ud fra hinanden — jo mer blev det til, at man kom til at lære en Eneste at kende.

Derfor vilde Mor ogsaa lære sin egen lille Præstepige om de tre Ting.

Det lød nok straks noget indviklet, men det blev saa ligetil, naar man fik tænkt lidt over det. For man var jo begyndt med de tre Ting længe før end med Læsning.

Alt det, man saa, naar man gik med Mor i Skoven eller nede paa Engen, det var jo Natur altsammen.

Og hvor kunde man huske, naar Mor første Gang havde sagt om en Blomst paa Engen: „Se rigtig paa den“ eller vist En, hvor pænt en Frø kunde svømme i Aaen, med smaa akkurate, næsten menneskelige Bevægelser.

Men siden blev der mer og mer mærkværdigt at se og høre om. Ikke om, at Storken kom med de smaa Børn — det var bare morsomt i Æventyrene, hvor Dyrene ogsaa snakkede med, men i Virkeligheden hentede Storken ikke andet i Mosen end Snoge og Frøer til sine egne smaa Unger, som var komne ud af Æggene og stak Halsen op af Reden paa Præstegaards-Taget. Men det var en stor Mærkværdighed, naar man tænkte rigtig over den.

De smaa Børn, som ikke laa i Mosen — hvor de maatte være druknede, inden de kom til Verden, eller da være blevne meget forkølede — dem

fik man andet at vide om. De laa lunt og godt under deres Mors Hjærte, indtil de blev store nok til at kunne fødes — og det var saa yndigt for en Mor at kunne hviske med sit eget lille Barn, inden nogen anden vidste om det!

Hvordan det altsammen gik til, skulde man nok høre om senere; fik man for meget ad Gangen, kunde man bare ikke huske det. Men Mor vilde selv fortælle det, og hun holdt altid Ord; derfor brød man sig slet ikke om, naar Dorthe eller Pigerne bød sig til med velvillig Underretning. Det kunde jo hænde, selv om Mor passede nøje paa i det Stykke.

Men forresten havde man næppe selv hørt efter. For alt det med Bejlen, Bryllup og smaa Børn, det optog En saa uendelig, det laa saa dybt i En som det Punkt, Ens lille Tankeverden kredsede om, det fyldte En med en saa lidenskabelig og tavs Interesse, at det holdt Nysgerrigheden, der spørger, borte fra En.

Thi man holdt det for den store Hemmelighed, som man havde med sig selv.

Bibelen var den svære Bog, Far tog ned til hver Andagt og sad med for at skrive Prædiken. Den var kun for voksne, helt voksne Mennesker — derfor kunde Mor ikke begribe, at man gav den til smaa, engelske Piger og til mangen Undermaaler af en hjemlig Konfirmand, som var det mest „uvoksne", Mor kunde tænke sig.

Det kunde da i det højeste være det ny Testamente, aldrig det gamle.

Men man kunde godt lære Bibelen at kende, fordi man ikke havde den at læse i. Og den var Mor begyndt at lære En, længe før man læste sin Bibelhistorie med Far.

Bibelen var Bogen om det ene Navn, som man havde hørt om, inden man vidste af det selv. Hele det ny Testamente var fyldt af det Navn — men det gamle pegede hen imod det.

Man havde fulgt det mange Gange gennem Mors Beretninger — fra Vuggen uden Gænger til Graven i Klippehulen, som Engelen væltede Stenen fra, fordi nu skulde det være forbi med den gamle, græsselige Afslutning: død og begraven. Men hver Gang fik man noget nyt at høre — efterhaanden med Bogens egne Ord.

Saa forstod man, hvor Mor havde det fra, alt det, man havde tænkt var hendes eget — som nu dette med at gaa de andres Veje.

De Fødder derovre i det hellige Land — det støvede, brændende varme Land — de havde traadt de andres Veje . . .

Alle de andres stenede, angstfulde, bedrøvede og spedalske Veje tilende. — —

Og dette med aldrig at blive færdig med de andre, før man havde sat Livet til — — —

Paa et stort, stort, alvorligt Kors . . .

— Mor sad og talte om de Mennesker i Bibelen, som om hun havde kendt dem — og paa den Maade kom man selv til at kende dem. Der var

dem, man ikke kunde med i det gamle Testamente, og dem man holdt mest af, baade der og i det nye.

Der var Joseph, han var den allerbedste, især naar man fik ham med Bibelens egne Ord, og David — for han angrede saadan og spillede paa Guldharpe.

Der var Stefanus med det røde Martyr-Mærke af Stenen i sin Pande — ham elskede Mor. Men han sørgede jo ogsaa for de fattige!

Og Apostelen Johannes — hans Ord var ligesom Solskin.

Paulus passede ligesom bedre for Far, syntes man, for han havde siddet og skrevet de mange Breve, som man ikke forstod endnu.

Ja, sagde Mor, men der var noget om Apostelen Paulus — naar man kom til at tænke paa det, saa maatte man næsten holde allermest af ham.

Det var ikke det, at han havde stiftet de mange Menigheder, ikke heller at han havde skrevet det trettende Kapitel af første Korinthierbrev, ikke engang det, at han bøjede sin Nakke under Bøddelsværdet paa den romerske Mark og vandede Jorden med sit Blod — der, hvor der nu var skudt frodige, grønne Lunde frem.

Det var kun en lille Ting mod de andre, men paa den kendte man Mennesket.

Og i Bibelen skulde man ikke begynde med de store Ting — for dem kunde man slet ikke magte.

Det var, som naar man kom ind i den store

Peterskirke i Rom. Saa sagde man: Skal den være saa stor? for Ens Øjne kunde ikke maale den. Men naar man tog fat paa de smaa Ting i den — f. Eks. Englene, der bærer Vievandskarrene — og saa, hvor de var mer end menneskelig store, ja, saa begyndte man at forstaa lidt af den øvrige Størrelse.

Den lille Ting om Apostelen Paulus fortalte Mor en Dag paa Højen. Det var dette med Slaven, som løb bort fra sin Herre og kom til Rom — hvor Paulus prædikede i Lænker — og blev kristen af at høre ham. Saa tjente han Apostelen, indtil det kom ud, at han var en stakkels, bortløben Slave, og da syntes Paulus, at det ikke var ret at beholde ham.

Men han gav ham et Brev med til hans Herre, som hed Philemon. Det stod at læse i Bibelen, og Mor læste det for En.

Det var saadan i Bibelens Sprog, og det begyndte med kærlige Hilsener og gode Ord. Apostelen kaldte sig selv „den gamle Paulus“ for at tage Manden rigtig om Hjærtet.

Saa bad han for Slaven — „min Søn“, stod der først, men saa syntes Apostelen ikke, det var nok og skrev „mit eget Hjærte“.

Mor stansede, fordi hun havde store Taarer i Øjnene. „Det var kun en Slave, en stakkels bortløben Slave, han skrev om!“

Paulus bad, at Philemon vilde tage imod Slaven som „en elskelig Broder“, syntes saa igen, at det ikke var nok og skrev: „Annam ham som mig“.

Og hvis Slaven skyldte noget, skulde Paulus betale det altsammen.

Han sluttede med at skrive, at nu kom han snart selv, for at den Tanke skulde hjælpe til, at Philemon gjorde det godt for Slaven, som hed Onesimus.

Mor sagde, man maatte aldrig glemme, at saadan skrev Apostelen Paulus — som om hans eget Liv stod paa Spil — blot for at en stakkels, bortløben Slave ikke skulde faa sin Straf!

Saadan kunde ingen i Verden have fundet paa at skrive i de Tider og af den Grund, uden en, som var kristen. — —

— — Men naar man tænkte sig om, vidste man selv en meget mindre Ting om den samme Apostel, som man holdt endnu mere af ham for.

Det var, at han havde skrevet — til en af de mange Menigheder, som man stadig løb vild i — „Trøster de kleinmodige“.

Det var meget underligere, at han kunde tænke paa dem end paa den bortløbne Slave, for Slaver blev jo mærkede med gloende Jern og kastede for vilde Dyr, saa det maatte man da have ondt af — selv dengang.

Men „de kleinmodige“ — bare saadan nogle, der sad hen og ikke turde — — ikke turde tale til fremmede, ikke turde sige det, naar de var komne galt afsted, som blot var forsagte, naar de lod allermest stædige.

Dem foragtede man naturligvis i de gamle, haarde Tider — og selv nu skulde de jo skam-

mes ud for det og stives af med velmente Skænd.

„Trøster de kleinmodige“ — saadan havde Paulus nok heller ikke skrevet, da han „fnøs med Trusel og Mord“ og saa paa, at de stenede den hellige Stefanus. Det kunde han først finde paa, da han blev kristen.

Mor var aldrig stanset ved det Ord, man havde selv lagt Mærke til det — og ikke talt om det til nogen.

For Mor havde sagt, at ligesom man havde sin egen Bøn, saadan havde man ogsaa sine egne Ord i Bibelen. Der var en Hemmelighed i den fra vor Herre til hvert eneste Menneske.

Ikke blot den allerstørste, at „Gud vil, at alle skal frelses“, for den gjaldt jo hele Verden. Men der var Ord netop til hvert enkelt Menneske, som man følte gjaldt En selv, fordi de gik tværs igennem Ens Hjærte og rørte ved det, som man havde tænkt, at man gik ganske ene med.

„Trøster de kleinmodige“ — man vidste nok hvem det Ord var tiltænkt.

Naar man løb eller blev angst, slog Ens lille Hjærte saa stærkt, saa stærkt og drev Blodet op i Ens Kinder, saa de blev ganske røde. Men det var ikke det menneskelige Hjærte, for man følte jo slet ikke med det.

Det menneskelige Hjærte var det Gemmested

meget længer indeni En, hvor alle Ens Følelser blev til og sad skjult.

Derfra fløj de ud og blev til Ord eller Handlinger. De var ikke alle gode, derfor blev det, man sagde eller gjorde, langtfra altid godt.

Mange Gange, hvert Nytaar eller hver Fødselsdag især, bestemte man, at man vilde være helt god. Man havde hørt Far sige, at det nye Aar var som en ny Skrivebog, man fik, og alle Dagene var som de pæne, hvide Blade, der nu skulde søles og klattes til, meget værre end Bogen man skrev i paa Skolen. Det Billed forstod man godt og besluttede at holde sine Blade pæne. Men hver Aften vidste man med sig selv, at der stod meget andet end pæne Ting paa Bladet for den Dag.

Mor sagde, at saadan gik det alle Mennesker; de mulede ikke alle og var stædige og uvillige, som Else kunde være — eller hæftige, som Mor kunde være; men saa havde de det paa andre Maader. For man kunde jo ikke tage sit Hjærte ud for at putte lutter gode Ting ind i det — og hvor skulde man ogsaa have faaet dem fra!

Selv de bedste og største Mennesker havde fundet, at deres Hjærte var ikke godt. Men de bedste Mennesker opgav dog aldrig en Gang at faa det gode Hjærte. De blev ved med at ville det.

Men de kloge iblandt dem overgav det. Ja, det forstod man ikke endnu. — —

Men der var andet man skulde have at vide om sit Hjærte, end at det ikke var godt. For man

havde slet ikke faaet rigtig fat paa det, hvis man ikke vidste, hvad det holdt allermest af, hvad det gemte allerdybest paa.

Det var meget vigtigt at vide, for man levede ud af sit Hjærte. Det, som Hjærtet derfor gemte dybest paa, det blev det rigtige Liv for En.

Der var mange Mennesker, som aldrig havde fundet deres eget Hjærte — og de kunde gaa ganske vildfarende omkring i saa meget, der slet ikke passede for dem.

Naar man ikke kendte sit Hjærte, kom man ikke til at leve sit Liv. — —

Men saa var der ogsaa de andres Hjærter, for det var ikke nok, om man bare havde Rede paa sit eget.

De andre havde dog allesammen noget indeni sig, som de følte med — selv de allerfattigste og mest gamle — det glemte man tidt. For det var igen det samme som med Vejen: Folk var saa optagne af deres eget Hjærte, at de tidt ikke havde Tanke for de andres.

Det var Synd. Der sad de hen hver med sit Hjærte, som ingen brød sig om. Kunde man blot faa rigtig fat paa det, finde ud af hvad det hang allermest ved, saa var der meget mer ved de andre, end man kunde tænke sig — noget rart ved dem allesammen.

Og tog man dem om Hjærtet — dér hvor de havde det — kunde man faa dem med til langt mer, end man skulde tro, meget højere op og dybere ned . . .

Saadan sagde Mor, og saa huskede man dette med Martins Hjærte, som var i Violinen, og Skolelærerens Hjærte, som havde været i de smaa Perler om Præstekonens Hals, og man forstod meget andet, som man saa omkring i de fattige, lave Stuer sammen med Mor.

Hvad Mors Hjærte hang allermest ved, det var ikke svært at finde ud af: det var alle dem, der havde det ondt.

Derfor gik hun og gik — —

Men det var ogsaa Else og Far — derfor var hun dog mest hjemme hos dem.

Ens eget Hjærte?

Det kunde maaske siges med et Ord: Bryllup.

— Far rystede undertiden paa Hovedet og sagde til Mor, at hun talte for meget og for voksent med En. Hvor kunde Barnets Hjærne rumme det alt sammen!

Men Mor svarede, at det var heller ikke den, hun talte til — det lod hun ham om — det var til Elsepiges Hjærte. Hvad det ikke forstod, kunde det gemme paa; det havde det slet ingen Skade af.

Far svarede, at det Hjærte, man kunde tale til, sad jo i Hjernen, saa det blev dog den, der fik Anstrængelsen.

Men man syntes selv, at alt hvad Mor sagde, det faldt saa kendt, at det blev ikke svært at forstaa — selv om man ikke altid kunde forklare, hvad hun mente.

GLÆDER

Ned ad Nøddegangen i strygende Fart med Diana i Hælene og Mors Latter efter sig — —

Et forpustet Holdt oppe paa Højen — men Diana er i for vild Flugt; den gaar paa Hovedet ned i Engen; der staar den og sender korte, utaalmodige Bjæf op imod En. Kommer man ikke med? — —

— „Else, Else — nu sidder Far med Søren for sig — vi kan tage Time i Nøddegangen.“

Der er endnu et Fag at lære. Det hører ikke til den tørre Undervisning, heller ikke til de fromme, gamle, italienske Præsters Pensum. Og man regner det til Morskaben — selv om der skal Anstrængelse til.

„En, to, tre — lad være at fægte med Hænderne, hold pænt i Kjolen, saa er de anbragt. Hovedet lige!“

Mor ringler en Chassé af opad Gangen.

„Nu du — det var ret — idag forsøger vi en Polka.“

Mor synger til. „Vi kan snart lade Far se paa

det. Lad ham prøve paa at nægte, at David dansede foran Arken, eller at der var Dans i den fortabte Søns Hjem."

Vals er ikke saa let. Man er tungnem, men endelig gaar den op for En, og saa træder Ens spinkle Fod, der er højvristet ligesom Mors, næsten pænest i den.

„Far skal snart spille til en Dag; det vil ærgre ham."

En Dag flyttes Møblerne lidt sammen i Dagligstuen, og Døren slaas op til Fars Stue.

„Vil du se paa, hvad Gyseligheder der gaar for sig i din retskafne Præstegaard," siger Mor.

Hun synger „An der schönen, blauen Donau" og svæver over Gulvet i Vals med sin Elsepige.

„Næste Gang spiller du nok til, Jakob."

Far er ganske rolig ved det og behøver hverken at mindes om David eller om den fortabte Søn. Han siger blot, at hvis Pigebarnet fremdeles vil nøjes med den Kavaller, har han ikke noget imod Gyseligheden, selv om han finder den overflødig, da hun ikke skal paa Bal.

„Nøjes — sagde du nøjes?" Mor ler hen imod Far. —

Ellers er det mere den stilfærdige Morskab, man dyrker.

Sidde paa Højen og se ud imod den vide Verden. En Gang imellem læse — — Men Bøger, der er alligevel noget stivnet og ubevægeligt ved dem, som virker paa alt det dejlige, der kan staa i dem. Og dette, at det staar der paa en bestemt

Maade, som er ganske ens hver Gang, at Bøgerne selv har den bestemte Plads i Skabet — det tager noget af det hemmelighedsfulde og drømmende ved dem, noget af det som sætter Ens Tankeverden i Bølgegang.

Man vil i lang Tid heller høre Mor fortælle.

Om Sommeren oppe paa Højen, om Vinteren i den hyggelige Dagligstue-Mørkning og mest om Lørdagen, hvor man skal være saa musestille for Fars Skyld.

Mor fortæller omtrent hele Bogskabet, ja hendes eget, ikke det Far har foruden alle sine Reoler — „Guderne fri os", siger hun selv. Hun viger hverken for Goethes „Faust" eller Dantes „Guddommelige Komedie", og alle de Bøger, Mor fortæller, er ikke Bøger længer, men bliver til Æventyr. Og Æventyr staar ikke noget bestemt Sted — de lever. Hvorfra kommer de? man ved det ikke. Fra høje, tindrende Bjærgtoppe, fra det man kalder Jomfruskove — dybe og susende — gaar de paa lette Dansefødder ud over den vide Jord, kan ikke stanses og indbindes — ejes i Tanken og ikke i noget Skab. Og hver Gang man tager dem frem — unge, varme og bøjelige — retter de sig efter Ens egen Stemning, kommer med helt nye Ord, som de nu bedst passer En i det Øjeblik.

Rigtige Æventyr fortæller Mor jo ogsaa — de dejlige danske og de franske fra hendes egen Barnebog, som var gammel allerede, da hun fik den og nu er saa ærværdig, at den ser ud, som

om den var hældt over med Kaffe. „Den blaa Fugl“, „den Skønne og Dyret“, „Æselskind“, „Prinsessen, der spandt“ — de gaar alle for sig paa Højen, i Nøddegangen, paa Engen . . .

Bagefter agerer Huldfrid alle Prinsesserne — med sine ubevægelige, blaa Øjne — men indeni Huldfrid har man puttet sit eget, lille menneskelige Hjærte, og det bliver det, som oplever alle de Skønnes Viderværdigheder og underfulde Lykke.

Man har ogsaa Legekammerater, for Far siger, at man bliver forskruet af at gaa saa ene omkring, men man bryder sig ikke videre om dem.

Der er Forpagterens Hansine, som bor paa Gaarden. Hun har ogsaa en Dukke med sort Porcelænshoved og stive Skindlemmer, som hun tager med for at lege „Far, Mor og Børn“, hvilket er hendes eneste, stadige Paafund. Man skal være Far — trods al den Ubehjælpsomhed, man har lagt for Dagen — Hansine Mor, og begge Dukker er „Tøsene“, med hvem de to Ting altid gentager sig, at deres Næser skal snydes, og at de skal have Bank.

Men Huldfrid har ikke saa lave Fornødenheder og er ikke vant til den oprørende Behandling, saa hun bliver reven fra Hansine, og det ender med en hæftig Skærmydsel mellem „Far og Mor“.

I Sommerferien kommer Henny og Mathilde —

og naar Moster Lulle og „Onkel Rektor“ er med, kan man ikke høre Ørenlyd i hele Huset, og Far spejder flere Gange om Dagen efter et Musehul at krybe ned i.

Det er ikke Onkels Skyld, men Henny og Mathilde er ligesom Moster, og Moster er ligesom Mor. Nej, det vil sige alligevel ganske, ganske anderledes. Der er Liv, hvor Mor er med, men der er Støj, hvor Moster kommer. Hun snakker, ler og spiller i et Kørevæk. Men hun har jo heller ikke faaet Far, kun Onkel Rektor, saa hun er maaske nok „løben løbsk“.

Paul er næsten aldrig med, skønt Mor altid udtrykkelig beder ham komme. „Men Gudskelov, at hans gamle, sure Bedstemor endnu lever og vil have ham i alle Ferier,“ siger Moster. Paul er Onkel Rektors Søn fra den Gang han ikke var gift med Moster, men havde en anden Kone, som var hans første.

Hun var saa smuk og ubehagelig — det er alt, hvad Moster ved om hende. Og Paul slægter hende paa, for han er ubehagelig, men ikke smuk. Begavet — det maa man lade ham, og han ved det selv — siger Moster, han hører jo aldrig andet af hele den „gudløse“ Familie, som sætter Begavelse over alt andet i Verden.

Paul er ogsaa hele tolv Aar ældre end man er, saa det var ikke en Gang morsomt, om han kom med.

Henny og Mathilde elsker Kroket, Salt og Brød, Fjerboldt og Køren paa Hølæs. Naar Jægermester-

ens Drenge kommer med og Distriktslægens fire Børn gaar det lystigt til.

Ja, Jægermesterens Julius kryber blot ind mellem Fars Reoler; han morer sig ikke med Piger, fordi de ikke „kan“ noget rigtigt, og han keder sig ved at lege. Frits siger, at man bare skal lade „Seminaristen“ mule; han ser dog ud som en lang, snæverærmet Landsbydegn, saa der er ingen Svir ved at have ham med! Men Frits leger selv for to og gør dem alle ellevilde. Selv Ens eget Haar løber løbsk ud af de besindige, smaa Flætninger og Ens Kinder bliver brandrøde. Og den, han fanger, vil han altid kysse — det er Ens Rædsel.

„Han kan ikke lade være,“ siger Mor og ryster paa Hovedet.

Frits finder paa meget andet, da han og Julius kommer paa Latinskolen i Byen: naar han vil more sig med Kammerater, skriver han hjem om Penge til Bøger. Saa bliver Jægermesteren rasende, naar han opdager det, og man er angst paa Frits's Vegne, naar Ferien nærmer sig, for Jægermesteren kan buldre. Men naar Frits kommer ind og erklærer: „Jeg tror nok, jeg er det største Asen i Kongeriget Danmark med Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken og Lauenborg“ — saa siger Jægermesteren ham straks imod: „Naa, naa — saa galt er det nu heller ikke!“

Den Sommer, Frits kommer hjem som Student — med en tarvelig 2den, som han selv siger, at han kun reddede fra at blive „non“ ved at give

Lærerne en saadan Sludder for en Sladder, at de hverken vidste ud eller ind — er de da rent tossede efter ham allesammen. Men da er han selv forelsket i Mor. Han siger, at det kun er den modne Kvinde, som forstaar en Mands Følelse, og det er ikke til at staa for at se hende svirre omkring med det kokette Ringletøj paa Fødderne. Mor ler af det og siger, bare Frits's Forelskelse aldrig gik ud over andre; det er meget værre, naar han giver sig til at knibe Hansine i Kinderne.

Julius er bleven Student Aaret før og har været saa „kedelig“ at faa 1ste Karakter. Men da han skal læse videre til Præst, kan det jo nok passe for ham. Frits skal blot gaa paa Landbohøjskolen og blive Godsejer som sin Far.

Om Efteraaret ved Nøddeplukningen kommer Frits og Julius ned til Præstegaarden, og da gaar den vilde Jagt gennem Nøddegangen. Man krymper sig lidt ved det; Ens eget, hemmelige Sted bliver gennemtrampet og -rodet. De slanke Stammer bøjes, og en Gang imellem gaar en Gren i Løbet med et bragende Knæk, trods Fars strænge Paabud om Forsigtighed.

Da er Julius altid med og den mest ivrige, fylder Lommerne og knaser løs fra det første Øjeblik, saa maa man undre sig over, hvor mange Nødder der dog er Plads til i hans tynde Krop!

Vinteren er der. Undertiden hvid og lystig, saa man kan køre i Kane, løbe paa Skøjter og slaas med Sneboldte i Gaarden med Hansine — undertiden mørk og tvær, saa man maa sjokke rundt i Mudder og Galoscher.

Men Aftenerne er altid saa hyggelige. Man lukker den sorte, kolde Nat ude bag tykke, uldne Gardiner, tænder den glade, venlige Lampe og hører Stormen feje rundt om Huset, som om den søgte efter en Sprække at smutte ind igennem, og dens dæmpede, skuffede Hylen blander sig med den lille Syden af Æblerne henne paa Kakkelovnen, hvor de staar og steger smaat og imellem giver et bristende Knald fra sig.

Man faar sin Dukkestue frem og laver Mad paa sit lille Komfur inde i Spisestuen. Mor vil smage, hvor galt det saa løber af, ler og siger, det er godt, at man kan blive andet end Kokkepige i denne Verden!

Far læser højt — Missionshistorie. Undertiden er det morsomt, fra fjærne, fjærne Lande — Indien, hvor man faar Solstik blot ved at løfte sin Hat, naar man gaar ude, hvor tyve tusind Mennesker dør hvert Aar for Kobraslangens Bid, og hvor Tigeren lusker om i Djunglen — Afrika, hvor Løven brøler, og de muhamedanske Slavehandlere driver deres forpinte Bytte i lange, uhyggelige Tog — Stillehavs-Øerne, hvor Menneskeæderne bor — —

Alle de Steder, som man gyser ved, har Missionærer sat deres Fødder — fordi de har elsket

det ene Navn mer end deres eget Liv og har villet bringe det ud til stakkels, nøgne Hedninger. . . .

Far tager Violinen frem — ligesom halvt uvillig. Mor maa sidde en Stund ved Klaveret og lokke. Men naar han først er begyndt at spille kan han ikke høre op.

Man sidder og hører efter . . . Det er igen fjærne, fjærne Lande, der dukker op. Ikke Indien, ikke Afrika, blot fjærne Lande — den vide Verden — —

— Som Vinteren bliver allermørkest, straaler den pludselig op: Jul!

Den indledes med, at der skal laves til og bages og tænkes paa andre Mennesker som aldrig før — og at Mor hverken har Ro til at sove eller spise. Saa „gaar Højtiden an“.

Kimende Klokker, der altid huskes, som om de sang deres Glæde ud over tindrende Sne, Lys gennem Kirkeruderne, et stort, grønt Træ derinde, Grangrene overalt, og Far, der læser om de Dage, de underlige Dage, hvor Kejser Augustus herskede i Rom, og hvor „det begav sig“ — —

Alle de muntre, hemmelige Forberedelser afsløres i Glansen af det æventyrlige Træ, som Mor pynter paa sin egen Maade — altid kun med Blomster, hun selv laver, fine og straalende, saa man straks kan se paa Træet i Præstegaarden, at „det kommer fra den favre Kyst, hvor Paradiset laa“ —

Og den varme Granduft — især af den Gren,

som der altid gaar Ild i midt i den første Salme, og som hvert Aar faar Far til at erklære, at han burde have sat de Lys i, for der er Ting, som Kvinder aldrig lærer — —

Man synes bestandig, at det man har syet til Mor, er saa fattigt og tosset valgt — først i Lys af Træet opdager man grædefærdig en Mængde andre Ting, man kunde have fundet paa. Men Mor kan se, hvor trofast flittige de smaa, langsomme Fingre har været og foretrækker netop den lille „rørende“ Ting for nogen anden.

Mors Ævne til at udfinde, hvad alle i Smug har gaaet og ønsket sig og til at skaffe det tilveje er rent forbavsende. Selv fra Far kommer det hvert Øjeblik: „Men kære Elsebet!“ Og Mor ler. . . .

— Dagene længes, og Vinteren strænges — men efterhaanden maa den give Køb, det pipper frem overalt af den sorte Jord, og Foraarsglæden kommer.

Til Paaske er det tidt svært at finde noget derude at pynte Kirken med, men saa har man Mors hvide Hyacinter og Paaskeliljer og til Pinse laver man Kirken om til en hel Løvhytte.

Hver Aarstid har sin Morskab, og hver Dag har sin. Det er godt, siger Mor — for man skal have saa megen Glæde som muligt ind i sit Barneliv. Det er ud af det, som man faar ind i de Aar, at man siden skal leve.

PAA HØJEN

Oppe paa Højen med Hænderne lagt i Skødet og Blikket vendt ud imod den vide Verden . . .

Nej, snarere indover — indover en Tid, som er forbi, som man ikke har mere uden i sin Erindring.

Hele sin Barndomstid har man taget frem — sammentrængt, som man husker den, paa maa og faa som Billederne kom — og ladet den glide gennem sine Hænder — —

Nu slipper den op — kan lægges ned mellem Lavendler og tørrede Rosenblade.

Lige til nu har den været — selv om man er fyldt de seksten Aar for flere Maaneder siden. I Nøddegangen, paa Engen, i Præstegaardsstuerne voksede man aldrig ud af sine Barnesko. Det var endnu dem, man bar paa sine Fødder, da man i Søndags gik opad Kirkegulvet i sin hvide Kjole som Fars Konfirmand. Mor sagde det ogsaa: „Det er endnu min lille Else, min egen søde, „fortabte“ Elsepige — selv om jeg maa sy de lange Kjoler til hende og klæde hende ud som voksen.“

Men nu er det forbi. For imorgen er det Lørdag, og da begynder Livet — den vide Verden.

Imorgen skal Elsepigen rejse ind til Onkel Rektors i Byen for at være et Aarstid i deres Hjem og tage Timer sammen med Henny og Mathilde — Sprog, Musik, Tegning og flere andre sorte Kunster, som Mor siger.

Derinde er man voksen ligesom Kusinerne, kun voksen. Barneskoene bliver staaende hjemme i Præstegaarden. Og naar man kommer tilbage, kan man ikke passe dem mere, ikke mere tage det Liv op, som de hørte til.

Det er underligt, hele Ens Barndom har egentlig været, at man har gaaet og ventet, siddet paa Højen og længtes. Og nu, hvor det kommer, som man har længtes efter, er man bare forsagt ved det! Men det er man ved alt, hvad man skal begynde paa.

Og saa er der jo det, at man skal bort — bort fra Mor, først og sidst. Det kan nok tage al Glæden fra En.

Men der er ogsaa dette, at man dog ikke ved, om den Verden, der kommer, virkelig bliver den vide, om Livet derude bliver det rigtige. Om det bliver andet end at gaa og længes om igen, som da man var Barn — fordi det er med Livet som med en Udsigt: det Punkt langt borte, hvor Himlen mødes med Jorden — det kan man ikke naa, det kan man bare se hen til . . .

Nej, man er modløs paa Forhaand og skræmt

af disse fremmede Dage, der rykker nær, ligesom man er det af fremmede Mennesker.

Naar man har været paa Tur med de andre unge paa Egnen, spørger Mor altid: „Du gik da ikke for meget alene?“ Hun ved nok, Elsepigen elsker at „smutte ind i sin egen lille Nøddegang“ som Mor kalder det. Ja, for man tror jo ikke, det kan more nogen af de andre at tale med En — selv om man synes, at der er saa meget, man gaar og gemmer paa, som man dog gerne vilde have sagt.

Men dersom nogen virkelig vil tale med En, bliver det meget værre, saa kan man slet ikke faa det frem, men kommer blot med taabelige smaa Sætninger, som man selv er ked af at høre paa.

Hvor Mor har maset med En for at faa En lidt mere som de andre — og naar man ikke kan og hun er bleven ganske hæftig, ender hun med at „knuse“ sin Elsepige og sige, at hun dog er allersødest, naar hun gaar og ser hjælpeløs og forfærdet ud og har Øjne ligesom en Hind — men derfor kan det dog være kedeligt en Gang imellem, at hun er saadan.

Frits plejer at sige, at „det er ikke til at staa for, naar hun ser paa En, som om hun bad for sit Liv“ — men det bliver man helt flov ved, for man ved da, at man ikke har gaaet og set saadan paa ham — selv om man nok finder, at han er meget kønnere end de andre og bliver rød, naar han tager En om Livet. Men han

morer sig dog meget bedre med Henny og Mathilde og alle Distriktslægens Døtre.

Julius derimod, han gaar gerne sammen med En. Han siger: „Else er nu en Gang undselig af sig — saa skal vi lade hende lidt i Fred.“ Han har det selv med ikke at sige ret meget, for saa kan han gaa i sine egne Tanker. Man følges i Reglen ogsaa med ham; det er saa rart, men ikke morsomt. Og man har en lille lurende, bævende, ellevild Lyst til rigtig, rigtig at more sig, til at være med, helt med — til man er bleven ør og svimmel af lutter Glæde! Men det ved Julius ikke; han tror kun godt om En.

Nu læser han til Embedseksamen og har været anfægtet og staaet det igennem og er bleven saa meget alvorlig og ser endnu mer snæverærmet ud. Frits er kommen hjem som Forvalter hos sin Far. Den rare Jægermesterinde er død for et Par Aar siden — af en Operation, som lykkedes — og nu er der Frøken Mørk, som styrer det store Hus paa Skovholm.

Hun er ældre — saadan med lidt Knipling paa Hovedet — for Jægermesteren siger, en yngre kunde aldrig gaa, naar Frits er der. Frits er en af dem, der altid har Historier. Far ryster paa Hovedet og er saa ked af, at han er her paa Egnen, for Egnen er naturligvis forelsket i ham, ogsaa den alvorligere Del. Man ved da selv, hvor oplagt Hansine har været til det.

Aa, det er sandt, nu skal man bort fra det altsammen! man glemmer det hvert Øjeblik.

Far er betænkelig ved det, ikke saameget, fordi han skal undvære sin voksne Pige — Far er altfor fornuftig til ikke at finde sig i al den Slags — men han synes, det er dog en egen Sag, at Else skal bort fra Hjemmets Indflydelse — selv om Mor er sikker paa, at den nok skal rejse med — og være blandt Mennesker, der fører et helt andet Liv end det, hun kender til.

Baade Onkel Rektor og Moster Lulle er rettænkende og elskværdige og det kan vist have sin Rigtighed, mener Far, naar Moster stadig betegner sig og sine som „en kristelig Familie". Men kristelige Mennesker er for Far en Afart af Kristne, Mennesker, hvis Kristendom er bleven afglattet og affilet af Verden — som Strandens Stene af Bølgerne — saa den kan passe ind omtrent hvorsomhelst. — — Det hjælper jo, at Else skal skrive til Mor om alt og rejse hjem i alle Ferier.

— En lille, klinger Lyd kommer op ad Nøddegangen, et Fodtrin, man kender saa godt, nærmer sig: „Er Elsepigen her? Vi skal spise. Og bagefter maa vi se at faa pakket færdigt."

Man lægger Armene om Mors Hals: „Jeg vilde meget hellere blive hjemme."

„Tal ikke om det," siger Mor og lægger sin Kind til Elsepigens. „Tal ikke om det! Vi to bliver aldrig fornuftige, men vi maa lade, som om vi var det. Og naar Elselil kommer hjem igen og er bleven saa klog og lærd, at Mor er en ren Sinke ved Siden af hende, saa bliver det dog morsomt. Gør det ikke?"

„Jo — aa, nej.“

„Og nu glæder jeg mig saa umaadelig til Skattens Breve. Vi to har jo aldrig skrevet til hinanden før — det bliver da en Svir. Jeg vil have at vide om hver eneste mindste Ting.“

„Du maa ogsaa skrive om alt herhjemme, Mor.“

„Ja — og hvis der ikke er noget, skal jeg nok selv lave noget. Og vi skal have en lille ganske ens Kalender hver, hvori vi kan tælle Dagene, til vi skal ses igen og strege en ud hver Aften, før vi gaar i Seng. — Husk, at du skal have en Kasse Nødder ind med — og Daasen med Mors Kager.“

„Og Lyng fra Bakken i Skoven, Mor, for den staar saa længe. Saa kan jeg blive ved med at sige: den har jeg plukket hjemme.“

Mor lægger Armen om sin Elsepige — saa varmt og ømt — og gennem Nøddegangen træder man sine sidste Barnefjed — i Takt med Mors smaa Ringlesko.

JOMFRU

„DER GAAR DANS“

14de Januar.

Min egen, egen Mor!

Du kan tro, det blev lidt drøjt at tage fat efter den dejlige Juleferie — allermest fordi jeg nu igen var kommen i Vane med at tale med dig og spørge dig om alt. Jeg savner dig saa meget, hver Gang jeg skal læse Lektier, der er stadig mange Ting, jeg har saa svært ved at finde ud af i en Bog, men som jeg straks begriber, naar nogen siger det.

Henny og Mathilde er jo saa flinke, men Mor, jeg synes tidt, de japper saadan løs i Timerne. Jeg tror, de aldrig har lært at tænke sig rigtig om. De har saa nemt ved at forstaa, og saa mener de vel, de ikke behøver at tænke. Naar man tænker sig om, bliver det jo ogsaa ofte til, at man ingenting siger, og det vigtigste for dem er at tale, bare tale om enhver Ting. Det er løjerligt, men det er ligesom Moster.

Og saa synes de, det er det første i Verden at være begavet. Og det kan jeg ikke indse — selv om det nok var morsomt.

Forresten begynder de at opdage, at jeg er

godt lært. I Beygndelsen plejede Henny at sige: „Min Kusine fra Landet! — hun ved, at Christian den Fjerde døde 1648, og at Maanen er en Knapost — dermed basta!“ Og Mathilde lagde til: „naar det blæser fra Sønden, kan hun ogsaa skelne en Ko fra en Vejrmølle, ligesom salig Hamlet.“ Og Havre fra Sigte, var jeg lige ved at tilføje, men saa tænkte jeg: aa nej, hvorfor?

Men nu bliver de tidt helt forbavsede — som forleden, da vi skulde begynde de nye Timer med Hr. Müller, som er Adjunkt ved Skolen, og som vi har i tysk. Han skal ogsaa lære os om de forskellige Religioner, og Mathilde sagde, at han vilde læse for os af Koranen. Saa spurgte jeg paa hvad Sprog, siden man ikke har den paa dansk. Da han kom med den, saa jeg, det var den tyske, som Far har, og sagde, at Mor havde læst den og talt med mig om den — for det ved du da ogsaa, Mor! Han sagde: se, se — og det var ligesom Mathilde ikke kunde lide det.

Han fortalte noget i Dag efter Timen, som det var Synd, du ikke fik at høre. Det var, at ovre ved Nilen har de det Sagn, at naar Jorden er allermest tør, kommer der en Nat en Engel flyvende med en Draabe fra Guds Bæger hængende ved sin Finger, og den lader Engelen falde ned i Floden. Saa begynder Nilen at bølge og bruse og glider over sine Bredder, indtil hele det tørstige Land er vandet og frugtbargjort. Man ved

ikke, naar den Nat kommer, men den er hellig, og de kalder den „Draabens Nat".

Mathilde siger, det gaar meget lettere med Lektierne, naar man er forelsket i sin Lærer; saa hun har givet sig til at være indtaget i Hr. Müller. Hun synes, der kan være noget ligefrem overjordisk ved ham; hun tror nok, at han er Buddhist, fra han var i Indien. Henny siger, at saa holder hun næsten mer af Literatur og Fransk, som er Hr. Frydendal, for han ser nærmest underjordisk ud — og det gør han ogsaa. Det er lidt underligt, naar han skal være „Hernani", som vi læser fordelt — men det kan han jo ikke gøre for.

Paul har været hjemme i Ferien, men var rejst, før jeg kom tilbage. Nu er han jo Doktor — ja, paa den Maade, som man kan disputere sig til. Ved du, om han saa siden skal være Professor? Det er en Sorg, siger Moster, at han er Atheist, men hun siger det paa sin livlige Maade. Tror du ikke, det har gjort noget til det, at han aldrig har haft sin egen Mor — selv om hun var ubehagelig. Han er ogsaa bleven Redaktør af et Tidsskrift, som hedder „Ny Dag", fordi han siger, at nu er det forbi med de gamle Dage, hvor Vorherre havde skabt Verden, og hvor vi gik og var Syndere, som han sad og truede med Riset. Han har angrebet Bibelen i et Stykke og gjort Nar — jeg tror, det var af Samson og af Josva, der fik Solen til at staa stille. Han har faaet stort kruset Haar og Skæg, saa han ser ud

som en Vildmand og er nu bleven grim paa en køn Maade, siger de.

Synes du ikke, at det alligevel maa være let at gendrive dem, Mor, jeg mener dem, der ikke tror paa vor Herre, for om man ogsaa vilde gaa ud fra, at det, der hedder Evolutionstheorien, var rigtigt, og at alle Overgangsformer fra Dyr til Menneske var fundne — og det er de ikke, selv om Frits kaldte den Huslærer, som hed Hr. Øberg, for „Darwins manglende Led“ — hvem skulde saa have skabt Urcellen? Det siger ogsaa Onkel; man kan da ikke lave sig selv!

Naar du gaar og spaserer, ·Mor, vil du saa hilse alle Stederne, men ikke hvis du savner mig mere ved det. Hils ogsaa alle Mennesker, du ser. Det er løjerligt, hvis Hansine skal forloves med den Gaardmand, selv om hun nok er et Aar og et halvt Fjerdingaar ældre end jeg. Tror du vel, Far savner mig videre? Jeg vil heller om Søndagen være i hans Kirke end i nogen anden i Verden. Det er ikke ganske det samme, naar Petrine dunker paa min Dør om Morgenen, som naar du kommer ind og vækker mig. Jeg synes undertiden, at jeg bedre kunde undvære al den Lærdom end dig — søde Mor.

Tusind Kys fra din lille Else.

E. S. Du skriver nok snart, ikke sandt, for den Dag jeg faar Brev fra dig, føler jeg mig slet ikke alene. Er det ikke underligt, at man kan være ligesom mer alene mellem alle de Mennesker,

end naar man f. Eks. gaar ganske ene hjemme i Nøddegangen? — Hvor var der yndigt hjemme, Mor! Jeg har ikke tænkt saadan over det før — og hvor var det godt at blive kælet for og „knust“ paa din egen Maade! Og din Mad er meget bedre end de andres — for den har saadan en lille morsom Smag af dig selv! De hilser allesammen herindefra.

17de Januar.

Min lille søde Else!

Tusind Tak for Brevet, som jeg for over Gaarden for at hente — mellem os i Sne og Blæst, saa Far rystede paa Hovedet. Men Per Post stavrede mig for langsomt frem den Dag jeg ventede det. For Præstegaardens Elsepige er nu ikke den eneste, der gaar og savner!

Ved du, hvordan jeg bærer mig ad om Morgenen? Ved den Tid, hvor jeg plejer at vække dig, lister jeg mig endnu stadig ind i dit lille Jomfrubur, og naar jeg staar foran den tomme, stille Seng, hvor jeg ikke finder min lille, varme Elsepige og kan knuge og mase hende ganske flad, indtil hun slaar Øjnene op, forbavset og fortabt, men ler lidt, saasnart hun ser, hvem det er — saa kunde jeg gerne give mig til at tude og gør det maaske ogsaa, naar jeg ikke husker at stramme mig op til at ligne den ældre, fornuftige Mor, jeg helst skulde være!

Men jeg er alligevel glad ved, at du er derinde

den lille Tid og kan blive saa klog og lærd, selv om det langtfra er det første i Livet. — Jo, det med „Draabens Nat“ var dejligt! Jeg havde saa travlt den Dag, at jeg var paa Nippet til at blive pirrelig og ækel; men hver Gang jeg tog det Billed frem af Nilen i den stille, hemmelige Nat, hvor Draaben falder fra Guds Bæger, kunde jeg tænke mig ganske glad paa det. Der er saa meget kønt at faa ud af det!

Skulde vi to ikke kende Koranen og vide, hvad den har for gode og dybe Enkeltheder, og hvad den dog som Helhed er for Makværk!

Nej, jeg tror som Regel ikke, at man skal disputere om Religion med dem, der staar udenfor. for det bliver tidt den, der har mest Forstand eller flest Kundskaber, der gendriver — og den gode Sag kan lide under, at man forfægter den daarligt.

Der er vist ingen bedre Maade at paavirke Mennesker end ved at holde af dem og faa dem til at forstaa, at Ens egen Tro er en Virkelighed.

Det var naturligvis den største Sorg, man kunde have, om en af Ens egne var uden Tro, hvis man ikke havde det hjærtelige Haab — ja, den Vilje kan man næsten kalde det — at det skulde blive anderledes. Hvis Moster elskede Paul som sit eget Barn, saa synes jeg ikke, hun kunde sige, at han er Atheist. Hun kunde ikke fastslaa den Ting, som hun af hele sit Hjærte og af sin inderste Bøn stred for at fri ham fra. Ja, hvis

hun elskede ham rigtig, saa synes jeg næsten ikke, han kunde være det.

„Ny Dag“ er et smukt Navn. Jeg kunde have Lyst til at se det Tidsskrift! Han har Ret i, at de gamle Dage, hvor vi sad og var angst under Syndens og Dødens Lov, skal være forbi, men Maaden, hvorpaa det kan ske, er vi nok ikke enige om. Bibelen overlever alle Angreb og kan godt taale dem. Nu siger de, at Naturvidenskaben rykker frem imod den, og vi svarer: lad den rykke! for man kan vanskeligt faa for meget at vide, og dér, hvor den rammer, staar Bibelen slet ikke. Bibelen er aandelig, men Aandelighed er ikke Naturvidenskabens Felt.

Det dejlige Sted med Josva: Staa stille, Sol, i Gibeon! skulde vi nu af med det paa Grund af Naturvidenskaben! Nej, i den sker det ikke — eller det sker paa en Maade altid, siden det er Jorden, der gaar — det ved vi virkelig godt, uden at rose os selv; men i Livet kan det hænde. Her kunde jeg sige saa meget, hvis jeg havde Tid og Plads, men jeg vil blot nævne et ganske lille, udvortes Eksempel, som er historisk: Under Fredericia-Slaget — det husker min danske Pige nok — pegede en af Generalerne mod Horisonten og sagde: „Solen er snart ved Nedgang. Det har ogsaa været en lang Dag!“ En anden gjorde ham opmærksom paa, at det var Østsiden. Solen var endnu i Opgang; men Morgenstunden havde været ligesom uendelig. Den Dag var det Olaf Rye, der fik Lykke til at

sige: Sol, staa stille ved Fredericia, til Slaget er vundet!

Samson maa han gerne beholde for mig — nej, jeg vil dog før spørge ham, om han nogensinde har prøvet, hvad det vil sige at sidde bag lukkede Porte, rigtig knugende Fængsels-Porte, og kan tænke sig, hvordan det maatte være, om der kom En og løftede de Døre af deres Hængsler og bar dem paa sine Skuldre, bort over alle Bjærge. Den Samson med Portene paa sine Skuldre kan vi dog ikke undvære! Dér er han Forbillede.

Om jeg vil hilse alle Steder, hvis det ikke gør det værre for mig! Tror du, jeg har min egen Skat puttet ned i en eller anden Lomme, hvorfra jeg kan tage hende frem, naar jeg en enkelt Gang vil tænke paa hende, og stoppe hende ned igen, naar jeg vil lade det være! Jeg er bange for, at hver eneste Gang Mor trækker sit Vejr, bliver det til et lille Suk efter Else, Elselil! Far gaar ogsaa og savner sin søde, voksne Pige; det slipper ud af ham ganske uforvarende. Som forleden, da jeg sang lidt, medens han vandrede op og ned ad Gulvet, og han pludselig sagde: „Hun havde rigtig faaet en sød, lille Stemme.“ Men det viser ogsaa, at dine Fremskridt glæder ham — og summa summarum, det er godt, du er borte den lille Overgang.

Du er da endelig flittig hos den underjordiske, og I ler vel aldrig af ham? — selv om han er lidt „gnomet“ til „Hernani“. — Det er sildig

Aften; jeg sidder og venter paa Far, som for noget siden blev hentet til en Hjemmedaab. Stakkels Lille, den havde Krampe. — Nu er Elsepige nok ene i sit lille Kammer; de to smaa Grinebidere, som saa gerne vil have dig ind til dem eller komme ind til dig under Afklædningen, er endelig gaaede. Elselillen sidder og tænker smaat, og det Haar, som Mor holder saa meget af at sno, glider blødt og mildt ned over hendes Skuldre. Og nu vilde Mor saa gerne sætte sig ved Siden af hende og høre om hver eneste Ting, hun har oplevet den Dag. Det er ubegribeligt, at jeg ikke kan det! Men jeg er der, lille Else, langt mer virkelig end alle de tossede Møbler derinde. Nu dækker jeg Elseskatten og stopper ned omkring hende og kysser hende lidt paa kryds og tværs — ogsaa Næsetippen, som er sød med sin lille blide og fine Opadstræben. Nu slukker jeg Lyset og sidder ganske stille, indtil jeg hører det lille, pustende Aandedræt. Godnat — vor Herre velsigne min lille Pige!

Din egen Mor.

Hansine bliver ikke Gaardmandskone denne Gang, selv om Per Eriksen virkelig har friet til hende. Hun har sagt nej, fordi han ikke er troende. Baade hun og hendes Forældre har talt meget med Far om den Sag. Han synes, det er saa rigtigt, at de ganske har ladet hende selv bestemme, men finder ogsaa, at hun kun har et Svar at give, hvis hun virkelig vil høre vor

Herre til. I ydre Henseende er det et Offer, hun bringer, for han sidder jo ualmindelig godt i det. Men jeg kan ikke finde ud af, om hun hænger ved ham i Hjærtet. Det vilde jeg nok vide.

Torsdag, 25de Marts.

Min egen søde Mor!

Tror du Far har noget imod, at jeg danser? Vi skal have Aftenselskab, som næsten bliver Bal, til Mathildes Fødselsdag paa næste Torsdag — men jeg bryder mig ikke saa meget om det. Jeg ved jo ikke, om jeg kommer til at more mig — og der ikke noget saa kedeligt som Morskab, naar den ikke morer.

Saa kan jeg blive inde hos de gamle, eller hvad man skal kalde dem, for unge vil de jo alle være, og sige, at Far synes ikke om det. Jeg kan ogsaa sidde inde i Skolestuen — selv om der ikke er noget at sidde paa den Aften for lutter Pulteri — og læse paa nogle af de sværeste Lektier. Du maa ikke blive ked af det, selv om jeg nok helst vilde være med.

Nu var Moster herinde og sagde, jeg skulde spørge dig, om du ikke kunde komme ind til os den Dag, ja, Dagen før og blive til Dagen efter? Det var saa umaadelig morsomt, finder hun, og Mathilde, skulde jeg sige, sværmer for dig. Og jeg vilde forfærdelig gerne have det, Mor! Saa skulde du ligge inde hos mig i mit lille Kammer, og vi skulde klæde os paa sammen, og du kunde

hjælpe mig i Tøjet og se, om jeg saa ordentlig ud. Det er sandt, mit hvide Liv, det til Konfirmationskjolen, blev jo liggende hjemme i Julen, for du sagde, du vilde have det lavet udringet, men nu var det vel bedst, om jeg fik det, for synes du ikke ogsaa, jeg skal have den paa hellere end den lyseblaa — hvis jeg maa for Far?

Jeg længes mer tidt efter dig, end du kan tænke dig, saa hvis du kom, var det dejligt.

Paul kommer hjem til Festen, men bliver kun lige den Dag over. Han har skrevet i et Brev, som Mathilde viste mig en Dag, hvor Hr. Müller havde sagt, at jeg udtaler det tyske S, som er svært for danske, pænere end hun, og det kan jeg dog ikke gøre for — han har skrevet, ja altsaa Paul: hvordan lever den lille Helgen? Er hun ikke vigtig? Der er intet, Mennesker kan være saa vigtige af, som af deres Kristendom!

Det gjorde mig helt ondt at læse! Det er sandt, jeg har endelig faaet laant det Numer af hans Tidsskrift op med paa mit Værelse og læst det Stykke, han begynder med. Jeg har jo talt saa meget med dig, Mor, at det var ikke svært at forstaa, men det gav mig ondt i Hovedet, for jeg synes, han skulde have været sagt imod.

Han skriver, at man skal arbejde for noget, han kalder den store Livs-Udfoldelse, som kommer, naar hvert Menneske har lært at se med sine egne Øjne, tænke med sin egen Hjerne og har faaet sine Anlæg og Ævner fuldt udviklede; det har de alle en hellig Ret til. Men hvad kan

det hjælpe, naar de dog ikke har Raad til det!

Dette forhindrer nu de Kristne, ja, det er ham, der siger det. Jeg tror, at jeg før vil afskrive lidt af det, for det er ikke saadan at forklare:

„De Kristne er Livsfjender, maa være det, hvis de vil være i Overensstemmelse med deres egen Lære. De bedste iblandt dem er det bevidst, de andre ubevidst.

De faa, der virkelig fortjener Navn af Kristne, modarbejder med fuldt Overlæg Livets Udfoldelse — hos sig selv som hos andre. Deres Løsen er at forsage, hugge af, døde. De gaar gennem Verden, som de hvide, florentinske Ligbærere, der formummede haster ned ad Gaderne, altid optagne af dette ene: at fly tiljorde — at ringe med den lille Klokke, som ringer En ud af Verden, at bære Fakler for de døde.“

Er det ikke en Skam, Mor, at de altid vil have os ind under Begravelsesvæsnet! Saadan er vi jo slet ikke — uden derfor at høre til dem der saa kommer.

Det er de Kristne, siger han, som der er flest af, som gaar og hugger Hovedet — ikke af sig selv, men af de strængeste Bibelord og vandrer i udtraadte Sko ad en bred Vej, om hvilken det gælder mer end om den liden Sti i Skoven, at „den fører slet ingen Steder hen —“

Det lyder ganske vittigt, synes du ikke? Det er maaske fejl af mig, men jeg synes, at han maa have tænkt lidt paa Huset her. For Moster

Lulle er jo saa mageløs — men jeg vilde ønske, at han kendte dig, Mor!

Han siger, at disse Flertals-Kristne er endnu værre end de strænge, for de fordummer og forsumper og hæmmer — og trækker andre med sig, fordi Mennesker trænger til et religiøst Midtpunkt, og dér kan de faa det „paa de billigste Vilkaar og med de mest lovende Evigheds-Udsigter."

Ja, saadan omtrent er det, men det er langt, og jeg er lidt træt.

Det gør mig saa ondt med gamle Diana! Man kommer aldrig til at holde af nogen Hund som af den. Men Far faar da en ny at lege Jagt med? Det kan han vist ikke undvære. Det ligner dig saadan, Mor, at du var bange for, Far skulde se, at den slikkede din Haand tilsidst, og at du forbød Dorthe at nævne det.

Tror du saa, du kommer herind til Ballet? Du maa endelig sige ja, for saa bliver jeg ikke ked af det, selv om jeg helst ikke maa danse. Maren Sypige sagde en Gang, at det var en Synd, fordi det var ved Dans, at Johannes den Døbers Hoved faldt, men hvis hun ikke havde forlangt hans Hoved, saa havde der jo ikke været noget galt ved Dansen, vel?

Min egen Mor, jeg vilde saa gerne have, at du skulde komme! Hils Far hjærteligst — hvad han saa siger til det — og alle mulige andre!

Din lille Elsepige.

E. S. Hvis Far skulde synes, det blev for dyrt

med din Rejse, maa jeg saa ikke lade være at faa noget til min Fødselsdag? for det var meget bedre end en Gave! Mathilde har bedt Frits, saa du kunde faa Rejsefølge. Hun er saamæn ogsaa indtaget i ham, men det er de jo alle!

29de Marts.

Allerkæreste lille Elsepige! Far syntes jo ikke helt godt om det Aftenselskab, som næsten er Bal, og sagde, han havde forudset det, hvad havde han sagt, osv.

Men saa talte jeg med ham og sagde, som jeg mener, at det er ret vilkaarligt og meningsløst, at man har sat de tre Ting: Dans, Kortspil og Teater paa det sorte Bræt, medens ingen har den allerfjærneste Betænkelighed ved de tre Ting, Bibelen opstiller som farlige: Ager, Købmandskab og Ægteskab — hvilket naturligvis ligger i, at de er meget sværere at opgive.

Dette gik Far nu ikke ind paa, for han disputerer jo aldrig med Kvinder. Men da han havde tænkt sig lidt om, blev han saa ejegod og forstandig og sagde, han vilde ikke lægge noget Baand paa dig. Du maatte prøve dig selv, om du følte, at du kunde have vor Herre med, og om du troede, han undte dig den Glæde og vilde bevare dig for Farerne.

Det er jeg nu saa sikker paa, at jeg synes, det er helt overflødigt at nævne det. Derfor sender jeg ogsaa det hvide Liv, som jeg havde en sne-

dig Bagtanke med, da jeg beholdt det — foruden at faa det udskaaret. Den vil du snart faa opdaget. Er det pænt, synes du?

Nu tror du vel, Mor har siddet og broderet alle de hvide Silke-Margueriter og anstrængt sine Øjne. Nej, slet ikke. Det var sandelig for prosaisk! Nej, jeg gjorde som Pigen i Æventyret, der plukkede Jordbær om Vinteren: jeg gik ud og fejede Sneen bort fra Engen og bad alle Margueriterne komme frem, for at jeg kunde strø dem over Elses Liv — for Elsepigen vilde paa Bal og skulde gerne være lidt fin.

Straks mylrede de frem, saa der blev næsten ikke Plads til dem alle — vil du se, hvor tæt de sidder! Jeg kan næsten misunde dem, at de kommer med til Festen.

Tak Moster de tusinde Gange, fordi hun vilde have mig med, og Mathilde, fordi hun er saa sød at sværme for mig. (Ved Livet ligger der en Pakke Kniplinger af mit eget Fabrikat til en Sommerkjole, som du maa give hende den Dag sammen med det lille Kort). Jeg vilde umaadelig gerne være kommen — langt heller endnu end I vilde have mig! Først og fremmest for at knuse min egen Elsemor og ligge sammen med hende i det lille Kammer, hvor vi skulde have sludret og lét saadan, at der maatte bankes paa alle Vægge af de andre! Jeg skulde nok have gjort mig pæn. Ringleknapperne kunde for 100de Gang være flyttede over paa et Par nye Sko, og saa havde jeg saamæn været i Stand til selv at tage mig

en Svingom — for jeg kan ogsaa lide at være lidt ung endnu som de andre, du kalder gamle.

Rejsepenge kunde Far ogsaa nok have skaffet tilveje uden at bryde sit Princip, aldrig at gøre Gæld — eller snyde min kæreste lille Pige til hendes Fødselsdag. Tak for den søde Tanke!

Men jeg kan ikke komme. Du ved, jeg har skrevet, at hele Sognet har lagt sig efter „Florensen“, af den slemme, som gerne vil gaa over til Lungebetændelse. Derfor skal omtrent hele Sognet have varmt Omslag paa. Sygeplejersken er mageløs, men hun kan ikke overkomme det alene, saa jeg farer lidt omkring paa de Tider, hvor Far savner mig mindst.

Vi har haft et Par Dødsfald, men de fleste kommer sig. Brøndgraveren, du ved han som nylig er flyttet hertil, er jeg næsten stolt af, for ham har jeg tilset, og han var meget angreben. Nu siger han som den højeste Ros for mig og Doktor Berg: „Ja, den Frue og den Douter! Var jæi bare ta'en over paa den Æjn for tolv Aar siden — saa ku' jæi s'mæn haa mine tre Koner levendes innu!“

Saa maatte han da lægge sig efter at snakke mormonsk med dem — for paa almindeligt skikkeligt dansk kan det ikke gaa.

Jeg kunde maaske alligevel slippe herfra for de Par Dage, men Far er begyndt at smage lidt efter paa sit Helbred. Hver Morgen spørger jeg pligtskyldigst til hans Befindende, hvorefter han rømmer sig, tager sig til Hovedet, til Halsen og

svarer med et noget højtideligt Tonefald: „Ja, jeg har Fornemmelser.“ Du ved, naar det trækker op til, at Mænd kan komme til at fejle et eller andet — saa er det Alvor og ikke Spøg! Jeg tror nu ikke, det bliver til noget, men jeg nænner ikke at tage fra ham. Jeg vilde ogsaa blot gaa og føle hans Fornemmelser, indtil jeg blev helt syg af dem, og saa var jeg jo ikke morsom at have med.

Nej, jeg maa kønt blive hjemme — hvor der jo er saa evig godt og blot forestille mig, hvor fin og sød min Elsepige vil blive. Far læser Kirkehistorie for mig om Aftenen, men paa Torsdag smutter jeg fra Fædrene og følger blot min Elselil udi Dansen. Der bliver nok Rift om min egen, hvide Pige, som der var om hendes Mor ved det Bal i Skoven, hvor „han tvær over Bænkene hang“, som hun var allermest optagen af.

Jeg synes „lille Helgen“ lyder ganske nydeligt. Er det noget at tage sig nær! Jeg vilde sige: Tak for det kønne Navn. Blot jeg svarede lidt bedre til det! — Det er nemt sluppet at gøre os Kristne enten til Ligbærere eller til Overflade-Mennesker. Ligbærere er da snarere de, der fører andre bort fra Gud! — Alvorlig gør det mig altid at tænke paa, at de Mennesker, der slaar af paa deres Kristendom, maaske netop for at komme de udenforstaaende imøde — og det har vi vel alle en Fristelse til — nærmest vækker deres Foragt, som de vil behage! Vi længes ligesaa meget som han efter en stor Livs-Udfoldelse med Lys og

Luft for alle smaa, forkrøblede Ævner og Muligheder, og vi ved, den kommer. Den vil falde sammen med den store Kristendoms-Udfoldelse.

Vil du nu hilse dem alle — ogsaa Paul, selv om han kun har et taaget Indtryk af mig. Vær bare lidt god imod ham og slet ikke andet. Jeg har den Følelse, at han kan trænge til det!

Nu ønsker jeg Skatten den allerbedste Fornøjelse — og kysser mange Hilsner her paa Brevet til min egen Else fra

Mor.

E. S. Far havde meldt, at han vilde skrive, men da jeg spurgte efter hans Brev blev det til, at jeg kunde jo ogsaa hilse fra ham. — Jeg tror ikke, Salomes Dans var til at anbefale, selv uden Johannes den Døbers Hoved, men det var heller ikke den, vi ringlede af i Nøddegangen, og den er jeg vis paa, at Mors egen Elsepige aldrig kommer til at træde!

Aftenen før Ballet kom Paul med sidste Tog fra Hovedstaden. „Jeg vilde dog lykønske dig, før Nyheden var gaaet helt af Fødselsdagen," sagde han den næste Morgen til sin Søster. „Og saa tænkte jeg, I kunde bruge mig til at sætte Lys i Stagerne."

Det var jo saa betænksomt, men det slog Else, hvor ligegyldig han sagde det, og med hvilken ligegyldig Venlighed han blev modtagen. Mathilde

var nok henrykt over den Naal, han bragte hende, men ikke som Mor vilde have været — henrykt over at han bragte den.

Han kaldte ikke Else „lille Helgen", hvad hun havde været bange for, men sagde blot: „Og der er Jomfru Else! Vi er vel født dus, selv om Slægtskabet er lidt magert."

Hun bøjede Hovedet en Smule, som hun plejede. „Det er, som De synes — eller du!" Han lo kort, og Søstrene satte ham snart i Virksomhed.

Else ordnede Blomster med Kusinerne i den store Dagligstue og støvede Nipssager af. Paul stod og saa paa dem. „Jeg skal vel have hele tre Hoveridanse i Aften?" sagde han, „en med hver af Jer."

„Nej Tak," raabte Søstrene, „der er Rift om Værtinder. I Aften kan vi slippe for den kedsommelige Broderdans."

Else var ved at sætte Roser i et højt Glas. „Det er strængt at skulle give en Krone for Stykket," havde Moster sagt, „lad dem endelig tage sig ud!" — Hun blev lidt rød — ogsaa fordi hun syntes Paul saa paa hende og vilde have hende til at se op.

Kusinerne løb ind for at prøve Gulvet i Dansesalen. Idet Else vilde følge efter dem, gik Paul i Vejen for hende. „Hvorfor ser du ikke rigtig paa Folk?" spurgte han. „Er du bange for at blive opdaget? Eller skal det være fromt at slaa Øjnene ned?"

Hun rystede paa Hovedet og smuttede forbi ham. Blot hun havde været kvik som Mor, saa skulde hun nok have svaret ham! Mor — „vær bare lidt god imod ham.“ Jamen, det blev der ikke Lejlighed til — som han var!

Middagen blev nydt paa Feltfod i Rektorens Værelse. „Og lad mig saa se, I kan komme betids i Tøjet,“ sagde han.

Da Else stod i sin hvide Kjole, ønskede hun blot, at Mor kunde se hende. Livet var saa nydeligt som udringet, og Margueriterne lyste over det og over Puf-Ærmet, hvis Silke-Knipling faldt ned over den spinkle Arm. Om sin smækre, bøjelige Hals bar hun en Række smaa hvide Perler, „Præstekonens Halsbaand,“ som Mor havde givet hende til Konfirmationen.

Hun syntes selv, at hun slet ikke brød sig om at se anderledes ud — men da hun skulde ind til de andre, blev hun sky og forsagt, som hun plejede. Hun trak det ud, til hun maatte gaa ind, fordi Gæsterne begyndte at komme.

Hun kendte dem langtfra alle; de største Fester havde fundet Sted i Julen, medens hun var hjemme, og hun havde ikke gjort Visit ret mange Steder med Moster, fordi hendes Forældre ikke ønskede, hun skulde komme for meget ud.

Da hun stod i den store Stue med den halvt fremmede, pyntede og summende Menneskemængde omkring sig, følte hun sig som Draaben, der var falden i Havet og længtes efter en Muslingskal at krybe ind i. Moster og Kusinerne var for

livligt optagne af deres Værtinde-Pligter til at have Tanke for hende, og selv forstod hun slet ikke at gøre sig gældende.

Hun forskansede sig hastig i et Hjørne bag et Par ældre Damer, som hun kendte lidt til, og som saa rare ud, medens der blev præsenteret, engageret, talt og let i et Virvar.

„De maa ogsaa frem, lille Frøken, for at De kan blive engageret,“ sagde den ene Dame beskyttende; men Else benyttede Øjeblikket, da hun var falden i Samtale med en andeu, til at glide frem langs Væggen mod Døren til Mosters Kabinet, som var tomt, og smutte ind i det, medens der blev klappet op til første Vals, og Parrene begyndte at drage ind i Spisestuen.

Hun satte sig bag Døren og vilde blot ikke tænke — ikke tænke paa alle de Margueriter, som Mors flittige Fingre havde broderet, for at hun kunde blive rigtig fin — heller ikke paa Mors Ord „der bliver nok Rift om min egen, hvide Pige“ — heller ikke paa den hyggelige Stue, hvor Far nu sad og læste, medens Æblerne sydede paa Ovnen, og Mor smilede i sine egne Tanker. Aa, hvem der var med om at høre paa Kirkefædrene — istedetfor at være paa Bal og skulle more sig, naar man ikke kunde! — —

Hun gav sig til at tælle Tidselblomsterne i Tapetet for ikke at tænke. Tænkte hun, kunde hun nemt komme til at græde. Elleve, tolv, tretten — men Taarerne var ved at liste sig frem mellem Tallene — for det var saa sørgeligt, at hun

skulde sidde her og tælle, fordi hun ikke turde tænke.

Og imedens trængte Dansetonerne klingende og lokkende ind til hende, en Melodi afløste den anden, medens Gulvet i Spisestuen rystede under de Dansendes Trin.

„Jomfru Else — sidder du her! Hvorfor danser du ikke?“

Paul stod foran hende. Aa hvorfor skulde han dog opdage hende! Hvorfor kunde hun ikke faa Lov til at sidde her i Fred, til det hele var forbi!

Hun svarede ikke straks — det faldt ikke saa let — og han skyndte sig at tilføje: „Vil du danse med mig? Jeg har søgt efter dig.“

Hun rystede paa Hovedet, og det kom sagte, men ganske tydeligt: „Tak — du skal ikke gøre Hoveritjeneste for min Skyld.“

I det samme gik Døren op ud imod Entréen, og en Herre traadte ind.

Uvilkaarlig sprang hun op: „Frits!“

„„Liden Else, jeg har elsket dig længe i Løn““ — Frits tog begge hendes Hænder — „og min gode Ven, Kirkestormeren! God Aften, god Aften! Kommer jeg for sent? Der var et Asen af en Opvarter, som glemte at vække mig — jeg tog mig en lille Skraber efter Rejsen —“

„Og du skulde have aabnet Ballet, Frits!“

„Skidt med Aabningen — jeg skal nok blive den, der lukker det! Kom saa, liden Else, lad os faa begyndt.“ — Han lagde Armen om hendes Liv.

„Nej, ikke nu — det er jo forbi, kan du høre; men den næste Dans kan du faa."

Da de kom ind i Dagligstuen, han stadig med Armen om hende, mødtes de med Parrene fra Dansesalen. Frits blev hilst med almindelig Glæde, og Else blev paa en Gang Midtpunkt i Stuen. Man fik Øjnene op for hende — og meget mer, da Dansen begyndte igen, og Frits svang sig ud med hende.

„Skal vi flyve?" spurgte han, og før hun kunde svare ja, gik Vejret fra hende i hans Arme, og hendes lette Fødder rørte næppe ved Gulvet. Det var saa dejligt, dejligt! Hun maatte se op paa ham og le, men saa blev hun svimmel og bøjede igen sit Hoved.

„Hvor Deres Kusine er nysselig!" sagde Amtmandinden til Paul, som stod lidt tilbage og fulgte Parret med Øjnene. „Hun svæver som en Alf."

„Ja — hun har en ganske pæn lille Hovedbøjning," sagde han ligegyldig. Saa gik han bort fra Døren.

I den Dans var der Inklination, og Else var næsten ikke af Gulvet. Det var rent galt, for der var saa meget, hun skulde have spurgt Frits om hjemmefra. Allerførst om Mor. „Hvordan har hun det? Har hun travlt med varme Omslag?"

„Ja, hun lægger Omslag paa — og straaler og ringler og ler, som om hun var til Bryllup hele Dagen igennem. Der er s'gu ikke Mage til hende i hele Verden!"

Else gav sig til at le: „Aa, Mor! — Og Julius, hører I fra ham?“

„Ikke meget, for han slider i det; han skal jo op til Sommer og vil absolut have sine fem Laud’er. Der er dog endnu Mennesker med honnet Ambition i denne Verden!“

Da Elses Tur kom til at inklinere, saa hun sig søgende om. Men Paul var ikke til at opdage.

„Vil du nok lade være at gøre Nar af ham jeg vælger?“ spurgte hun Frits.

„Saa er det skam den lille Troldgubbe derhenne, som du vil tage — af lutter Dyd og gode Sæder,“ sagde han og førte hende hen foran Hr. Frydendal, som ingen inklinerede for, og som blev saa beæret og forbavset, at han for frem med hende imod Takten — stansede derefter for at komme ind i den, hoppede ud igen i det fejle Moment med et lille „allons!“ gentog dette en to, tre Gange og kom først i Takt ved Elses Anstrængelser, da deres Tur var endt.

Saa opdagede hun Paul i en Dør. Han stod og trak paa Læberne.

„Den gik ikke over Forventning,“ sagde Frits. „Nej, Kusine Mathilde, som jeg var saa klog at tage, det ved man hvad er! Hun er nærved at danse bedre end du, for hun er ikke saa — huit! jeg mener let. Du flyver fra En, man har dig ikke.“

Da den Dans var endt, blev Else hurtig engageret til de øvrige.

„Jeg ser, du har din Kristendom med paa Bal,“ sagde Paul til hende.“

„Ja, hvordan ellers?“ svarede hun. Og Moster, som raslede forbi i sin lilla Silke, stansede for at komme hende til Undsætning. „Du ved, Paul“ — hun saa bebrejdende paa sin Stedsøn — „jeg har frabedt mig Spot her i Huset. Dine Meninger maa du beholde, men Spot“ — hun bruste videre.

Aa, hvor det var kedeligt! og hvor det var uheldigt, at det nu skulde komme i den Sammenhæng! Men hun maatte dog sige ham det — for hendes Svar fra Kabinettet pinte hende. Hans Tone havde været velvillig den Gang.

„Paul, jeg har endnu en Dans tilbage — jeg mener, hvis du vilde have den —“

„Nej Tak“ — han trak paa Læberne som før — „af den Grund skal du ikke tilbyde mig den. Du faar den nok morsommere besat end med en Fætter — som ovenikøbet er Spotter!“

„Det tror jeg slet ikke —“

„Jeg vil ogsaa hellere se at faa talt et menneskeligt Ord med et Par fornuftige Mænd, jeg har opdaget.“

Han gik ind i Rektorens Stue og blev dèr, medens hun dansede videre.

Dejligt var det alligevel, dejligt at være ung og more sig!

— Hun havde Amtmandens Søn tilbords og sad sammen med Mathilde og Frits. Der var dækket ved smaa Borde. Ved det næste sad Paul med Ryggen imod hende. Han førte Amtmandens

Hertha, som kun dansede lidt, fordi hun ikke var stærk. Desuden var hun ogsaa langt ind i Tyverne, verdenstræt og fri i Anskuelser.

Else kunde hele Tiden se hendes blege Profil, der skød sig frem af det tunge, sorte Haar og høre det meste af, hvad hun sagde, men ikke, hvad Paul svarede.

„Det var Nietzsche, som lukkede Tilværelsen op for mig — — — Nej, det kan De have Ret i, men ved ham kom jeg nu ind paa Livet af Virkeligheden. Før levede jeg ganske andenhaands som de fleste andre." —

Elses Herre forhørte sig om, hvilket Sprog hun foretrak.

„Dansk — for det taler jeg jo bedst."

Han lo. „Ha ha — selvfølgelig! Nej, jeg mente af fremmede Sprog. De lærer vel ikke spansk? Det er et kongeligt Sprog." Han begyndte at fortælle om en Tyrefægtning, og hun fik hjærteondt af Hestene, hvis Bug blev sprættet op og af den Maade, han sad og saa paa hende; den var saa underlig.

— — „Ja, de Kristnes Mangel paa Respekt for andres Anskuelser er vist uden Sidestykke," hørte hun Pauls Dame sige. — — — „Muhamedanerne — nej, naturligvis. Men de slaar blot de „vantro" ihjel, det holder jeg mere af. Nej, at være Genstand for taktløse og selvgode Omvendelsesforsøg — —"

Frits udbragte Mathildes Skaal — men Else hørte slet ikke, hvad de andre lo af. Der var saa

meget, hun brændende gerne vilde sige, og maaske var det godt, hun ikke kunde faa det sagt, hvis hun kom daarligt fra det. Aa, men Paul skulde slet ikke have den Dame! Naturligvis var han ikke imponeret af det, hun sagde, men naar det faldt sammen med hans egne Meninger, gjorde det dog et vist Indtryk. Og Else havde godt lagt Mærke til, hvor Hertha imellem saa ham lige og hvast ind i Øjnene og snoede sine Arme, medens hun talte — og hun følte ogsaa, at han ikke gjorde sig det klart, men at det nok kunde understrege Ordene for ham.

Hun var glad, da Bordet var endt — men Paul blev jo hos sin Dame under Dansen, og hun talte lige ivrigt. — —

Der var Cotillon, fordi Mathilde havde ønsket det.

„Hvorfor har De ikke givet Deres Sløjfe bort?“ spurgte Adjunkt Müller, som var Elses Herre.

„Jeg vilde vente og se“ — sagde hun og stammede i det. Hun havde faaet tre Buketter, blandt dem Hr. Müllers og syntes, at han saa ud, som om han ventede hendes Sløjfe. Men hun kunde ikke give ham den.

Amtmandens Søn havde ogsaa givet hende sin Buket, men den blev hun rød ved at se paa, for hun havde hørt ham sige til Fritz: „Gu' er hun sød, den lille Enfoldighed, saadan De ved — „die weissen, unerfahrnen Glieder, sie sind so rührend anzusehn“. — Den Buket skulde nok blive kasseret!

Mod Slutningen af Dansen opdagede hun Paul lidt indenfor i Dagligstuen. Han saa træt ud. Lynsnart var hun henne hos ham, nejede med nedslagne Øjne og rakte ham Sløjfen.

Hendes Hjærte bankede stærkt. Vilde han tage den eller sige noget?

Hun trak Vejret dybt. Han tog den — uden Ord — og lagde Armen om hendes Liv. „Gud ske Lov," havde hun gerne sagt, men tog sig i det, for det havde vist ikke været rigtigt.

„Men jeg har ingen Buket til dig," sagde han. „Der er ikke en eneste tilbage."

„Nej, det er netop rart," sagde hun og smilede lidt.

Han dansede ligesaa godt som Frits, og de fulgtes endnu bedre, syntes hun. Gennem de sænkede Øjenlaag følte hun, at han hele Tiden saa paa hende, men det var ikke pinligt, som naar andre gjorde det, og det tvang hende ikke til at se op. Snarere syntes hun, at hans Blik ganske læmpelig holdt hendes Øjenlaag nede, fordi — ja, maaske fordi der var saa mange omkring dem.

Da de stansede, førte han hende rolig tilbage til sin Plads, og hun fulgte, som om det ikke kunde være andet. Men saa huskede hun —

„Paul — jeg danser jo med Hr. Müller."

„Foreløbig med mig" — han trykkede hendes smalle Haand fastere mod sin Arm. Saa gik han ind med hende i Dagligstuen, hen til Glasset med de fineste Roser, tog den allerdejligste, den, der

var rød, rød — „som Hjærteblod“, tænkte hun imorges — og rakte hende den.

Hun saa op imod ham et eneste Nu — og der gik som et flammende Genskær af Rosen over hendes Ansigt — —

„Du skal ellers have Tak, hvis du saadan vil plyndre mine Vaser,“ sagde Moster, som gik forbi.

„I har jo ikke levnet nogen Buket til mig,“ sagde han rolig. „Saa, Jomfru Else, nu danser vi ud paa den.“

Ja, det var jo ikke mer end rimeligt. Hun stak Rosen i sit Silkebælte — det saa ud, som om den brændte sig fast mod Kjolens hvide Grund, og var ude med ham igen.

Under Dansen saa hun op med klare Øjne og en lille, glødende Plet i hver Kind. Alle de andre var svimlende langt borte, kun hans Øjne var der — saa nær.

„Hele Verden danser med,“ sagde hun.

„Ja — og vi danser til Verdens Ende.“

Hun lo. Ja, ud af Salen, ud af Byen, lige ud paa Solskins-Engen derhjemme. Aa, alle de hvide Margueriter, hvor de dansede med, hvor de dansede med! Udover hele Engen med hinanden i Hænderne! Og alle de blaa Klokker svinglede og ringlede og sang. Det var derfra alle de Toner kom, som bar dem. Aa, saadan Glæde! det var Bryllup, vilde hun have sagt som Barn, Livets lyseste Bryllupsside!

„Er jeg vel for let?“ spurgte hun ind i hans Øjne. „Frits siger, jeg flyver fra ham.“

„Nej, slet ikke.“ Hans Arm lagde sig fastere om hende.

Saa hørte Musiken op — de var sidste Par paa Gulvet. Stuen var der igen — aa, Hr. Müller, hvad skulde hun gøre?

Paul tog hende under Armen og gik hen med hende til ham. „Deres Dame, Adjunkt Müller — til at føre ud af Dansesalen. Undskyld, at jeg har haft hende saa længe, men hun gav mig sin Sløjfe og fik min Buket — det er to Ture.“ —

I Dagligstuen kom Paul atter hen til hende. „Nu kommer den ekstra, vi har sammen.“

„Nej, Paul, det er anden ekstra; den skal jeg danse med Doktor Vang.“

„Nej, der kommer en, som er udenfor Numer Man er da ikke Søn i Huset for ingenting.“

Han fik det virkelig ordnet saaledes. Frits tilbød at føre Dansen op med Henny og havde saa mange Ture og Paafund, at den trak ud og kom til at slutte Ballet.

Da Else og Paul havde danset ud, førte han hende ind i den dybe Vinduesnische, og saa var det dejligt at sidde der en Smule tilbage fra alt Lyset og Bevægelsen — næsten lidt som om man var i Nøddegangen . . .

Nu syntes hun egentlig, hun burde tale med ham om hans Meninger og sige ham imod saa godt hun kunde. Men saa blev det blot til, at hun fortalte ham om Nøddegangen og Engen, hvor alle Margueriterne stod — og at det var dem, Mor havde broderet paa hendes Liv, og at hun

kaldte dem Bryllupsblomster, dengang hun var lille, fordi hun fandt de saa saa glade ud — og at man kunde ikke tænke sig, hvordan det var at vade om derude og sanke af dem — det var ligesom at gaa og plukke Glæder.

Pludselig holdt hun inde.

„Hvorfor skal jeg ikke have mer?"

„Jeg plejer altid at tro, at jeg keder Folk," sagde hun.

„Gør du?"

„Og i Aften — i Aften tror jeg det slet ikke. Det var det, jeg kom til at tænke paa. Det er underligt. For du er dog klog og ved saa meget?"

Han rystede paa Hovedet. „Der er ialfald noget, jeg ikke kender til. Jeg har aldrig været paa den Eng, hvor man plukker Glæder."

Han rørte ganske let ved hendes hvide Liv. „Men i Aften er den jo egentlig kommen til mig."

„Ja," sagde hun sagte — for det var jo sandt. Og hun føjede til: „Hvorfor kom du aldrig med i Ferien?"

„Nu fortryder jeg det ogsaa," sagde han, „men næste Gang, jeg har Ferie, kommer jeg — hvis jeg maa?"

„Om du maa! Mor vil blive saa glad — og jeg med!"

Han lagde Armen om hende. Ud i Salen, i Dansen, i svimlende Glæde, hvor det var, som om al den mest ellevilde Livslyst brød frem, mellem alle de klingende Toner . . . Saa ind igen i Skyggen, i Nøddegangens Skygge — hemmelig og

blød som en Hvisken — hvor det faldt saa ligetil at sidde og snakke smaat med ham om alt det hjemmefra — ogsaa om „den Rad af Smaaperler“ med Alverden i, som laa paa Bunden af Søen, men som Mor sagde, hun havde fisket op til hende. Det var den, hun havde om Halsen.

Og Paul sagde, han kunde straks se, at det var den selvsamme . . .

„Hvorfor skrev du „lille Helgen“?“ hun turde godt spørge om det.

„Kunde du ikke lide det? Jeg tænkte, du var det.“

„Nej, jeg er slet ikke saadan. Jeg har altid holdt meget mer af Bryllup end af Begravelse.“

Han smilede. „Du ser alligevel ud af det, men ikke som jeg mente, da jeg skrev det — nej, paa en ganske anden Maade, som jeg holder saa meget af.“

Og da han lagde Armen om hendes Liv for at danse ud, sagde han ganske sagte: „Lille Helgen!“

Aa, saadan Glæde, det var Bryllup — Livets lyseste lyse Bryllupsglæde! Der var slet intet andet til i Verden — —

DØD

Marker med frodig grøn Rug, Skove med brune, sprængfyldte og bristefærdige Knophylstre paa deres Grene, en Eng med Faar og to smaa Lam, Møller, hvide Veje — fremmede landlige Steder, der efterhaanden falder mer og mer kendte, farer forbi Kupévinduet.

Nu kommer Hegnshuset, Hegnet, Skolen med hele Landsbyen efter sig som en bugtende Hale, Kirkens Gavl over Træerne, som skjuler Præstegaarden — om lidt holder Toget.

Hjærtet banker, banker — ganske som da hun vendte hjem til Jul. Aa, men da var det Glæde, der rent tog Vejret fra hende — nu ligger der en kvælende Byrde og hæmmer Aandedrættet.

Far er paa Perronen. Urokkelig alvorlig — men det er han jo altid. — — Ikke som nu, den Følelse lader sig ikke afvise.

Hun er hos ham i et Spring: „Hvordan gaar det?“

„Det er ved det samme. Jeg skulde hilse, at du maatte ikke være bange.“ Far kysser hende paa Panden: „Lille Else!“

Hun kommer op i Vognen og nikker til Lars, der nikker saa højtideligt igen, at hun ikke mere kan taale at se ad den Vej.

„Hvorfor har jeg ikke maattet komme hjem meget før? Ligestraks! Jeg har da bedt nok om det.“

„De Dage, hun blot gik og skrantede og selv lo ad det, var der ingen Grund til, at du skulde komme. Og da hun maatte lægge sig, vilde hun vente, til det blev bedre — blot ikke ængste dig.“

„Er det rigtig Betændelse — Lungebetændelse?“

„Ja. Nu er den ellers helt forbi herude. Ligesom hun var færdig med alle de andre, maatte hun gaa tilsengs.“

Færdig med de andre, færdig med de andre — hvor kan Far dog sige det! Mor bliver jo aldrig færdig med de andre, aldrig før — — saa er det da klart, at hun ikke kan være det nu!

Vognen rasler ind i Gaarden.

„Der er ordnet til dig i Mors lille Dagligstue; jeg sover oppe i dit Værelse for at være ved Haanden. Sygeplejersken og Pigerne skiftes til at vaage.“

Aa dette, at man ikke kan flyve lige ned om Mors Hals derude paa Stentrappen, at der er lavet om paa Stuerne, at man ikke skal sove i sit lille Kammer, der ligger Haand i Haand med Forældrenes — som Mor altid siger — at man skal ligge nede paa Mors blaa Sofa — — det er saa fremmed, saa forvirrende — saa isnende!

„Maa jeg gaa derop, Far?“

„Ja, men ganske sagte og kun et Øjeblik. Hun har saa stærk Feber."

Skyggen, som er falden over alle de andres Ansigter, gaar ud fra Mors Seng. Mor ligger der og har ikke sit eget rigtige Ansigt. Det er ikke, fordi hun er saa feberhed og har sit Haar saa glat og ser saa træt ud af Øjnene. Det er maaske mer, fordi hun ikke smiler.

„Mor, det er mig. Hvorfor maatte jeg ikke komme? Søde Mor!"

Mor nikker: „Lille Else."

„Er du saa syg, Mor — saa varm?"

„Ja, Else — men du skal ikke være bange."

„Nej, for det bliver nok bedre. Mor, vil du slet ikke smile til mig?"

Mor trækker paa Smilet. Den Anstrængelse er meget mer pinlig at se paa, end Alvoren før.

Hun gaar derfra, bristefærdig af Graad, som hun ikke vil lade bryde frem — for saa slemt er det jo ikke! — og hver Stue hun gaar ind i, hver Ting hun rører ved eller taler om, gør ondt — gør ondt. Sølv- og Messingtøjet er ikke blankt som ellers — nej, for de kan ikke passe „Polerningen", og Øjnene i Huset er matte og forvaagede. Der er ikke noget, som skinner, naar Mor ligger syg.

Alt, hvad der kommer, bliver værre det ene end det andet. Det bliver værre, da hun gaar ud i Haven og ser, at Foraarsblomsterne er fremme og Nøddetræerne gule af lange, hængende Rakler, da hun mærker en pludselig Violluftning ude fra

Grøftekanten og opdager, at Storken er kommen.

Det bliver værre at skulle sidde tilbords alene med Far og være den, der øser op for ham, men værre endnu, da Skumringen lister sig ind i Dagligstuen at sidde der ganske ene og se paa en vestlig Himmel, der mellem Purpurstriberne har den skære, grønklare Farve, som Mor holder saa meget af . . .

Men det er værst at sige Godnat til Mor uden at turde kysse hende, fordi hun er saa feberhed, at ligge langt fra hende og fare op i Angst for at kalde paa Dorthe, som ligger ved Siden af, og spørge om, hvordan hun tror, Mor har det?

Hun vilde meget før vaage, men Mor har selv bestemt, at Else skal ligge, hvor hun kan sove og aldrig maa forstyrres om Natten. Det er Synd i den Alder!

— — Aa, disse Dage og Nætter, som glider ud i hinanden og kun er et og det samme: Angst, Angst! Man har ikke et Øjebliks Ro udenfor Sygeværelset — ikke Ro, naar man jager sin korte, daglige Tur af, ikke Ro, naar man sidder med det lille fortvivlende Hækletøj, som er det eneste Haandarbejde, man kan bruge, fordi der ikke skal tænkes ved det — men heller ikke Ro, naar man sidder inde hos Mor og hører hende stønne og synes, hun har mindre og mindre af sit rigtige Ansigt — og at hun er begyndt at se saa langt . . .

Og saa pludselig som det er kommet! saa græsselig hurtigt midt i al den Glæde, der endnu vuggede Ens Tanker som i en Drøm. Aa, man burde aldrig være glad her i Verden! Det straffer sig ligestraks.

— „Gaar du ind til Mor, Else?“

„Ja, Far. Jeg sætter mig ganske stille i Krogen.“

„Husk, at du ikke beder hende om at smile. Det er Synd! Hun kan ikke smile.“

Hvad er det dog, Far siger? Ved han det selv? Solen kan ikke skinne, Græsset kan ikke gro, Fuglene kan ikke synge — alt det maa han gerne sige, det kan være rimeligt nok nu i Foraarstiden. Men at Mor ikke kan smile — det er saa umuligt, at det bliver ganske latterligt! Det er det samme som om han vilde sige: Mor kan ikke — —

Nej, nej, nej — der er i hele Verden kun et Menneske, som er rigtig i Live, rigtig levende, og det er Mor. Hun lever for tyve, for hundrede, man kan godt sige for tusind andre! Ja, hun lever de andres Liv foruden sit eget. Alle de andres Glæder og Sorger, Besvær og Bekymringer — dem hun kender eller blot har hørt om — har hun taget ind til sig, bærer hun i sit Hjærte. Derfor slaar det saa stærkt, saa hvileløst stærkt, at det ikke kan stanse. Saa kunde man ligesaa gerne sige, at Verden er ved at staa stille, eller at Livet ikke kan leve!

Nej, det har da Doktor Berg heller ikke prøvet paa at sige. Det forstaar han dog er ganske umuligt. Det er allerede underligt nok, at Mor kan

være syg og ligge hen istedetfor at gaa rundt og sætte Liv i Hus og Have. Der er saa dødeligt stille overalt!

„Har Else sovet i Nat?“

„Ja, Mor.“ Nej, Mor smiler ikke. Hun kan godt, men hun skal ikke, for hun maa ikke anstrænge sig.

„Det var godt, det var godt. Kald saa paa Far.“

„Far er her, Mor.“

Else sætter sig i Krogen. Far lægger sin Haand ganske let over Mors. Hun ser op imod ham.

„Jakob, der er et Ord, som er blevet saa svært for mig. Dette du ved: „Alt hvad I ikke har gjort mod en af disse mindste —“. Der er saa mange, jeg har forsømt.“

Aa, her kan da Far svare! Det er let at sige Mor imod — der er nok at nævne om alle dem, hun har hjulpet, plejet, trøstet!

Men det siger Far ikke noget om: „Elsebeth, det er jo ikke det, vi har gjort, som skal frelse os, men det, han har gjort. Der mangler intet. Tror du ikke det?“

„Jo — —. Men det er saa svært med dem, man kunde have hjulpet.“

Nej, at Far kan tie til det, at hun ikke tør forstyrre, og at ingen andre taler! At ikke Stenene i hvert eneste Hus i hele Sognet giver sig til at raabe, til at fortælle om smaa Børn, der er døde med Mor ved Siden af deres Seng, om Martin, der slog sine magre Hænder om Mors Hals i sin Dødskamp, for at hun skulde løfte ham op,

om alle de gamle, hun har siddet og læst for, om de syge, hun har set til . . . Hvorfor kommer de ikke selv og slaar Kreds om Sengen — Købmandens Dreng, Stenhuggeren, hun altid gav den Limonade, som man selv skulde haft med i Skoven, Halte-Lene — det er sandt, det maa man ikke kalde hende for Mor! — som hun hentede til Kirke, alle Fattiggaards-Lemmerne, hvorfor kommer de ikke og tager Byrden fra hende — —

— Ved Middagsbordet maa det frem: „Far, hvorfor sagde du dog ikke noget om alle dem, Mor har taget sig af?"

„Det kunde ikke trøste hende nu, Else. Og hun har naturligvis Ret i, at der er dem, hun har forsømt — selv om vi ikke synes det."

Aa, det lyder dog saa tørt, saa haardt! Søde, søde Mor! — —

Der kommer mange og spørger til Præstefruen. Høje og lave fra hele Egnen. Det trætter at tale med dem, og man er angst for at se dem ryste paa Hovedet. Men det er dog en lille Afbrydelse, man ikke vilde undvære, og det viser jo, hvor de holder af hende.

Mor siger: „Hvor det er kønt, hvor det er kærligt! Hils dem." Men hun maa ingen se og ønsker det slet ikke.

Det er ligesom det letter en Smule for Brystet. Det er bedre med Betændelsen, siger Lægen, men Feberen er næsten lige høj, og det er galt med Hjærtet og med Kræfterne især. Mor er hvileløs og forpint.

Else sidder ved Vinduet i Sygeværelset og Far henne ved Sengen.

„Han tør nok ikke sige mig det, Jakob —“ Mors Stemme er slet ikke den samme som før — „han ved ikke, at min rigtige Hemmelighed, den har jeg dog aldrig haft her —“.

„Nej“ — Far stryger hende ganske læmpeligt over Haaret.

„Men jeg har undervurderet Døden, Jakob.“

„Det gør jo ikke noget, Elsebeth, om den er stærkere end du tænkte, naar du ved, at han er stærkere. Det tror du jo.“

„Ja. Jeg har troet det saa sikkert for de andre, naar jeg skulde trøste og styrke dem. Nu skal det dog være ganske, ganske anderledes! For nu er det den ramme Virkelighed. Der er slet ingen Sideveje mer — — I andre kan ikke tænke Jer, hvor virkeligt det skal være for at kunne forslaa nu.“

„Nej, vi har ikke prøvet det, men det er „prøvet tilfulde.“

„Og saa er man saa magtesløs, man kan hverken tage fat eller forstaa rigtig . . . Feberen sidder der og forvirrer alle mine Tanker . . .“

„Nej, du kan ikke tilegne dig nu, Elsebeth, men du kan give dig hen. Det er blot det, der skal til.“

„Ja — med lukkede Øjne,“ siger Mor.

Else sidder og lader Ordene falde omkring sig uden at tage dem op. Hun kan ikke — det gør altfor ondt. Men uden at tænke over det, føler

hun, hvor den ramme Virkelighed æder om sig i hele Huset. Kirkegaardssiden skrider frem som en lang, kold Skygge og sluger alle de lyse Stuer, hele den fornøjelige Side af Præstegaarden, den med Storkereden paa.

En Gang, hvor hun støtter Mors Nakke for at give hende lidt at drikke — og krymper sig ved det angstfulde Udtryk, hvormed hun synker, fordi Halsen er saa øm, siger Mor pludselig: „Vi skulde have tænkt mer paa dem, der lider.“

„Lille Mor, du har da aldrig glemt dem! Du har jo slidt dig op for dem.“

Mor tysser paa hende med Haanden. „De har det saa strængt,“ siger hun og lukker Øjnene.

Om Aftenen, da man faar Lov til at hjælpe Sygeplejersken med at pusle hende, siger Mor: „Husk altid —“ hun kan ikke selv finde ud af, hvad det var.

Lidt efter kommer det: „Husk altid at spørge dem, hvorfor de gaar og græder.“

„Ja, Mor.“ Det er nok Børnene paa Gader og Veje, hun mener.

„Husk altid“ — Mor søger lidt igen — „at det var Verden —“

„Ja, lille Mor. Hvad var det med den?“

„„Saa har han elsket Verden —“ det var netop V e r d e n . . .“

Else vil, vil blive oppe. Sidde i det lille Værelse hos Far, saa Mor ikke kan se det, for at vaage og fryse sig gennem Natten.

Men Far ryster paa Hovedet: „Ikke endnu.“ Det lyder frygteligt.

Tror han da, spørger hun, at Mor var til at faa i Seng, hvis man laa dér som hun?

„Nej!“ Far taler med stærk Overbevisning, „nej, Mor havde vi hverken faaet til at sove eller spise, før Else gik omkring igen.“

„Der ser Du selv! Hvorfor vil I saa lave mig saa egenkærlig! Hvorfor skal Mor altid have gjort meget mer for andre end andre for hende?“

„Fordi saadan som hun er —“ der gaar Lys gennem Fars Øjne — „saadan som hun er, maa det blive hendes Lod.“

Men Else faar dog Lov til at blive deroppe. Far vil blot strække sig paa Sofaen, og hun lægger sig paa Sengen med det meste af Tøjet paa og et stort, graat Shavl om for at antyde, at hun er en rigtig Vaagekone.

De tror virkelig, at man kan sove fra det, at Mor er syg! Nu skal de nok faa at se, at det gaar ikke. Nej, ikke før hun klirrer omkring igen i de smaa Sko — med den glade Lyd. Det kan godt være, at der ikke er saa længe til, som de tror — for det ligner hende jo slet ikke at ligge saadan hen . . .

Og naar Far selv bliver nødt til at fortælle hende, at Elsepigen ikke kan sove saalænge — saa er der ikke Tale om andet — kender man Mor ret, staar hun op i samme Nu, for det vil hun virkelig ikke have — — og gaar med lige ud i Haven — for at se paa Storken, som er kommen . . .

Der sidder den jo — ligesaa strunk . . .

Og Mor ler og synes, den har faaet et lille, ægyptisk Sving paa sig, som klæder morsomt midt i al dens Pæredanskhed . . .

Aa, Gud ske Lov — aa, Gud ske Lov! Nu er det da rigtig Mor igen! Man vidste det nok, at det bare var en ond Drøm, at hun laa syg . . .

Man spørger, om hun kan mærke Violluftningen — og hør, nu er der Fugle, som synger! Overalt i Haven!

Mor siger, at det er Elskov altsammen, flyvende Elskov, duftende Elskov — — „og saamæn vil vi ogsaa være letsindige og tage os en lille Omgang!"

De flyver i Galop ned ad Nøddegangen. „Aa, hele Verden danser med," siger man og ler op imod Mor . . .

„Ja," svarer Paul, „og vi danser til Verdens Ende —" men man er dog bange for, at det vil tage for lang Tid — — man vil heller rejse hjem og se, om de ikke skjuler noget for En med Mor — — Men man kan ikke naa Stationen i rette Tid — for Benene er som af Bly — —

Man griber fat i et Rækværk for at hive sig frem, før Toget fløjter — og det blæser koldt — man fryser — og farer op — —

„Mor — jeg sover slet ikke — er der noget?"

Sygeplejersken staar der. „Nej, det er det samme. Præsten er gaaet derind for at bede med hende. Klokken er syv. De skal vel op?"

Om Søndagen efter Bønnen paa Prædikestolen siger Far, om de alle vil være med om at bede for en, som er syg, som de alle kender, og som han tror, de tænker paa idag.

Aa, at det skal være Mor!

Konerne giver sig straks til at snøfte, saa man kan høre, de alle græder. Else tør ikke — hvor skulde hun saa kunne høre op?

Far beder. Han siger, de vil overgive Mor til den Kærlighed, der bærer hende højest, til den Vilje, der vil hende det bedst... Er det alt? Nej, Bibelens Mennesker forstod det rigtignok anderledes! Hvorfor skal Mor dog ikke staa op og gaa? som de alle gjorde dengang.

Ligesom de kommer hjem i Stuen, og Far endnu har Præstekjolen paa, bryder det frem: „Hvorfor maa der dog ikke bedes, saa det hjælper, Far? Hvorfor skal Mor ikke hjælpes?“

„Saa det hjælper —“ Far ser forbavset paa hende. „Tror du ikke, der er andet at hjælpe Mor til, end til blot at blive rask?“

Jo — nej, hun finder dog, det er det egentlige.

Far lægger Hænderne paa hendes Skuldre. „Hvad beder du selv om for Mor?“

Hun slaar Øjnene ned. Aa, tidlig og silde er hendes egen Bøn jo kun en eneste Jamren: Mor, Mor! Intet mer. Men hun kan ikke forklare Far, at det er, fordi hun ikke kan taale at nævne, at Mor er saa syg — eller bede som om der kunde være Tale om andet, end at Mor maa komme sig.

„At bede, Else, rigtig at bede, det er ikke at foreskrive. Det er at naa ind.“

Mor har ikke sovet et Kvarter hele Natten, siger Dorthe, som har vaaget, men under Gudstjenesten er hun falden i dyb Søvn. Der kan man dog se, at det hjælper, føjer hun til.

Da Mor vaagner, gaar Far ind til hende.

Else staar og kiger ind gennem Døren.

„Idag har vi baaret dig frem, Elsebeth,“ siger Far.

„Tak. Ja, nu kan jeg heller ikke mer.“

„Jeg bærer dig ogsaa Dag og Nat.“

„Det ved jeg“ — Mor lægger sin smalle, hede Haand over hans. Saa vil hun nikke til Elsepige og hvile igen. Hun er forpint af Træthed.

Else forstaar nok, at nu maa hun til det. Hun maa være den, der beder, saa det hjælper. Naar man skal se nøjere efter, er det dog maaske noget andet, som har staaet ivejen, noget hun ikke vilde gøre sig klart, der har hindret, at hun rigtig kunde bede.

„En Retfærdigs Bøn formaar meget,“ saadan hedder det, og der er jo dette, som hun har været skræmt ved at tænke tilbage paa, at medens Mor gik hjemme og vred Omslag op og samlede paa den Sygdom, morede hun sig uden hende, var paa Bal, dansede, lo — med dem, der staar udenfor!

Aa, hvor hun vilde gøre det ugjort, hvis det blot kunde hjælpe! Hun vil gerne aldrig le mere, aldrig danse eller tale med — — aldrig gøre noget

af det, der ikke er helt rigtigt, helt fromt — hvis Mor blot kan blive rask igen.

Hun giver det villig altsammen — altsammen, blot det maa blive godt med Mor! —

— En Nat vaagner Else og hører Kirkeuret slaa tre. Om Dagen drukner den Lyd i alle de andre, og om Natten plejer hun ellers at sove fra den. Men nu kan hun godt lide at høre den. Det er ligesom Selskab — og den er saa troværdig og rolig, som om der ikke var noget ivejen.

Men hvor Natten er lang, naar man ikke sover! Uret synes at have sat sig for, at det ikke vil slaa fire, før der er gaaet et helt Aar og ikke en Time. Hun vender sig i Sengen — men man ligger altid værst paa den Side, man sidst har vendt sig til. Hver Gang hun vender sig, siger hun „Mor“. Det kan være, hun kommer til at sige det hundrede tusind Gange, før Klokken er fire, men hun skal nok blive ved — uden at lade sig trætte — —

Derude begynder Natte-Himlen langsomt at hvidne — tilsidst er der en helt hvid Himmel udenfor Vinduet. Hun sætter sig overende i Sengen. Der staar stille, sorte Træer og tegner sig mod den hvide Himmel. Selv den store Poppelpil, der altid suser og svajer, ogsaa naar den ikke har alle sine raslende Blade, staar ganske lydløs og urørlig — saa sort og stille, som om den groede ved en af Underverdenens Floder . . .

Hun staar op og gaar hen til Vinduet. Der staar en stor, stor klar Stjærne paa Himlen, ligesaa

hvid som den; men Himlen er mat, Stjærnen er blank — lysende, funklende hvid.

Det er godt — hun ved ikke selv hvad det er, men der er noget, som bliver godt, synes hun.

„Jeg er den af Davids Rod og Slægt, den skinnende Morgenstjærne.“

Det Ord holder Mor saa meget af. Det var maaske det, som var godt, at hun kom til at tænke paa det Ord . . .

Det er godt, det er godt — hun lægger sig paa Knæ ved Vinduet, og hendes Hoved synker ned mod hendes Arme, som hviler i Karmen. Hun husker ikke, at hun nogensinde før har set Morgenstjærnen, – og saa godt har det ikke været længe.

Hun synes, det er blevet godt, netop saadan som hun har bedt om det.

Den skinnende Morgenstjærne — af Davids Rod — —

— Far staar hos hende og løfter hende op i sine Arme — ganske stille.

„Det er godt,“ siger hun hurtigt, for at faa det fastslaaet, inden han taler.

„Ja“ — han stryger hendes Haar — „det er godt.“

Han lægger Armen om hendes Skulder: „Vil Else gaa op med og se — at Mor kan smile igen — ganske lidt.“

„Ja,“ siger hun, „jeg vidste det jo nok.“ Hun tager lidt Tøj om sig, for Mor kunde ellers blive ængstelig for, at hun skal forkøle sig — og

hun vil vise Far, at der ikke er noget særligt ivejen.

Han staar og ser paa hende, som om han pønsede paa at sige noget. Hun har godt lagt Mærke til det — men han tager fejl af hende, hvis han tror, hun tager imod det!

Ved Døren deroppe stanser han med hende; men hun er bleven bange for Far og for det, han vil sige, saa hun gaar hurtig ind. Mor ved hun nok, at hun kan stole paa — naarsomhelst.

Aa ja, Mor . . . Hun har lagt Hovedet lidt paa Siden og vendt det imod Vinduets Daggry og har faaet sit eget Ansigt igen. Og hun er virkelig ved at smile! Det vil sige, det er ikke blevet til rigtigt Smil, men det er den lille, søde, morsomme Begyndelse til Smil, som Else kender saa godt, den, som sidder i Mundvigene og altid gaar forud for en eller anden straalende Bemærkning, under hvilken Smilet saa bryder helt frem.

Lille, lille Mor! det er saa dejligt, at det er der igen! Hun ser ud som en glad Hemmelighed . . .

„Ja, det er godt," siger Else. „Og nu trækker hun jo sit Vejr saa roligt igen."

Hun føler, at Far hele Tiden pønser paa noget — men hun skal nok staa paa sit.

„Hun trækker ikke Vejret mere, Else."

Nu kom det — men det faar han hende ikke til at gaa ind paa! Heller ikke til at staa der og høre efter, at hun ingenting kan høre . . . De tror ogsaa, at de kan byde hende alt, men hun er hverken saa blid eller saa enfoldig, som de

tænker. Hun har en Vilje lige saa vel som Far! Hun gaar lige forbi ham — ud af Stuen . . .

Han følger efter hende: „Else!“

„Jeg siger dig, Far, at jeg vil ikke høre paa det — for det kan du ikke forlange af mig. Du kan ligesaa gerne spare dig at sige det — jeg gaar dog ikke ind paa det — hvad har du saa for det? Du maa meget heller lade være!“

Far staar blot og ser paa hende med tunge, bedrøvede Øjne. Aa, hvorfor taler han slet ikke?

Hun klynger sig til ham — jamrende, jamrende: „Sig dog noget, Far — hvorfor vil du ikke sige noget? bare ikke det, ikke det — nej, nej, nej … Alt andet i Verden maa du sige for mig — blot ikke det — saa kunde du da gerne tale lidt med mig.“

Far folder sine Hænder om hendes Nakke og drager hendes lille Hoved ind til sit Bryst: „Else, du maa sige ja til det.“

„Aldrig! Aa nej, nej, nej!“

„Else — det er Mor, som vil have, at du skal sige ja.“

Mor — hun bryder sammen: „Aa, jeg skal nok, jeg skal nok, men blot ikke nu, blot ikke lige straks — for nu kan jeg ikke, nu kan jeg ikke! Maa jeg ikke være fri lidt endnu? — blot ganske lidt endnu — maa jeg ikke?“

Han drager hendes Hoved tættere ind til sig. For et Øjeblik ved han ikke, om den Klage kommer fra hende, eller om det er hans eget Hjærtes Stønnen . . .

Der bliver stille omkring dem, ligesaa stille som i hans egen Kirke, synes hun.

Saa kommer Fars Stemme — hun føler, at han næppe selv ved af, at han taler — det lyder, som naar Klokkerne begynder at ringe.

„Salige ere de Døde, som dø i Herren herefter. Ja, Aanden siger, at de skulle hvile fra deres Arbejde, men deres Gerninger følge med dem.“

Hun ser op og tænker kun paa de Ord: „Men det kan jo ikke hjælpe, naar vi ikke følger med, Far! Hun ser sig lige straks om efter os to.“

„Ja, men hun ved, at vi kommer — i Dag. For hende er det i Dag, for os er det først i Morgen. I Dag skal vi være — uden hende . . . Else, Else — du maa sige ja til det.“

Uden Mor, uden Mor . . . Men saa er der jo ingenting! Der er slet ingenting mere!

„Ja,“ siger hun, „ja, nu vil jeg ogsaa. For saa maa jeg da nok have Lov til at dø.“

Hun ser op imod Far . . . Men hans Ansigt er paa en Gang saa langt borte — alt er saa langt, langt borte . . . Hun kan ikke faa fat paa noget mer — og hun bryder sig heller ikke om det. Hun vil blot slippe — — og Gud ske Lov, nu slipper det fra hende, altsammen . . .

Uden en Lyd glider hun ned for Fars Fødder — og det Ansigt, han bøjer sig ned over, er ligesaa hvidt som det derinde paa Sengen.

Døden er kommen ind i Verden — ved et Menneske. Er det ikke saadan, der staar? Ialfald er det saadan.

Og Døden trængte igennem til alle Mennesker. — Ja, til alle. Nu forstaar man den Kone paa Alderdomshjemmet — hun, som har kendt bedre Dage og er smaatosset — der sagde til Mor: „Fruen maa huske, at jeg er en afdød.“ Saadan er det. Men var man ikke afdød, kunde man ikke . . .

Hele Dagen bestaar nu kun af Ting, man ikke kunde — ikke kan.

Bryllupssiden er ikke mere til. Mor har taget den med sig. Kirkegaardssiden har bredt sig ud over Nøddegangen, Højen, Engen, Skoven. Alle Blomsterne derude er blevne til Begravelsesblomster. Man plukker af dem hver Morgen og strør dem omkring Mor . . .

Man ser ikke mere hendes Ansigt, som gemmer over den glade Hemmelighed. Far har dækket det til, fordi det har forandret sig — men ikke lukket for det endnu. Nej, han siger, at naar det ikke er helt nødvendigt, forstaar han ikke, at man gør det, før de Dage er omme, hvor Herren, medens han gik her, kaldte Menneskers Sjæl tilbage. Den fjerde Dag nænner han det ikke endnu — hun holdt saa meget af Lys og Luft — men ser til hende, indtil Ugen er omme . . .

Aa, hvor man nu synes, det er en frygtelig Maade at blive af med sine døde paa! Aa, blot

de var borte med det samme! Eller blot man kunde bære Mor ud i Engen mellem de solmilde Blomster — eller ind, dybt ind i Skoven og lade hende blive borte! Men dette, som er saa stygt, enten Kisten er hvid eller sort, og som slet ikke ligner, hvad det skulde ligne: den svale Klippehule derovre i det hellige Land, hvor der ikke var Tale om Kiste eller om at komme ned i Jorden — det føjer noget til, som er saa umaadelig, saa ubeskrivelig tungt!

Aa, var man ikke afdød, lod man det da heller ikke ske! Nu ser man virkelig paa, at de gaar med Mor, efter at der er bedt og sunget — man gaar selv med over i Kirken, hvor alle Lys er tændt — og gaar fra hende igen . . .

Man har plukket, plukket, været med om at binde og om at pynte Kirken, og man binder endnu — til den næste Dag. Et Kors, kun af Violer, og en lang Guirlande af Anemoner til at slynge helt om . . . Man er beklemt af Blomsterduft, saa mange Kranse er der kommet. „Aa, den maa Mor se!“ det er den første Tanke ved hver af dem.

Fra de mindste Smaahaver, fra de fattigste Hjem er der sendt Blomster. Gamle Lene halter frem med sit lille Kors, og selv den tvære Tækker, som ingen kan slaa et Ord ud af, og som Mor var bange for, at ogsaa hun „maatte opgive“, kommer stavrende med en Krans, der er gloende af store Tulipaner, og lægger den ind ad Køkkenvinduet uden at sige noget; men der er hæftet

en lille Seddel ved, og paa den staar — med lange, snørklede Bogstaver: „Kontulere".

Aa nej, den Seddel med den Bogstavering og den Krans, der er gjort saa skingrende for at vise, hvor godt den mener det — den maa man straks ind med til — —

Igen. Tyve, hundrede Gange om Dagen løber man Panden lige mod den Mur. Og man husker, hvad en bleg Kone en Gang har sagt til Mor: „Det gaar tyve, det gaar hundrede Gange — men en Dag gaar man dog istykker ved det." Ja, gid man gjorde! — —

Man er færdig, og det er blevet sent. Man sidder hos Far og holder paa sine egne Hænder — det tommeste af alt.

„Hvor de har holdt af Mor — alle! Det var ogsaa mærkeligt, saa mange hun kunde overkomme."

„Ja —" Far sidder og ser hen for sig, „men det var ikke det mærkeligste. Det mærkeligste sad meget længer inde. Det var noget som — en ustanset Flugt —"

Klokkerne ringer — paa en Hverdag. Ikke til Bryllup. Til Begravelse — for alt, hvad der hedder Bryllup i Verden.

Der er mange Ansigter i Præstegaarden. Onkel Rektors er der fra om Morgenen. Det er underligt at se dem saa kulsorte og se Hennys og Mathildes kønne Ansigter saa røde af Graad. Moster er saa kærlig, og det gør godt at krybe ind under den lille Skygge af Lighed med Mor. Hun

tilbød straks at komme, men Far skrev nej Tak. Hun ser efter Dorthe og hendes Hjælpekoner og tager sig af hele Ordningen.

Paul er i Tyskland. Han har ikke en Gang skrevet! Frits er saa stormende i sin Deltagelse, Julius ganske stille. Man er angst for hver en, man ser, for hver en kan faa den rigtige Graad til at komme — den, der ikke vil høre op.

Der er flere Præster, Provsten skal ogsaa tale. Han staar der med sit ungdommelig smukke Ansigt, sit sølvhvide Haar og sine klare, staalblaa Øjne, tager om begge Ens Hænder og siger: „Hvor var Mor dog sød!"

Man bryder helt sammen — og Graaden er der . . .

I Kirken er der som et bølgende Hav af Ansigter mellem Lys og Blomster.

„Min største Hjærtens Glæde
er mig ny Sommer blid —"

Man vil synge med — for Mor. Men det bliver kun Graad. Aa, lille Mor . . .

Provsten taler over et Sted, hun holdt af fra Esras Bog — om den Gang Jøderne var vendt hjem fra Babylon og saa det ny Tempels Grundvold lagt og opløftede Frydeskrig og lovede Herren, medens de, der kunde huske det forrige Tempels Herlighed, græd — saa man ikke kunde skelne Lyden af Frydeskriget fra Lyden af Graad. Han siger, at de, som er samlede her, og som alle har set det sunkne Tempels Herlighed, maa græde; men han ved ogsaa, at de alle hos

den, de begræder, har følt Grundvolden lagt til det ny Tempelhus — derfor skal den anden Tone, Lovsangen, være med i Dag. Selv om man ikke nu kan skille den ud fra Graaden — den vil dog sejre, stige højere og højere indtil den evige Dag — —

Nu kan man synge med — den anden Tone skal ogsaa være der — for hvem har kendt og set, som man har . . .

Far taler om „fremmed og Udlænding." Ja, han siger nok, at ingen kunde skabe Hjem som Mor. Blot hun stansede et Menneske paa en Landevej, rejste hun noget af Hjem omkring ham, og selv vidste han jo bedst — aa søde, søde Mor! man kan ikke mere, og Far maa ogsaa stanse — Men hun var dog fremmed, aldrig rodfast med den Verden, hun slog Armene saa varmt om . . .

— Man kan ikke følge med længer. Sang — med megen Snøften og Pudsen Næse imellem — et bølgende Hav af grædende Ansigter — Kisten bæres ud. Blaa Himmel og jublende Fuglekvidder mellem Ord om Død og Opstandelse . . . Aa, det er godt! Saa Jord, der falder . . .

Mange bliver staaende med, indtil Graven er kastet til . . . Haandtryk og Haandtryk, der knuger saa deltagende, at det gør ganske ondt — og sorte Skikkelser, der spredes — —

Præsterne, Slægt og Venner og flere bliver til Middag — men alt glider ud i en svimlende Træthed, indtil Provstens Afskedsord: „Hvor var hun sød!" kalder den ustanselige Graad tilbage. Men

da er det Aften, og den kan gaa over i dyb, tung Søvn — —

Døden er kommen ind i Verden, i Sognet. Hver gaar nu blot sine egne Veje — med ludende Hoved og trætte Tanker. Der er ingen mer, som træder de andres Veje med utrættelige Fodtrin. Nej, Ringleskoene, som har klirret Glæde ud til andre over alle Veje, staar tomme og stumme — er lagt ned og dækkede til — skal aldrig mere give Lyd . . .

Døden er kommen ind i Præstegaarden . . .

Der er kun ét i de Stuer, som ikke kan dø: det Raab, der stiger op ved hver eneste Ting, man støder paa derinde, ved hver ny Dag, der kommer — det Raab, der aldrig mere faar Svar: Mor — Mor — Mor . . .

TIDEN GAAR —

„Tiden, den skal saamæn nok gaa,“ plejer Dorthe at sige i en truende Tone paa de Dage, hvor hun synes der er lagt mer Arbejde paa hende, end hun kan overkomme, og det er et af de Visdoms Ord, som uundgaaelig maa slaa til. Tiden gaar, og man gaar med den — ligesom langt bagud, men dog med.

De store Dage med al Sorgens Højtid og Enevælde i Huset ombyttes med slidende Hverdags-Liv, af hvilket kun Hverdagen er tilbage, men Livet borte. Man sover og staar op, gør hvad der falder for — skønt man blot ønsker at sidde hen og holde paa sine egne, tomme Hænder, fordi det gør meget mere ondt at røre sig, tage Arbejde op, spredes derved — og saa igen komme til at tænke sig om.

Far har været forbavsende stærk; han kunde alt i de store Dage og har talt Ord, som ingen kan glemme; men nu bagefter er han dødtræt ind i sine inderste Tanker og vil gerne have Ro, blot Ro. Der er noget, han skal tilegne sig og trænge ind i, siger han.

Det er ikke alle Minderne om Mor; dem gaar han snarere udenom. Det er underligt — hver Gang Else siger, „aa, kan du huske, hvor Mor lo af det? — kan du huske, hvad Mor kaldte ham eller hende?“ eller „kan du huske, hvor Mor holdt af at lugte Lavendler, men aldrig fik dem i Haven for at have dem at gaa og drømme om?“ saa slaar Far det hen, som om han ikke brød sig om at høre det. Og hun gaar selv og samler paa det altsammen, for man har jo ikke andet nu end de Smuler fra det rige Bord!

Det er underligt — men en Dag undslipper det Far at sige: „Mor er jo ikke mer i noget af alt det, hun har sluppet det for længe siden. Jeg kan ikke nøjes med Mor, som hun var, jeg maa have hende, som hun er.“ Saa forstaar man, at det er Troskab mod Mor, naar Far vil eje hende ganske anderledes virkelig end i Minderne — og at de forstyrrer og spreder ham. Else kan ikke komme bort fra Mor her paa Jorden, Mor i Haven, i Stuerne, i Skoven, Mor overalt, hvor hun har sat Spor af sine Ringlesko. Men Far vil endnu holde Skridt med hende. Det er dette, han vil i Gang med, derfor vil han gerne have Ro for alt andet.

Saa træder Julius til. Julius er kommen hjem i Juni efter endt Eksamen med fem Laud'er og har sagt, at nu er han her for et halvt Aar, da Lægen har raadet ham til at hvile ud i landlig Luft og først gaa Pastoralseminariet igennem efter Nytaar. Else er ligegyldig ved det, som ved alt

andet, men efterhaanden bliver det dog godt, at han er der og beder om at blive betragtet som uordineret Medhjælper, saa langt Far kan bruge ham. Der er jo meget, han kan hjælpe med, endog med at prædike. Det vil sige, Julius er paa det Punkt, hvor han vil have hele Bibelen og forresten alt mellem Himmel og Jord ind i hver eneste Prædiken og mindst bevirke to, tre kraftige Omvendelser hver Gang han taler. I den Periode, siger Far, skal man helst tie stille, derfor lader han ikke Julius prædike for sig uden paa en eller to af hans allermest trætte Søndage; men ellers er der meget, han kan sættes til.

Og Else var aldrig kommen til at gaa Tur, hvis Julius ikke havde hentet hende — fordi han selv skulde have saa megen Bevægelse i fri Luft som muligt.

Tiden gaar. Sommeren er varm og straalende. Julius spaserer med Else, og en Gang om Ugen er de sammen paa Fattigaarden til lidt Sang og Læsning for de gamle. En lille Børnegudstjeneste faar han ogsaa istand, og hun maa hjælpe til ved den.

Hun har ikke kunnet taale at tænke paa Gerning for andre udenfor Hjemmet siden — Hvad kan det nytte, naar Mor er borte! Mor slog sin ødsle Kærlighed som en stor, varm Kaabe udover hele Sognet; under den krøb de alle ind og lunede sig. Hun kan ikke hindre, at de nu sidder hen og fryser — det gør hun selv og Savnet —

bliver kun mer svidende, naar hun prøver paa noget af det, hun ikke magter.

Men Julius's Maade er slet ikke som Mors, derfor kan hun nok gaa med til den. Den er lidt mager, lidt vel samvittighedsfuld, kommer ligesom mer fra hans Overbevisning end fra hans Hjærte, men den kan maaske gøre sin Nytte alligevel, og det bliver en Lindring for hende at tænke paa de andre, selv om det koster Overvindelse.

Tiden gaar. Efteraaret er der med lange, mørke Aftener. Julius kommer i alt Slags Vejr, læser for hende eller beder hende gennemgaa Salmer med ham ved Harmoniet. Hans Øre er ikke sikkert, og han vil gerne vænne sig til at kunne synge for. Fars Mening skal han i Reglen have om et dogmatisk eller exegetisk Spørgsmaal. Julius morer ham ikke, men det interesserer Far at vejlede en yngre Kollega. Indeni sig selv mener Julius vel næppe, at han trænger til Vejledning og spørger maaske mest for Fars Skyld — men han ved nok, at naar Far bliver optaget af Spørgsmaalet, falder der mange Bemærkninger, der dog kan komme ham til Nytte.

Hun bliver saa vant til Julius, at det falder ganske naturligt en Dag at sige: „Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre, naar du rejser til København. Nu gik vi saa godt sammen." Han svarer: „Ja, det synes jeg ogsaa. Men vi kommer nok til at følges ad igen, Else, siden vi begge har samme Følelse." Han siger ikke mere den Gang, men lidt efter lidt føjer han et eller andet til —

saadan at da hun en Dag ser sig om, er det ligesom hun halvt er gaaet ind paa noget, som han ganske rolig gaar ud fra, og som de andre allerede længe har anset for givet.

Hun kan mærke, at Far ogsaa tænker sig det, og at der er en rolig Lettelse for ham i den Tanke. Det er ligesom en Skæbne, de alle har været enige om at lave til hende. I og for sig kunde det jo være rimeligt nok, naar Julius — og ingen, ingen anden — nu en Gang er der, og det dog er forbi med Bryllup i Verden. Det kunde ogsaa blive en rar og rolig Tilværelse, hvis ikke — hvis blot ikke det havde været!

Det er begyndt at snige sig ind mellem dem. Man skulde synes, at med Julius maatte det helt kunne undgaas. Men nej, det er der — lumrende og benauende. Det har været hendes hemmelige Skræk, fra hun var lille Pige, enten hun har set det grovt mellem Karlene og Pigerne eller finere mellem dannede Forlovede. Det gyser i hende, blot hun ser Forpagterens Hansine sammen med sin salvelsesfulde Skolelærersøn, som vil være Missionær. Uha — hun har en Gang truffet dem paa en Bænk i Haven! Blot hun skimter det i et Menneskes Ansigt, hvor det giver de underlige Øjne, som hos Amtmandens Søn, kan det gøre hende kold af Rædsel!

Julius er mageløs, slet ikke saadan; der er ikke det mindste at klage over hos ham. Han har blot en Gang beholdt hendes Haand et Øjeblik i sin, som om han vilde noget med den;

men ligesom hun blev varm af Angst, slap han den igen, som om han ikke kunde finde paa det han vilde, eller betænkte sig og før vilde vente. Og en Aften, hvor de gik sammen ad en daarlig Vej, og Mørket faldt paa, tog han hende under Armen, skønt hun sagde, det ikke behøvedes. Det er jo ikke slemme Ting, men de bliver det for hende, fordi det er bagved og skræmmer hende. Hun ser det krybe frem som det Dyr, hun er mest angst for af alle, som en Regnorm — og det paavirker hende, saa hun bliver en anden. Hun kender ikke sig selv igen; naar hun taler med Julius om noget, har hun nu helt andre Tanker bagved, hun bliver snedig til at finde paa Udflugter for ikke at være ene med ham, alt hvad hun før har fundet saa godt og udmærket hos ham, ser hun ikke mere — det er opslugt af det ene, at han er bleven den — der vil hende til Livs.

Da han er rejst til København, kan hun saa godt lide ham igen, og det er rimeligt, at han skriver til hende. Det vilde da være Synd, om hun sagde, at hun brød sig ikke om at høre fra ham! Men hver Gang han kommer hjem i Ferierne og gaar ud og ind i Præstegaarden, piner det hende.

Rigtig forelsket i hende er Julius vist ikke; men han holder af hende og synes naturligvis, at da hun er en lille kedelig en og nu altid bedrøvet, passer hun godt til ham. Forelskelse — det hørte jo ogsaa til den glade Verden, som er

forbi. Men hvorfor kan det saa ikke være forbi med det samme? Har det noget med gensidig Hjælp og Tillid og Agtelse at gøre? Det var meget rarere, om man kunde blive forlovet og gift uden det, for saa holdt man langt mer af hinanden og følte sig ikke tvungen og flov. Det er ubegribeligt, at det skal høre sig til — ogsaa mellem kristne Mennesker!

— Tiden gaar; det er Solskin og Sommer — den anden, som blomstrer over Mors Grav. Mathilde er Gæst i Præstegaarden. Else har hele det første Aar afslaaet at besøge Onkel Rektors, — hun vil ikke lade Far ene, og dér er saa talende lige fra Morgenstunden — men hun vil gerne have en af dem hos sig.

Mathilde er saa køn og lys, saa fast bestemt paa, at Lykken ikke skal slippe fra hende, saa sikker paa sin egen Livsvisdom og saa spræng-fyldt med Livsvilje.

„Du skal jo have Fem-Lauder'en," siger hun. Det er Julius, hun mener.

„Det ved jeg ikke noget om" — Else bliver lidt bestemt.

„Jeg haaber, han snart kan faa Kald," fortsætter Mathilde ganske uanfægtet, „saa I kan gifte Jer med det samme og slippe for at gaa og agere. Forlovelse er ikke andet end en Slags Ageren, en Tilstand, som der ikke er Spor af Mening i."

Nej, det er evig vist — der er kun én Ting, som der er endnu mindre Mening i: at blive gift, for saa kan man jo ikke undgaa at være

ene med hinanden, og saa skal man finde sig i det.

„For Mænd idetmindste er der ingen Mening i Forlovelse. Men du kender jo ikke Mændene."

„Aa jo, nogle — og forresten kender man da andre indeni sig selv."

„Nej, det duer ikke. Der er ingenting, Mænd gør saadan Nar af som af Kvinders Forestillinger om dem, og de er ogsaa for det meste tossede. Mænd skal man have i Virkeligheden, de hører ingen andre Steder hen. Naa, „Seminaristen" falder nu ret uvirkelig — ellers kunde man da heller ikke forsvare at lade dig gaa hen og indlade dig paa noget, som du ikke har Anelse om. Men det er galt nok endda, for der er naturligvis et Punkt, hvor han er virkelig nok. Du skal se, hans Kone faar tolv Børn."

„Men jeg skal slet ikke have ham" — hun afviser det med en forhøjet Rædsel, som faar Mathilde til at le.

„Saamæn faar du ham, hvis du ikke kan skynde dig at tage en anden — saadan er Livets Gang! Men du kender ikke noget til det. Moster Elsebeth var bedaarende og spillevende og virkelig nok. Men den Opdragelse, hun gav dig, den hører hjemme i Sol og Maane! Ja, jeg ved nok, at du har læst Talmud og gaaet paa Fattiggaarde. Du har været baade ovenfor og nedenfor os andre; men Livet er en Mellemting — netop en Mellemting — og det aner du ikke. Det siger ogsaa Paul: hun er ganske uden Begreber."

„Hvor ved han det?" hun spørger aandeløst hurtigt.

„Det mærkede han lige straks. Men han føjede rigtignok til: derfor kan man lære noget af hende. Og af et Svøbelsebarn at være er du det sødeste jeg ved."

Mathilde tager hende om Halsen: „Lille Svigerinde!"

Else farer tilbage — brandrød, forfærdet.

„Men kæreste Barn, hvad gaar der af dig! Herr Julius har en Broder, vidste du ikke det?"

— Aa, det er jo sandt, Frits er forelsket i Mathilde — som han har været det i alle andre. Han har ogsaa sløset for meget med sine Følelser, til at han nu kan yde mere, men Mathilde er saa energisk forelsket i ham, at der maaske nok kan komme noget ud af det.

„Jeg har min Nød med Far," siger Mathilde. „Mor er elastisk, hun gaar med til alt, men Far er stivbenet, aandelig talt. Han er ligefrem kørt fast i Gammeldagshed og vil have alle Mennesker moralske — naa, det er forresten ikke gammeldags, for de var jo saa umoralske i gamle Dage, at vi ikke en Gang kan hamle op med dem! Men Far er saadan fra sit eget Aarhundrede; dér er alting retlinet, og det skal alle andre ogsaa være. Nu tror han, at han kan kurere mig ved at diske op med Historier om Frits —"

„De er maaske ikke en Gang sande," indskyder Else deltagende.

„Naturligvis er de sande — men det hjælper

bare ikke, for jeg kan jo mange flere! Jeg kan ham selv ud og ind, og naar jeg vil have ham alligevel — fordi jeg maaske er den eneste, der kan holde ham lidt i Tømme — saa kan Far virkelig ikke forhindre det. Men det er ærgerligt, hvis man skal gaa og vente, til man er myndig eller lave Skandale!“

„Har han egentlig friet til dig?“ det er for Else et afgørende Punkt, som man er syg af Angst for at opleve.

„Ja — nej . . . Det vil sige, Frits vilde saamæn straks gaa ind paa, at han havde gjort det, hvis jeg paastod det — men jeg vil nok have det lidt mer rigtigt fra hans Side. Det er meget derfor, jeg er kommen. Far er heldigvis rejst til Harzen med en Ungdomsven. Nu sidder han paa Bloksbjærg, og jeg her — og saa maa han gerne forbyde mig at være her i sit næste Brev. Foreløbig kan jeg se Frits saa galt det skal være!“

„Ja, vi er ofte bedt til Skovholm, og de kommer ogsaa herned.“ Else er dog lidt forbavset over Mathildes Sprog.

„Ja, jeg kan da ogsaa paa anden Maade. Nu er det jo den dejlige Tid med lyse Aftener og Jasminlugt overalt og Roser, der blomstrer . . . Det kan jeg sige mig selv, at Frits lader ikke den Tid gaa hen uden Stævnemøder. Saa kan han faa dem med mig i Aar.“

„Med dig!“ For Else hører Stævnemøder kun ét Sted hen — under den Kærlighed, som er den „brødefulde“.

„Synes du heller, han skulde have dem med andre?“ spørger Mathilde lidt hvast. „Hvad siger du? Helst slet ikke? Ja, han lader nok være, fordi du synes det! Det er en nem Maade at gaa og lave sig de andre, som man synes de burde være — og saa lukke Øjnene for, hvordan de er. Den dumme Pænhed kommer man ingen Vegne med.“

Frits's Forelskelse stiger til et saadant Højdepunkt, da han ser Mathilde ved de mange Lejligheder, der giver Stemning — Ride-, Cykle- og Roture, Maaneskin med mere — at han straks er rede til at binde sig for Livstid. Hun udfolder hele sit Ydres og sine lyse Sommertoiletters Pragt, og Else i sin sorte Kjole føler sig som Skyggen, der lister sig efter Solen.

Julius er heldigvis ikke hjemme i denne Sommerferie, ellers havde hun været redningsløst hjemfalden til ham, siden de to andre blot søger at blive ene sammen. Han holder Møder i Jylland i Følge med en Præst, han kender. Dér er Jordbunden bedre for hans Ord end i Hjemmet. Sine egne kan man jo næsten aldrig virke paa, og med Undtagelse af Frøken Mørk, der pligtskyldigst hører paa ham, har han ikke meget villige Øren paa Skovholm.

Mathilde har saa meget at tale med Frits om, som hun ikke kan faa sagt, medens de andre passer paa. Han maa komme om Aftenen og spasere hemmeligt med hende i Haven. Heldigvis ikke i Nøddegangen — de vælger den Side

mod Kirkegaarden, hvor det lille Lysthus ligger, uden at lade sig afficere af Dødens Have. Det gentager sig hver Gang, at de dog ikke faar talt rigtig, saa Frits maa komme igen, og Else maa med daarlig Samvittighed forklare Far, at „Mathilde gaar lidt i sine egne Tanker.“

„Har hun nogle at gaa i?“ spørger Far. „Jeg troede, hun talte dem ud allesammen.“

Uheldigvis giver det ogsaa ham Lyst til at gaa i sine egne Tanker — og de fører ham efterhaanden henimod Lysthuset, hvorfra Mathilde kommer ud, lidt overrumplet, medens Frits træder frem med sit mest hjærtevindende Smil og forklarer Far, at han var lige ved at se ind i Havestuen. Han kom ridende forbi og mente, det var liden Else, der vandrede i Gangen.

„I lyseblaa Kjole?“ bemærker Far.

„Ja — naa nej, Kjolen saa jeg først senere.“

Far beder ham ind „til Rødgrød med os andre“ — „og til Aftenandagt bagefter“, føjer han selv til for at afvæbne Far. Han synger sine Salmer med baade højt og kønt, men Far er ikke afvæbnet. — Da Frits er taget bort, siger Far, rolig som altid: „Kære Mathilde, jeg er bleven lidt betænkelig ved at bede dig forlænge dit Ophold her.“

Hun stiller sig lige foran ham og er saa smuk med sine glødende Kinder til den lyseblaa Kjole, at selv Far maa kunne se det.

„Har du noget imod den Ting, Onkel Jakob, at man søger at højne et andet Menneske?“

„Naa, det er det, du gaar ud paa?“ — Far taler paa den langsomme Maade, der virker saa irriterende. „Nej, i og for sig. — Jeg er blot ikke sikker paa, om Maaden just er den rette.“

„Maaden — jeg vil gifte mig med ham.“

„Ja naturligvis! De fleste Pigebørn drømmer vist om at gifte sig med en Don Juan eller helst en Nero — af samme ædle Grund. Man har blot aldrig set det smukke Forsæt lykkes i Ægteskabet. Jeg har derimod oftere iagttaget en modsat Bevægelse: den Part, der skulde ophjælpes, er ikke bleven højnet, men den anden draget nedad — i ganske betydelig Grad.“

„Ja, jeg kan ogsaa gerne lade den Ædelhed fare, for man skal ikke gøre sig bedre end man er. Jeg tænker ikke saa meget paa ham som paa mig selv. Jeg vil have min Lykke, Onkel Jakob, jeg vil leve mit Liv — det har I andre ogsaa villet — og jeg maa tage det, dér hvor det ligger.“

„Ja, hvor ellers? Men er du ganske vis paa, at du selv kan se, „hvor det ligger?““

„Ialfald kan I andre ikke se det for mig.“

„Aa nej, en blind kan ikke lede en blind, det vil jeg indrømme dig. Forældre har tidt set fejl for deres Børn. Men der er en højere Afgørelse, man kan søge.“

„Ja netop, Onkel Jakob, og jeg synes, den Ting er soleklar: det er jo ikke tilfældigt, at jeg er kommen til at elske Frits.“

„Nej — maaske — men man kan vist, uden

Fare for at blive ukorrekt, anvende det Ord om hans Følelse."

„Det kan gerne være" — Mathildes Kinder flammer dybere, og hun bliver endnu smukkere. „For hans Natur er nu en Gang saadan. Han faar maaske ikke anden Slags Følelser. Men hvis jeg af den Tilfældighed kan faa lavet noget godt for os begge — saa har jeg dog Retten paa min Side, ikke sandt?"

Far lægger sine Hænder paa hendes Skuldre: „Der er Stof i dig," siger han. „Blot det ikke maa gaa tilspilde!"

Mathilde kysser ham pludselig — det overvælder ham en Smule — og siger: „Du har mer Forstand end Far! Men jeg skal nok rejse — for ikke at blamere dig og Præstegaarden. Nu er det ogsaa klappet og klart mellem Frits og mig."

Mathilde rejser — og tager en hel Del Ungdom med sig, som Else har gaaet og solet sig i.

Rosenbladene falder, og Storkene flyver bort fra Præstegaardstaget. Sommeren letter paa Vingerne som for at flyve med dem. Tiden — den skal saamæn nok gaa — —

I NØDDEGANGEN

Else gaar op og ned i Nøddegangen. — Høstdagen begynder saa smaat at hælde. En Nød falder ud af Hasen og triller hen for hendes Fødder. Hun tager den op. „De er modne, de er mer end modne, Man glemmer da ogsaa alting.“

Ifjor var det Julius, der huskede paa det. „Vi skulde vel se at faa de Nødder plukkede . . .“

Det er sandt, Julius's Brev skal hun have læst ud, før hun gaar til Skovholm. Hun er allerede i sit sorte Silkeliv og venter kun paa Far, som vil følge hende.

Hun sætter sig paa Højen og tager det frem. Hvor var det, hun slap? — „Hvad Udsigterne angaar, mærker jeg mer og mer, at der ikke reflekteres stærkt paa en et Aars cand. theol. i Kultusministeriet. Da Vestjylland er det, der synes at være mindst Rift om, tænker jeg nok, at jeg kommer til at begynde dèr. Men Præstegerning falder jo ogsaa bedst sammen med Liv i Alvor. Det har vi to — du og jeg — egentlig alt erfaret sammen.“

Brevet synker ned i hendes Skød, og hun fal-

der hen i det, Mor kaldte „en lille fortabt Stirren“. Vesterhav eller Hede . . . Julius vil forberede hende paa, at det er hans Udsigter — sammen med hende! Ja vel er det Begravelse, men det er dog slet ikke det, der skræmmer hende mest — —

Hun gaar op imod Huset for at se, om Far er færdig. Han staar udenfor Døren. „Husk at tage Overtøj med,“ siger han. „Du skal jo køre hjem med Skovriderens.“

Far er bedt med, men har undskyldt sig — det er Lørdag. De gaar tavse mod Skovholm i den klare, hældende Høstdag.

Hun er den første. Jægermesteren tager imod hende paa sin vante, lidt svigerfaderlige Maade: „Naa, min Pige, har du hørt fra Julius, har du hørt fra Julius? naa, ja, ja, naturligvis.“ Han plejer at spørge to Gange og derpaa selv at svare.

„Vores lille Kælebarn —“ Frits lægger Armen om hende og fører hende ind i den anden Stue, da han maa tale med hende. „Jeg har lige været i København og skal hilse fra Seminaristen — ja, du har jo selv hørt fra ham. Han længes morderlig efter dig!“

„Aa, tror du egentlig?“

„Ja, ellers var han da ogsaa en endnu større Odder, end jeg anser ham for. Men nu skal du høre, hvor fatalt!“

Frits fortæller, at han har været saa idiotisk at gøre Gilde derinde paa Hotellet for nogle Venner. De har siddet ved lidt vaade Varer,

maaske til noget efter Daggry — Natten gaar jo hurtigt — og er maaske nok endt med at slaa en Smule Glastøj itu. Han husker det ikke saa nøje, han ved blot, det var i al Uskyldighed. Men næste Dag er Pokker løs! „Onkel Rektor“ har haft den meget uheldige Ide at overnatte paa selvsamme Hotel og er bleven stærkt allarmeret, — „og det bare fordi man har trommet nogle gebommerlig kedelige Mandfolk sammen! Det kunde jo nemt have været saa langt værre,“ forsikrer Frits, „at man næsten kan sige, det er for sine Dyder, man skal undgælde! Og nu kan du tænke dig, det var en Aftale med Mathilde, at jeg skulde stanse paa Hjemvejen fra København for at fri hos Forældrene! Naa, det maatte jo opgives; foreløbig staar mine Aktier slet, det vil sige, ikke hos Mathilde — hun er forstandig — men hos den gamle. Og nu har jeg tænkt, at du maaske kunde hjælpe lidt paa min Stilling ved at skrive et fornuftigt Brev til Mathilde, som hun kan fremvise, hvori du ligesom „en passant“ rigtig forklarer hele Geschichten.“

Hun ryster paa Hovedet under en haabløs Følelse af svigtende Evne: „Bare jeg kan, Frits!“

„Paul kunde jeg ogsaa sætte ud paa det,“ siger Frits overvejende, „men der er dette med Fritænkere, at man kan ikke stole paa dem. De mener undertiden, at de skal „gi' den“ med ganske særlig moralske Fornemmelser, som vi andre jo finder ret overflødige hos dem — og man kan ikke vide, om den gode Kirkestormer ikke har det

saadan. Nu gør de ogsaa Væsen af Ens Smule Gæld — men Skræder- og Skomager-Regninger skylder man da sig selv som Mandfolk ikke at betale. Saa er der —"

Frits taler videre — hun hører ikke Ordene. I Døren lige overfor hende staar Paul.

Hun føler en brændende Bølge stige op mod sit Ansigt, mod sine Øjne . . . Saadan er det altid, naar hun ser nogen, hun ikke har mødt siden —

„Naa, der har vi ham," siger Frits. „Jeg fik ham med for et Par Dage."

„God Aften, Jomfru Else" — Paul rækker hende Haanden. Frits maa ind til de andre Gæster, Baronens fra Egevang, Skovriderens og flere.

„Jeg vilde naturligvis have skrevet til dig — den Gang," siger Paul — „og gjorde det da ogsaa. Men jeg rev Brevene itu. Den Trøst, du vilde bryde dig om, kunde jeg ikke yde. Tilsidst skrev jeg blot saadan noget som „det, du har mistet, har jeg aldrig kendt — det, du nu savner, kan jeg ikke en Gang erindre —" men saa fandt jeg, det lød opstyltet, eller som om jeg mest var optagen af mig selv."

„Nej," siger hun sagte, „jeg havde godt forstaaet det."

Han staar og ser paa hende. Ikke som sidst under Dansen forstaaende og skærmende; hans Blik gaar lige gennem hendes sænkede Øjenlaag og gør ondt.

Hun ved straks, at Paul ogsaa har hørt det om

hende, og at han finder det bekræftet baade ved at træffe hende her og af Maaden, de omtaler hende paa. Kunde hun blot sige ham lige ind i Øjnene, at hun hverken er helt eller halvt forlovet med Julius — men det er ikke saadan at faa det indflettet.

Frits kommer tilbage for at bede Paul føre Skovriderens unge Frue tilbords og byder selv Else Armen. „Det fik jeg da sat igennem," siger han, „for vi maa tale mer om den Ting."

Else griber sig i at spejde efter, hvor Paul skal sidde og at føle en Lettelse, da hun ser hans Plads mærket ved Siden af hendes. Han taler dog kun med sin Borddame — om Nürnberg og Rothenburg, som han har besøgt, saa om Agerhønsene, som han og Frits har skudt; og Else tørster — heller end at bede ham om lidt Vand til sin Rødvin.

Frits bliver ved at holde hende varm med den „erbarmlig kedsommelige Svir, som man nu skal undgælde for," og Else henstiller til ham, om han ikke en Gang for alle kunde tænke sig at opgive den Slags, naar det dog er saa kedeligt.

„Maa jeg hilse paa dig?" siger han, „du taler som en lille Præst! — Og Præstekone haaber jeg da, du bliver."

Hun sidder endnu med sit Glas i Haanden og ærgrer sig over hans Slutningsord. Dem har Paul naturligvis hørt.

„Maa jeg være med?" han løfter sit Glas.

„Til hvad?" hun sætter sit ned.

„Jeg synes, Frits drak med dig som Præstekone — og jeg kan tænke mig, at som du er, maa det staa for dig som det højeste."

„Ja," siger hun trohjærtet, „for jeg ved jo, hvordan Mor var."

Nu kunde hun sige mere; hun føler det forskende Spørgsmaal i hans Øjne, men nu vil hun ikke — han maa klare det for sig selv. Da han bliver ved at sidde vendt imod hende, spørger hun sagte: „Hvordan har du haft det siden sidst, Paul?"

„Jeg har haft Hjemve." Lidt efter føjer han til: „Jeg har jo været ude at rejse. — Men hvordan har Engen det? og Nøddegangen?"

„Vi kommer ned til dig i Morgen, liden Else," siger Frits, „paa Nøddetur. Vi skal jo ikke jage om Søndagen, saa maa vi have lidt anden Morskab."

„Ja, nu er de modne," siger hun tøvende.

„Skal vi ikke heller blive borte?" spørger Paul halvsagte. „Det er, som du var ked af det."

„Nej, nej, I maa endelig komme. Det var dumt . . ."

— Ud paa Aftenen bliver der musiceret. Skovriderens Frue synger smukt, men Else er bange for at komme til at græde og lister sig ind i en anden Stue. Der er Sange af Mors imellem. Hun sætter sig hen ved et Vindue — Maanen skinner saa kønt og klart. I Maaneskin maa hun altid tænke paa de døde og paa den Grav hjemme, som har gjort Kirkegaarden saa stor, saa stor . . .

„Du har valgt en smuk Belysning" — Paul staar der. „Maa jeg sidde her lidt? Du ved, den evindelige Musiceren, den kan virke saa nervepirrende paa mig — næsten som om der var en Kat i Stuen, skønt jeg ellers holder af Musik."

Hvor han er ubehjælpsom, naar han vil være venlig! Aa, den Opdragelse uden Mor — det er den, som har holdt ham udenfor!

Han ser paa hende: „„Den Rad af Smaaperler" — hvor er den bleven af?"

„Jeg gaar ikke med den nu. Undertiden synes jeg — at jeg aldrig mer faar den paa."

„Saa bliver det jo som i det Vers af Tennyson — hvordan er det?"

> „Men aldrig mer de hvide Søster-Perler
> randt ned ad Silketraaden for at kysse
> hinanden paa den bløde, slanke Hals."

Med et er hendes Øjne fulde af Taarer, saa tunge, at hun føler, hun ikke vil kunne holde dem tilbage. Der er noget, som er saa sørgeligt — hun kan ikke selv forklare det.

„Men det kan jo slet ikke gaa, naar Alverden skal være gemt i dem! Den har man ikke Lov til at putte ned i en Skuffe — —"

Nu kan hun ikke længer holde paa Taarerne.

„Men, kære Else —"

Hun sidder ubevægelig og føler Taarerne glide ned over sine Kinder . . .

„Kæreste Else —"

Aa, hvor et eneste Ord kan lyde, og hvor der kan ligge meget i det! Hun hører i det ene Ord

mange Aars indestængte, hjælpeløse Længsel efter at yde nogen en Smule Ømhed, efter at kalde nogen med lidt af alle de Navne, som det er fattigt ikke selv at faa, men uendelig fattigere ikke at give — og hun har saa ondt, saa hjærteondt af ham. Men hun kan ikke sige ham det.

„Det havde sin Rigtighed, det med de Perler," siger han lidt efter, „men jeg vidste det ikke den Aften. Det blev mig først rigtig klart siden, den Gang jeg hørte —"

„Ja," siger hun hurtigt, „ja." Hun mener, at hun forstaar, hvad det er, han har hørt. Hun tænker ikke over, om der ligger andet i Svaret.

Frøken Mørk kommer ind for at se efter Else. Skovriderens tænker paa Opbrud. Er Aftenen allerede gaaet? Hun rejser sig, men Frits erklærer, at han og Kirkestormeren vil følge den lille Præstepige hjem.

De gaar i det blanke Maaneskin uden at sige noget. Frits synger — Reminiscenser af Skovriderfruens Sange:

Lille hvide Rosmarin,
lille blide Kærest min —

indtil Paul lidt nervøst beder ham vælge en anden; den kan man snart ikke holde ud mere!

„Bliver du hjemme i Dag, Far?" spørger Else næste Dag efter Kirke.

„Nej, jeg har Sygebesøg. Hvorfor?"

„Frits mente, at han — at de — saa herned for at plukke Nødder. Det maa han vel nok?“

„For mig gerne! Hvem er de?“

„Jeg ved ikke rigtig — han sagde vi. Fru Brun, Jægermesterens Søster, er der — og Paul —“

„Naa!“

— Hun har sat friske Blomster i Glassene, store Bregner i Hjørnet bag Sofaen, og bliver ved at gaa gennem Stuerne for at se, om de er pæne. Ved Totiden hører hun Stemmerne i Forstuen. Frits har faaet Doktor Bergs Dagny, som de har mødt paa Cykle, til at vende om og være med.

Else skænker Te. Frits ler med Dagny, som er baade rask paa det og nykonfirmeret i en ganske morsom Blanding. Paul ser sig om i Stuen. Else tilbyder at vise ham rundt i de andre.

„Jeg kan godt lide de Stuer,“ siger han, „de fortæller saa meget. Og der er Skønhedssans i Ordningen.“

„Det er Mor altsammen,“ siger hun.

Frits griber Lejligheden til en af sine stærke Lovtaler:

„Ja, saadan som hun var!“

Else fortæller om den gamle Jomfru, hun var hos i Gaar med sød Suppe, og som brugte et saa kønt Udtryk: „De bliver ligesom Deres Mor, lille Frøken — husvalende.“

Paul ser paa hende. Blodet stiger mod hendes Kinder, for paa en Gang synes hun, at hun har

fortalt det, for at han skulde høre det — og ikke om Mor.

Lidt efter er de nede i Nøddegangen. Det er en Lettelse, at Frits opdager, at der er flest i Toppene til den anden Side. Han og Dagny giver sig ivrig til at plukke udenfor — med Fare for at rutsche ned i Grøften og under stadige Smaahvin fra hendes Side.

Else fører Paul gennem Gangen og viser ham Højen og Engen. „Men de er ikke rigtig sig selv mer,“ siger hun.

Frits raaber ind til dem: „Bliver det snart til noget med Jer? Lad os se, hvem der kan blive først færdig med sin Kurv! — Lille Dags — undskyld — Frøken Berg, der er Masser endnu paa den Gren.“

Dagnys friske Stemme høres ind: „Ja vel; tror De kanske, jeg er blind?“ Derefter Frits's Svar: „Nej, man er skam ikke blind med de Øjne! Men vi andre kan nemt blive det.“

Else giver sig til at plukke og tale højt, for at Paul ikke skal høre for meget af, hvordan Frits er. De faar ogsaa snart en Del Nødder i Kurven. „Her er saa mange store Klyddere,“ siger hun varm og ivrig.

„Saa mange hvad?“

Hun bliver flov, ler og ryster paa Hovedet. „Aa, saadan kaldte vi det som Børn, naar flere Nødder sidder sammen; det er vist et Ord, Frits havde lavet — det er dumt — nu siger jeg det heller ikke mere. — Nej, der er et Ni-Klydder!“

Hun rækker sig hurtig ivejret og slaar triumferende Haanden om det sjældne Fund — stanser saa ved at høre ham le, bliver rød — og ved hverken ud eller ind — —

I det samme lægger hans Haand sig fast om hendes og fører den læmpelig ned fra Grenen. Saa aabner han sin Haand — og hendes spinkle Fingre lukker sig op samtidig og strækker sig blødt og sitrende indeni hans . . .

Saa tager han med sin anden Haand den store Klynge Nødder fra hendes aabne Haandflade og gemmer den ved sit Bryst . . .

Hun ved, medens han gør det, at det er noget helt andet, der sker. Hun ved godt, at som hendes Haand har aabnet sig i hans, viljeløs og fuld villende, saadan er der noget dybere, der lader sig op, og noget, meget større, han tager — med den trygge Følelse af, at hun er et med ham i det.

Aa ja, hun synes, at det, han gør, det har hun fundet paa, det har hun villet — saa grænseløst er hun med i det! Det ved han, det føler han — og han bøjer sit Ansigt ned mod den aabne, offervillige Haandflade og trykker sine Læber varmt og længe imod den . . .

Saa lukker hendes Fingre sig atter sammen — nu har de en Skat at gemme paa.

„Else, Else — —“

Hun lukker Øjnene og bliver staaende ubevægelig. Hendes Haand hviler endnu mod hans, og det er, som hans Arm støtter hende. — Aa,

hvor han er god, at han staar dèr med hende, lydløs og ubevægelig og ved, at det pibler op indeni hende og rundt omkring, at hele Bryllupsverdenen bryder frem paany — at den Glæde er saa stor, saa overmenneskelig stor, at den gør ondt og maa tages ind i dyb, aandeløs Stilhed . . .

Aa, hvor han er god, at han staar dèr — saa nænsom over, at Øjeblikkets Stilhed ikke skal brydes for hende, saa forstaaende helt fra Sjælens Dyb — følende sig ind i alle hendes inderste Fornemmelser . . .

— „Er I ogsaa snart færdige?“ Frits's Stemme bryder ind udefra — hun ved ikke, hvornaar. „Vores Kurv er næsten fuld — nej, lille Frøken, den er for tung for de søde smaa Hænder — nu gaar vi ind allesammen og faar Nøddeknækkere og Pærer hos Moster Dorthe.“

Hun mærker, at Paul slipper hende, blidt og hastigt, og hører hans Stemme svare ja til Forslaget. Hun gaar med op imod Huset — som over Skyer, og der er et Brus som af Bølger i hendes Øren . . .

De har drukket The og sunget Aftensalme i Præstegaarden. Dorthe er saa hæs; Marie maa endelig huske, at der bliver kogt Havresuppe til hende i Morgen, hun vil aldrig gøre noget for sig selv. Klokken er henad ti. Far siger, at han maa skrive en Timestid endnu.

Det foregaar altsammen langt borte fra Else. Hun gaar med lukkede Øjne og Øren mellem de andre, er slet ikke i noget af det.

Hun er bleven staaende ude i Nøddegangen — den kommer hun aldrig mere fra . . .

— „Gaar du i Seng, Else?“ Far staar i Døren til sin Stue.

„Ja, om lidt.“ Hun længes efter at kunne strække sig ud deroppe i ensom Stilhed og give sig ganske og uforstyrret hen i Oplevelsen.

„Godnat, min lille Pige. Husk, at du lukker Havedøren, inden du gaar op.“

Hun ordner endnu lidt i Stuen, dækker til, som Mor plejede, og gemmer hen — bliver staaende ved Mors Skrivebord. Det var dèr, i en af Skufferne, at hun lagde den lille Æske ned, som hun mente, aldrig mere skulde for Dagen. Nu tager hun den frem. De hvide, runde Perler med Regnbueskæret — Arven fra Oldemor, som Mor selv lagde om Elsepiges Hals paa Konfirmationsdagen og sagde, at hun havde fisket op af Søen, de Perler med Alverden i . . .

Hun tager Halsbaandet paa og gaar hen foran Spejlet. Det staar kønt til det sorte. „Alverden“, siger hun og maa smile lidt til sig selv.

Saa gaar hun hen for at laase Havedøren. Nej, det Maaneskin — hvor er det klart! Hun maa lidt ud i det, blot et Øjeblik — ud i Nøddegangen! Ja, hun maa holde Stævnemøde med sig selv — derude i den Verden, som er levet op igen . . .

Nøddegangen er fuld af dybt og roligt Mørke, spættet med blaanende hvide Flager. Ikke et Sus i Løvet, ikke et Blad, der bevæger sig. Hun kan vistnok finde Stedet igen. — Her maa det have været — hun staar stille og lukker Øjnene . . .

Aa, det var den Hemmelighed, Nøddegangen gemte paa, som den har gemt til hende i alle de Aar! Derfor er det, hun har holdt saa meget, saa rent utrolig meget af den, fra hun var ganske lille. Derfor er det, hun altid har gaaet dèr i al den Anelse og Spænding. Derfor er det — thi mer kan der ikke ske, Menneske og Menneske imellem!

Hun gaar op paa Højen. Bryllups-Engen ligger dernede i det blændende Lys, hvid og sløret som en Brud. Er den saa fuld af Margueriter! Hun ved nok, de plejer at komme lidt igen i September, men kan der være saa mange? Eller er det Dugg og Spind og Maaneskin, som gør Engen saa hvid, saa hvid? — —

Hun faar en saadan Æventyr-Lyst til at komme ned i den — lige ned fra Højen. Det er nok lidt stejlt, men hun har gjort det før, hun kan godt prøve. Hun kan sætte Fødderne ind i Stengærdets Revner og tilsidst springe.

Det rasler med Grus og Smaasten omkring hende. Hun ser ned — nu kan hun godt prøve Springet.

En Skygge falder hen over den hvide Eng. Der staar en — og breder Armene ud imod hende . . .

„Jomfru Else —"

Hun springer ned imod ham — hans Arme lukker sig sammen om hende. Hun bæres tæt imod hans Hjærte — hendes Arme glider op om hans Nakke, og hendes Ansigt gemmer sig ind mod hans Hals . . .

Han kysser, kysser brændende Ord ind i hendes lille Øre — han elsker, han elsker hende! — Navne, saa jublende ømme, at hun ved ikke, hvor hun skal rumme dem alle, han kysser hendes bløde Kind med Barnerundingen . . . Hun ved, hun ved, at naar hun drejer sit Hoved en eneste Smule — — Hun drejer det — og hans Læber lægger sig ind til hendes . . .

Men han vil se hendes Ansigt — og hun vil gemme det hos ham, blot gemme det hos ham. Ikke endnu — aa, han maa ikke endnu . . .

Han holder det ud fra sig med begge sine Hænder, og hun lukker sine Øjne. Hvidt af Maaneskin, koldt af Dugg og barnefint . . .

„Var det ikke husvalende?" siger han. „Jo, netop husvalende." Og han holder det ind mod sit igen, som om han aldrig kunde faa det tæt nok — og mærker med stormfuldt bankende Hjærte det lille frygtsomme, fuglelette Tryk af hendes Læber mod sin Kind . . .

Pludselig ser hun sig om. Blomsterne? Jo, der staar et Par — hvide og store. Hun bøjer sig ned og plukker dem til ham. „Det er sandt, det er den Eng, hvor man plukker Glæder," siger han.

„Ja. Kan du ikke se, hvad det er for en Solskins-Eng — selv i Maaneskin? Og det er —“

Hun vil sige Bryllupsblomster, men stanser og tør ikke. Han holder hendes Hænder med Blomsterne ind til sit Bryst — hun bøjer sit Ansigt ned imellem dem. „Det er Bryllupsblomster —“

„Else, Else — sig, at du elsker mig.“

Nej, det kan hun ikke sige, om det gjaldt hendes Liv! Hun gemmer sig ind til ham og ryster paa Hovedet. — —

— „Jeg maa op paa Højen med dig — et Øjeblik.“

Ja — aa ja, de maa derop! Klatre op sammen. Det gaar magelig, naar de hjælpes ad!

Hun ler smaat og lykkeligt, fordi han stormer opad som en Viking, der vil entre et fjendtligt Skib.

De staar paa Højen. Hendes Arme glider op igen om hans Hals — og han kysser dem begge, som de hviler dèr, spinkle og tillidsfulde. Saa lægger han sin Haand ind under den Rad af Smaaperler. „Alverden,“ hvisker han, „Alverden . . .“

I det samme synes hun, at den vide Verden, det Punkt derude, hvor Himlen glider sammen med Jorden, det Punkt, som man aldrig kan naa frem til — det er kommet til hende nu — det er her.

I Maanelyset kan han lige skimte den lille Kløft i hendes Hage og bøjer sine Læber ned

imod den. Hun gemmer atter sit Ansigt hos ham . . .

„Else, se paa mig — Else sig, at du elsker mig!"

Nej, aa nej! Han ved jo, hun ikke kan. Ingen af Delene! Og naar han ved det, saa vil han heller ikke have det, vel? Vel? Hun lægger en lille skælvende Haand over hans Læber — —

Han fører hende læmpeligt hen til Bænken under Kastanietræerne og lægger sig paa Knæ foran hende.

„Jeg kan jo ikke gaa, før du har sagt det. Skal jeg virkelig ikke høre det? Else, Else, — sig det nu."

Hun lægger Armene om hans Hoved, det store, skæggede, krusede Hoved. Hvor det er underligt at turde have det saa nær! Hun drager det ind — helt ind mod de sorte Folder over sit unge Bryst.

Det er alt, hvad hun har drømt og længtes efter, fra hun blev til, som opfyldes. Og ud af Opfyldelsen fødes en ny Længsel — den bævende Drøm om famlende Liv ved hendes Hjærte, om smaa varme, hjælpeløse Lemmer, der putter sig ind ved hendes Bryst . . .

Men i denne Stund, hvor alting mødes og naaes, maa det være saadan, at den Drøm, der fødes, er opfyldt med det samme — for hun synes, at hun holder det i sine Arme, det værgeløse Liv, som hun skal skærme. Det er jo ikke blot i dette Øjeblik, hun elsker ham — som

Manden, den eneste, hun vil vide af som Mand i hele Verden — hun elsker ham jo tilbage gennem alle de Aar, han har været, helt ned til den hjælpeløse Dag, han blev født og mistede sin Mor. Hun elsker ham med al den Ømhed, han ikke har ejet, men kun hedt og længselsfuldt begæret gennem hele sin Barndom.

Og Moderkærligheden springer frem i hende som en Kilde — —

„Jeg elsker dig," hvisker hun og bøjer sig ned over Ansigtet ved sit Bryst. Han ligger dèr med lukkede Øjne og forstaar det altsammen, føler de mange Tiders Savn, der stilles — og drager hendes Ømhed ned over alle sine ensomme, uforstaaede Barndomsaar.

„Jeg elsker dig." Der er i hans Pande en Sammentrækning, hun kender saa godt; den ser ud som Smerte og kan aldrig helt slettes. Den er der ogsaa nu — hun kysser den og synes, den glatter sig ud under hendes Læber.

„Jeg elsker dig" — hun kysser hans lukkede Øjne, hans Kinder, hans Læber — men Læberne vil ikke mere slippe hendes, de holder dem fast, glødende fast . . .

— „Else!" — Aa, det gør ondt! — Lyden bryder ind som en Voldsmand — der kaldes paa hende! De springer op begge — — hendes Arme glider endnu en Gang rundt om hans Nakke — hans Læber er der endnu en Gang — mod hendes duggvaade Haar — saa løber hun ned gennem Nøddegangen, hastigt, forpustet . . .

Da hun naaer frem i Maanelyset foran Huset og ser Far staa der udenfor Døren, stanser hun forvirret, forfærdet. Hun kan ikke udlevere dette i Fars Hænder . . . Nej — de er altfor vante til at kaste Jord paa, hun kan ikke endnu.

Med et Ryk løsner hun Perlesnoren fra sin Hals og gemmer den i sin ene Haand. Den vilde røbe hende, synes hun. Saa gaar hun roligere frem — det styrker hende, at hun har noget at værge.

„Hvor bliver du dog af? hvor har du været?“

„I Nøddegangen og lidt oppe paa Højen. Der var saa dejligt i Maaneskinnet. Maatte jeg ikke?“

„Nej, jeg synes virkelig, det er for sent og meget for køligt. Du har jo ikke taget en Smule om dig, og her staar Havedøren helt aaben! Kom nu ind.“

Far laaser efter hende. „Gaa saa sporenstregs i din Seng. Du er ganske kold i Ansigtet —“ han lægger Haanden mod hendes Kind. „Nu gaar jeg ogsaa op om lidt.“

„Godnat, Far.“

„Godnat, lille Else.“

SOMMEREN FARER HEN —

To Dage efter faar Else Brev fra København. Hun kender Skriften fra den Gang, hun var hos Onkel Rektors, men den ser dog ganske anderledes ud, naar den skriver hendes Navn. Hvor hun elsker hvert eneste Bogstav! Det er ikke, hvad Mor kaldte for „studerede Mænds lille Gnidderklo“, den, som baade Far og Julius har en vis Tilbøjelighed til. Skriften er snarere stor og en Smule kantet. Hun gemmer Brevet ved sit Bryst — som det hører sig til, men det er ikke derfor hun gør det. Skønt hun er helt dirrende af Længsel efter at læse det, synes hun næsten ikke, hun kan finde et Øjeblik, der er godt nok til det.

Endelig —

$^{21}/_{9}$

Else, kæreste Jomfru Else!

(Der var en Mand, som hed Jakob Bøhme, og som din Far kender bedre end jeg. Da han første Gang hørte Ordet „Idea“ nævne, udbrød han: Jeg ser en Jomfru! Skønt jeg vist kun har faa Berøringspunkter med nævnte Mand, gaar det mig

dog som ham. Hvor jeg færdes, hvad jeg tager mig for er det stadig kun det ene, der hænder mig: jeg ser en Jomfru — den eneste Jomfru, der er i Verden — som i sin Kjoles Folder har samlet al den Jomfruelighed, der findes, og svøber sig i den som i et Klæde: „Hil sidde I, favre Jomfru — I er vel svøbt i Maard!“ —

Og jeg begynder at forstaa, at det maa hedde saadan i en Bog, du kender: „Se, en Jomfru —“ Se, en Jomfru — der er indeni mig en hel sukkende Menneskehed, som ser hen til den Jomfru. — — Dette blot som Forklaring af Overskriften, af den Benævnelse, jeg ikke kan slippe. Derefter gaar det egentlige Brev „an“.)

Der kan jo ikke være Tale om andet, end at vi to forstaar hinanden nu — saa helt, at det sædvanlige afgørende Spørgsmaal og Svar ikke behøves mellem os. Alt er jo afgjort, og for Livet — saaledes stiller det sig idetmindste for mig. Jeg spørger dig derfor ikke, om du vil være min Hustru (hun bøjer sig ned og lægger sine Læber mod det Ord), jeg gaar ganske ligefrem ud fra det. Jeg kunde gerne sige: jeg synes, du er det — og langt mere end det. Jeg synes, du er alt, hvad jeg længes efter og trænger til — og det har intet Sprog Navne nok til helt at udtrykke.

Jeg vil heller ikke prøve paa det, men se at fatte mig i Korthed, da min Tid er grumme knap, og tage Fornuften en Smule med, selv i dette Brev. Der var meget at sige dig — helt tilbage fra den første Gang, jeg saa dig — om hvordan

jeg kom til at elske dig, medens jeg endnu var overbevist om, at det vilde være en Umulighed og fast besluttet paa, at det ikke skulde ske; men det maa blive til senere. Nu blot til Sagen.

Jeg har kun en Længsel: at have dig hos mig Dag og Nat, men i det Punkt ved jeg jo, at du endnu tildels er afhængig af din Fader og af hans Samtykke. Mine Indtægter er hverken meget store eller meget sikre — alligevel føler jeg mig ganske tryg ved at byde dig dem. Naar du er villig til at tage mig selv, som jeg synes er den værste Part af det hele, vil du ogsaa tage alt, hvad der følger med og — ikke følger med. Men din Fader ser maaske anderledes paa dette og meget andet end baade du og jeg. Vil du tale med ham, inden jeg henvender mig til ham? eller foretrækker du, at det bliver mig, som gør det første Skridt overfor ham? Skriftlig eller mundtlig? Det sidste vilde jeg naturligvis helst for at faa et levende Glimt igen af „den Jomfru" — men i hele denne Uge, rettere de første ti Dage, vil det være mig umuligt at tage bort herfra. Mine Timer i Metropolitanskolen, en Artikel til „Ny Dag", som jeg er midt i og tre Foredrag, jeg skal holde — om „Livsværdier", lægger Beslag paa omtrent hver Time i Døgnet. Lad mig omgaaende vide, hvad du helst ønsker, jeg skal gøre? —

Jeg tog fra Skovholm igaar Morges omtrent ved Daggry for at naa det første Tog. Kun Frk. Mørk var tilstede ved min aarle Kaffe og maatte

ligesaa gerne være udebleven, da jeg blot ønskede at sige saa lidt som muligt. Jeg følte mig unægtelig noget fortumlet og ikke lidt forbavset ved at befinde mig i København, jeg mener ved overhovedet at kunne være „anderswo“ end et eneste Sted! Der er en Tænker, der har defineret Liv som „Korrespondance med Omgivelserne“, og jeg erfarer, at det er rigtigt, thi jeg gaar faktisk herinde som en fuldstændig livløs Klump. Jeg er kun i Live paa et Sted, thi jeg staar kun i virkelig Forbindelse med et eneste centralt Punkt i Tilværelsen: en Nøddegang, en Høj og en Eng. Ja, det bliver tre, saa langt kan jeg endnu tælle, men naar jeg føjer til: med en Jomfru Else i, saa bliver de tre dog kun til et — Baggrund, Mellemgrund, Forgrund for hende! Jeg har det bedst naar de forskellige Mennesker eller Ting — alt og alle er egentlig blevne til Ting for mig — der rykker En i Ærmet Dagen igennem, er faldne til Ro, og jeg kan sidde hen med lukkede Øjne og fornemme . . .

Else, Jomfru Else — saa lister der sig et dvælende, bristende Tryk af de sødeste, blødeste Læber ind til min ru og haarde Kind, der kommer blide Arme og snor sig om min Hals og drager mit stride Vildmands-Hoved ind mod det finest hvælvede, det sagteligst bankende Jomfru-Bryst! Og jeg sidder fortabt i at grunde over, hvor et saadant Barbarhoved kan blive saa øm en Medfart værd?

Nu skal jeg afsted for at tale om Livsvær-

dier — det akademiske Kvarter efter det bestemte Klokkeslet er ved at løbe ud — men der er kun en, en eneste en, Jomfru Else, for din

Paul.

Der er hele Tiden nogen inde hos Far i Dag. Og hun maa tale med ham — hun vil straks selv springe i det. Nu maa det være Betjenten, for der er saa højrøstet. Far har haft ham hos sig et Par Gange før, men da Betjenten har vænnet sig til kun at høre efter, naar han selv har Ordet, er der en væsentlig Hindring for det heldige Resultat af en Samtale.

Hun gaar hen og lytter, om de ikke snart er færdige: — „Nej, ser De, Hr. Pastor, naar En af sin egen Vilje og Overbevisning bliver besluttet paa, at han vil gaa den lige Vej og holde sig fri for Slinger i Valsen og ikke se gennem Fingre med sig selv, saa ka' det blive til noget, ka' det — men ikke for det, at man har faaet lært sig til at hænge med Næbbet og lader sig melde Pokker i Vold ind i en Missionsforening eller et af disse herrene Samfund —"

Else gaar bort fra Døren med et lille Suk. Endelig gaar Betjenten, maa saa er der „Tømmeren" som har ventet. Naa, han er ikke saa længe om det — nu kan hun da komme til.

Der er lidt af den Lugt i Fars Stue, som Mor havde fundet en tysk Betegnelse til: „Es menscht". Far sidder ved Skrivebordet med Bøgerne foran

sig og ser træt ud. „Tømmeren“ skulde melde den fjortende Fødsel i sit Hjem.

„Jeg vilde gerne tale med dig, Far — i Anledning af et Brev, jeg lige har faaet.“

Hun kan af Fars Udtryk slutte, at han tænker sig, det er Julius, som nu har friet, og at han med Fatning belaver sig paa Overraskelsen.

„Det er, at — ja, det er Paul, som har skrevet — han har spurgt, om jeg vil være hans Hustru.“ Hun ser lille og barnlig ud, medens hun afleverer det Ord med tilbørlig Vægt.

„Paul — hvad er det, du siger — Paul?“

„Ja — og jeg vil gerne.“ Nu er det sagt.

„Paul — men du kender ham jo aldeles ikke! Hvad er nu det for noget?“

„Jo, jeg har truffet ham den Gang hos Onkel Rektors og nu forleden — og jeg elsker ham, Far.“ Den Bekræftelse maa vist til.

„Du maa virkelig undskylde“ — Far tager sig til Hovedet — „at dette virker noget forbavsende. Her gaar du i mer end et Aar og indlader dig ganske rolig med Julius —“

„Jeg har ikke indladt mig mer med Julius end du selv, Far.“

„Ja, han gaar jo næppe hen og tror, at jeg vil gifte mig med ham! — Saa elsker du paa en Gang Paul!“

„Ja — men det er ikke paa en Gang.“

„Naa, saa paa to da!“ Far rejser sig og gaar op og ned ad Gulvet. Han synes aabenbart hun er værre end baade Betjent og „Tømmer“. „Men

det er jo noget ganske urimeligt noget! Hvordan i Alverden kan Paul falde paa at fri til dig — Paul!“

Far bliver staaende foran hende og tager om hendes Hoved: „Sig mig en Gang, Else, har du tænkt paa, at han er det, man kalder en Fritænker?“

„Nej.“ Hun ser med store Øjne op imod ham.

„Da har han virkelig selv erklæret det, sort paa hvidt.“

„Ja — jeg mente blot, at jeg har ikke tænkt paa det.“

„Men, kære Else“ — Far sætter sig igen — „det er næsten det mest forbavsende! Har du ikke tænkt? — men hvor er det muligt!“

„Det ved jeg ikke — men jeg har ikke tænkt paa det.“

„Hvad har du da tænkt paa? dog paa at blive gift med ham, saavidt jeg forstaar.“

„Ja.“

„Hvad tænker du dig egentlig ved Ægteskabet, Else?“

Han maa næsten smile ved sit eget Spørgsmaal, medens han ser paa hende: en lille, smækker, sortklædt Pige, som er ved at blive borte i hans store Lænestol.

„Jeg har maaske ikke tænkt saa meget over det i sig selv,“ siger hun alvorligt, „fordi Ægteskabet det er for mig kun Paul.“

„Naa ja — men altsaa, naar du tænker dig et Samliv med ham, mener du dog at ville dele alle

hans Interesser, saavidt du kan, at styrke og opmuntre ham i hans Gerning, at staa ved hans Side i Kampen, aandelig talt . . . Nu gaar hans Bestræbelser — idetmindste i ret væsentlig Grad — ud paa at modarbejde Kristendommen. Det er altsaa i dette, du ønsker at være ham en Medhjælp?“

„Nej, det er det ikke — jeg har blot tænkt paa at elske ham.“ Nu kan hun ikke mere. Hun skjuler Ansigtet i sit Lommetørklæde.

Far sætter sig hen til hende og lægger Armen om hende. Hun græder mod hans Skulder: „Aa, det har været saa meget for mig, Far, at Mor en Gang sagde: vær bare god imod Paul og slet ikke andet! Jeg syntes, jeg havde faaet hendes Velsignelse med til det.“

Far klapper hendes Haar. „Det var jo ikke Ægteskab, der var Tale om, lille Else. Da kan du tro, Mor havde sagt noget andet.“

„Aa, tror du, Far, tror du?“

„Om jeg tror det! Din Mor, der satte Samliv saa højt, og aldrig kunde faa Fællesskabet dybt og inderligt nok, i de allermindste som i de største Ting! Naa ja — fra den Side kender du hende jo ikke. Din Mor“ — han falder i Tanker og smiler — „som gav sig til at lære Latin Dagen efter, hun var bleven forlovet med mig — som jeg maatte læse Græsk med hele det første Aar af vort Ægteskab, fordi hun ikke kunde taale at være „udenfor det lille Ny Testamente“, jeg altid gik med i Lommen . . . For hende, Else, var

Kærlighed først og sidst den store Længsel efter at være et — i Aand og Sandhed — — og hvordan kan du blive det med en, der fornægter alt det, som du —“ Far stanser.

Hun græder stadig, for det om Mor — aa, det ligner jo saadan! Men alligevel, hvis Mor havde været her, maatte hun have kunnet finde en Udvej, et løsende Ord — —

„Sig mig en Gang, Else,“ begynder Far pludselig igen, „hvordan har det sig egentlig med din egen Tro?“

Hun ser paa ham saa forfærdet over at skulle kræves til Regnskab, at han atter giver sig til at stryge hendes Haar.

„Ja, jeg ved nok, at du har din Barnetro — eller rettere din Barndoms Tro —“

Hun forstaar ikke Forskellen. „Er det ikke det samme?“ spørger hun mat.

„Nej,“ siger han, „ved Barnetro forstaar jeg den mest bevidste, den dybeste i et Menneske — Barndomstroen er kun den første famlende Begyndelse. Barnetro vælger man, Barndomstro faar man eller glider ind i, og anden Tro har du naturligvis ikke — ja, det er ikke nogen Bebrejdelse; jeg er vis paa, at blot det, du har i den, med din egen Bibel, din egen Bøn — — hvordan har du forresten kunnet bede siden, uden at komme til at tænke paa —“

„Jeg har blot takket, Far — jeg kunde slet ikke andet.“

„Naa, ja — jeg er vis paa, at den Følelse, du

dog har faaet ind af vor Herre i dit Liv, den kunde du ikke tænke dig at slippe?“

„Nej, for saa blev der jo ikke noget videre tilbage af mig. Den er dog ligesom med i alt.“

„Ja, min Ven, men paa det Punkt kan du ikke blive staaende. Det, du har faaet, maa du selv tilegne dig gennem Valg, ellers glider det fra dig — uundgaaeligt. Valget kommer til os alle, og jeg tror, det er der for dig nu, for du er begyndt at blive dig bevidst, og — Livet kommer dig i Møde. Saa gælder det at vælge, hvor man vil staa.“

„Ja, Far. Men kan jeg ikke vælge baade vor Herre og Paul?“

„Synes du egentlig, de falder sammen? Baade-og, min lille Pige, det er jo ikke Valg. Hvis Vejen til Himmerig hed baade-og, var der næppe nogen, der ikke gik ad den — trods al den moderne Videnskab! Forresten stiller den store Afgørelse sig heller ikke egentlig som et enten-eller; ikke straks ialfald. Valget for den Kristne hedder blot: ham og ham alene. Først bagefter ser man sig om og opdager, hvad der skal slippes i Ens Liv, og hvad der kan beholdes. Det er det Valg, du ikke har gjort endnu. Hvis du vil høre vor Herre til, Else, maa du nu give ham din Vilje og din Kærlighed udelt. Dette er for mig i Øjeblikket det væsentligste, derfor vil jeg helst foreløbig ikke sige mer om den Forbindelse, som —“

„Som hvad, Far?“

„Som jeg selvfølgelig ikke kunde give mit Sam-

tykke til — nej, Else, for jeg mener den blev til Skade, til ubodelig Skade for dig. Men mit Nej er kun en betinget Hindring, det ved jeg nok, og det vil jeg ikke have frem nu. Jeg ønsker blot, at du skal prøve dig selv og blive klar over, om du kan lade din Barndomstro glide dig af Hænderne — —"

„Det har jeg jo sagt er umuligt, Far, saa kunde jeg ikke finde mig selv mere."

„Eller om du vil bekræfte den ved at give dig helt over til Herren, for nu kan du ikke komme udenom Valget. Jeg tror ikke — det siger jeg dig ganske ærligt — at du kan vælge Herren og samtidig et Liv i Forbindelse med — med den aabenbare Modstand imod ham, men det maa du selv naa frem til at afgøre."

„Jeg tør ikke, Far, jeg tør ikke — for det bliver jo til, at jeg skal miste det."

„Nu har du selv dømt den Forbindelse, Else — saa kan jeg spare mig at gøre det."

„Nej, aa nej, Far — jeg siger blot, at jeg er bange for det. Jeg kan ikke dømme om noget nu, jeg ved blot, at Paul elsker mig, og at jeg elsker ham."

„Hvad elsker du egentlig, Else?"

„Ham."

„Har du nogensinde ført en ordentlig, en alvorlig Samtale med ham?"

„Ja — nej, maaske ikke som du mener."

„Du ved altsaa slet ikke, hvad der bor i ham. Hans Ydre er ikke saa besnærende, at man skulde

synes — alligevel maa jeg nærmest anse din Følelse for ret overfladisk . . . Naa, du er kun atten Aar."

„Halvnittende, Far, eller næsten."

„Og hvad hans Følelse angaar — ja, din Sjæl kan han da ikke elske, siden han ikke tror paa den. Jeg forstaar ikke, at man kan nøjes med en rent ydre Kærlighed, eller at du kan tænke dig et Samliv uden Fællesskab om det bedste — — om de evige Livsværdier."

Det Ord holder pludselig Graaden tilbage.

Far lægger Haanden paa hendes bøjede Hoved. „Tænk, Else, om jeg nu ikke havde ejet andet af Mor end det — det, som jeg har maattet lægge ud paa Kirkegaarden, om vi to nu ikke havde det visse Haab —"

Hun slaar Armene om hans Hals. „Aa, det var frygteligt, Far. Hun er borte nok alligevel! Men saa er hele Himlen da blevet Mor."

„Ikke hele Himlen, som du kalder det, men vi tror, at hun lever, og at det egentlige Samfund med hende er uforandret. Hvor kan du tænke dig at undvære det i dit Ægteskab!"

„Nej, Far, men tror du ikke, det kunde blive saadan, at Paul — naar han dog er kommen til at elske mig, som der slet ikke var den fjærneste Rimelighed for — at han saa ogsaa —"

„Er det hans Omvendelse, du spekulerer paa? Kære, lille Else, du er ikke omvendt selv, og du mener allerede at kunne omvende en anden!"

„Nej, jeg mente kun, siden han holder af mig —"

„Den Tanke tror jeg nok du helst skal lade ligge! Du kan da sige dig selv, at et Ægteskab med dig var ikke Vejen til at bringe ham nærmere til Kristendommen."

„Hvorfor ikke Far?"

„Tror du virkelig, at du kan tage Kampen op mod alle hans Argumenter? Men hver Gang du ikke kan svare ham, har du bestyrket ham i hans Modstand. Og hvad Agtelse mener du at han kan faa for en Tro, der ikke har hindret dig i at binde dig til en — Atheist? Kan han faa det Indtryk, at den er en Livsmagt eller blot en Virkelighed for dig? Du svækker jo paa Forhaand din egen Indflydelse! Naa, som sagt, jeg vil ikke videre ind paa dette nu" —

Far har rejst sig og staar foran hende. Hun sidder ganske ubevægelig. Nu lægger han begge sine Hænder paa hendes spinkle Skuldre.

„Forstaar du, hvad jeg siger, lille Else?"

„Ja, Far."

„Tror du, at jeg mener dig det godt?"

„Ja."

„Jeg kender dig nok, Else, til at vide, at du aldrig vil kunne føle dig helt glad, uden du har vor Herre med. Derfor er det min Bøn til dig: bind dig ikke, før du — ja, som det hedder, har beraadet dig med vor Herre, eller rettere før du er bleven sikker paa hans Vilje med dig. Skriv til — Paul, om han vil give dig Tid til at komme til Klarhed, og bær dette frem for vor Herre. Det er alt, hvad jeg beder dig om."

Alt hvad Far beder om! Aa ja, for han er jo sikker paa —

„Synes du ikke selv, at det er det rigtigste?"

„Jo, Far."

Han kysser hende paa Panden, og hun glider stille ud af Døren.

Dagen efter sidder Else ved Mors lille Skrivebord. Perlerne med Alverden i ligger igen dybt nede i en af de smaa Skuffer. Hele Natten har det været, som om hun laa i en stor Dobbeltseng og var Martin, som Lægen rystede paa Hovedet ad — og Far sad ved Sengen og læste med Martines dumpe Tonefald: „Gaa nu hen og grav min Grav" —

Aa, hvis Mor nu havde været her — og kunnet den Kunst, som ingen anden kan gøre hende efter: at staa paa den rigtige Side og dog faa Bryllupsviolinen til at klinge!

Udenfor klasker en strid og tung Høstregn ned. Begravelsen rykker frem mod hele den glade Sommerverden. Ikke mod Bryllupsverdenen — aa nej, nej, den maa ikke begraves igen!

Hvert Øjeblik tørrer hun sine Øjne. Taarepletter ser saa grimme ud paa Papir!

24de September.

„Elskede kære Paul!

Alt det du tror om mig, det er jeg altsammen,

ikke fordi der er noget ved mig, men blot fordi jeg elsker dig — som alle de Mennesker tilsammen du kunde trænge til i dit Liv! Jeg ved ikke, naar det begyndte, for jeg synes slet ikke, det er begyndt nogensinde; jeg synes, det hører med til mig — og helt tilbage ligefra jeg gik og legede med min Dukke om Ridderen, der skulde komme, er det ligesom jeg godt har vidst, at det var dig bagved Legen. Jeg holder saa meget af at du siger, der behøves hverken Spørgsmaal eller Svar imellem os to, for vi forstaar alt, hvad den anden mener. Men da jeg havde læst dit Brev — aa, Tak for dit Brev, Paul, jeg elsker det saadan! — gik jeg lige til Far, for jeg vilde selv tale med ham. Og han siger — ja, han kan ikke give sit Samtykke, men det var ikke det, som skulde være Hindringen mellem os — det var mig selv, som skulde tænke efter. Og det har jeg gjort, saa jeg har ganske ondt i mit Hoved, og der bliver maaske ikke saa klar Mening i alt hvad jeg skriver.

Aa Paul, det er saa tungt, at du har fundet paa at kalde mig Jomfru Else — skønt det er saa dejligt, naar du forklarer det — for jeg kan jo ikke lade være hele Tiden at huske paa hendes Svar i Folkevisen, det er ligesom du selv har kaldt det frem: „Svarede Jomfru Else — jeg lukker ej op min Dør — før du kan“ — saa ved du nok selv, hvad der kommer!

Der er noget, Paul, som maaske vil skille os to ad. Jeg ved godt, jeg talte ikke om det, hver-

ken den ene eller den anden Gang, det var maaske galt, men det var alligevel fordi jeg syntes, vi følte saa ens den Aften, at jeg ikke kunde tænke mig andet end at du *troede* ligesom jeg. Far siger, det er det jeg maa gøre: prøve mig selv for at blive klar over hvad jeg kan tage op i mit Liv og hvad jeg maa give Afkald paa — og jeg kan ikke binde mig, før jeg er ganske klar; det har han jo ogsaa Ret i.

Min Tro kunde jeg aldrig slippe (hun stanser og læser Sætningen igenne mmed et vægtigt indre Tonefald; midt i sin Hjærtesorg kan hun godt lide, at det staar der og at Paul kan se!) — saa vilde jeg heller slippe alt andet i Verden for den. Men elskede kære Paul, dig slipper jeg ikke, det er ikke det, jeg mener — jeg vil elske dig altid og aldrig nogen anden! Det er kun, at jeg ved ikke om jeg vil kunne *gifte* mig med dig, men det gør jo ikke saa stor Forskel — (hun stanser igen . . . Aa, saa umaalelig stor en Forskel, at hendes Hjærte svimler sygt ved Tanken, men hun skriver det for hans Skyld, og fordi det *dog* er sandt) — naar jeg altid tænker paa dig og bærer dig i mit Hjærte, for det vil jeg bestandig. Aa, Paul, det er saa svært for mig — det er ligesom at se ind i et sort Hul, eller ligesom at se ind i Døden, naar jeg skal tænke mig et Liv uden dig! Det er som om jeg skulde opleve Mors Død og Begravelse om igen — og have det værre endnu end den Gang. Og jeg ved jo heller ikke endnu, om det *behøver* at blive saadan. Men Paul, selv

om jeg maaske ikke nu kan synes det, saa var det dog sværere at være hos dig og vide, at du elskede slet ikke min Sjæl — at gaa ved Siden af dig og være ganske alene indvendig og forstaa, at du kunde blive færdig med mig i dette Liv og havde ingen Brug for en Evighed sammen med mig, Jeg tror, mit Hjærte vilde briste under det, for saa var jeg dog ene om at elske! — Aa, Paul, jeg vilde jo blot være et eneste, et eneste for dig: den, hos hvem du kunde plukke Glæder og maaske altid finde nogle nye, fordi jeg elsker dig — og saa maa jeg bedrøve dig! Men vil du vente med at faa mit Ja? ikke til dig selv, Paul, dér ved du nok! men til at gifte mig med dig. Saa vil jeg se at komme til Klarhed og Sikkerhed, for endnu ved jeg ikke — jeg ved ikke — —

Vil du være saa god at forstaa dette Brev og sige ja til, at vi ikke skal have noget bestemt imellem os, men dog høre fra hinanden nu og da og altid, altid elske hinanden?

Din egen Else.

Hun lægger Hovedet ned imod sine Arme — aa, det skulde staa ganske, ganske anderledes, men nu kan hun ikke mer. Saa skriver hun blot „Elskede kære Paul“ underneden og kysser Navnet Gang paa Gang, til hun atter bliver angst for Taarepletterne paa Papiret, og lægger Brevet sammen med en lille rystende Haand. Det er bedre ikke at se det igennem mer, saa maa det

før være lidt galt med Komma'erne, som hun aldrig er bleven sikker paa.

Naar Postmanden faar det med i Dag, har Paul det i Morgen tidlig, saa kan hun have hans Svar iovermorgen.

Hun holder det i sine Hænder. En stor, tyk Konvolut, som hun næsten ikke tør aabne. Nej, for hvordan skal hun kunne holde ud at læse om al hans Sorg og staa imod hans fortvivlede Bønner og Overtalelser!

Det faar hun aldrig Mod til — saa maa det gøres uden Mod. Hun bryder Konvolutten med et Ryk og folder Brevet ud.

25/9.

Kære Else!

Dit Brev, som det ikke var saa let at finde Mening i, faldt mig noget for Brystet — hvad du maaske kan forstaa.

Du rejser pludselig en Mur mellem os — det vil sige, du ved ikke om den kommer, men du tror det dog nok. — Du drager en Hindring frem, der maa forekomme mig som et Lyn fra en blaa Himmel, thi selv om vi forleden til en vis Grad „følte ens“, som du kalder det, kan du dog næppe, i dine vildeste Fantasier, have anset mig for at være kristen — og jeg mærkede ikke, at du skænkede dette en Tanke eller gik med en Skygge af Beklagelse derover!

Nu har antagelig din Faders Ord manet mit Livssyn frem for din Tanke som et Gespenst, der indjager dig den pligtskyldigste Rædsel, medens jeg absolut ikke kan indse, at nogen Forskellighed i Opfattelse skal kunne skille os ad. Hvad har den med vor Kærlighed at gøre! For mig skal du have din Kristendom i den fuldeste Fred og Frihed, og med den Agtelse for andres Overbevisning, som I udmærker Jer ved at mangle, vil jeg lade dig tro ganske som du vil eller maa. Det er meget overflødigt at forsikre mig om, at du aldrig kunde slippe din Tro, da jeg aldeles ikke har i Sinde at forlange det.

Videre skriver du, at dit Hjærte vilde briste, — det sker nu overhovedet mer i Romaner end i Livet — hvis du var gift med mig og vidste, at jeg ikke elskede din Sjæl, men at du var ganske „ene indvendig“. Ja, det er vi alle — det kan du slet ikke undgaa at være, selv med den mest kristelige Mage. Ind i vor ensomme Bevidsthed træder aldrig nogen andens Fod. Men at jeg ikke elsker din Sjæl — hvad vil det sige? Skal det med andre Ord udtrykke, at jeg kun har fæstet mig ved dit Legeme, og er det et Opkog af den gamle, evindelige Beskyldning for Kødelighed, som man frit mener at turde slynge ud imod enhver, der ikke bekender sig til den kristne Lære? Ja vel elsker jeg dit Legeme, det er meget rigtigt, Else! Det er dit blide Legeme jeg vil — og siden jeg har følt det i mine Arme, fint og smækkert og skæl-

vende, har jeg kun én Længsel: at lukke dem sammen om det for bestandig . . .

Men det var Sjælen — ja, hvor har du den?

Dog vel i dit Legeme? Udenfor det har du aldrig ejet den. I den Bog, du kender, staar der noget om, at „Kjødets Sjæl er i Blodet“. Sjæl i Blodet, det forstaar jeg! — Med hver Draabe af det røde Blod, der fra dit Hjærte drives ud i dit Legeme, ser jeg noget af denne Sjæl, der følger med og giver sig tilkende i hver eneste Bevægelse. Hver Gang du bøjer din Hals, slaar Øjnene ned eller pludselig ser op, hver Gang du lukker dine smalle Fingre sammen eller aabner dem, hver Gang du træder hen over et Gulv ser jeg din Sjæl, en Aabenbarelse af dit Væsen, som jeg næsten, skønt det er en Urimelighed, kunde tænke mig løst ud fra Legemet, Bevægelsen som noget for sig, der var mig endnu dyrebarere end selve Legemet.

Jeg kan føre det videre ud endnu: noget af det, jeg kender dig bedst paa eller elsker dig mest for, er dette at der falder Stilhed ud fra dig — gennem hver af dine Bevægelser.

De fleste Mennesker, jeg ved, melder sig med Støj og efterlader en buldrende Tomhed. Hvor du kommer, bliver der stille, og naar du gaar, er der en Genlyd tilbage, som kan blive ved at tale til En. Da du sagde om dine Præstegaards-Stuer: det er Mor altsammen — følte jeg, at det var Jomfru Else altsammen, for de var saa stilheds-

fyldte — trods Frk. Dagny og Frits — at der var Hvile, hvor man stod, og at kun en, en eneste i Verden kunde have puslet omkring derinde.

Den Stilhed, som sænker sig fra enhver af dine Bevægelser — den kan jeg høre som en Sang — og jeg, som bliver saa træt af Musiceren, jeg kunde sidde og lyttte til denne Harmoni uden Lyd — ligesom han du ved, Munken i Skoven, der blev ved at lytte til den ene Fugletone. Er det da ikke din Sjæl jeg hører? Er det ikke din Sjæl jeg elsker?

Men jeg har ikke Brug for en Evighed sammen med dig?

Det er unægtelig et meget stort Ord at tumle med, og jeg ynder det ikke saa meget som I — alligevel synes jeg netop, at det Glimt af Evighed, man imellem kan fange i sit Liv, er brudt ind i mit ved eller med dig. Du har skaffet mig en Oplevelse, jeg ikke kan komme tilbunds i, et Øjeblik, der ikke kan leves ud — det mærker jeg hver Gang jeg vender tilbage til det.

Et Nu, der ikke kan leves ud — er det ikke Evighed?

Nej, for du mener den efter Døden, ikke sandt? I skal altid have det saa massivt og systematisk som vel muligt!

Kære Else, selv om der var bevidst Liv efter Døden, kunde ingen af os, du ligesaa lidt som jeg, paa Forhaand sige, hvordan vi da vil være

tilmode. Og jeg skal villigt indrømme dig, at det er for dette Liv og ikke for nogetsomhelst andet, at jeg ønsker dig. Ja, saa ærlig og saa „jordbunden“ er jeg! Men forresten troede jeg ikke, at Ægteskabet varede længere, selv hos Eder? Eller elsker de Kristne maaske endnu deres første Ægtefælle evigt, medens de gifter sig med den anden eller den tredie? Det sker jo hyppigt, selv mellem Præster. I saa Fald er den „evige Kærlighed“ jo ikke slem at forpligte sig til eller egentlig generende at overholde — og jeg kunde maaske til Nød præstere den! — —

Men dette Brev skal ikke være et Angreb paa de andres Følelse eller en Apologi for min egen; den første er mig fuldstændig ligegyldig, og den sidste behøver det ikke — jeg maatte kun imødegaa dine Indvendinger.

En Ting til maa jeg sige dig: der er for mig aldeles ikke noget imponerende ved dette Offer, der skulde bringes paa Troens Alter. Din Konfirmand-Kristendom bliver ikke til mer i mine Øjne, fordi du med et puster den op til at være en Hindring mellem os. Jeg ved altfor vel, at Mennesker i Reglen trænger til at overbevise sig selv om Troens Magt i deres Liv — eller til at give den Realitet — ved sygelig Forsagelse for dens Skyld. Jeg har en Gang af den Grund mistet min bedste eller eneste Barndomsven.

Vi var Klassekammerater, og han var den smukkeste i Skolen — som jeg vel den grimmeste. Han var Præstesøn og vilde studere The-

ologi; vi kaldte ham Biskoppen. Han havde sluttet sig ret udelukkende til mig; vi elskede begge de store klassiske Digtere, „Guds ældste Sønner,“ og Livets Skønhed. Tanken om Sol og Luft for alle har jeg tildels fra ham. I et Punkt stemte vi ikke: han holdt haardnakket fast ved den kristne Overlevering med hele sin Naturs religiøse Anlæg. Dèr vilde han ingen Modsigelse høre; uden den kunde han intet Midtpunkt finde i Livet.

Som unge Mennesker saas vi mindre; han havde Perioder af stærkt Tungsind, hvor han lukkede sig inde, og andre, hvor han kastede sig hovedkulds ud i Glæder, der aldrig har haft nogen Tiltrækning for mig. Men en Aften, da han nylig var bleven Kandidat, kom han op til mig og fortalte, at han vilde rejse ud som Missionær. Ikke i det danske Selskabs Tjeneste, dets Poster syntes ham for civiliserede, men til Afrika — Zambese-Egnen — til hvide Myrer, Krokodiller og Jordhytter, der skrider sammen over En i Regntiden. Jeg spurgte, om han havde betænkt, hvor stort et Offer det vilde være for hans forfinede Natur, og han svarede utaalmodig: „Ja vist, ja vist, det er netop derfor! Du maa ikke prøve paa at faa mig fra det, men du skal heller ikke give dig til at beundre mig for det. Dig vil jeg sige det: for mig er dette et sidste fortvivlet Forsøg, ikke andet.“ — „Paa hvad?“ spurgte jeg, medens han sprang op og for frem og tilbage over Gulvet. Saa stansede han foran mig og saa paa mig med

et Blik, jeg aldrig har glemt: „Jeg synes, at naar jeg ofrer saa virkelige Værdier for det — saa maa det da kunne blive virkeligt! Og kan der ikke gaa Virkelighed i det — saa maa jeg ligesaa gerne sluges af Zambeseflodens Dynd som af vor civiliserede Hovedstads."

Lignende fortvivlede Forsøg staar maaske bagved mange af de „kristne" Gerninger, som Mennesker falder hen i Beundring over, og som jeg siden da stiller mig noget skeptisk overfor. — —

Men nu mit Svar paa dit Forslag: nej, Else — absolut nej! Dette med noget svævende, ubestemt imellem os to, der en skønne Dag skal ende med Afgørelse til den ene eller snarere til den anden Side, det kan jeg ikke gaa ind paa. Enten er du min — uden Forbehold, uden Betingelser, uden Afhængighed af andet mellem Himmel og Jord end af dit eget Hjærte, eller ogsaa — ja, eller ogsaa maa vore Veje skilles.

Forstaa mig ret: jeg er rede til foreløbig at vente paa dig, — selv om jeg ikke gerne vil det — baade et og flere Aar og vil tage alle rimelige Hensyn til din Fader og til dine egne Ønsker. En saakaldt Forlovelse vil jeg slet ikke have mellem os; den Kærlighed, som tvinger os sammen, den ønsker jeg ikke, at andre skal beføle og befamle forud! Men et maa være afgjort: du er min, som jeg er din. Vi skriver til hinanden, som det vi er — og maa imellem ses. Og den Dag, hvor jeg synes, at jeg kan ikke mere være dig foruden, den Dag maa du komme — fordi min Ret til dig,

som du har givet mig af dit eget frieste Valg, er den største.

Saadan maa det være, andet gaar jeg aldrig ind paa. Den Kærlighed, du tilbyder mig med stadig Tænken paa mig i det fjærne, den vil jeg hverken gengælde eller modtage. Jeg kan selvfølgelig nok værdsætte en Følelse, der bevares under uundgaaelig og haabløs Adskillelse, men ikke naar Adskillelsen er den ene Parts frivillige Handling. Nægter du mig dig selv — da er alle Forsikringer om Kærlighed ganske overflødige!

Nu maa der dog blive Spørgsmaal og Svar imellem os, men som du har stillet dig, er det uundgaaeligt. Siger du ja, Else — det vil sige til Samliv med mig? Eller kan du sige nej — for dit eget Hjærtes, for Sandhedens Skyld? Jeg siger ikke for min.

Din Paul.

Der er gaaet flere Timer — hun ved ikke hvormange . . . Far fløjter ad Juno i Forstuen, saa stikker han Hovedet ind ad Døren: „Vil du med? Vi gaar i Skoven."

Ja, hvorfor ikke? Hun tager en Hat paa, og Dorthe kommer med en tyk Trøje: „Man vil nødig tænke paa Vinter endnu, men Sommeren, den farer ligegodt hen," siger hun.

— Der er ganske stille i Skoven. Den er smuk endnu, men inde i Dybet lugter den muldent. Sommeren slipper den af Hænderne, Blad for Blad. Den ved, at den kan ikke holde paa et

eneste, og den prøver heller ikke paa det. Den lader Livet slippe fra sig, ser blot saa haabløs ud derved, at det kan gøre En syg om Hjærtet — hvis man ikke er det . . .

Den aabne Plet i Skoven, som Mor kaldte „Smaaland“ — hvor Ørnebregnerne ikke kan komme til for hinanden, men strides om Pladsen i vild Uorden, medens Birketræerne staar og ser blidt ned paa dem som sirlige Jomfruer, der holder Fred og løfter deres Silkeslæb højt over den raa Mængde — den Plet er allerede helt gulnet. Slørlette og gyldenlyse er Birkejomfruernes fine Kroner og skingrende i de trodsigste Schatteringer fra brunrødt til svovlgult vælter de stridende Ørnebregner sig mellem hinanden. De statelige Graner ranker sig til begge Sider — mørkegrønne og udeltagende.

Pludselig stanser Far. Ved en stor Dusk Bregner „staar“ Juno, som om den var forstenet. Det gør den endnu bedre end hans gamle Diana. Bag de takkede, skinnende Bregneblade stikker et Par brune Øren frem.

„En Hare!“ hvisker Far. I det samme springer den op, og med et Sæt er Juno efter — hele „Smaaland“ rundt i et hvirvlende Sus med smaa, korte, næsten hvinende Glam, medens Far fløjter og Else raaber af alle Kræfter — —

Endelig vender Juno tilbage — gispende, med en dampende Tunge, der dasker langt ud til Siden og Halen trukken ind mellem Benene — for at faa sine Smæk. Den er slem til at jage, dog

kunde den blive en sjælden god Hund. Far giver sig til at fortælle, hvordan den fandt paa at „ringe“ Vildtet forleden, da Frits havde laant den.

„Det var en stor, fed Hare,“ føjer han til med dvælende Vemod i Stemmen. — De sætter sig paa Bænken, der snor sig rundt om det knudrede Egetræ, hvor Stierne krydses.

„Her sad din Mor en Gang og var træt,“ siger Far. „Hun holdt et stort Bundt Kaprifolier, som hun havde været over Grøft og Gærde for at plukke og sagde, at jeg maatte bære hende hjem. Det var ikke længe før lille Karl blev født. Saa kom jeg til at nævne et Ord af Katarina af Siena: „Af den guddommelige Mester fattes der os netop saa meget, som vi beholder af vort eget.“ Det blev hun glad for og gav sig til at tale om Siena og den lille Farverdatter; jeg fortalte, hvad jeg kunde huske — og inden vi vidste et Ord af det, havde vi Præstegaarden for os. Siden kaldte din Mor hende altid: den lille, søde Helgen, der hjalp mig hjem.“

Den lille Helgen — der hjalp mig hjem — —

„Hvad tænker du paa, lille Else?“ Saa „bleg om Kind“ og saa „fortabt“ har han endnu aldrig set hende.

Hun farer sammen og rødmer lidt. „Jeg ved ikke. — Far, hvorfor har vi saa lidt Agtelse for de andres Overbevisning — naar de gør deres bedste og saa gerne vil respektere vores?“

„Vil de?“ spørger Far. „Det har jeg aldrig mærket noget til. Og forresten kunde det jo kom-

me af Mangel paa Tillid til deres egen Overbevisning. Men hvorfor vi —" Far rejser sig og børster Bark af sin Frakke — „ja, hvorfor havde du saa lidt Respekt for Julius's musikalske Opfattelse, naar I øvede Jer sammen?"

„Fordi den var forkert."

„Hvor ved du det?"

„Jeg kunde jo høre det."

„Det vil sige, at du stoler ubetinget paa dit eget Øre. Jeg husker aldrig, at du satte Pris paa hans Mening, naar han vilde begynde en Salme anderledes end du."

„Nej, for jeg kan ikke have Respekt for falske Toner."

„Nej, det mener vi ogsaa. Det, der for os er falske Toner, kan vi ikke respektere. Og der er endda tre Ting, der berettiger os til vort Standpunkt — som du savnede overfor Julius. For det første gør de Mennesker ikke deres bedste, for de har alle den samme aandelige Sans som vi, medens han manglede den musikalske — det saakaldte religiøse Anlæg har nemlig ikke meget med Tro at gøre. Dernæst ved vi, at deres Standpunkt er dem selv til Fordærv, og for deres egen Skyld kan vi ikke anerkende det. Og for det tredie kender vi alle de andres falske Toner fra os selv. Vi har dem herinde — derfor ved vi, hvor de kommer fra, og hvor de fører hen. Vi har den stadige Kamp, for at de ikke skal bryde løs — og det vi fordømmer hos os selv, kan vi jo ikke anerkende hos de andre." —

Far staar og ser ud over det gulnede Smaaland: „Har du haft Brev fra Paul?“

„Ja.“ Det ligger tungt ved hendes Hjærte; det er ligesom det borer sig ind i hende — og dog maa hun have det saa nær — saa nær!

„Jeg tænkte det nok.“ Far tager om hendes Hoved med begge Hænder: „Lille Else!“

Hun rejser sig, og de gaar videre. Inde mellem Granerne fortæller hun det sørgelige med den Ven, Paul har haft.

„Stakkels Menneske!“ siger Far. „Var der da ikke et fornuftigt Væsen, der kunde raade ham fra den Rejse ud til de hvide Myrer! Tænk, at ville have Virkelighed ind i sin Kristendom gennem et Offer, man selv bringer — som ramler sammen i det Nu, man skal til at staa paa det! Virkeligheden er der — i et Offer bragt for alle Tider. Lad et Menneske kaste sig ud i det — saa skal han komme til at opleve Virkelighed! Men de vil hellere gaa udenom — til Zambese — og have Lov til at fortvivle.“

Far fløjter ad Juno. Hvor er den nu bleven af? Den kommer farende med en lidt daarlig Samvittighed, som den hurtig stryger af sig, da den mærker, at ingen har opdaget noget.

„Kan alle Mennesker da tro, Far?“

„Ja, hvis de ikke gør sig det selv umuligt. Troens Sted er jo inderst inde i os, dér hvor vi er saa hjælpeløst ens, hvor vi egentlig ikke kan andet end staa imod eller give os hen. Barnetro er Hengivelse derinde .... Men dér stænger Men-

nesker til for sig — dér vil de være deres egne Herrer. Saa kommer de med deres Tanker — men i Tanken kan Troen ikke begynde, saa det er forsaavidt rigtigt, naar de siger, at de ikke kan tro. Men hvis er Skylden?“

Der er en Slags Hvile ved, at Far gaar og taler, og at hun kan tvinge sig til at høre efter, saa hun kan opsætte . . . Den Spaseretur er ligesom det Forsøg, hun gjorde den svære, svære Morgen paa at opsætte det, at Mor var død — lidt endnu — lidt endnu! . . .

Men denne Gang vil hun holde Modstanden fast. Kirkegaarden skal ikke rykke frem igen og begrave Bryllupssiden — hendes eget Bryllup . . . Hun vil have sit Liv og sin Lykke ligesom de andre . . .

Skumringen svøber sig, blød som et Klæde, om Præstegaard og Have, da de vender hjem.

„Skriver du til Paul i Aften?“ spørger Far, da de er komne ind i Stuen.

„Ja, maaske.“

„Han synes naturligvis ikke om et betinget Svar, men han giver dig vel Tid til at komme til Klarhed?“

„Nej, det gør han ikke. Han vil have ja straks — eller slet ikke.“

Far gaar hen til hende: „Hvad saa?“

Hun synker sammen i hans Arme, og hendes jamrende Graad skærer ham i Hjærtet.

„Hvis jeg nu ikke kan andet, Far? hvis jeg ikke kan andet —“ hun jamrer sig om hans Hals.

Han sætter sig med hende paa Skødet — som han næsten aldrig har gjort, da hun var en lille Pige. Det er som om han nu paa sin sparsomme Maade vilde yde hende lidt af al den Ømhed, Mor var saa ødsel med.

„For mig," siger han, „vilde det være en stor Sorg — omtrent den største —"

„Aa, Far —"

„Det værste af alt er at tage Skade paa sin Sjæl, og hvordan kunde du undgaa det i de Forhold? Den Luft, man indaander, paavirker En dog. Og jeg tror, at den Lykke vilde blive en stor Skuffelse . . . Jo, min lille Pige: et Menneske, der ikke har noget Gudsforhold, kan ikke byde dig den Følelse, du drømmer om: hans Hjærte er ikke uddybet, ikke levendegjort inderst inde. De taler saa meget om vor Tids Humanitet — aa ja, men den sidder dog nærmest i Tanken. Hjærtet kan være tørt og koldt alligevel; intet tørrer det ud som Fornægtelse, og Kultur alene kan ikke bøde paa det. — Synes du da ikke selv, at den Kærlighed, der ikke vil indrømme dig Tid eller Ret til Overvejelse — den er hverken forstaaende eller hensynsfuld?"

„Aa nej, Far, det er slet ikke det! Men i Bunden kan Paul ikke tænke sig, at nogen rigtig bryder sig om ham — saa gør han sig straks ubehagelig for at skjule, hvad han lider ved det."

„Naa ja, hver har sin Maade! Jeg kan ikke ønske dig i hans Hænder, det ved jeg, og jeg kunde aldrig tænke mig — — Men det skal ikke

være min Tro, der skiller dig fra ham, det er din egen, som maa lede dig."

Hvor hun græder! Han vredes ved Tanken om de Hænder, der har grebet saa hensynsløst dybt ned i hende. „Er det saa svært, lille Else?"

„Aa, det er ligesom det var værre end Døden, hvis jeg skulde slippe Paul!"

„Værre end Døden! Kære Barn! — Det er da kun din første Kærlighed — og den plejer hverken at være den afgørende eller blivende — især naar den opstaar i de ganske unge Aar —"

„Da har du dog selv sagt, at Mor var kun atten Aar den Gang du saa hende ved Ballet, og at du ikke var mer end fem og tyve — og at — —"

„Din Mor — men, kære Else — din Mor —" Springet fra enhver anden til Mor er saa stort, at Far kan ikke tage det paa én Gang. „Din Mor — som var enestaaende! Hun maatte jo vække en ganske enestaaende Følelse —"

Hendes Hoved synker ned igen imod hans Bryst: „Aa Far, hvad skal jeg gøre, naar jeg ikke kan, naar jeg ikke kan? — for jeg kan ikke —"

„Naar du ikke kan? Ved du ikke, at først naar man ikke kan mer, begynder man at kunne, hvis —"

Han retter sig og lægger sine Hænder sammen om hendes: „Skal vi bede, Else?"

Hun lader ham gøre det og hører blot efter. Hun er saa træt . . .

Far beder om Lys ind i hendes Hjærte, om Kraft ind i hendes Skrøbelighed, om Herrens

Vilje ind i hendes . . . Det er ligesom den Gang han bad for Mor, en af de Bønner, der hjælper til at dø, som den hjalp Mor til det, men ikke til at slippe udenom. Det mener Far heller ikke; det er snarere som om han ved, at han kaster Jord paa — Jord paa al hendes Lykke . . .

Men der falder uvilkaarlig Ro over hende — lidt som af det Ord, hun har holdt saa meget af fra Barn, Aftensvale, og hun siger Amen med Far.

Saa rejser han sig for at tænde. Der har længe været ganske mørkt inde — og de hører Dorthe ramle med Thetøjet i den anden Stue.

27de September.

Elskede Paul!

Jeg kan kun sige det samme som forrige Gang, at jeg har ikke andet end ja til dig — det kan aldrig i Livet forandres — men før jeg er ganske klar indeni mig selv, kan jeg ikke gaa ind paa at gifte mig med dig, som dog er det eneste jeg vilde — heller i Dag end i Morgen — da jeg længes efter dig hvert eneste Øjeblik!

Men jeg tør ikke gaa ind paa det nu, Paul, netop for Sandhedens Skyld, som du siger — for hvis jeg skulde staa og svare ja til, at jeg havde beraadet mig med Gud i Himlen om dig, naar jeg ikke har gjort det, saa var det jo en ren Usandhed! Heller ikke for mit eget Hjærtes Skyld tør jeg, for hvis jeg kom til dig med en daarlig Samvittighed, kunde mit Hjærte aldrig blive glad ved

al den Lykke — eller selv om det netop kunde være helt glad og slet ikke andet, saa vilde det gøre mig endnu mer urolig. Men allermindst tør jeg for din Skyld — for hvis det var en Uret, at jeg kom, kunde det ikke blive godt for dig. Der var ingen Velsignelse ved det. Og skade dig var det jeg nødigst af alt vilde!

Naar du altsaa vil tage det som nej, hvis jeg ikke straks svarer ja — saa ved jeg nok, hvordan du tager dette Brev! Men vil du ikke huske, at det er fordi jeg elsker dig, naar jeg ikke for din Skyld tør gøre noget, som er Uret . . .

— — Nu har jeg læst dit Brev igennem igen — og denne Begyndelse paa mit. Og saa synes jeg dog ikke, den hverken siger hvad jeg tænker eller rigtig imødegaar dit Brev. Det er saadan, Paul, at hver Gang jeg læser det, finder jeg, at du har Ret helt igennem. Jeg har i Grunden ikke en eneste Indvending at gøre — for det er den jeg elsker, der siger det, og ham forstaar jeg bedre end nogen anden i Verden . . . Jeg er selv med i det han siger.

Ja, Paul, jeg kan gaa ind paa det altsammen — baade det, at en Forskel i Overbevisning ikke har noget med vor Kærlighed at gøre, og at min egen Kristendom ikke er noget at møde frem med som en Hindring; nej, jeg ved bedst selv, hvor svag og lille den er, netop saadan som du opfatter den! Den kan ikke løfte Bjærge eller selv være Bjærg; den kan ikke maale sig med min Kærlighed til dig — og hvis jeg har villet gøre den større, fordi

jeg syntes, den burde være det, saa er det fejl og usandt.

Jeg har i Øjeblikket ingen anden Følelse end at jeg elsker dig — det er alt hvad jeg tror og ved og kan mærke til . . .

Nu taler jeg saa ærligt til dig, Paul, som man maaske ikke engang skal — du sagde jo selv ved Middagen paa Skovholm, at hvis man talte sine Tanker ganske uforbeholdent ud, vilde de i Reglen give et usandt Billed af En, fordi noget af det lavede i os, er dog et Udtryk for vor Vilje, og vor Vilje er mest os selv — men det vil jeg alligevel heller gøre i Dag, for saa ved du ogsaa, hvor ærligt det er, naar jeg nu føjer til, at hver Gang jeg mest giver dig Ret og blot vil komme til dig — er der dette, at naar jeg siger et Navn ganske sagte for mig selv — — saa kan jeg ikke . . .

Det er Sandhed, Paul, og det er ikke fordi jeg tror — jeg tror snarere saa godt som ikke — det er ikke fordi jeg tør sige, at jeg elsker det Navn — jeg elsker dig — men naar jeg nævner det, kan jeg ikke. Og jeg maa bestandig nævne det, naar jeg tænker paa dig.

Saalænge jeg har det saadan, maa jeg vente — og naar du saa ikke vil — —

Men jeg elsker dig, Paul!

Din Else.

29/9

Kære Else! Naar jeg tager det som nej, at du ikke straks kan svare ja — — Er det da andet?

Betyder den Opsættelse, du udbad dig, og som var mig gennemsigtig nok, andet end at du vilde arbejde dig frem til større Sikkerhed i dit Afslag? I de Omgivelser og med den Paavirkning, du lever under, kan det ikke blive til andet — det mener du heller ikke selv — og et Afslag vil jeg ikke gaa og vente paa.

Var det din Følelse for mig, som du ikke var helt klar over, var min Kærlighed brudt ind over dig saa uventet — og voldsomt maaske, at du trængte til at samle dine Tanker, før du bandt dig for Livet, kunde jeg finde mig i det. Jeg ønsker ikke selv at have faaet dig ved Overrumpsling, og vil et Ja saa nøgternt, bevidst og ædrueligt som muligt.

Men det, du ønsker at komme til Klarhed over, er hvorvidt du for din Kristendom tør gifte dig med mig eller ej. Og allerede nu er du paa det Punkt, at du ikke tør! Dermed er jo faktisk Afgørelsen truffen. Om du yderligere vil kunne befæstes i de overleverede Forestillingers Magt over dit Sind angaar ikke mig. Allerede nu lader du mig vide, at deres Indflydelse over dig er større end min. Det er nej til mig — blot med lidt Omsvøb, som jeg helst er fritaget for.

Under de Forhold kan jeg heller ikke gaa ind paa at modtage den Kærlighed, som du vedblivende tilbyder mig — og det er ligesaa meget for din egen som for min Skyld! Jeg har just ikke i mit Liv mødt saa megen Følelse fra andres Side, at jeg egentlig har Raad til at afgive eller frabede

mig . . . Men denne Kærlighed mellem os er nu bleven uden Maal — og dermed saa at sige udenfor Virkeligheden.

Er det din Tanke, at den skulde forpligte til Troskab? med andre Ord at Livet skulde sættes ind paa den? Deri er der aldeles ingen Mening — det vil du selv indse, inden der er gaaet lang Tid, og du vil have Ret — thi Livet skal leves; ingen af os har Lov til at lade det visne i et haabløst Forhold!

Men hvis vor Kærlighed ikke forpligter til absolut Troskab, da er den for mig ikke mere. Eller den har ialfald saa ganske omskiftet Karakter, at jeg for min Part heller vilde dens øjeblikkelige Ophør. Om vi ud af Erotikens Skibbrud kan redde nogle Stumper Godhed for hinanden, det er og bliver dog mer end ligegyldigt!

At elske dig og at ville dig er for mig et. Dette gør jeg nu saa gennemgribende, saa stærkt og dybt — som jeg overhovedet kan fornemme mig selv.

Den Dag, hvor denne stærke Villen er trængt ud af mit Liv — og saavidt jeg selv formaar det, vil jeg anse det for min Pligt at arbejde imod den — den Dag elsker jeg dig heller ikke mere, idetmindste ikke som jeg opfatter Ordet. Hvad jeg da vil føle for dig, kan jeg ikke sige nu — og det kunde jo heller ikke have noget Værd for dig!

Jeg er
din Paul.

BEGRAVELSE

Løvfald — Blade, der ikke har andet at gøre end at dale, dale, svirre et Par Gange rundt om sig selv og krympe sig døende i Gangen — Efteraar, Vinter. Kirkegaarden skrider frem og breder sig ud over hele Jorden. — —

Har der en Gang været en Bryllupsverden? En solvarm Eng, hvor Blomsterne lo og sang omkap med Fuglene, og hvor man kunde plukke Hjærtensglæder — en Høj, med en vid, drømmende Verden udenfor, som kom nær og lod sig fange — og en Nøddegang med dunblødt, gennemsigtigt Mørke, hvor glade, skælvende Anelser strøg En om Kinden, hviskede En i Øret og bar hele Opfyldelsen i sig?

Maaske, maaske — —

Men nu er Bryllupsverdenen begravet — under vissent Løv, under hvid, hvid Sne . . .

Og denne Gang staar den ikke op igen. Det er Forskellen fra før til nu. Døden har jo været der en Gang før og taget Livet — det Liv som var — og Kirkegaarden blev saa stor ved den ene Grav, at man ikke kunde se andet end den

omkring sig. Men nu har Døden taget det Liv, som kommer — og Kirkegaarden har strakt sig lige til Verdens Ende. Der vil aldrig komme andet end døde Dage, de er skrinlagte, før de bliver til — selve Fremtiden er baade død og begraven.

Der er ikke noget, som skinner derude — undtagen den hvide Sne, der faldt saa tidlig og saa tæt i Aar — og der er ikke noget der synger, uden Klokken oppe i Taarnet, der ringer Dagen ind og Dagen ud, ringer til alle Helligdags-Gudstjenester og en Gang imellem i Ugens Løb — naar det hedder Bryllup eller Begravelse.

Men det er ligemeget hvad det hedder, det er kun et og det samme: en Klokke, der ringer til Lig . . .

Det er den, som de hvide Ligbærere gaar med nede i Syden, den der ringer ud af Verden. Det hvide Kirketaarn staar jo selv dér som saadan en formummet Ligbærer — med de smaa mørke Kighuller oveni, hvor den lille Klokke svinger frem og tilbage og ringer Dage og Mennesker tildøde. — —

— Havde det da ikke sin Rigtighed med den Forbindelse, man havde saamegen hemmelig Glæde af som Barn: den mellem den lyse Side af Livet og det ene Navn?

Nej, siden ingen anden kan se den, er den vel ikke . . . Eller rettere, den har været, men nu er det forbi.

Der var en Gang — langt, langt herfra og langt tilbage i Tiden — en straalende Bryllupsverden

med Midnat som den klare Dag om Hyrderne paa Vangen, med Himlens Fugle og Markens Liljer — med blinde, som slog deres undrende Øjne op, stumme der sang, og lamme, der sprang ud af Vejene — med Bryllupsfest, der aldrig fik Ende og Jordefærd, der blev forvandlet til Liv og Glæde . . . Den Gang kaldtes de Bryllupsfolk, der samledes om det ene Navn og „kunne Bryllupsfolkene sørge?“ hed det. Men der blev føjet til: „De Dage skulle komme, da Brudgommen skal tages fra dem — da skulle de sørge.“ . . .

Og „de Dage“ — det er nu.

Forbindelsen med Kirkegaardssiden er den eneste, man har beholdt. Det Navn, som sprængte Dødens Porte, det bruges nu til at ringe Døden ind over alle Hjærtets levende Forhaabninger . . .

— Der er noget saa urimeligt og fordringsfuldt ved den Dag, der kommer — og forlanger at man skal staa op, tage sig noget for, have med en Mængde Ting at gøre, som synes En selv ganske uvedkommende, og færdes mellem Mennesker, som man taler med udenom sig selv.

Saa er Dagen, der gaar, dog mere venlig og forstaaende: den giver En selv Lov til at gaa til Ro. Det Øjeblik, hun længes efter hele Dagen igennem, er det, hvor hun sidder oppe paa sit lille hvide Værelse, har løst sit Haar ned og falder hen i at lytte — efter de enkelte Lyd, som forstummer en for en, efter Stilheden derude, efter det dæmpede Genganger-Sus af Nattevinden mellem Havens bladløse Træer . . .

Men sammen med Nattevinden vender saa den gamle Forestilling tilbage om Vandringsmanden, der drager fremad i den dybe Nat under store, kolde Stjærner . . . Og nu er det, som om hvert af hans ensomme Fodtrin tynger paa hendes Hjærte. Hun véd — hun véd, hvem det er, den Vandringsmand, som maa gaa hvileløs og hjemløs derude . . .

Svarede Jomfru Else:
„Jeg lukker ej op min Dør,
før Du kan“ — — —

Genlyden af de hjemløse Fodtrin tager Hvilen fra hende — den Hvile, hun har længtes efter hele Dagen igennem.

Far kommer tidt ind til Else i Løbet af Dagen og vil altid have hende hos sig om Aftenen. Han lærer hende at spille Skak og læser de tyske Klassikere for hende. En Gang imellem foreslaar han, de skal spille en Duo sammen, men hun véd, at det er svært for ham at staa med Violinen og se en anden end Mor sidde ved Klaveret, saa hun gaar sjældent ind paa det.

Naar Far spaserer eller gaar paa Sygebesøg, tager han hende nu gerne med. Til Fattiggaarden følges de ogsaa hver Uge.

Det er Omtanke for hende altsammen. Far vil to Ting med det: sørge for, at hun ikke er saa meget alene og paa Forhaand forebygge, at Julius

i sin næste Ferie skal faa Lejlighed til at være saa hyppigt sammen med hende.

Hun forstaar det godt og er ham taknemlig for al den Umage, han gør sig for hendes Skyld. Men dette, at hun kan gennemskue hans Tanke, tager noget af Hjælpen ved det bort. Det uventede mangler for hende — den Kærlighedens Opfindsomhed, der pludselig kunde tage hende om Hjærtet som en Overraskelse. Og det gaar hun og tørster efter.

Men Far véd det ikke; hun ligner ham saa meget i sit indesluttede Væsen, at han uvilkaarlig kommer til at mene, at Ligheden mellem dem ogsaa er der dybere inde, og at hun skal have det netop paa samme Maade som han. Men indeni sig har hun Mors stærke, strømmende Længsler og levende Trang — selv om hun kun finder saa stilfærdige Udtryk for det, at han vanskeligt kan tænke sig det. Mor forstod det; hun sagde: „Else-pigen ligner os begge saa morsomt; hun er ligesom en lille Mor puttet indeni en lille Far! —“

Da Julius kommer hjem til Skovholm for at holde Juleferie, maa Far endelig straks tale med ham om nogle nye tyske, apologetiske Skrifter, og Resultatet af Samtalen bliver, at Julius, naar han og Else ses, er den samme som før — paa en Ting nær, som nu hverken er bagved eller fremme.

Far har intet røbet, det er hun sikker paa, har vel blot raadet Julius til foreløbig at lade „de Tanker hvile.“ Om han helt har opgivet dem

eller vil se Tiden an, kan hun ikke udfinde. Men hun griber sig i en hyppig tilbagevendende Irritation overfor ham — og saa ufatteligt det end er for hende selv, véd hun godt, at hun irriterer sig over, at det aldrig viser sig mere, at han aldrig et Sekund kan glemme sig selv overfor hende, at han nu altid slipper hendes Haand ligesaa tørt, som han har taget den. Er hun da saa let at blive færdig med? Er Forelskelse i hende da saadan en mat og slap Ting, at den aldrig kan tage Vejret og Magten helt og holdent fra et Menneske?

Hun mærker med stigende Forbavselse, at der kommer en rigtig ondskabsfuld Lyst op i hende til at lokke noget af det frem hos Julius, som han gaar og er saa omhyggelig for at holde nede. Og det irriterer hende mest af alt, at hun kan have en saadan Lyst! Men hun er heller ikke rigtig sig selv mere. Naar man altid har det ondt inde i sit Hjærte, ægges man til saa meget, der ikke er godt!

Far vil gerne, at hun skal blande sig lidt mer mellem de andre unge, at hun i Julen skal tage baade til Skovriderens, til Egevang og til det Selskab paa Skovholm, hvor der skal danses. Hun kan jo godt gaa i hvidt nu, siger han — men det kan hun ikke bekvemme sig til. Det bliver blot til ustanselig Graad, hver Gang hun ser paa det hvide Liv med alle de Bryllupsblomster, som Mors søde Hænder har syet . . . Aa, de Hænder og de Blomster — begravne, begravne!

Onkel Rektors har igen bedt hende ind til dem flere Gange i Løbet af denne Vinter; men dér raader Far hende ikke til at tage, og skønt der jager en brændende Lyst op i hende selv til at sige ja, véd hun, at hun hverken maa hindre Paul i at komme hjem, eller udsætte ham for at træffe hende — og skriver nej Tak.

Mathilde søger indtrængende at overtale hende til at komme — mest naturligvis fordi Else er et Bindeled mellem hende og Skovholm. Forresten underholder Mathilde en ganske livlig direkte Forbindelse med Frits, og er særdeles frejdig med Hensyn til Fremtiden:

„Mor bruger samme Fremgangsmaade,“ skriver hun, „som den gamle, kloge Fyr etsteds i Historien, der gentog, at forøvrigt burde Karthago indtages. Hun siger ustanseligt „hvad kan det nytte, Laurits? i vore Dage især!“ saa Far er godt paa Veje til at indse, at al hans Modstand er forgæves.

Mor er fornuftig; hun forstaar, at hvis det gaar som hos Buddhisterne, der jo nu er komne paa Mode, kan Frits maaske blive Asket i sin niende eller tiende „Reincarnation“, men paa denne Klode og i denne Tilværelse sker det ialfald ikke — saa det er naragtigt at gaa og vente paa det, naar man ønsker at faa sine Døtre gift — og det er hun saa velsignet fornuftig at ønske! Far derimod mener, at da han selv baade er gift og hjemfaren for længe siden og har faaet mer end nok af det, maa alle andre — hans Døtre først og fremmest — have det ligesaadan i det Punkt.

Han kan nu en Gang ikke se længere end til sin egen Næse, og skønt den jo er lang nok — saa jeg takker Guderne, fordi jeg er bleven fri for det Arvestykke! — bliver det dog som Udsyn noget kort og snævert.

Men der gaar jo to Mænd paa en ganske almindelig Kvinde, og her er vi to ualmindelige Kvinder om en stakkels, sølle Rektor, saa Resultatet er forud givet! Mor og jeg forbereder ogsaa alt saa smaat, og jeg haaber da, at jeg kan komme til at holde Bryllup „til Sankte Hans, med Latter og Dans“ — og kan blive fri for at skulle nøjes med Doktor Vang eller med Adjunkt Müller — som nok vil gaa paa Livstid med Flor om Benet for min Skyld! — Ved du at Fem Lauder'en søger det ledige Kapellani herinde? Det kan blive ganske gemytligt, hvis han faar det!“

Else griber sig i at synes, at Onkel Rektor kan have Ret. Hvorfor skal de andre have Bryllup med Latter og Dans! Det er der aldeles ingen Grund til! Men Grund nok til at være betænkelig med Hensyn til Frits. Er det Liv en Mand fører, dog ikke en Hindring for at indlade sig i Ægteskab med ham? og en meget væsentligere, end hvad han tror eller ikke tror!

Hun ser dette meget skarpere nu end før. Naar Frits i denne Tid — hvor hans Forelskelse i Mathilde dog skulde være paa sit højeste — ikke er anderledes, end at den lille sortlokkede Stuepige fik saa hurtig Afsked fra Skovholm — hvad er der saa at bygge paa!

Else forstod godt, hvorfor Frøken Mørk virrede saa stærkt med Hovedet, som om det gjaldt om at ryste den lille Knipling af, da hun sagde: „Det var bedst for — alle Parter, at Amanda kom bort," medens Jægermesteren gik op og ned ad Gulvet under uartikuleret Buldren. Og første Gang hun traf Frits efter det, tilbød han jo straks at gøre Rede for „sin Smule Distraktion overfor lille Amanda" — som ikke var andet end lidt Længsel efter Mathilde, der skulde have Luft!

Han var saa smilende aaben, at Else bad sig fri for den Fortrolighed. Hun var vis paa, den vilde blive afleveret i al Oprigtighed — og det piner hende for meget, at Frits trods alt kan faa Mathilde, og at Onkel Rektor naturligvis ikke kan holde sin Modstand fast!

Og faar Mathilde ikke Frits, saa er der andre, — men det er en Indbildning af hende, det med Hr. Müller, for det var da Else, hvem han gav sin Buket paa Ballet, og hendes tyske Udtale han altid roste fremfor Mathildes — —

Aa, hvor alle de Ting i Bunden er hende ligegyldige! Hun har den Følelse, at alt hvad hun rører ved, er tomt og hult og uvirkeligt! Det eneste, der er rigtig virkeligt, er det ensomme Fodtrin derude i Natten, som hun kan høre ind i sit Kammer — og hvis Genlyd falder saa tungt paa hendes Hjærte. Og det eneste, der ikke kan tømmes ud, er den Kærlighed, hun har derinde, som vil leve, til hun selv er død — —

Eller — hvis den ogsaa kunde dø! Hun synes

det er umuligt, og alligevel er Angsten for det over hende. Hvis Kirkegaarden ikke blot skred frem, men endte med at skride ind — ind i hendes Hjærte! Hun véd, hvor alle andre Følelser i hende allerede er afstumpede og afdøde. Selv Barndoms-Troen med hendes egen Bøn, hendes egen Bibel fornemmer hun næsten ikke mere . . .

Hun er angst for, at alle de døde Dage, som Klokken ringer ind, skal ende med at tage Livet af hendes Hjærte. Hun er angst for sit Liv, naar hun ser sig om paa den store Kirkegaard, der har bredt sig til Jordens Ende — og hendes Hænder rækker sig ud om Hjælp i et svimlende tomt, uendeligt øde Rum . . .

„TIL ØSTERLAND VIL JEG FARE —“

Naar man som Barn havde Fortrædeligheder eller en Dag fandt alting kedeligt — og især hvis Mor havde lidt af samme Stemning over sig — plejede der at komme noget af det fornøjeligste man vidste.

Mor tog En ved Haanden og sagde: „Kom, Else, lad os løbe op paa Højen og rejse lidt ud i den vide Verden — for det er snart ikke til at holde ud at være herhjemme.“

Man løb gennem Nøddegangen — og oppe paa Højen gav man sig i en Fart til at pakke Kuffert under kort og morsom Raadslagning om, hvad man helst skulde have med. Else vilde have Huldfrid, sit lille Komfur, som kunde være til god Nytte og en Kurv Stikkelsbær fra Haven, hvis det var i den Tid — ellers en Pose Nødder. Mor vilde have lidt Sangnoder, et Billed af Far, det lille af den gode Hyrde og sine Ringlesko.

Saa drog man ud. Den lille Sø med Præstekonens Halsbaand var Østersøen — derefter kom det store Tyskland med gamle mærkelige og mor-

somme Byer. Men man havde sjældent Tid til at opholde sig ved dem, man jog igennem og glemte at spise af Stikkelsbærrene for bare at stirre mod Syd — mod Syd . . .

Og bedst som man stirrede, dukkede der langt ude store, hvidtindede, guldkantede Skyer op — Alperne med Perlekrone af evig Sne!

Man vandrede om imellem dem — steg ad stejle Skrænter, der var røde af Alperoser i høje susende Graners Skygge — over Enge, der var som overstrøede med Juveler af farveblændende Blomster, og hvor Køerne gik og fik deres lille, glade Klokke til at klinge — forbi store Klippestene, hvor fine Bregner bævede, og hvor blegrøde Linneaer stod og saa svenske ud . . . Og der laa dybe, blanke Søer, der trofast spejlede de hvide Bjærge.

Alperne var næsten ikke til at blive færdige med! Men undertiden drog man dog videre, indtil de hyllede sig i solglitrende Slør langt bag Ens Ryg, og til man saa en Slette, der ganske lignede den, man havde for sig fra Højen — der netop saadan disede og bølgede op og ned . . . Og dér, helt ude i Himmelranden, tegnede sig mod den lyse Grund det blaanende Skyggerids af en stor, dejligt hvælvet Kuppel . . .

Man raabte „San Pietro, San Pietro!“ sammen med Mor, som hun havde raabt det i Kupéen, da hun første Gang saa den. Det var Rom med sin Peterskirke — Staden paa de syv Høje, som allerede Paulus i mange Aar havde haft Længsel

efter at komme til, den evige Stad med sin Marmorherlighed af Kunst og sin blodige Herlighed af Martyr-Tro — hvor Citronblomsterne duftede i stille Klostergaarde, hvor Lamperne lyste og Klokkerne ringede over de to store Apostles Hvilested — —

Der var saa mange Steder, man kunde drage hen, men det, som man af alle helst rejste til, var det Land, hvor Mor aldrig naaede at komme, men som hun kunde se Dag og Nat med lukkede Øjne, og hvor alle hendes Længsler havde „taget fast Bolig".

Det var det hellige Land — —

„Men derover rejser man tilfods," sagde Mor. I flere Aar gik hun med den Tanke at faa ordnet en Pilgrimsfærd af en Skare Mennesker, som vilde gaa dertil. Den var slet ikke saa umulig, som Far syntes!

Men fra Højen foretog hun den mange Gange med sin Elsepige. De drog afsted, som de gamle Pilgrimme, hver med en lang Vandringsstav, en bred Hat og Muslingskaller ved Bæltet for at drikke af Kilderne ved Vejen — og de spejdede og spurgte som de første Korsfarere, om det nu ikke var Jerusalem, hver Gang det takkede Omrids af en By tegnede sig mod Horisonten . . .

Og hver en Stad, som dukkede frem
— omrandet af fjærne Høje —
de mente det var Jerusalem
med Portenes Perleføje . . .

Men endelig saa man den med Taarne og Tinder, Staden paa Bjærget, der ikke kunde skjules — og man drog ind ad Jaffaporten, gennem snævre, krogede Gader, hvor man blev ganske fortumlet af det skingrende brogede Liv, og hvor Mor straks vilde gaa ad Via Dolorosa — til den hellige Gravs Kirke . . .

Men bedre endnu var det, naar man gik ud over Engene derovre, hvor Liljerne stod ranke midt i det grønne Græs, hvor Markerne blev ganske hvide imod Høst under den svidende Sol, og hvor den store Sø lyste, hvis Bølgeslag for Mor var „hele Jordens Hjærteslag“. Galilæa — Solskinsnavnet mellem de andre derovrefra! . . .

— Far plejede at sige, at hvis han havde vækket Mor hvilkensomhelst Nat af den sødeste Søvn og havde sagt: „Jeg synes, vi skulde begynde at gaa til det hellige Land“ — var hun straks sprungen ud af Sengen og havde svaret: „Ja, lad os!“

Og han hørte ogsaa hendes stærke, hjærtelige „ja, ja“ den sidste Nat — da det ikke var ham, der spurgte hende, men da han var saa sikker paa, at Kaldet kom til hende om at staa op og gaa — til det hellige Land — —

— Naar Else nu staar paa Højen og ser ud over den vinterlige Ødemark, som den vide Verden er bleven til, ønsker hun, at hun kunde lege den Leg fra Barndommen om igen i fuldt Alvor. For Livet her er ikke til at udholde mer — eller rettere Mangelen paa Liv.

Men der er ikke et af de gamle Steder, hun

nu kunde bruge! Der er ikke Liv for hende paa noget af dem. Og mest tomt af dem alle vilde Mors blaanende Længselsland mod Øst synes hende: et Sted, der kun er Minde om En, som er borte — En som var Livet — er dog det mest øde af alt! Det har man nok af herhjemme!

Nej, hun længes efter helligt Land — hvor hellige Fødder træder — hvor Livet er — hvor Himlen mødes med Jorden . . . Det Punkt har hun dog ikke naaet — eller, selv om hun syntes, det var der den eneste Gang, hun rigtig har levet, — saa er det forlængst sluppet fra hende igen!

Kunde hun blot vandre ud for at finde det hellige Land — ikke være henvist til dette ubestemmelige at „gaa i Aanden“ — —

Nej, men gaa — til man fik blodige Fødder, saa man kunde tage og føle paa sin egen Længsel og havde haandgribelig Vished for, at man virkelig var paa Vejen . . .

Og kunde man saa være der en Dag — gaa ad en smal og bugtet Sti mellem hvide og tunge Hvede-Aks, af hvilke somme bar tredive, somme tresindstyve og somme hundrede Fold Korn —

Og kunde man i Solflimret foran sig se ham selv — — i sin usyede Kjortel . . .

Aa, der ligger saa uforklarlig meget i det! Der er en saa ubeskrivelig Hvile og Tryghed blot i den ene lille Ting: „Men hans Kjortel var usyet.“

For alle, alle andre — — det, de staar og gaar i, er sammensyet og sammenrimpet af saa meget

forskelligt, tilfældigt, smaat og tarveligt! Ja, det allerbedste i dem — aa, det er dog sammenflikket og stoppet! Og selv bestaar man jo kun af smaa Lapper, der næppe vil hænge sammen mer!

Men dette, at han gik hele sit Liv igennem, lige til sin bitre Død, i usyet Kjortel — som selv de raa Mænd, der havde hugget Naglerne i, ikke nænnede at sønderskære — det gør saadan en umaalelig Forskel!

Det er netop det, man længes efter: En, som er helt sig selv, som kan give fuld og klar Besked, enkelt og oprindeligt Svar paa alt — det, man aldrig kan faa af andre, naar man spørger i Sjæleangst og selv ikke ved levende Raad . . .

Mon det dog ikke er det, de trænger til derude, de, som gaar og lapper paa sig selv og godt ved, at al den Viden og Lærdom, alle de Erfaringer, de tager ind, bliver til fler og fler Sammensyninger — —

Aa, kunde det ikke imødekomme noget af en dyb og ubevidst Trang, hvis hun nu skrev det til ham — blot det og ikke andet: „Paul, hans Kjortel var usyet.“ — —

Hun synes, at han maatte kunne forstaa det og trænge til det som hun. Og han vil aldrig af sig selv finde det Sted, for det staar jo slet ikke fremhævet, og Bibelen kan han heller ikke læse. Mor sagde: „Hebraisk skal læses bagfra og Bibelen indefra. De, der kun læser den udefra, faar den slet ikke fat.“

Men det vilde vel blot se latterligt ud, om hun

sendte ham de Ord — og det er jo ogsaa ugørligt!

Og hvad hjælper det, at hun ved om den usyede Kjortel, naar hun ikke med begge sine Hænder kan gribe fat om den — —

Men den levende Magt, som kan fortrænge Dødens ramme Virkelighed, kan hun ikke fange ind i sit Liv. Naar hendes Hænder rækker sig opad, faar hun kun lidt af Rummets gysende Tomhed i dem — —

Og fra Højen fører ingen Vej til det hellige Land, som hun længes efter — det Land, hvor hellige Fødder træder, og hvor Livet er . . .

Far vil ned til Per Olsen og spørger Else, om hun gaar med. Per har forstuvet Foden og maa sidde hen i et Par Dage, og Far vil tale lidt med ham, for der er kommet Bølgegang i Mandens Sind. Maaske det kan blive til, at han faar sit personlige Møde . . .

Far lægger Eftertryk paa Ordene. Han ved godt, at Else ikke har haft sit endnu — men han har ikke talt om det til hende siden den Dag.

Det er blændende Frostvejr, som svider lidt i Øren og Næse. Men det hvide Landskab er saa smukt og ser roligt og velfornøjet ud, som om det fandt sig godt tilrette med den døde Tilværelse.

„Per er begyndt at læse meget i Bibelen,“ siger

Far, „men han synes, det er og bliver lige langt borte fra ham altsammen."

Else svarer ikke noget, og Far bliver ved: „Jeg maatte tænke paa, hvad din Mor sagde, at Augustinus hørte nok i sin Omvendelsestid en Stemme, der sang: „Tag og læs", men det er dog vist kun faa, der kan læse sig frem til vor Herre."

Mor — ja, det er rigtigt, hun sagde, at saa kunde man snarere bekende sig frem til ham. Men Else husker, hvordan det gik Mor selv den Gang Bedstemor var død, og hun syntes, at alt ramlede sammen om hende. Hun længtes efter et personligt Trosforhold, men det hjalp ikke, alt hvad hun læste og bad — —

Saa sad der en Dag en lille Dreng og græd paa Grøftekanten udenfor Bedstefars Landsted; han havde skaaret sin Fod paa en Sten. Mor bar ham ind, vaskede og forbandt Foden og trøstede ham saa godt hun kunde. „Men da det var gjort, og jeg vendte mig om — — stod han dér — lyslevende!"

Og Mor lagde til: „Siden véd jeg nok, hvor man kan møde ham — men jeg bliver lige forbavset hver Gang det sker, for jeg glemmer det dog forud."

Ja, det var Mors Maade at naa frem paa, men det kan ikke blive hendes. Mor var helt med i sine mindste Kærlighedsgerninger, og Else ved godt, at hun gør dem udenfor sig selv — derfor bliver de aldrig Vej til Maalet for hende.

— Far er inde hos Per, og hun sidder hos

Ane i den forreste Stue. Ane er glad, fordi Præsten taler med Per, for man kan jo aldrig vide, hvor „akavet“ man kunde komme til at dø, og man maa være naaet til Klarhed forinden. Hun varmer Kaffe til Else og byder Æbleskiver fra Dagen før, men Else nøjes med Drikken; den varmer saa rart i Næsen efter den kolde Tur.

Saa hører hun Fars Stemme derindefra: „Ja, Per, men der er et Sted, hvor du ikke har søgt ham, og hvor han er. Det er dér, hvor du kommer som en arm og fortabt Synder. Dér staar han og venter for at frelse dig; men det ene Sted — Syndserkendelsen — gaar du bestandig udenom.“

Er det for hendes Skyld, Far taler saa højt? Hun ved godt, at der ikke er noget ved hende, ikke den mindste Smule — men saadan at føle al den frygtelige Syndighed ... Det Sted synes hun heller ikke, at hun kan komme til.

Da de gaar hjemad, er de begge tavse. Først da de nærmer sig Hjemmet, siger hun: „Det er jo ogsaa svært, Far, at skulle føle sig saa umaadelig syndig!“

„Aa ja, men det er da meget værre at være det — som vi alle er — og ikke føle det! I det Øjeblik man erkender det, er Hjælpen nær. Per ved godt, at det er den Vej, han skal for at naa frem til vor Herre; men han krymper sig ved at gaa den — som vi vel alle krymper os ved det afgørende Skridt.“

Foran Præstegaarden bliver de staaende. Over

den blaalighvide Snemark staar Himlen mod Vest i dyb og gyldenrød Brand. Og højt paa den klare Hvælving ridser Maanenyet sin sølvlyse Halvcirkel . . .

Saa siger Far — det lyder ganske løsrevet, men det er dog, som havde han fulgt en bestemt Tankegang, medens han ser ud imod Solnedgangen — og det er et af hans egne, tavse Ord, som man bagefter ikke ved, om han har sagt eller ej:

„Dér, hvor du giver ham dit Hjærte — dér er han.“

Udenfor hendes lille Sovekammervindue breder sig en stor og tindrende Nat. Hvid Jord og en umaalelig, stjærnefunklende Himmel . . .

Stuen er opvarmet og lun. Hun har løst sit lange, bløde Haar og er falden hen — med Hænderne i Skødet.

Hendes Hjærte — hendes menneskelige Hjærte, som Mor sagde . . .

Det er ikke svært at finde: det er Kærlighed til Paul — fyldt til Randen med ham. Den Dag i Nøddegangen, da han tog — fra hendes aabne, offervillige Haandflade — da fyldte han hendes Hjærte.

Kan hun nu derinde føle nogen Kærlighed, der er større og stærkere, end den til ham? Har hun mer noget Hjærte at give?

Er det ikke derfor, at hun saa gerne vilde gaa til det hellige Land, komme med blodige Fødder og gribe fat med udrakte Hænder — fordi hun

ved, at hun kommer ikke med sit Hjærte og vil skjule for sig selv, at hun saa blot gaar udenom.

Hun føler sig hjælpeløs og fattig, nøgen og ene. Hendes Barndomstro er en smuk Drøm udenfor Virkeligheden, som hun ikke længer kan nøjes med . . . Hun maa have noget ganske, ganske andet, den levende Magt, ind i sit Liv! Men hun holder sit Hjærte borte — derfor kan hun ikke faa sit personlige Møde.

„Hvor du giver ham dit Hjærte, dér er han.“

Ja, men hvor kan hun! At give sit Hjærte er at give sin Kærlighed — og hvor skal hun kunne finde en Kærlighed at give, større end den til Paul? — —

Hun begynder at flette sit Haar med langsomme, tøvende Fingre, og da det er gjort, falder hun atter hen.

Saa rejser hun sig, gaar til Vinduet og aabner det — ud imod den tindrende Stilhed. Selv Kulden er saa stille, at den næppe fornemmes.

Etsteds langt borte er der et Hovslag og rullende Hjul. En Hund gør et Par Gange derved.

Saa kommer der et enkelt Fodtrin ude fra Landevejen. Mod den haarde Jord, gennem den frostklare Luft høres det saa tydeligt. Vandringsmanden — —

Det enlige, hjemløse Fodtrin, som hendes Dør ikke kan lukke sig op for — hendes Hjærte favner det ind. Hendes Hjærte er slet ikke andet end Hjem for den Vandrer. Aldrig i Verden kan hun lave det om til at være noget andet. Aldrig!

Nej, men som det er — Kærlighed til Paul, fyldt til Randen med ham — som det er, kan hun give det.

Hvor kom det fra? har nogen sagt det? — —

Hun lukker Vinduet med en Gysen og vender sig bort fra det, medens hun lægger Armene sammen over Brystet. Nej, nej, nej . . . Sin Kærlighed til Paul — den maa hun beholde — helt for sig selv!

Sin Lykke, sit Liv har hun udleveret — til Begravelse. Sin Kærlighed maa hun have ganske som sin egen — for at leve og dø sammen med den . . .

Det er desuden en ganske urimelig Tanke, som er falden hende ind. Alle andre vil kunne sige hende, at det er slet ikke det, der skal gøres. Det var heller ikke det, Far mente med hendes Hjærte.

Har hun da noget andet?

Og hvis — og hvis det nu var saadan, at hvert Menneske, ligesom sin egen Bøn, havde sin egen, hemmelige Vej frem til vor Herre — hvad kunde det saa hjælpe hende, at alle andre ikke kendte hendes? Hun kunde dog ikke naa frem ad deres — —

Nej — men dette kan hun ikke!

Hun vil — aa, saa gerne — naa frem til ham, og gemme sig som hun er, hjælpeløs, fattig og nøgen, i hans usyede Kjortel . . . Men hun kan ikke give ham sit Hjærte — for det er Kærlighed til Paul!

— Hun har fuldendt sin Afklædning. Bede — nej, naar hun ved, at hun holder sit Hjærte borte: „Dette Folk ærer mig med Læberne, men deres Hjærte holder de borte fra mig —“ At ære med Læberne blot, det er ingenting, mindre end ingenting — —

Aa jo, Fadervor kan hun nok bede — Haand i Haand med de mange. Deres Hænder vil løfte hendes.

„Fader vor“ — Kæden sluttes udover hele Jorden — —

„Amen“ — — Saa staar hun ene.

Og hun ved, at der er et Øre, som venter paa hendes egen Hvisken — for at bønhøre den, et Hjærte, som venter paa hendes — for at frelse det fra Døden . . .

Og hun giver sit Livs Hemmelighed, sit Hjærte med den Kærlighed, der fylder det til Randen, over til det Hjærte — —

— „Vore Fødder stod i dine Porte, Jerusalem!“

FORAARS-BEBUDERE

Der skyder gule og lilla Krokus op af den sorte Muld i Præstegaardshaven, og Else har lagt sin sorte Kjole. —

I Løbet af Foraaret bliver Mathildes Forlovelse deklareret. Onkel Rektor opgiver sine unyttige Betænkeligheder, og der tages kraftig fat paa Forberedelser til Bryllup. Det lille Hus nede i Parken ved Skovholm, som en tidligere Ejer lod bygge som Enkesæde til Godset, vil Jægermesteren lade indrette til de unge. Men da det skal grundig restaureres og en Karnap tilbygges, kan det ikke blive færdigt til St. Hans, men først til Eftersommeren.

Indretningen af „Lille Trianon“, som Moster Lulle kalder det, giver hende Lejlighed til at opslaa sit Paulun paa Skovholm i flere Perioder af Sommeren. Jægermesteren vil have hende med paa Raad om alt, og Mathildes Udstyr skal nøjagtig afpasses til Huset.

Det svirrer om Ens Øren med Hvidlakering,

Forgyldning og Pompadour-Mønstre, naar man taler med Moster, men det er dog hyggeligt at have hende saa nær.

Jægermesteren er begejstret over hende; i den Tid hun er der, bliver al Buldren fra hans Side forebygget, og hun forstaar at gaa ind paa hans som paa alle andres Idéer — og dog kun faa sine egne sat igennem.

„Det er en klog Kone og en dygtig Kone,“ siger Jægermesteren, „og en smuk Kone!“ Det sidste slynges ud som et Projektil mod Frøken Mørk, der ikke er smuk, men som villig finder sig i, at Moster er det, da hendes Nærværelse gør Frøkenens Stilling langt lettere end ellers og skaffer hende en Paaskønnelse, hun ikke er forvænt med. Moster Lulle er ligesom afpasset efter alle Mennesker i Verden. Om det saa er den unge Arkitekt, der leder „Lille Trianon“s Ombygning, er han ganske opfyldt af hende. Hun lytter ikke blot til hans Klager over den tiltagende Umoralitet blandt Mennesker, at de vil smøre deres Juks af Villaer op uden Arkitekt, men hun taler selv vidt og bredt om dette, som om det var Samfundets egentlige Grundskade!

Arkitekten sværmer for lave, trohjærtede Bønderhuse, og Moster faar ordnet, at Else skal vise ham rundt paa Egnen, da hun ved hvad der er af rigtig gamle, enfoldige Gaarde. Else finder det hyggeligt, og synes hun lærer at se sig om paa de Ture — men Mosters Tanke med dem gaar først lidt efter lidt op for hende.

Julius har jo faaet det Kapellani i S.—, og Moster har straks indbudt ham til at spise sin Søndag Middag og tilbringe sine ledige Aftener hos dem. Julius har hos hende fundet en Forstaaelse af sin Prædiken, som han selv kalder sjælden. „I vore Dage," siger Moster, „kan Forkyndelsen ikke være alvorlig nok —" men „i vore Dage" maa tillige Mathilde udstyres saa Pompadour'sk, at det er ved at sprænge Onkel Rektors Pung, og i vore Dage maa man se gennem Fingre med saadan noget som Frits's Uregelmæssigheder!

„Fem-Lauder'en" er ved at blive Inventar i Rektorboligen," siger Frits, „og saa ved man nok, hvad det ender med; Husvarme er det sikreste af alt! Og skønt jeg selvfølgelig ikke har det mindste imod Henny, vil jeg dog nødig af med vores lille Kæreste fra Præstegaarden. Jeg tror, jeg vil lægge mig efter det „Mormonske" og selv tage hende!"

Else kan mærke, at Frits har Ret, for Moster siger: „Henny er ikke smuk som Mathilde, men nydelig og religiøs" — paa en Maade, der ikke lader En i Tvivl om, at hun tænker paa gejstlig Anbringelse for hende. Men Moster gør sit til, at Else kan faa Erstatning og tillige kan blive saa stærkt optagen andetsteds, at hun ikke skal gribe forstyrrende ind i Planerne med Julius.

I Ferien kommer baade Onkel Rektor, Henny og Mathilde — som har faaet en Glans af Lykke over sin smukke Person. — „Men hvor du er

sød at se paa, Elselil,“ siger hun. „Er det blot fordi du er kommen i lyst igen?“

Far ser paa Else og smiler lidt. Han ved det bedre — skønt de ikke har talt om det. Kun en Gang i den svundne Vintertid, medens Dagene stilfærdig længedes, har han lagt sin Haand over hendes og sagt: „Jeg ved ikke, om du er bleven glad endnu, Else, men jeg er glad ved dig.“

Glad — nej, det er ikke ganske det. Julius holdt en Gang en Prædiken om Kristendommen som den sikre Vej til Lykke. Det er egentlig ikke saadan hun føler det. Nej, det er noget helt, helt andet end Lykke. Hun synes næsten, at hun har mere Rum for Smerte nu end før . . .

Men den Følelse, hun husker i Glimt fra den Nat, Mor døde, og Morgenstjærnen stod der, at alt var blevet godt, den ejer hun nu som en rolig Vished. Livets Utryghed er om hende som før — men Livets Tryghed har hun i sig.

Den Angest, der klæber saa sugende fast til hvert Menneske, som der er hundrede Navne til, og som dog kun er et: Syndens beske Følge og Dødens klamme Forløber — den er borte. Inderst inde, hvor den sad og hvor der ellers var dødelig tomt — der rinder hendes Liv nu som en stille, uafbrudt Hvisken til En. Dér, hvor intet andet Menneske kan naa ind, hvor man er saa fortærende ene med sig selv, dér er hun bleven selvanden, for helt derinde ejes hun — og dér, hvor man ejes, er man ikke ene mer! — —

Kirkegaarden derude er lige stor — den naar

endnu til Verdens Ende — men hun ved, at den vil aldrig skride ind, aldrig opsluge noget af hendes levende Hjærte — fordi derinde er der En, som vil stanse den . . .

Aa, hun har saa ondt af alle dem, der sidder ude paa den store Kirkegaard og venter paa, at den skal skride ind og lave Begravelse med det i dem, som har alt levendes dybe Længsel og Ret: den at være — men som de ikke selv kan bjærge!

Hvorfor, hvorfor vil de ikke lade op for den Eneste, der kan det?

Ja, hvorfor? Fordi de tror, at det er ham, som vil dræbe, ham, som vil begrave. Det mente hun jo selv.

De ved ikke bedre end at værge sig som i Dødsangst mod den Eneste, der kan tage med stærke, nænsomme Hænder om alle smaa forkrøblede Spirer i deres Hjærte og bevare dem til en stor, stor Udfoldelse — en Bryllups-Eng i Blomster.

Bryllupsfolk — jo, Navnet passer dog, selv om man endnu maa sørge. Det vil sige Mennesker, der har Bryllupsverdenen i sig.

Bryllupsverdenen — det er nyt Liv. Især ny Kærlighed. I hende da idetmindste. Hendes Hjærte var randfyldt, syntes hun før, men saa maa det have udvidet sig — for det rummer mer — en hel Verden! Og Liv er mer end Lykke . . .

Den ringer dog til Bryllup, den lille Klokke i Kirketaarnet! Den „kalder paa gammel og paa

ung“, for at de kan faa den Bryllupsverden ind i deres Hjærte . . .

Og der følger ligesom en Anen med — nej, den kan hverken forklares eller gribes fat, men den er der — som Foraarsfornemmelsen, der stryger gennem Luften en Dag i Marts — en Anen om, at Kirkegaarden maa kunne fortrænges indefra — at den, der har en Bryllupsverden i sig, en Gang — en Gang — —

Den Salme, Mor elskede, har sunget om hende hele Foraarstiden igennem:

„Turteldue, kom at skue,
kom at skue bag Gærdet hist!
Vist skal du finde Forsommers-Minde
Forsommers-Minde alt grønt paa Kvist!

— Eja, søde Førstegrøde,
Førstegrøde af bliden Vaar! — —

— Der er et Navn, hun ikke kan undgaa oftere at høre nævne. Det gør ondt hver Gang, og dog er det som hendes Øre længtes efter det.

„Jægermesteren var saa opmærksom ogsaa at bede Paul i Ferien,“ siger Moster, „men han vilde heller til Jylland med Amtmandens Søn. Ikke fordi han har videre tilovers for ham, men Hedens Beplantning interesserer ham — og saa er der jo Hertha! Lægge an paa Paul, det gør hun; og forsaavidt passer de jo til hinanden som de begge er lige — fornægtende.“

Mathildes Bryllup er fastsat til den første Sep-

tember. Far mener, at han og Else ikke kan andet end tage med. Det unge Par rejser samme Aften; Jægermesteren giver dem en tre—fire Ugers Tur til Schweiz, hvorfra de vender hjem til Jagttiden, som er Frits's bedste.

— Mathilde er henrykt for at skulle rejse. „Det vil sige, Schweiz — Bjærg op og Bjærg ned, det bliver man dog vist ked af! Men vi tager hjem over Paris, det ved man hvad er! Frits skal vise mig alle de Steder, hvor Herrer ellers gaar alene; netop dér er det mageløst sundt at have sin Kone med! Det er ligefrem sindssvagt, hvad Mænd kan tage tiltakke med af Morskab; men det faar de først Øjnene op for, naar de skal vise en Kvinde det.“

Mathilde sidder ude i Engen med Else og taler i et væk: „Tænk, at to Mennesker kan gøre hinanden saa aldeles naragtig lykkelige — saa sprudlende, rasende —“ Hun stanser og ler: „Det er skam godt opfundet!“

Hun tager Else om Halsen: „Gift dig, Elselil! Det er det eneste i Verden, der duer! Synes du ikke, Frits's Haar har et bedaarende Fald? Bare jeg tænker paa, at jeg kan fare rundt i det med mine Hænder saa galt jeg vil, kunde jeg gerne give mig til at le højt! Du maa før være blind, lam og Idiot tilsammen end ugift. Du bliver ikke snydt for nær saa meget! Tror du, Onkel Jakob vil vie mig?“

„Det tænkte jeg, Julius skulde.“

„Nej, han keder mig! Han er saadan en mat

Gedde — og alle de store og stærke Ord han bruger, gør ham ikke en Smule mere levendig! Onkel Jakob er nok tør, men hans Maade kan jeg godt lide, og Julius vil gerne vige for ham."

Hun holder en Marguerite op imod Elses Haar: „Du og Henny skal være mine Brudepiger — se nu ikke paa mig, som om jeg vilde æde dig! I bliver søde! — Vil du ikke? Jeg vil have Jer hvide — hvidt Tyll med Margueriter og en Krans af dem paa Hovedet! Bare nu Henny ikke synes, at det er ugudeligt at tage sig lidt godt ud. Hun er jo bleven en hel Del saadan — —"

Ja, Henny er nu saa alvorlig og blid — hun var ikke saa lidt drilsk af sig før — men bare hun kunde lægge en lille Smule Selvfølelse af!

„Hun ender nok med Julius," siger Mathilde, som bliver ved at plukke Margueriter, „vær du glad, at du slipper for Seminaristen og de tolv! Hvordan synes du om ham, Arkitekten?"

„Han er hemmelig forlovet."

„Saa ryger der sandelig en veloverlagt Plan af Mors! — — Else, ved du, hvorfor jeg saadan vrøvler løs? — jo, jeg gør! Fordi jeg er saa, saa, saa lykkelig, at jeg ikke selv kan magte det! — Ved du, hvordan jeg vil bære mig ad for at binde Frits? Nej, jeg siger det ikke! . . . Jeg vil bare, bare gøre ham lykkelig — forstaar du, paa saadan en Maade, at han maa blive ked og led af alle de andres! — — Har du hørt, at Henny er begyndt paa at ville omvende Paul?"

Blodet farer op i Elses Kinder: „Det maa hun ikke! Hun ødelægger jo det hele.“

„Ja, det maa du nok sige! Det er Fem-Laud’erens gode Ide — og det er vist derfor, at Paul ikke vilde med herud.“ Hun stanser og ser paa Else. Saa rejser hun sig: „Nu gaar vi ind og faar Onkel Jakob til det.“

Paul — som de aldrig har brudt sig om, som aldrig har været rigtig til for dem — nu har Henny opdaget ham som Genstand for Omvendelsesforsøg, hvorved hun kan stige hos Julius! Aa, hun ser det maaske haardt — men dér har Henny ingen Ret, ikke den allermindste!

Far smager lidt paa Mathildes Anmodning: „Jeg vier overhovedet nødig.“

Ja, hvor Else husker Mors leende Ansigt: „Desværre — der er en Vielse til dig, Jakob. Og de saa mig ikke ud til at ville lave den om til Begravelse for din Skyld.“ — —

„Maaske mig især,“ siger Mathilde. „Er det af religiøse Grunde?“

„Aa nej — i den Henseende passer I vist ganske godt sammen. Din Mor kalder Jer jo begge søgende. Og jeg kunde snarere tænke mig, at den Forbindelse for dig kunde give Stødet til . . . Den bringer dig vel nok enkelte — Skuffelser, og du har saa megen Virkelighedssans, at du maaske saa vil række efter noget, der bliver.“

„Du tror nu, jeg gaar saa letsindig til mit Ægteskab, Onkel Jakob, men jeg vil bare sige dig, at jeg er ganske uden Illusioner.“

„Du gør vist ogsaa klogt i at afskaffe dem forud — hvis du kan!"

„Jeg venter ikke, at Frits skal være fuldkommen, jeg vil elske ham med alle hans Skrøbeligheder. Det er slet ikke ham, jeg bygger paa — det er min egen Kærlighed."

„Lad heller Julius gøre det," siger Far. „Jeg er tør som Lejlighedstaler og siger min Mening rent ud."

Men det ender med, at Mathilde faar ham til at sige ja.

Den første September oprinder straalende i glasklar Herlighed. Far og Else tager hjemmefra om Morgenen. Mors lille Alabast-Taffeluhr med det klingende Slag „der kun kan ringe glade Timer ind" er sendt til Lille Trianon. Far synes, Mathilde skal have det.

Dragten og Blomsterne til Else har Moster besørget. Den er yndig, ganske som Hennys, hvid af Margueriter, og Frits har sendt dem hver en Marguerite-Naal af ægte Perler. Det er sandt — Paul kunde ikke forstaa, hvorfor hun sagde Margueriter.

Hun klæder sig om paa Hotellet og kører Far hen til Kirken, derefter videre selv til Rektorboligen, hvorfra hun skal følges med Bruden. Vognen med de hvide Heste holder allerede for Døren — hun skynder sig op ad Trappen.

I Dagligstuen staar Onkel, Henny og Mathilde

— de andre er heldigvis tagne bort. Else gaar et Skridt tilbage og faar Lyst til at neje. Bruden er saa blændende med sit knitrende Silkeslæb og sit brusende Slør . . . Det glitrer som Havskum omkring hende, og hendes pragtfulde Haar bølger lyst og højt opsat under Kransen.

„Nej, Mathilde — hvor er du smuk!“

„Ja, ja — og du og Henny er umaadelig søde begge to — men sig nu blot ikke mere — — Hvis den Hanske absolut skal paa, Far, inden vi gaar ned i Vognen, maa vi heller bede ham komme igen en anden Gang!“

Mathilde er dygtig nervøs — det er jo rimeligt, naar hun er saa jublende og saa rørt, at hun slet ikke tør give efter for det.

Idet de gaar mod Døren, lægger Henny let sin Arm om Søsteren: „Mathilde, nu gaar du ud af Hjemmet for sidste Gang som —“

„Ja, sødeste Henny, men jeg kan ikke tjene dig i at tude i dette Øjeblik! Rødnæset vil jeg ikke være — Petrine, tag nu ikke om det Slæb, som om det var en Karklud!“

— I Vognen kommer Onkel Rektor til at nyse. Det plejer at gaa for sig ni Gange i Træk og med Brag. Mathilde bliver mer urolig.

„Sørg endelig for at faa det gjort af med det samme, Far,“ siger hun, „for op ad Kirkegulvet har vi jo Orgelet —“

Henny ser bebrejdende paa hende og lægger blidt sin Haand over Faderens: „Jeg sidder hele Tiden og tænker paa Paul, Far. Nu er han i

Kirke — gid dog Onkel Jakob maa finde et Ord, der kan ramme."

„Ja, min Pige" — han nikker lidt tøvende.

Der er noget, som svulmer op i Else — „tænker hele Tiden paa Paul" — aa, kan man sige det, hvis man virkelig gør det!

Vognen stanser foran Kirken. Der er en Skare udenfor den, som for Elses Øjne overvejende synes at bestaa af meget store mindreaarige, der uden egentlig Grund sidder paa tynde, sjokkede smaa Søstres Arme.

Klokkeren farer ud imod dem. Hele Følget er samlet — saa kan de vel begynde deroppe?

Han smutter ind i Kirken, og man hører ham slaa et lille Slag med et eller andet mod et eller andet.

Idetsamme begynder Mathilde at ryste og klynger sig til sin Fars Arm: „Aa, jeg har saa tidt været muggen og ækel — aa, Tak for alt, Far —"

Else dirrer fra Hoved til Fod og synes, at Grunden viger under hende — —

Kirkedørene glider op — og Orgelbruset møder dem ... Aa, hvor dejligt! Det giver noget at træde paa, det støtter og bærer — saa ømt og fast — ind under Kirkens brede Hvælvinger, hvor lidt hældende Gyldensol endnu brydes med Lysene, og hvor det er, som om man slet ikke var paa Jorden mer — —

Da de har taget Plads i Koret, føler hun at Paul sidder ligeoverfor hende. Det er saa smerteligt og saa frydefuldt — og paa en Gang synes

hun, at det er for ham og hende det hele gaar for sig, at det er dem, det gælder . . .

Her venter han hende — paa helligt Sted . . . Og hun kommer til Mødet — hvid af Bryllupsblomster — og den dejlige Salme lyder om de to Hjærter, der samles — og Omkvædet vender tilbage saa blidt som Kilderislen: „Da vinker dem Vej, som en Eng udi Maj.“ Aa ja, selv Engen hjemmefra er tagen med . . . Han husker, han husker nok ligesom hun — og det bliver ved at klinge, at Engen er Vej — —

Frits er saa smuk og lokket; han ser paa dem, som om han var meget oplagt til at græde og helst vilde tage dem alle tre om Halsen paa en Gang. Julius sidder der i Ornat; han og Henny veksler et betydningsfuldt Nik.

Onkel Rektor fører Mathilde frem for Alteret, Brudepigerne følger — og Else kommer til at staa næsten lige udfor Paul. Medens hun løfter sin lille Profil mod Alteret, ved hun at han hele Tiden ser paa hende . . .

Far tager Ordet. Aa, hvor det er en løjerlig Begyndelse paa en Brudetale! Bare de ikke alle finder det!

„Jeg talte en Dag med en Missionær, der vilde for anden Gang til Indien, hvor han tidligere havde virket i ti Aar — og spurgte ham, om han nu havde kunnet bevare nogle af Illusionerne fra sin første Udfart. „Nej,“ svarede han, „ikke en. Hverken den om Hedninghjærters Længsel og Modtagelighed eller om Virkningen af min egen

Forkyndelse. De er alle bristede som Sæbebobler — det er derfor jeg tager ud igen. Thi hvor den sidste Illusion brister — der kan først rigtig Troen begynde."

Far er kommen til at tænke paa det, fordi der vel næppe er nogen Fest, hvortil der mødes frem med saa mange Illusioner, som den, der fejres i Dag. Ægteskabet sluttes vel overvejende tidt paa to Menneskers Illusioner — baade om hinanden og om deres egen Kærligheds Styrke og Magt. Og at dømme efter det, man ser og hører rundt i Hjemmene, er de ikke særlig holdbare. — Fejlen er imidlertid ikke den, at Illusionerne er der, men at Mennesker ikke har andet at bygge paa. Thi de kan ikke bære.

Han lægger de to paa Sinde ikke at bygge paa deres skønne Illusioner om hinanden eller om sig selv, men at gøre som Missionæren — og begynde med det før de er bristede: nemlig ombytte dem med Tro — grunde deres Haab om Lykke, deres gensidige Kærlighed og Tro paa hinanden paa den Klippe, der ene kan bære deres Samliv op over Brændingen og bevare det i tryg Vækst gennem de skiftende Tider — —

Der er mer om det — men Else følger ikke med længer. Hun har med et tilfældigt Sideblik ramt lige paa Hr. Müllers Ansigt, og der stiger et Billed frem for hende, hun ikke har tænkt paa længe.

— Mellem store forbrændte Ødemarker glider Nilen smal og stille i den lumre, sorte Nat. Der

gaar et Sus af store Vinger gennem Mørket — og Draaben falder i Floden som et lysende Stænk — —

Fornægtelse tørrer Hjærtet ud, og Kultur alene hjælper ikke, har Far sagt. Nej, det er muligt — men etsteds derinde er der en rindende Strøm, som kunde bruse og skvulpe langt, langt over sine Bredder, og vande de afsvedne Steder, saa der blev Jordbund for et helt nyt Liv, hvis blot — hvis blot den ene Draabe fra Guds Bæger faldt ned mod det levende Sted — —

Er der et Ord i Fars Tale, der kunde blive den Draabe? Nej, hun synes ikke — og et Ord kunde det heller ikke være. Ikke dér ialfald. Et Ord vilde straks blive optaget i Tanken, overvejet og kritiseret, vilde blot rejse lidt fygende Ørkensand omkring sig, men ikke komme til det levende Sted.

Det bliver ved at stige frem, Billedet af Floden, hvis blanke Flade rilles af den ubevidste, skælvende Forventning . . .

— Far tilspørger dem, de svarer . . . Saa er de Ægtefolk og vender sig fra Alteret — Mathilde saa mild og straalende — og det synger og jubler omkring dem om den Fryd der er ved at følges ad.

— — Det Øjeblik, hvor hun blev baaren udover, er forbi. Da Kirkedørene lukkes i, melder Jorden sig igen og falder haard at træde paa. Bryllupsmiddagen er én lang Plage! Hvad hjælper det, at den store Skolesal er omdannet til en

Æventyr-Løvsal, at Bordet er et Mesterværk af Mosters flinke Hænder og Spisesedlen sammensat, som kun hun formaar det! Lige ulideligt er det dog!

Else har Onkel Rektors meget yngre ugifte, men dog ret „ældre“ Broder tilbords, fordi den, hun skulde have — — Mon han selv havde frabedt sig det? Hendes Bordherre spiser Brød mellem Retterne og taler næsten hele Tiden paa sin blide, belevne Maade — overvejende om Kendsgerninger, der ikke kan modsiges. Det letter hendes Part, men en Gang imellem maa hun dog sige ja.

Pauls Stemme kan hun høre — uden at se ham. Fremmed, haard, ikke til at trænge ind i. Han taler udenom sig selv — men det gør hun jo ogsaa, hver Gang hun svarer sin Bordherre; og det gør vist ogsaa den og den — de fleste i Grunden. Aa, hvad Selskabelighed dog er for noget lavet noget!

Paul har Emmy Brun, Jægermesterens Søsterdatter, tilbords, men Amtmandens Hertha sidder ligeover for ham. Hun har ogsaa klædt sig i hvidt — med Guldbroderier og Guldsmykker. De taler om, at hun ser orientalsk ud, har en næsten ægyptisk Profil. Else ved godt, naar Paul ser over paa Hertha — da vender hun Ansigtet til Siden med pludselig Lidelse i sit Udtryk, hendes smalle Næsebor spiler sig lidt ud, og der kommer en Trækning om Mundvigene, som skal antyde en næsten ubetvingelig Smerte. Elses Hænder

knytter sig fast om Servietten i hendes Skød ... Aa, hun skulde slet ikke være her! Det gør hende ond, det bryder hendes Ro, det stjæler hendes Styrke!

At Mennesker dog ikke kan blive færdige med alt det gode, de staar og siger om hinanden, som de slet ikke ved noget om til daglig! De endeløse Slag paa Glassene!

Jægermesterens Tale bestaar af stødvise, uartikulerede Udbrud — som Moster med smaa, smilende indskudte Ord virkelig faar til at hænge en Smule sammen.

Frits rejser sig og erklærer, at naar et ganske almindeligt — eller mer end almindeligt — Asen finder paa at fri til en Gudinde, burde en Tvangsindlæggelse paa sjette Afdeling være den eneste rimelige Følge — og gaar derfra over til en bevæget Tak til sine Svigerforældre med Løfte om, at det skal ikke blive saa galt som det ser ud til!

Onkel Rektor stiver sig af med et klassisk Citat og kundgør, at „intet er mere livsaligt i Verden end naar en Mand og en Kvinde med tvende samdrægtige Hjærter“ — —

Far triller Brødkugler og ser saa bedrøvet ud, at Else faar Taarer i Øjnene og nikker over til ham. Aa, Mor — —

Forresten holder Far en humoristisk Tale til Mathilde, hvem han ifjor maatte bevogte som en Cerberus, medens hun gik i egne Tanker, og Onkel Rektor var saa letsindig at sidde paa Bloksbjærg . . .

Frits er der igen for at mindes de to hjærtens-søde Margueriter, der var med ved Alteret i Dag — (Aa, hvad mon Paul tænker!) Han vil bag sin Kones Ryg, og helst uden at den velærværdige Onkel Jakob hører det, betro Selskabet, at han havde tænkt de var medindbefattede i Vielsen og ønsket det af ganske Hjærte — Mathilde slaar ham over Fingrene — men da det maaske ikke gaar, haaber han, at de snart maa staa der igen med en anden — ikke altfor stor — Dosmer af et Mandfolk ved deres Side!

Aa, var hun blot langt borte fra alle de klinkende Glas!

Er der et lille Pusterum mellem Talerne, saa man haaber at kunne faa spist af, er der straks en Sang. Amtmandens Søn har leveret en vittig — som ikke er morsom — om at Mand og Kvinde er skabt til andet end til blot at gaa og se paa hinanden og om at Frits meget hurtig har opdaget dette — — Er det noget! Else synger ikke med; hans Ord i hendes Mund — nej Tak!

Julius møder med en alvorlig Sang, som heller ikke er morsom — men hans Tale til Frits er køn. Er der noget rørende ved Julius, er det hans Kærlighed til den Broder; at Frits ikke er omvendt, taaler han ikke at indrømme — overfor andre idetmindste aldrig.

En tredie Sang — mild og uskadelig, blot med en lille, kedelig-skælmsk Hentydning tilsidst om, at de to mulig kan blive til tre eller flere, gætter Else let, at hendes Bordherre har begaaet. For

at ingen skal være i Tvivl om det, staar han op lige efter og siger akkurat det samme, kun uden Rim.

Paul er omtrent den eneste, der tier; han er ikke Bordtaler.

— Endelig, endelig er det forbi, og straks efter Bordet forsvinder Mathilde, idet hun gør Tegn til Else om at følge med ind paa hendes Værelse for at hjælpe til med Omklædningen. Medens Else løsner Sløret og varlig løfter Kransen af, tænker hun hele Tiden, at det skulde Frits jo gøre, og at det dog er forstyrret saadan straks at fare ud paa Rejse.

„Hvor det maa blive underligt at rulle paa Jernbane!“ siger hun.

„Ja, men det bliver saa kort! Jeg ved ikke, hvorfor Mor gaar og fortæller: de kører hele Natten — for det gør vi ikke. Vi staar af om et Par Stationer — et eller andet Sted, hvor Frits har bestilt Værelser. Gnaven vil jeg ikke være i Morgen — saa maa jeg sove i Nat.“

Mathilde er ikke saa urolig nu, men adspredt og saa alvorlig, at Else lægger Armen om hende: „Mathilde, du er da lykkelig endnu?“

Mathilde tager om hendes Ansigt med begge Hænder og knuger det til sig, saa Vejret gaar fra hende: „Tossehoved!“ siger hun. — „Men ser du, lille Else, naar det saadan kommer helt ind paa Livet af En — selv det allerbedste, saa bliver man dog lidt bange . . . Ja, ikke paa nogen fjollet Maade, forstaar du nok — men ligesom bange

for ikke at gribe det rigtig an. Der er dog noget, som maa lykkes i Aften — — for du kan tro, der er mange Ægteskaber, der straks begynder som det skæve Taarn i Pisa!“

Hun staar i sin matblaa Klædes Dragt med de smukke Staalbroderier og sætter en stor Hat med vajende Strudsfjer paa sit lyse Haar. Pludselig ler hun ind i Spejlet: „Tror du ikke, de misunder mig, alle Kvindemenneskene derinde? Han er jo den dejligste Mand paa Jorden!“

Saa er hun færdig. „Det er sandt, Else — der var noget, jeg vilde sige dig. Frits er nu ikke saa blind, som du tænker! Han har mange Gange sagt: noget var der skam imellem dem den Dag i Nøddegangen.“

Else rækker Haanden ud imod hende — forfærdet, afværgende . . .

„Nej, jeg skal ikke trænge ind paa dig. Du ved, jeg har altid staaet Paul ret fjærn — og egentlig ikke fundet ham meget tiltalende. Det er jo det med Frits, at han er saa hjærtensgod — derfor kan man se gennem Fingre med alt! Men Paul har jeg aldrig fundet rigtig god.“

Fordi hun aldrig er naaet ind til det gode Sted hos ham! Aa, ingen kan være god som Paul! Frits — det er jo Godmodighed og ikke stort andet!

„Jeg ved ikke, hvad du tænker, Else, men det ved jeg, at falder han i Hænderne paa Hertha, bliver han ikke bedre. Hun er knasende tør og lidenskabelig, som Kvinder uden Følelse netop

kan være — saa bliver de meget æklere end Mænd . . . Hun vil rent ud — svide ham af."

Hun slaar Armene om Elses Hals: „Tænk over det — hører du!"

Idetsamme kommer Moster ind, for Vognen er der. Skønt hun er saa bevæget ved at skulle af med Mathilde, jager hun dog et inspicerende Blik henover Sengen, hvor Brudekjolen er lagt, og retter hastig paa Folderne.

Onkel Rektor, Moster, Henny og Else gaar med ned ad Trappen. Frits staar ved Vognen.

„Lad det nu ikke blive til mer end de ti obligate Farveller og Omfavnelser — og græd ikke for længe mellem hver Gang, lille Thild," siger han, „for den ulovlige Bortførelse maa helst gaa lidt hurtig for sig — ellers kører Toget, og vi er net „daran"!"

Mathilde ler og ryster paa Hovedet ad ham, men har nok af det inden de ti, skønt hun er langt kærligere end ellers og siger: „Jeg holder saa meget af Jer allesammen," saa det gør godt lige ind i Hjærtet.

Pludselig bøjer hun sig, varm og smuk, tæt forbi Else og kysser nogen bag hende: „Farvel, Paul!"

En sidste Vinken og Viften og Vognen ruller ud af Porten . . .

Da Else vender sig, staar hun ligeover for Paul: „Naa, er du der? God Aften."

Far kommer ned ad Trappen med Elses hvide Shawl, som han svøber om hende, for han har

hørt, at deres Vogn ogsaa er der. Det er godt at kunne forsvinde med det samme!

For de Ord og den haarde, fremmede Stemme bryder ind som Voldsmænd, der vil trampe Hjærteminderne mellem dem ned — og det maa ikke ske!

GULD-FORAAR

Det er forunderligt med Vækkelsen paa Egnen, som den er kommen umærkeligt!

Det vil sige, der har været Foraarsbebudere, som Far kalder det, hele Sommeren igennem, lige fra Per Olsen gav sig over og fik Betjenten med. Men nu er det, som naar Skoven staar grøn efter en eneste Nat — paa én Gang er Livet der og næsten overalt.

De gamle vaagner af den døsende Ro, de har trisset rundt i og faar den Ufred over sig, der ikke kan stilles uden af Freden fra oven; de unge stanser og ser sig om og bekender højlydt, at deres egen Vej har ført dem helt ud mellem Svinene som den fortabte Søn . . . Kvinder og Mænd, der kun har kendt Bekymringerne for hvordan de skal mætte og klæde det Legeme, der dog skal smuldre i Graven, opdager, at de har en Sjæl, som har gaaet for Lud og koldt Vand, og som dog aldrig i Evighed kan gøres ugjort — saa det gælder at vælge det rette Sted til den, at den ikke skal komme til det fejle.

En i sin Seng, en paa sin Mark, en i sin Bod,

mellem grøn Sæbe, Møggreb og salte Sild, har Kaldet truffet — og Ting man før kun hørte om hver Søndag og dermed ligesom fik gjort af for hele Ugen, men aldrig talte om, fordi man ikke havde noget at skulle have sagt — de er nu paa alles Læber.

Et lille Samfund af troende har der altid været, men de kunde ikke faa de andre i Tale. Nu er de paa Færde overalt for at vejlede og støtte. Nogen Nidkærhed uden Forstand udfoldes selvfølgelig, saa der er enkelte, der skræmmes bort, og andre, der skræmmes ind, istedetfor at drages ad bedre Vej. Men det er dog langt at foretrække for den Forstand uden Nidkærhed, som der er nok af, siger Far.

For ham er dette ikke kommet overraskende; han har bedt om det i fjorten Aar og har vel ogsaa søgt at forberede denne aandelige Vækkelse, men ikke at fremkalde den — thi det, finder han, er en ganske uaandelig Tanke.

Far er optagen hele Dagen igennem, der er stadig Rykind i hans Stuer og tidt Møde om Aftenen. Det havde megen praktisk Betydning, at en af de første der blev vakt, var Kromandens Florgine — med den løjerlige Opkaldelse efter en Gudfar. Hun var før meget let paa det, men nu er hun vendt om og har aabnet Salen i Kroen for Møderne. Sin tykke Far kan hun bukke sammen og putte i Lommen og Karlene kan hun faa med — for Florgine kan fortælle dem, hvordan de er, saa de selv maa indrømme det!

Far er optagen, men Else gaar i dyb, dyb Ro. Stakkels, kære Mathilde, det glade Naboskab med hende bryder den ikke endnu!

Efter et Par straalende Uger i Schweiz tog hun og Frits til Paris — hvor han Dagen efter blev syg og har ligget tre Uger af Tyfus. Det er bedre nu, men Lægen tror, det bliver langvarigt. Mathilde mener, de maa være glade, hvis de kan komme hjem en Gang før Jul til deres Øllebrød og Spegesild — for andet bliver der ikke Tale om efter alle de Udgifter! Men hun vil nøjes med langt mindre endnu — blot hun maa beholde sin egen elskede Dreng!

„— Hvad jeg har udstaaet her, kan jeg slet ikke forklare," skriver hun. „Han blev dødssyg med et Slag efter et ganske kort Ildebefindende. Jeg har aldrig set Døden, maa du huske, og har tænkt saa lidt paa den som muligt, vil jeg ærligt tilstaa. Nu syntes jeg pludselig den sad og stirrede paa mig — fra Frits's Ansigt . . .

Jeg er jo altid bleven anset for modig og har selv ment, at jeg var det, fordi jeg ikke hviner for Mus og ikke skaber mig, naar jeg møder løse Køer eller Subjekter — men nu ved jeg, at jeg har ikke Gnist af Mod. Jeg blev vanvittig angst og ikke en Smule andet. Jo, ogsaa forfjamsket. Og bagved Angsten for ham sad den Rædsel, at jeg ogsaa kunde dø — nej, at jeg ikke kan andet. Ja vel har jeg vidst det før, men jeg har bare ikke troet det!

Jeg laa kastet ned ved hans Seng hele den

første Nat, naar jeg ikke for efter Hjælp. Jeg kunde ikke en Gang straks faa fat i en af de Automater, man ellers kan trykke frem med den elektriske Knap. Endelig stod der en halvsovende Opvartersjæl, som jeg nær var styrtet om Halsen, men han stirrede saa glasagtig udeltagende paa mig, at det ligefrem stivnede mig. Da Lægen kom og ikke skjulte, hvor alvorligt det var, blev den Glasro ligestraks til mistænksom Fjendtlighed — for nu var man en Fare, som det gjaldt om at skaffe sig fra Halsen!

Det er underligt, at det ikke giver et ganske andet Kammeratskab mellem os Mennesker, at vi alle har Døden i Hælene!

Frits var selv saa hjærteangst under Febervildelsen, at det ikke var til at udholde — men kom der blot et Glimt af Samling, var det straks „Lille Thild!“ og „Stakkels Thild!“ og han tumlede med et Telegram, der skulde sendes efter Mor, for jeg kunde ikke være alene. Jeg maatte bede „Fadervor“ med ham et Par Gange — det var ham, der fandt paa det, ikke jeg — og han lagde sin Haand over min og sagde: „Det er dog godt, at det ikke er dig — for det er Alvor dette — det er skam Alvor!“

Tænk, Else, da han sagde det — ja, da for det virkelig gennem mig som en Lettelse, at det ikke var mig! Jeg kan blive rasende paa mig selv for det! Jeg elsker ham — jeg elsker, elsker hver Tomme, hvert Fnug af hans Person, men jeg

ved det var saadan. Jeg syntes dog rent uvilkaarlig, at det var bedre det var ham!!

Men kan du begribe, hvad Frits siger: at han ikke havde anet, at jeg kunde være saa opofrende, saa god og saa stærk, og at han aldrig skal glemme det. Jeg kunde gerne give mig til at skruptude, hver Gang han kommer med det — for jeg kan ogsaa huske fra den Nat!

Vil du hilse Onkel Jakob og sige ham, at jeg har allerede haft Skuffelse paa Skuffelse i mit Ægteskab — som han jo spaaede mig — men rigtignok af mig selv! Jeg ved baade hvad mit Mod og min Kærlighed er værd! Det var uventede Skuffelser, som jeg skal tænke paa, hvis jeg en Gang faar de ventede — dem Frits skal give mig! Foreløbig ved jeg blot, at han er meget bedre end jeg.

Han har det ogsaa bedre, Gud ske Lov! Han siger selv, at „nu er han atter Wilhelm Tell“, for han begynder at blive forelsket — i den søde, blaa Søster, der plejer ham paa Hospitalet, — og at I snart faar „en net Skandale herfra at stejle over.“

Ja, det har været en gruelig drøj Tid — men der er noget af den, jeg ikke vilde undvære — selv om man aldrig, aldrig kunde have valgt den. Frits og jeg, vi har set hinanden og os selv saa langt ind i Øjnene som aldrig før. Det har man godt af — og det har bundet os fastere sammen, end noget andet havde kunnet!“ — —
Else gaar i dyb Ro, men den Bevægelse, der

drager hen over Sognet, svøber sig om hende — som Jævndøgnsblæsten — og bærer hende med.

Det gaar hende, som det er gaaet Menigheden, og som det gaar ude i Naturen: Livet rører sig indefra, Safterne syder op igennem Stammen, ud i alle Grenene — men Bekræftelsen udefra, Foraars-Sol og Regn, maa til, før Skoven kan løves.

Hun har længe været klar og sikker i sit Hjærte. Men nu kommer der Liv og Fart over hendes Tanker — de, der er saa langsomme af sig — Beslutningen skyder op i hende, og det, der rører sig saa stærkt omkring hende, som bølger gennem alles Sind, hjælper den frem.

Hun slaar ikke op i sin Bibelbog, som Hansine plejer, og sætter Fingeren paa et eller andet Sted for at søge et Tegn og en Afgørelse. Men Ordene kommer til hende et efter et — de Ord, som er til hende. De glider af sig selv ind i hendes Tanke — og sænker lidt af Hemmeligheden, som den store Bog har til hende, dybere i hendes Hjærte ... For det er underligt i denne Tid: hele det flimrende, vide Himmelhvælv er som fyldt med Ord, levende, hellige Ord ... Og de daler som Sol og Regn over hendes Tanker — de falder som Lys over den Vej, hun skal gaa — —

„— De kunne vindes uden Ord — naar de skue Eders kyske Omgængelse — —“ Det er Mændene, der er Tale om — og den, der kan vinde saadan, er Kvinden.

Det vil sige — som Hustru.

Har det Ord ikke netop Bud til en, som aldrig faar saa stærke og kloge Ord, at hun kan vinde med dem? Og er der ikke tænkt paa en Mand, hos hvem Ord straks vækker Ord — det er Modsigelse! Der skal Tavshed, indre Tavshed til, før man kan tage imod. Uden Ord — netop saadan maatte man komme til ham . . .

„Med Hjærtet tror man.“ — Med Hjærtet . . . Ja, ellers kunde ingen vindes for Troen uden Ord.

Med Hjærtet — det er det, man skal naa ind til! Derfor maa man komme et Menneske saa inderlig, saa levende nær, at han ganske lader Forbeholdet falde — man maa bære med sig alt det bedste man ejer — sig selv saa helt, at han kun tænker paa at lade sig op, helt op — saa man kan trænge ind — — dybt og dybere — —

— — Frem i Mulm og Mørke over store, solsvedne, tørstige Sletter, hvor man maa vandre varligt, varligt paa nøgne Fødder — for ikke at vække de slumrende Ord, der er rede til at springe op og spærre Vejen — varligt, for ikke at træde en eneste lille Spire ned — hvor det at gaa vil sige at føle sig frem — ind, ind til det gode Sted, hvor der risler en levende Strøm gennem Natten . . .

En smal, smal Stribe, der bugter sig som i Angst for at tørres ud — men som kunde skylle langt over sine Bredder i syngende Skvulp og vande de udtørrede Sletter, saa de blev Jordbund for et nyt Liv — —

Draaben fra Guds Bæger, hvor er den? — Er hun den Engel, der har den hængende ved sin Finger?

Aa, nej — nej . . . Men hun synes dog, hun har den. Dybt i hendes Bryst synes hun den skælver og banker — — Draaben fra Guds Bæger, som er betroet hende — til en anden . . . Og som hun ikke tør formene ham . . .

Hvis hun nu tog fejl? hvis det slet ikke er den? Der falder mange Draaber i Floden som lysende Stænk — de riller knap den blanke Flade med et Par matte Ringe — — og Floden glider smal og tavs som før . . .

Og det hele er kun et Sagn!

Nej — det er mer end et Sagn. Det er gjort en Gang! Det er sket saa stort — saa stort, at et Menneskes Tanke ikke kan omfatte det — —

Og der kommer Ord, fler og flere om det Vand, „det levende Vand“ der opvælder i et Menneske som en Kilde og kan flyde fra hans Liv — som levende Draaber — — —

9de Oktbr.

Elskede kære Paul!

Jeg ved slet ikke, hvordan du nu er tilsinds. Jeg synes, jeg kan føle paa mig selv, at du holder af mig som før . . . Men jeg ved det ikke. Jeg vilde blot sige dig, at hvis du nu vil have mig — saa kan jeg svare ja til at komme og være hos dig.

Din egen Else.

10/10.

Kære Else!

Der er foreløbig ikke sket nogen Forandring i mine Forhold. Pladsen ved min Side er fri endnu — og kan blive din.

Men der er et, jeg først maa have at vide. Hvad er Grunden til, at du efter et helt Aars Forløb saa pludselig er bleven alle dine Betænkeligheder kvit?

Jeg kan ikke antage, at der er sket nogen Forandring i dine Anskuelser. At dømme efter, hvad jeg har hørt, maa jeg snarere tænke, at du yderligere er bleven befæstet i dem. Naar du trods dette har i Sinde at indlade dig med mig, ligger det ikke saa fjærnt at tænke, at din Følelse for mig er bleven behæftet med en sværmersk og fanatisk Trang til at paavirke mig religiøst.

Derfor spørger jeg: er det din Mening at ville prøve paa at omvende mig? og tænker du gennem Ægteskab at faa en Lejlighed dertil, som du ikke tør lade gaa fra dig?

Hvis det er Tilfældet, maa vore Veje før forblive skilt!

Lad mig sige dig det forud: jeg vil have Fred i mit Hus for alle den Slags Forsøg! Selvfølgelig skal du have ganske samme Tanke- og Ytringsfrihed, som jeg selv forlanger — men ligesaalidt som det er min Agt at ville rokke dig i dine Anskuelser, ligesaalidt ønsker jeg at være Genstand for nogen Plan i den Retning fra din Side.

Jeg har været udsat for det i Sommer i min Fars Hjem — og det har blot fjærnet mig derfra.

Ens Livssyn er et Udtryk for Ens Personlighed, er Livets Spejling i Ens Bevidsthed. Naar andre kommer og prøver paa at rykke mit op med Rod og paaklistre mig noget, som passer til deres Forudsætninger og ikke til mine, har jeg kun en Modtagelse — en absolut afvisende.

Men, Else, dig kan jeg ikke have hos mig som den nærmeste ved mit Hjærte — og samtidig afvise dig som en uvedkommende, fordi du gør dig til „Vejer, Maaler og — Vrager“ af det i mig, som kræver den dybeste Værdsætten, den mest fintmærkende, ubegrænsede Forstaaelse — —

Derfor maa jeg have en Forklaring — en ganske uforbeholden — af Grunden til din forandrede Bestemmelse.

Saa Tak for dit Brev, Jomfru Else!

Din Paul.

11te Oktober

Elskede Paul!

Der er kun en eneste Grund: jeg elsker dig.

Det gjorde jeg ogsaa den Gang, jeg ikke turde — ja saa meget, at det ikke var muligt at tænke sig, det kunde blive mere. Alligevel elsker jeg dig nu ganske, ganske anderledes. Derfor kommer jeg — derfor maa jeg komme . . .

Synes du ikke, det er Grund nok?

Din Jomfru Else.

— Det har været en tæt, iskold Taage hele Natten og Morgenstunden med. Henad Middag letter den, og Solen skinner fra en foraarsblaa Himmel. Kun Skoven holder endnu lidt paa Taagen, folder den om sig som et Slør. Pludselig slipper den Sløret . . . Der var en dejlig Overraskelse bag!

Skoven er sprungen ud paa den ene Nat — sprungen ud i Guld, i det pureste Guld . . .

— Else har bragt en Besked til Træskomandens og bliver staaende udenfor Døren ganske blændet. Hun maa lidt ind i Skoven — selv om det egentlig er forbudt!

Bøgen er klædt i røden Guld — med dybt og glødende Skær. Men Ahorn, Birk og Lind er lyse — skinnende, klingende gyldenlyse! Det er som en hel Fanfare af Guldfarver . . . Og Solen dukker sig som ellevild i al den Glans — smutter leende om bag hvert et Blad og straaler lige gennem det . . .

Guld-Skoven er god — ikke karrig som den grønne, der holder paa hvert mindste Blad. Her gaar det til som ved de gamle Kongers Kroning, hvor der blev strøet Guld ud iblandt Folket. Skoven holder Kroningsfest! Og den slynger Guld i Grams — glimtende Guld — ud over alle Veje. Den breder sit gyldenrøde Slæb ud over hele den mørke Skovbund . . .

Den lille smalle Aa, der lister sig saa blank og mørk hele Sommeren igennem, som kendte den ikke til at smile — den risler nu som flydende Guld — —

„Og Guld betyder Glæde —“

Else bliver staaende og river sin Hat af. Hun vil prøve at fange noget af det dalende Guld i sit Haar . . .

Og paa en Gang sender hun et Par høje, klare Toner ud i Luften. Det er, som om hun skulde sprænges af Livs-Kraft og Livs-Glæde. Det er Foraar, det er Guld-Foraar — ogsaa i hende! Der er noget i hende, som før kun vidste af at rinde i mørk og stille Blankhed, men som nu bryder ud, sprænger alle Diger — sprudlende, jublende, overmodigt — —

Hun er saa villende stærk, saa sikker paa sig selv — slet ikke forsagt mere! Hun har Lyst til at raabe: Kom an, kom an — til hele Verden, og tage en Dyst op med den! Hun ler ved Tanken!

Der bøjer en ind paa Skovvejen og kommer henimod hende . . .

Alle hendes Tanker staar svimlende stille — —

Det er ikke — nej, det er ikke muligt! . . . Jo, jo, vist — det er umuligt andet!

„Paul — Paul!“ hendes flyvende Fødder strejfer næppe de gyldne Dynger af Blade, som dækker Vejen, medens hun jager henover dem — —

Hun hænger om hans Hals — hun ler, hun ler ved hans Bryst . . .

„Else, Jomfru Else — hvordan i Alverden kommer du her?“

„Og du — og du? Er det dig, Paul — er det? Jeg er her, fordi jeg maa slet ikke gaa her — saa maatte jeg, kan du nok vide!“

„Og jeg kan ikke — jeg kan slet ikke være fra Byen i Dag — saa kunde jeg jo ikke andet! Else, Jomfru Else ... Jeg er her kun for en Time — jeg vilde lige op gennem Skoven og se det Hjørne af din Have ... Men du maatte jo være her — du maatte jo — for jeg vilde have dig —"

„Paul —" hun gør sig pludselig fri af hans Arme, „ved du, hvad jeg tør, hvad jeg nu godt tør? Vil du høre?"

Hun gaar et Skridt tilbage: „Jeg elsker dig — jeg elsker dig —"

Hendes Stemme stiger højere, klarere — saa stanser hun med et og ser ham ind i Øjnene.

„Sig det igen — —" hans Arme fanger hende ind — „sig det igen! ..." Men foreløbig kan hun hverken komme til at tale — eller trække sit Vejr en Gang — —

Hendes smalle Hænder glider op om hans Kinder: „Paul — dine Øjne, de saa mig saa underlige ud — ligesom tørstige."

Han lægger hendes Hænder mod sine Øjne. „De har ogsaa været tørstige."

„Aa, men Paul — nu har du mig da!"

„Ikke helt — ikke helt endnu."

„Jo, mig kan du aldrig faa halvt — selv om du vilde! Og naarsomhelst du vil, skal jeg komme til dig, om det saa var i Morgen den Dag. Der er ingen anden i Verden, der skal bestemme det — hører du!"

Han lægger sine Hænder om det lille Ansigt,

der fylder saa lidt i dem. „Om jeg hører! Nej, at man kan hænge saa naragtigt ved den Tingest, den Smule Tingest! . . . Men hvad er der sket med dig? Du er bleven saa stor paa det — saa kæk!“

„Jeg er bleven voksen siden sidst, Paul. Men der er noget, som du skal vide forud: jeg er slet ikke begavet.“

Han staar og ser ned mod Ansigtet i sine Hænder: „Nej, det er du vel ikke,“ siger han, „det er du vel ikke.“

„Jeg kan blot forstaa alt.“

Han ler højt og knuger Ansigtet tæt, tæt ind mod sit . . .

„Nej, slip mig lidt, for der er mere! Du kan sige mig, hvad det skal være, om hvad du hører, læser eller tænker — selv om du tænker i svære Ord. Jeg skal nok føle, hvad de betyder — ligestraks.“

Han trykker sine Læber fast imod hendes. „Kan du føle, hvad det betyder — og det — det . . .“

Hun ler i hans Arme: „Paul, ved du — jeg har aldrig holdt af, at nogen rørte ved mig! Og naar det er Mænd — — blot de ser lidt rigtig paa mig — — eller Julius har taget mig i Haanden — skønt han mener det saa pænt! — saa kan jeg blive helt syg af Angst! . . . Men nu — selv om du knuser mig — saa bliver jeg blot gladere — — Det gør mig saa tryg — ligesom den Gang med Mor! . . . . Nej, kvæl mig dog

ikke helt — Paul, du maa levne lidt af mig til en anden Gang — til dig selv, mener jeg blot!"

„Else, Jomfru Else — — Men det er galt, det er rent galt, at vi ikke faar talt lidt fornuftigt sammen, om hvordan vi skal bære os ad —"

„Ikke nu, Paul, naar du straks maa gaa! Vi maa før skrive det til hinanden, det om Fornuft og om at bære os ad. Det var Synd at spilde Tiden nu — — Har du hørt, at jeg elsker dig? I Dag mer end i Gaar — i Morgen allermest!"

„Saa er det kedeligt, at jeg ikke ventede med at komme til i Morgen!"

„Nej, for i Dag er det mer — mer end du kan begribe, mer end det kan være! Hvad siger du saa, Paul?"

Han bøjer sine Læber mod hendes Øre: „Jeg elsker dig!"

„Hvorfor hvisker du? Vi er ganske alene i Skoven. Har du set, at her er Guld-Foraar? Ikke Efteraar — blot Guld-Foraar — og Guld betyder Glæde —"

„Ja — den Skov ligner noget, jeg maa have drømt en Gang som Barn. Jeg kendte den igen. Det er ganske underligt!"

Han bøjer sig atter mod hendes Øre. „Ved du, hvad jeg elsker saadan? Den lille hvide Tand tilhøjre, som holder Overlæben lidt i Vejret, naar du har smilet. Smil lidt, saa jeg kan se den."

„Hvorfor vil du hele Tiden hviske, Paul?"

„Smil, Jomfru Else — saa jeg kan kysse den!

— Fordi jeg aldrig før har haft nogen at hviske med.“

„Har du aldrig hvisket med nogen?“

„Nej — jo, maaske hvisket noget til en Klassekammerat, som Læreren ikke maatte høre, det kan jeg virkelig ikke huske — men aldrig hvisket om Halsen paa nogen . . .“

Aldrig hvisket — og hele hendes Barndom har været som en eneste Hvisken om Mors Hals! Kun talt højt! Aa, det er maaske derfor, han ikke har lært den Hvisken — dybest inde — —

Hun slaar sine spinkle Arme om hans stærke Nakke — moderømt, beskyttende: „Elskede Paul, elskede Paul — vi skal aldrig, aldrig andet end hviske sammen! — —“

Det har været et rart Møde i Kroen. Far har, som han plejer, talt om et af de mindre iøjnefaldende Ord, om at „befæste sit Kald og sin Udvælgelse“.

Udvælgelse — siger han — er fælles for alle, er den store Indbydelse til Guds Rige, som gælder al Verden og alle Folk — men Kaldet er det særlige for enhver, Naadegaven, som anviser enhver hans Plads. Det er et Menneskes Frelse, at han griber Udvælgelsen. Men Kaldet er Guds Vilje til ham, hans Tjeneste og Opgave.

Far vil gerne dvæle ved dette, fordi det er ret almindeligt, at Mennesker, saasnart de har grebet Frelsen, overser, at den i deres Liv skal forme

sig paa en særegen Maade — og mener, at de alle kan og skal det samme.

Der har her paa Egnen vist sig en paafaldende Trang til, saasnart man er omvendt, at ville gaa i Missionens Tjeneste, og Far kan ikke antage, at de alle er skikkede dertil. — Else ved, at den sidste, der har meldt sig, er Købmandens Dreng, der fra alle sine Flaskekurve har tænkt at gaa lige til Muhamedanerne — fordi han har hørt, at „det er de sværeste at faa i Tale.“

Far kan ikke noksom bede dem befæste, eller først finde deres Kald — og selv om saa en og anden ganske rolig skulde blive „ved sin Læst“, skal det nok vise sig, at hvor man sidder med et nyt Hjærte, der kommer ogsaa et nyt Liv frem. Men peger Kaldet virkelig udad, skal man selvfølgelig gaa — thi det vigtigste er at findes paa sin Post og fuldføre sin Gerning.

— Det er blankt Oktobermaaneskin, da de gaar hjemad. Far vil over Kirkegaarden.

Korset paa Mors Grav skinner hvidt og stort. Man kan næsten læse hele Indskriften forneden.

En Dag, hvor Mor gik om paa Kirkegaarden, kom der to Verslinjer flyvende til hende, som hun aldrig kom til at fuldføre, fordi hun var „en Klodrian til at digte —“ eller fordi det dog ikke kunde gøres hernede. „Men i Evigheden maaske —“ sagde hun.

De to Linjer har Far ladet sætte paa Stenen. Der staar først: „Saa har Gud elsket —“ og under det:

Den, som en Gang at høre faar,
hvordan Guds eget Hjærte slaar — —

Saa ømt som Far kan tage om det duggvaade, isnende Jærngitter!

„Hun holdt egentlig ikke af Maaneskin,“ siger Else. „Hun syntes, det var saa dødt og koldt — til at faa Snue af.“ Hun tænker paa, hvad det er for et Vers, hvori der staar: „det Solens Barn“ — — Aa, lille Mor!

Far siger ikke noget. Men det Suk — det Suk, hun fornemmer mer end hun kan høre det, hvormed han slipper Gitteret og gaar bort igen med hende!

Han gør Mine til at gaa ind til sig selv. Han sidder altid længe oppe.

„Jeg var saa glad ved det, du sagde dernede, ar.“

„Var du?“ Far ser ud, som om han ikke husker det selv — som om han endnu staar med det isnende Jærngitter i sin Haand.

„Ja. Jeg synes selv, at saadan er det. Først maa vi finde vor Herre — saa den Tjeneste, han har til os. Først ham selv — saa Kaldet.“

„Ja,“ siger Far. „Saadan er det.“

„Far — nu har jeg fundet mit.“

Far ser paa hende og kan ikke tænke sig den Missionsmark, hvor hun var egentlig brugbar. „Jeg tænkte, at du foreløbig havde Gerning nok her i Huset — og lidt i Sognet.“

„Nej, det er noget helt andet.“

„Du ved, at hvis det virkelig er Kald, vil jeg aldrig hindre det. Men vi kan jo tale om det."

„Jeg vilde helst ikke sige det i Aften — blot om du vilde velsigne mig til det."

„Naar jeg ikke ved, hvad det er?" Men han omfatter dog hendes Hoved — da hun pludselig lægger to bønlige Hænder op om hans Hals: „Far — det er Paul."

Han drager sig tilbage „Hvad skal det sige? Hvad mener du? Det havde du jo opgivet — for vor Herres Skyld."

„Ja — men nu har jeg taget det op igen."

„Naa saadan —" Far rynker Panden lidt. „Det minder jo næsten om Wessel, der vendte tilbage til Værtshuset — da han havde set, at han kunde gaa forbi!"

Hun retter sig med røde Kinder. „Du maa da før sige, at det minder om Abraham, der gik ud med Isak — men bagefter skulde beholde ham."

Nej, hun minder ham ikke om nogen stor, hvidskægget Patriark. Men der skyder en Lighed frem, som tager ham lant sikrere om Hjærtet ....

„Jeg har gjort alt, hvad du bad mig om, Far, og det er blevet til — at jeg ikke tør slippe Paul, fordi jeg tror, at han er min Gerning fra vor Herre. Jeg skulde først opgive det — for da kunde jeg ikke magte det, men nu —"

Far sætter sig med hende i Hjørnesofaen: „Du mener altsaa, at du nu vil kunne prøve paa at paavirke ham? Ja, jeg tror som før, at det ligger langt over dine Kræfter — netop i det Forhold.

En Ægtemand — det kan være sværere endnu end en Muhamedaner!“

„Det vil jeg heller ikke prøve paa, Far.“

„Vil du ikke? Bryder du dig da ikke om hans Sjæls Tilstand?“

„Aa, du kan da vide, at jeg ikke har andet paa Hjærte, Dag og Nat! Tænk, at derinde, hvor vi har en, vi elsker — dér sidder han med et Livssyn! Som ikke en Gang kan holde hans Hjærte varmt — eller tage en Smule af Skylden og Angsten fra ham! . . . Og naar Døden kommer — saa bryder den sig ikke det mindste om hans Livssyn! — — Men hvis han skal omvendes, Far, saa maa det komme indefra. Udefra gaar det aldrig.“

„Ja, kære Else — men hvad er det da, du vil? Hvad mener du med, at det er et Kald fra Herren?“

„Det kan jeg ikke saadan sige, Far! Og hvis jeg kunde, vilde jeg ikke. Jeg ved blot, at jeg skal.“

„Hvor ved du det? Mon det ikke er din egen Lyst, du forveksler med Herrens Vilje?“

„Det er underligt, Far — det var det, jeg aldrig kunde forstaa som Barn — at Begravelse, det tror I alle straks er vor Herres Vilje — men ikke Bryllup.“

„Aa jo — men det falder dog lidt mærkeligt, at hans Kald skulde sætte dig ved Siden af en Bekæmper af Kristendommen — som jeg ligefrem tror du kan skade . . . Du tænker dig vel

saadan en Svæven med ham op over Skyerne — som den lille Helgen ved hans Side . . . Men saadan er Ægteskabet ikke. Det er Hverdagsliv — som slider paa Glorien . . . Det er Samliv — som blotter og afslører os helt for hinanden! Og tænk, hvor alle de Skrøbeligheder, han opdager hos dig, vil støde ham længer bort fra Troen!"

„Det vil jeg ikke tage mig saa nær, Far! Lad ham bare se, hvor meget slemt der hænger ved mig — saa er der noget, han endnu mer maa undre sig over."

„Hvad er det da?"

„Det er — hvad du selv sagde, da Onkel Rektor mente, at hos Mor kunde man da se Troen af Gerningerne. Saa svarede du, at dér sad den ikke for dig — der var Mangler ved dem, og de kunde dog gøres efter. Men „hendes Tro, det var hendes Hjærteslag . . . For saadan som hendes Hjærte slog — bag Kød og Blod og Støv og Aske — det var Sejr for Herren"!"

Far har lagt Haanden over sine Øjne. Hun vækker det jagende Spørgsmaal, der kan overfare ham ved Dag og Nat: slaar det — slaar det endnu? . . .

Hun bøjer sit Ansigt ind imod ham: „Hos mig bliver det jo aldrig som hos Mor — men det er dog Hjærteslaget — ikke sandt?"

„Ja." — Han sidder og tænker paa, at „den, som en Gang at høre faar, hvordan Guds eget Hjærte slaar" — maaske vil finde, at han alt her havde hørt en fjærn, fjærn Genlyd af det. „Ja,

det er Kendetegnet. Et kristent Menneskes Hjærteslag — det kan ikke gøres efter . . . Men tror du, Gudslivet har sejret i dit Hjærte?“

„Jeg ved blot, Far, at jeg har givet det over. Jeg ved ikke, om andre kan forklare, hvordan de bar sig ad med den Ting — det kan du ikke faa mig til, for jeg synes, at man skal ikke. Men fra det Øjeblik har jeg faaet det, jeg slet ikke tænkte mig: saadan en Kærlighed til Paul — som jeg før ikke havde nogen Anelse om! Og den er til ham! Jeg har ikke mindste Ret til at holde den borte fra ham — han maa kunne tage og føle paa den. Jo, Far, han maa! — — Og jeg kan heller ikke tage noget andet Liv op — for det er udaf Hjærtet man skal leve! Hvis du vil have mig sat til noget andet — saa maa du først lægge et andet Hjærte indeni mig.“

„Der er En, som kan det, Else.“

„Men han har gjort det — han har jo gjort det! Det er alligevel slet ikke saadan som før — selv om det lader ens. Den Gang var det ligesom blot min egen Lykke . . . Det var mig — og saa Paul. Nu er det Paul og — ikke mig . . . Eller, ja — nej, jeg kan ikke forklare det! — — Men bed for mig, Far — ligesom sidst — om nyt Hjærte og ny Vilje — og alt hvad du vil! Det vil jeg selv — men det peger blot altsammen den Vej for mig.“

Far rejser sig. „Jeg kan ikke se det som du, Else. Du gaar frem paa Følelse — og den kan lede vild. Et saadant Ægteskab er for mig den

dybeste Meningsløshed — egentlig en Umulighed — og en stor Fare! Jeg er bange for, det er Selvbedrag, naar du mener, at du gaar til det „formedelst Tro“, selv om du er ærlig nok — forsaavidt! Mit Samtykke kan jeg ikke give dig — jeg kan jo ikke, Else, naar det er imod min Overbevisning . . . Men jeg vil ikke hindre dig — tværtimod! Du har taget vor Herres Navn saa stærkt ind i dette, at nu ser jeg næsten helst, at du ikke gaar tilbage — men tør bære dit Ansvar overfor ham . . . Lad os tale om det i Morgen. Nu er jeg træt.“

Hun slaar Armene om ham: „Aa, du bliver saa ene, Far!“

„Ja. Men det har jeg virkelig ikke skænket en Tanke.“

„Nej — for det har du ikke saameget imod, vel?“

„Aa, maaske dog! Jeg holder mest af at sidde i Ro — naar jeg kan høre en pusle omkring mig.“

„En i Ringlesko, Far.“

„Ja . . . Men jeg holder meget af dine smaa, stilfærdige Skridt, Else.“

Hun græder om hans Hals — for hun kan ikke taale, at han skal undvære dem — —

Da hun er ene i sit lille Værelse, glider der endnu Taarer ned ad hendes Kinder. Men da hun lukker Vinduet op og lytter ud i den maanelyse Høstnat, sukker hun dybt af Hjærtensglæde.

I Aften vil hun gerne høre det gaa . . . Vandringsmanden — kommer han ikke ud fra Sko-

ven? Nu ved hun, at hvert Skridt bærer hjemad. Hun har aabnet sin Dør . . .

Ikke fordi han har lært at nævne det Navn. Nej, aa nej — hans Læber er langt fra det endnu! Men hun har lært det — ganske anderledes end før — — Lært at stamme paa det med Hjærtet...

— Det Navn, som er Sejr over den store Kirkegaard, som er Adgang til den vide Bryllups-Verden — — hun „tror med Hjærtet“, at det her for hende peger over mod den Bryllupsside, hun har elsket fra lille Pige . . . Derfor tør hun gaa derover — tør ikke andet — —

BRYLLUP

Solen har tændt sit største, sit gladeste St. Hans-Blus! Den straaler og funkler mellem alle Grenene i Skoven og ligger i luende Glans udover Engen — hvor alle Bryllups-Blomsterne er sprungne ud.

Oppe paa Gærdet staar de vilde Roser røde. De har ranket sig saa blomstrende tæt ind i hinanden, at ingen af Buskene mer har mindste Rede paa sine egne Roser. Men det gør ikke noget — for de er alle lige søde, lige rosen-rosenrøde . . .

Som en mat lille Afglans af dem lister Brombærrankerne sig hen ad Skrænten med deres farvenøjsomme Blomsterklynger — men ogsaa de gør deres allerbedste.

Og nede paa Engen ler alle Margueriterne i Solen — blændende brudehvide — mellem ringlende Hjærtegræs.

Den lille blaa Sø flimrer af glimtende hvide Stænk — som om den Rad af Smaaperler, der græder paa dens Bund, med et var skudt op i Sol-

skinnet og havde spredt sig over den blanke Flade i sorgløs Leg.

Lærkerne kvidrer, saa man kan mærke, at de selv er ganske øre derved, og at ingen af dem heller har Rede paa sine egne og de andres Triller — i det store solklare Væld af syngende Jubel, som risler og risler ned over Engen . . .

Saa blander Kirkeklokken sin dybe Tone med. Den kan ikke holde ud at hænge der saa stum og stille — den maa flyve og synge lidt som de andre, og altfor alvorligt kan den ikke løfte sin Stemme i Dag. Den giver sig til at ringe til Bryllup . . .

Hele Vinteren er gleden saa underligt forbi Else. Det er maaske, fordi hun selv er i Løb mod Maalet, at alt andet kun ses som i Forbifart . . .

Pauls Besøg — hvor Fader var saa velvillig rolig, at Paul blev lidt usikker, fordi den Holdning, han havde belavet sig paa, ikke kom til at passe — — Næsten godt, at det gled, gled forbi: her i Hjemmet kan Paul ikke komme til at false ind!

Tiden i København — de Par Foraarsmaaneder, hvor hun var saa meget sammen med Paul og boede hos Fars gamle Faster Bodil, som siger „min Pige“ og er saa gammeldags dygtig — som hjalp til med Udstyr og Ordning af Lejligheden — den lille, søde Lejlighed oveni en Villa, hvor

to Værelser nok er skraa, men to ganske lige, hvor der er Altan ud til en Plet Have, og hvor man har en Himmel, der ikke er saa beklippet og forhakket som ellers i Byen . . .

Hendes Hjemtur — med det lille Ophold hos Onkels . . . Det er underligt, at Onkel Rektor nu skal være Svigerfar, men hun siger det ogsaa kun, naar hun husker det — og det gør hun aldrig! Han er glad, fordi Paul faar en sød Kone — sød og stille — det trænger han til!

Moster Lulle holder jo saa meget af lille Else — men dér havde Hertha passet bedre! Hun har ikke nogen Barnetro at miste — og hun er Amtmandens Datter.

Henny er blidt bekymret for Else, hvis haltende Standpunkt nu er kommet for Dagen. Stakkels Onkel Jakob! — han har ikke haft sine helt med! Moster Elsebeth var saa menneskelig sød, men næppe rigtig omvendt — og nu ser man, hvor Else er langt tilbage. Julius kunde jo heller ikke med hende i Længden! For Paul er det beklageligt; han var begyndt at blive paavirket — men Elses Smule Kristendom vil han blot viske af, hvis hun tror, hun skal rykke frem med den. Julius er rar — selv om han ryster paa Hovedet ved Tanken om Else i de Hænder!

Alt dette siger de ikke til Else selv — er egentlig blot saa søde, men Mathilde forklarer hende, hvad de tænker.

Mathilde har ligget paa Sofa en Del af Vinteren. De Sindsbevægelser i Paris kom meget uhel-

digt for hende. Men taalmodig er hun — og vil ikke roses for det.

„Det er ingen Kunst, Else! Alt andet i Verden er dog plumpt og dumt og langt borte mod dette! Det kalder jeg at opleve! Nej, du kan ikke forstaa det — og det er ogsaa underligt. Og saa elsker man, du, paa en Maade, man aldrig har kendt før! Der er jo noget grumset og egenkærligt ved alle Følelser — men naar man mærker den lille levende Bevægelse herinde — — kunde man gerne smelte af bare Ømhed! Man bliver selv til det reneste Ingenting — og man føler sig dog kæmpestærk som en Løvinde — fordi man har Liv at værge —“

Nej — der er det, Else ikke forstaar: at Mathilde ikke har følt saadan for sin Mand!

„Alt andet maa de beholde for mig — ja, du skal dog ikke løbe af Gaarde med Frits! Naa — det har du vel ikke en Gang Lyst til — nu. Hør — jeg fortryder hvad jeg sagde den Aften — for jeg bliver hed om Ørene, naar jeg tænker paa — — Du har siddet i en Glasklokke og set ud mod en lille pæn, slikket Verden — som slet ikke er til. Nu skal du ud og baskes med Livet — og det er grovt alligevel! Du bliver nok forskrækket, dit Skind! Alle Mænd er egenkærlige — som Mænd — men Paul er det en Gang til — som sig selv . . . Og haardhændet er han vist ogsaa!“

Frits siger: „Bare Kirkestormeren nu ikke stormer den lille Kæreste rent omkuld! Jeg maatte

skam før bygge et „Mindre Trianon“ og have hende som Numer to.“

Aa, hvad ved de allesammen! — —

Paa Egnen giver det en Del Forargelse og Bedrøvelse — blandt de bedste idetmindste; og det er rimeligt, at det falder lidt svært for Far. Ogsaa, at han nødig vil være den, der vier hende.

Men Hansines Maade irriterer Else: „Naa, du tager ham alligevel! Ja, jeg fik Naade til at svare: hvad har den troende hos den vantro at gøre?“

Hansine tog en anden — hvad er der saa ved det!

— Paul har ikke noget imod Kirkebryllup — for hendes Skyld, men vil nødig vies af Julius. Saa har Else skrevet til Provsten.

20de Maj.

Kære Provst!

Tror De, at De vil være saa rar at vie mig — omkring St. Hans? — for Mors Skyld!

Jeg vil sige det lige ud: det er til en ret bekendt af de saakaldte Fritænkere — saa Far mener ikke han kan. Og det er jo saa rigtigt af ham!

Men vil De?

Mors lille Elsepige.

Søndersted $^{21}/_{5}$.

Den søde Mors lille Elsepige vil jeg være saa rar at vie — til hvemsomhelst hun vil!

Saa langt kan Æblet ikke være faldet fra Stammen, at der ikke maa komme noget godt ud af

det! Lad os kun kaste os lidt ud imellem dem — Hjærte mod Hjærte! Det er maaske det, de trænger til!

Saadan synes jeg, Mor havde sagt. Hun skulde jo selv have været gift med alle de krasseste af de saakaldte! Hun havde elsket dem frem til vor Herre!

Mors gamle Ven.

E. S. Det glæder mig at mærke, at der ikke bliver nogen Sag ud af det overfor Far. Højesteret gav vel næppe ham Medhold!

— Det er gledet forbi altsammen — og hun sidder med Far den sidste Aften i Havestuen, medens den lyse Nats Vemod lister sig ind ad aabne Døre. Mor sagde, at Sydboerne kender ikke til Vemod, for de har ingen lyse Nætter . . . Aa, Mor!

„Husk, at du ikke slipper dine Lønkammer-Stunder, Else — eller din Kirkegang! Liv maa have Næring. Skriv naar du vil — og kom naar du kan!“

„Bare der var nogen hos dig, Far! Nogen ganske anderledes end jeg! Jeg kunde aldrig rigtig komme til at være noget for dig.“

Far stryger hendes Haar: „Nej — for det er der ingen der kan. Det ligger i mig selv. Jeg er ikke saa meget nærværende . . . Virkeligheden er nu en Gang bleven omflyttet for mig. Hun tog

den med sig — — Jeg kan nok gøre mit Arbejde — men jeg kan ikke leve Liv mere — her . . . Og det vil jeg heller ikke — Men jeg kommer til at savne dig, Else! Man er mer bunden af ydre Smaating, end man selv aner —" Han standser og smiler lidt. „Ja, du er ikke nogen Smaating."

„Ikke meget andet, Far."

„Men jeg beholder jo min lille Pige! Det er kun hendes Smaapuslen, jeg skal af med. — Husk, at du ikke bliver fejg med din Kristendom! Det er ikke Tavshed, der dræber — den kan være af det gode — men Fejghed. Og husk —"

„Aa, der er saa meget jeg skal, Far, at jeg kunde blive ganske bange — hvis jeg ikke —"

„Hvis du ikke —"

„Hvis jeg ikke troede — at vi er to om det."

Far kysser hende paa Panden: „Lille Else . . . Ja, der er kun En, som ved om du gør ret. Men jeg lover dig, at jeg skal aldrig dømme det efter — om de gode Resultater ikke viser sig."

Aa nej — det vil de jo aldrig! Dybt inde — skjult og sporløs bliver hendes Vej. Berede Grunden — andet ikke — for det, som ikke kan komme fra hende og som aldrig vil henføres til hende — —

— Solen straaler paa den tre og tyvende Juni. Der er Bryllupsside overalt — lige til Verdens Ende! Hele Morgenstunden har Else været ude — paa Engen, i Nøddegangen, paa Højen — for at tage det altsammen ind til sig endnu en Gang.

Men hun har samme Følelse, som hun har haft hele Vinteren, at alt glider forbi hende.

Ikke Graven. Nej — dér staar alting stille. Hun har dækket den helt med Margueriter; hun skal nok huske de andre paa, at de tager dem bort i Morgen — men i Dag maa den være hvid som hun.

Aa, hvor man kan sørge, naar man er glad! Sørge saa grænseløst — netop naar man er allergladest!

Det er godt, at det bliver saa stille i Dag, saa stille! Kun Far og Onkel Rektor med i Kirke — og Moster Lulle maaske til Middag. Hun er hos Mathilde, som har faaet en lillebitte Pige for to Dage siden og er svag, men straalende glad.

Else vilde helst selv klæde sig i Brudedragten — for det skulde Mor jo have gjort! — men Frøken Mørk tilbød det, som om det var en Glæde for hende selv. Og det kan jo maaske være rart, at man ikke er ene om det.

Frøken Mørk har klædt saa mange Brude paa i de Hjem, hvor hun har været — Stakkel! — at der bliver noget vemodigt over hendes Maade, som passer godt til Elses Stemning.

Den lange, hvide Nederdel er ny — men Livet kun omsyet. Lille Mors Bryllupsblomster maatte hun have paa i Dag. Om Halsen har hun den Rad af Smaaperler — og Ringen fra Paul om sin smalle Finger. Den har kun en Perle — rund og hvid som de andre. „Alverden har jeg ikke

at byde dig" — har han skrevet — „men mit Hjærte er i den."

Aa, Paul — hendes Alverden hernede — det er jo hans Hjærte!

Sløret falder blødt — som en Taage — og Kransen kommer til at sidde kønt, som om den hørte til — men det er rent galt, at Frøken Mørk falder paa at sige: „Nu skulde Mor have set sin hvide Pige!" Else er bange for den Graad, der ikke vil høre op igen — den fra Mors Begravelse . . .

Ligesom den Dag glider alt forbi hende — bølgende, vigende — —

Far kommer i Ornat for at hente hende. De andre kom til Frokost, men hun har ingen set — nu er de i Kirken. Hun gaar ved Faders Arm ud i Havens Sol og Fuglekvidder — og ind ad Kirkegaardslaagen. De stanser et Øjeblik ved den hvide Grav — — „Aa, Far! . . ."

Kirken er solgylden og pyntet med Margueriter. Paul venter hende oppe ved Alteret . . . „Da vinker dem Vej, som en Eng udi Maj —" synger det omkring hende. Hun oplever det altsammen om igen. Det er ikke nyt og fremmed — men kendt og kært . . .

Provsten staar der med sit smukke, lyse Ansigt og taler — — Isak gaar ud i Aftensvalen for at holde Bøn — og Rebekka kommer . . . Han fører hende til sin Moders Telt — og bliver trøstet rove sin Moder . . .

Et Telt, hvor Trøsten bor, hvor Livets Løndom

og Lægedom har hjemme — det kan det rette Ægteskab være. Det er Lykken om at gøre at finde Vej derind.

Han haaber, at de maa prøve alt det bedste, Ægteskabet har inde — for der er noget, det ikke har, og det længes man maaske dybere efter, naar man har prøvet alt hvad det har!

Der er jo rejst et større, et hvidere Telt, med helligere Løndom, med stærkere Lægedom, med Trøst for det Tab, vi alle frister: Døden. — Det er Livet om at gøre at finde Vej derind . . .

— Hvor underligt at skulle svare paa om hun vil have Paul til Mand!

Han knæler med hende paa Alterpuden . . . Aa, dette er ligesom noget, der slet ikke er til endnu — ligger langt, langt forude — noget, som kun er i det dybeste af hendes hemmelige Bøn — men som hun et eneste anende Øjeblik faar Lov til at skimte . . .

Provsten velsigner dem. „Fader vor“ — — De mange Hænder føjer sig sammen og griber hendes . . .

Der maa — der maa ikke være Brud paa den store Kæde ved Paul! Under Sløret glider hendes Haand ind i hans . . . Han vil ikke støde den bort . . . Nej, han tager den, stærkt og fast — thi han elsker hende . . . Men hans anden Haand — — Hun synes i samme Nu, at den tager Mor — med det Ansigt, som ingen kan modstaa — det Ansigt, der tindrer af det mest menneskelige Smil . . .

Saa sluttes Kæden udover hele Jorden — opover den — — og Kæden bærer . . .

Er hun gift? Er det anderledes end før — da Paul tager hendes Arm og sætter sig hos hende?

Aa, nej — den Dag i Nøddegangen holdt deres Hjærter Bryllup — i deres sammenlagte Hænder . . . Eller maaske snarere den Aften hun første Gang bar Bryllupsblomsterne i hans Arm . . . . Eller maaske en Gang — langt længer tilbage end hun ved af! Gift med Paul — det har hun ligesom altid været. Det er ikke noget andet nu.

Hvor der er mange Ansigter, da de gaar ned gennem Kirken — hun saa dem ikke før — rørte, milde, betænkelige — men lige inderlig velmeriende!

De glider forbi — og Hjemmet er der igen, festligt stille. Marie husker straks at sige „Fruen“ — det er som at lege „komme Fremmede“ at høre det! Dorthe siger jo „Else“, som hun plejer.

Bordet har hun selv dækket med Margueriter. Paul kan godt lide at tale med Provsten — hvis store lyse Latter er saa fornøjelig at høre — men ham vil Moster Lulle gerne lægge helt Beslag paa: „Ja, den milde Forkyndelse,“ siger hun, „det er den, der skal gøre det — i vore Dage især!“

Else har valgt Maden — det er blot Suppe, Aspargesbudding, Kyllingesteg og Jordbær med Vanille-Is — og Dorthe har skilt sig saa pænt ved den.

Det er underligt, at Onkel Rektor har taget

det Ord af Sirach til sin Tale, at „en Kvinde, der kan tie“ er en Himlens Gave. Han mener det jo som Trøst for Else, der er saa stille — naturligvis — men alligevel — —

Provsten vil ogsaa holde sig til gamle Sirach, der har sagt, at „en Kvindes Ynde fryder hendes Mand, og hendes Klogskab sætter Marv i hans Ben.“ — At Else er yndig — det kan man snart se, selv uden at være Paul; men han tror ogsaa — med et polisk Nik over til hende — at der er de bedste Udsigter for Marven i hendes Mands Ben!

Paul taler lidt tørt og knapt — det er næsten pinligt, men det ligger jo ikke for ham.

Far taler blot til hende — saa alvorligt, at Ordene falder næsten som Taarer: „Hold fast ved det, du har“ — —

— Solen daler ned bag Træerne i Præstegaardshaven — Aftensvalen kommer . . . Der bliver saa uudsigeligt — men Vognen holder for Døren for at køre dem til Stationen.

Else hænger om Fars Hals — kan ikke taale, at Mor er borte fra ham! — — Dorthe bliver ved at komme med Tørklæder og Slag, som Else ikke vil have om sig — i den lukkede Vogn.

Saa glider de kære, hjemlige Steder forbi — forbi — —

Der staar en ensom Skikkelse tilbage — mørk mod den gyldne Aftendæmring — en, fra hvem det sidste Glimt af Bryllup nu rejser bort, en, som kun har Kirkegaardssiden tilbage — —

Men Graven er for ham et levende, nærværende Haab . . .

Og Klokkerne ringer Dagen til Hvile — —

Det er underligt, at der trænger en Bølge af Støj ind, naar man lukker Altandørene op mod den sene Aftens Kølighed.

„Hvor det er fremmed med den Støj! Hjemme — ude i Præstegaarden lukkede man Stilhed ind udefra.“

De staar sammen i Døren. Hele den dejlige Jernbanetur — med Pauls Arm om hende og flammende St. Hans Blus hist og her — har været som en Æventyr-Flugt . . .

Han ser paa hende fra Siden. „Er det ikke mer fremmed — at jeg er her?“

Jo — hun tænkte lige paa det. Hvor det er underligt!

Hun gaar hen til Bordet, hvor der ligger Pakker, Telegrammer og Breve. Hun tager et Par op i sin Haand og lader dem drysse ned igen. „Vi læser dem ikke i Aften, vel? Det gør Støj?“

I det ene Hjørne mod Altanen staar Mors Skrivebord med de Billeder over, som hørte til — ogsaa det af den gode Hyrde — og det store af Mor, som Far har givet hende. Det er en lille Krog af Hjemmet derudefra.

Hun gaar hen og lugter til Roserne paa Skrivebordet. „Dér vil jeg altid have Blomster — eller

grønt. Er det nemt at faa Blomster herinde i København?“

„Jo — ja, jeg tænker paa Torvet. Og du kan vist ogsaa finde en Kone i en Port — som —“

„Tror du?“ Aa, hvor det er dejligt at tale om ganske dagligdags Ting, naar man ikke mener det, men tænker noget helt andet! Det er, som om de legede lidt Skjul med hinanden.

Hun gaar rundt og rører med lette, glade Bevægelser ved et og andet i Stuen. Hun kunde gerne kysse det altsammen!

„En Kone i en Port — du siger det saa morsomt!“

„Ja — for jeg tænkte paa noget andet.“ Han sidder og følger hende med Øjnene og synes mer og mer, at det er uforsvarligt — —

„Jeg mangler et stort Billede af dig, Paul —“

„Else — sæt dig her et Øjeblik hos mig ... Jeg vil sige dig noget.“

Hun staar lidt og ser over mod ham — kommer ikke straks — nej ... Aa, man skulde holde det ud fra sig lidt endnu! Gaa og bære det i sig lidt endnu — før man griber ned, helt ned i sit Hjærte — og rækker frem med begge Hænder mod den anden og siger: „Her — her“ ...

Saa glider hendes hvide Slæb som en blid Drøm henimod hans Sofa — og hun daler ned som en Fugl paa Armlænen ved hans Side.

„Hvad er det?“ Hun lægger sin Haand mod hans Haar.

Han ser op imod hende. „Jeg ved ikke — nej,

det var ingenting! Jeg vilde have dig lidt nær. Du var saa langt borte.“

Hendes Haand glider ned om hans Hals: „Hvad er det, Paul?“

Han lægger sin Haand over hendes: „Jomfru Else“ — —

„Ja, det er sandt — hvad gør vi nu ved hende?“

„Ved hvem?“

„Jomfru Else! Nu er hun gift og hjemfaren — og Kone — og det var hende, du brød dig om! Men — tror du ikke, Paul, at hun alligevel kunde blive ved at være der — mellem os —“

„Hvad mener du?“

„Ikke noget, som du skal tage dig af! Sig mig saa det fra før, Paul — hvad tænker du paa?“

Hun synes, at den Sammentrækning i hans Pande laver sig til — som flere Gange i Dag.

Han ser ned, som om han ikke rigtig kan faa begyndt. Saa kommer det — kort og lidt stødvis: „Du tror vel nok, at du elsker mig . . . Jeg har egentlig aldrig troet det! . . . Det er noget sent, at jeg siger det — ja! Men jeg vilde først have dig.“

Han holder stadig hendes Haand fast mod sin Hals — og føler den sitre under hans Pulsaares jagende Banken . . .

„Vist har du været sød — rent utrolig sød imod mig! Men du har ikke Begreb om Kvinde-Kærlighed — du aner ikke, at den er til! Du hænger om Halsen paa En som et Barn, der græder og ler paa en Gang . . . Du giver dig hen som et Barn — for mer ved du ikke af!

Jeg har altid sagt, at det var forkert, fejgt og lavt — — som i de gamle, moralske Tider med deres Fordølgelses-System — at ægte en Kvinde, der ikke var sig helt bevidst — klar over sin Følelse, fuldt vidende, om hvad hun havde at give — og vilde give . . . Nu har jeg selv gjort det!“

Hun sidder ubevægelig. Han holder paa hendes Haand, som om han var angst for at føle den glide bort fra sin Hals.

„Og jeg kan ikke en Gang undskylde mig med, at jeg ogsaa har de andres plumpe Opfattelse: at dér, hvor en Kvinde er sat ind med Vold og Magt — — der skal hun nok finde sig godt tilrette! Jeg tror netop, at — naar din Kvindefølelse vaagner — ved mig — vil den vende sig fra mig som Uvilje — Uvilje . . . . I samme Nu.“

Han fører hendes Haand en Smule frem og lægger den mod sine Læber.

„Har du altid haft det saadan, Paul?“

Han ser op imod hende: „Hvordan?“

„Saadan at du tænkte, ingen kunde bryde sig om dig. For det er jo deraf det kommer!“

„Ja . . . Paa en Maade — i Grunden. Jeg har vist haft det saadan ligefra Dreng. — Jeg syntes, at ingen i Verden kunde holde rigtig af mig — ikke fordi jeg var værre end andre — blot fordi det var mig. Mor havde det ligesaadan — min Bedstemor har fortalt mig det. Da hun var bleven gift, sagde hun: det holder ikke — det kan ikke holde! Og da hun skulde dø, sagde hun: det er bedre end at dø i de andres Hjærter — og det

kommer jeg dog altid til! — Hun havde haft en stor Hjærtesorg — før."

„Lille Stakkel!" Hun tænker paa, hvor Mor havde det anderledes — hvor gladelig sikker hun var paa, at andre holdt af hende!"

„Jeg har ikke søgt at gøre mig behagelig for at vinde de andre — snarere mer hensynsløs end jeg er — tidt mer haard og kort for Hovedet end jeg havde Lyst til — for — —"

„For saa tænkte du, naar andre ikke holdt af dig: nej, det er rimeligt, efter det de ser — men det er jo heller ikke mig! Og det var ligesom en Trøst — ikke, Paul?"

„Jo — men den var daarlig nok! For jeg var sikker paa, at havde jeg vist mig, som jeg er, havde de holdt endnu mindre af mig. Der er noget ved mig, som støder andre bort — eller som ikke kan binde dem. — Jeg havde en Begyndelse til Ven — ham tog Missionen. Ellers var han nok gaaet. At man slet og ret som Mand kan sætte Lidenskaber i Bevægelse — det regner jeg ikke. De har i Reglen grumme lidt med Følelse at gøre — selv om det kan friste at kaste sig hovedkulds ud i dem — fordi de fremkalder den stærkeste Illusion om Kærlighed."

„Og den har du gaaet og længtes efter!"

„Ja. Det har været som Tørst — Tørst, der sved helt ned i Hjærtet. Jeg har længtes efter grænseløs Kærlighed — flammende stærk af Lidenskab og med den dybeste, personligste Vedhængen og Forstaaelse . . . Jeg er vel nok urime-

lig i mine Fordringer — men der er da heller ingen, der har tænkt paa at tilfredsstille dem — helt!“

Han drager atter hendes Haand frem til sine Læber. „I Nøddegangen — og paa Engen — den Gang syntes jeg det var der, det, jeg tørstede efter — naturligvis ubevidst og famlende, som det maatte være hos en ganske uerfaren lille Pige. Men der var alligevel Vilje i Følelsen — noget af den Vilje, der er hærdet i Ild . . .

Saa kom dit Afslag. Jeg vidste straks, det ikke var din Tro, der var for stærk, men din Følelse, der var for svag. Jeg kunde ikke heller binde dig fuldtud. Saa vilde du — ja, dog vel nærmest omvende mig, eller blot giftes — — med den, du nu en Gang sværmede for i al Barnlighed og var kærlig sindet imod. — — Men rigtig Kærlighed er det ikke! — eller det behøver ialfald ikke at være det. Forlovelse er jo som en Leg udenfor — det kan nok gaa! . . . Men naar jeg nu skal lære dig Livets grove Virkelighed — naar du faar mit rigtige Ansigt at se — saa ved jeg, du bliver angst og flygter . . . Langt ind i dig selv — — Og dèr vil du sidde med alt, hvad du nu ved — og kun have Lede for mig. — Det brister — det brister for mig hver Gang jeg vil tage et Menneske ind til mig! Jeg ved ikke, hvori det ligger — men det brister!“

Han slaar pludselig Armene om hende og lader Hovedet falde ned i hendes Skød: „Det brister, Jomfru Else! . . .“

Hun gør sig ganske blidt fri at hans Arme, løfter hans Hoved op med varlige Hænder og rejser sig. Hun staar foran ham — hvid og smækker.

„Nu vil jeg svare dig, Paul.“

Dybt inde i ham er det, som om noget mørkt og sky og forpint giver sig til at smile ved hendes Stemme.

„Alt det du siger, er ikke nyt for mig — jeg har selv tænkt mig det . . . Og det, jeg ikke har tænkt — det vidste jeg alligevel! Men du har ikke meget Begreb om, hvordan jeg føler! Jeg har ikke saadan mine Følelser i „Slags“ — men hvis jeg endelig skal elske dig paa en bestemt Maade — saa er det ialfald slet ikke som et Barn og ikke en Smule famlende! Det er meget før som en Mor.“

Som en Mor! Det Smil dybt inde i ham er ved at bryde ud. Hun siger det med urokkeligt Alvor.

„Men som sagt, jeg elsker ikke paa Maader! Jeg elsker med alt, hvad der kan føle i mig. Det kan ikke forklares — det maa prøves! Prøv det, Paul — saa skal du nok faa lidt mer at vide om, hvordan jeg elsker.“

Han gør en Bevægelse imod hende: — „Nej, jeg maa tale ud. — Saa siger du, ligesom Mathilde, at det bliver frygteligt for mig med Livet — for det er saa grovt!“

Han farer op: „Mathilde — hvad skal hun blande sig i det for!“

„Hun mente, at jeg kender kun en pæn lille

Verden — som slet ikke er til. Det lader til, du mener det samme! Men den Verden, jeg ved mest om — det er den i mig selv. Den er da til — og den er hverken lille eller pæn! — Og den Verden, jeg nu faar at gøre med, det er Livet sammen med Dig — og Hjemmet her. Den kan virkelig ikke skræmme mig!“

Hun bøjer sig ned imod ham: „Jo, det er sandt, — for der er det med dit rigtige Ansigt — som du burde have vist mig — og det er rent galt, at du har faaet mig med uden at have gjort det! Du kan være ganske rolig — der er ingen, der faar mig med længer end jeg selv vil! Det har jeg fra Mor. Vi kan ikke tvinges udefra. Jeg er her — ikke fordi du vil det — men fordi jeg selv vil!“

Han ser ufravendt paa hende. Hvid og pigeslank og værgeløs — og fuldkommen tryg!

Saa lukker hendes bløde Arme pludselig hans Hoved inde mod hendes Bryst . . .

„Paul — aa, Paul — tror du ikke, jeg kender dit rigtige Ansigt? ud og ind og for og bag! Jeg kender det meget bedre end du — for du kan ikke elske det som jeg! . . . Og som man elsker, saadan kender man jo — — Aa, hvad er det dog, alt det dumme og fæle, du siger! . . . Nej, nej, det er bare Hjærtensgodhed altsammen, bare saa kærligt — — Aa, men det er dumt, Paul!“

Hans Hænder favner hendes spinkle Midie: „Ja, ja“ — han knuger sit Ansigt ind til hende — „men kan du ikke forstaa — jeg elsker dig saa

grænseløst — saa hjælpeløst afhængigt — jeg længes saa brændende efter at lade alt Forbehold, al Tvang fare, efter at være helt mig selv hos dig — — og have dig helt — helt og aldeles for mig! . . . Men saa er det næsten som Dødsangst at tænke paa — at jeg skulde se blot en Trækning af Uvilje hos dig — — se dig bange — fordi det er mig . . . Jeg skræmmer bort — bort, naar jeg vil have et Menneske ind til mig —“

Hun smiler ganske lidt.

„Ja, noget er der, Paul — som jeg er bange for“. — Tyst og blidt glider hun ned ved hans Fødder. Han drager hende tæt — tæt og tættere ind til sig . . .

„Hvad er det, Jomfru Else? — Sig mig det — sig mig det —“

Helt inde — ved sit Hjærte har han hendes Hvisken . . . Han ved ikke, om han hører — eller blot føler den.

„Jeg har længtes — aa! . . . Ligesom du, Paul . . . Men ikke efter at nogen skulde holde af mig — nej, efter at maatte elske nogen rigtig grænseløst! Mor gav og gav altid — Far behøvede ligesom saa lidt! — Jeg gik dér med en Masse Kærlighed, som ingen havde Brug for! Og jeg længtes — saa rent utroligt — efter en, der vilde komme blot med en gabende Tomhed, en endeløs Trang, en bundløs Tørst i sig — som jeg kunde blive ved med at kaste og kaste Kærlighed ud i! Det var dig, Paul — var det ikke?“ — —

Hans Læber hviler mod hendes Pande . . .

Hun føler, at han bevæger dem — men han siger intet.

„Aa Paul, at du kom — det kan jeg aldrig sige dig Tak for som jeg vilde! . . . Men nu er jeg bange for — du er jo saa hensynsfuld, saa god, — jo du er, Paul! — saa nænsom over mig, at du godt kunde falde paa — — ligesom at holde lidt af al din Trang borte fra mig, at tænke: nej, dette kan jeg ikke komme med, dette kan jeg ikke have hende med i, dette skal hun ikke se — — eller saadan noget! . . . Og det blev værst — ikke for dig, men for mig! Derfor vil jeg sige: overfor mig, Paul, maa du aldrig, aldrig tænke paa andet end paa dig selv — aldrig tage Hensyn til andet end til hvad du længes efter og trænger til — — Nej, hør mig ud — for saa tager du netop allermest Hensyn til mig! Jeg vil vide alt, dele alt, give alt, være alt hvad et Menneske kan . . . Og saa — bliver det dog aldrig nok efter min Trang! Saa vil jeg blot sige: er der ikke mer — mer? — — Husk det, Paul — aldrig nok — — aldrig, aldrig nok — det er mit Ord til dig! . . .“

Hans Hænders Greb om hendes Hoved, hans Læbers Tryk mod hendes Pande er stærkt som i Smerte — men han siger intet.

Hun drejer sit Ansigt en Smule opad — ser — — Og snar som en Tanke, er hendes Mund lagt mod hans Øjne . . .

Det maa han ikke vide, ikke mærke selv . . . Det maa hun eje som i helligt Skjul — det,

der er dyrebarere endnu end den Perle i hans Ring! —

„Hvor har du det fra —“ hvisker hans Læber imod hendes. „Hvor har du det fra? Jeg har aldrig vidst, at dette var til — saa meget turde man ikke vente! . . . Hvem har lært dig at gaa saadan ind i mine Tanker — ind i min stakkels ensomme, brændende Tørst? . . . Det er som Kildevæld — — som Kildevæld . . .“

Og da — fordi hun elsker ham langt udover sig selv — med den stærke, selvhengivende Vilje, med den store, offervillige Glæde — da skyder den jagende Smerte op i hende, at inderst inde — dybest, mørkest inde — hvor han sidder skyldig, dødsdømt — dér kan hun ikke naa ham!

Dér kan hun ikke købe ham fri, skyldfri, levende — med alt det røde Blod, som er hans til den sidste, varme Draabe . . .

Hun bryder sammen i Graad ved hans Hjærte . . . Aa, hvor man kan sørge, naar man er glad — sørge saa bundløst, netop naar man ikke kan magte sin egen Glæde! — —

„Græder du — græder du, Else? Du Elskede, Elskede, hvad er der?“

„Ikke andet end at jeg elsker, elsker — aa, jeg elsker dig“ — —

I det hvide Sovekammer er hun ene en lille Stund under Ampelens matte Lys.

De fleste Ting fra hendes eget Jomfrubur i Præstegaarden er flyttede med — og samlede bag det hvide Skærmbrædt paa hendes Side af Værelset. Ogsaa det Krusifiks fra Mors Romerrejse hænger der.

Brudekjolen og det bølgende Slør er lagt hen. Kransen lod hun Paul tage af hendes Hoved og bad ham gemme den til Jomfru Else — for at han bestandig kunde have den til hende . . .

Sit lange, bløde Haar har hun flettet til Natten — sidder ganske stille og ser ned mod sine sammenlagte Hænder . . .

Bede — Aa, hun længes efter det!

Ja . . . Men hvordan skal hun faa det sagt! Hun ved saa lidt — hun føler saa bundløst!

Den var jo altid hemmelig, hendes egen Bøn — i Aften er den bleven saa uudsigelig!

Bede — at det maa naas! At alt det, som hendes Kvindehænder kan række ham fra hendes Kærligheds Dyb, maa tages ind i hans Hjærte — og derinde vække en eneste Anen udover — —

Nej — hun kan ikke faa det sagt! Ikke som hun mener det, ikke som hun føler det! Sin Bøn for ham — den maa hun bede uden Ord . . .

Hans Navn — baaret frem af hendes bankende Hjærtes dybeste, skælvende Inderlighed — er som en eneste Given hen af Liv for ham . . .

— — I Natten glider Floden smal og stille mellem sorte, forbrændte Sletter.

Den blanke Flade rilles svagt som af ubevidst Længsel . . .

Der gaar et Sus af store Vinger gennem Mørket . . .

Er det en Fugl, der stryger over Floden?

Eller er det — — —



